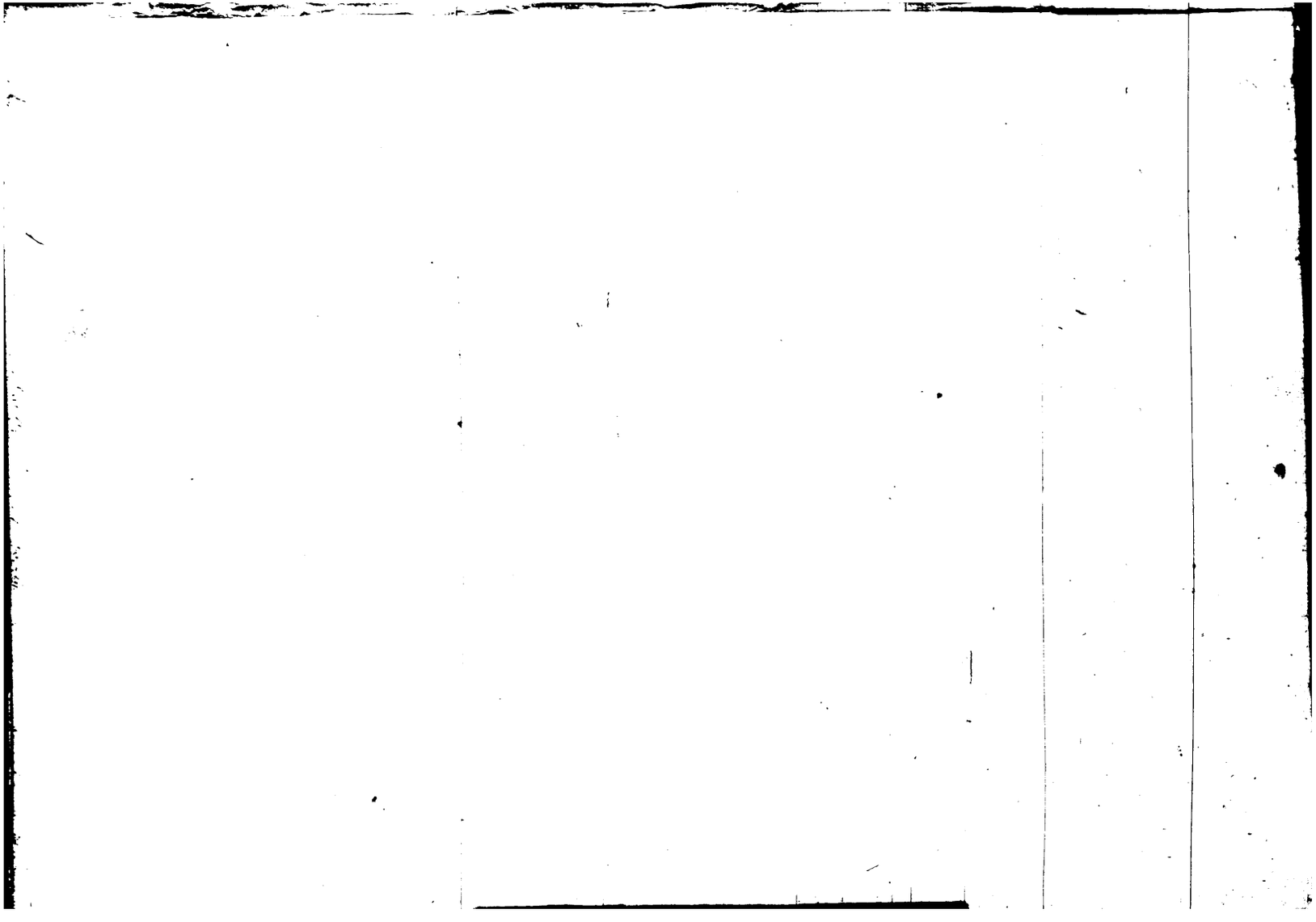

Johannis Bocacij de Certaldo viri doctissimi Epistola ad Andream de Acciarolis de Florentia alte ville Comitissam. Feliciter incipit.

Fidele mulierum egregiarum paululū ab inerti vulgo semotus / & a certo fere solitus aure / in eximiā muliebris sexus laudem / ac amicorum solacium / potius q̄ in magnum reipublice commodum libellum scripsi. Verum dum meum animo versarem / cui nam illum primū transmitterem ne preco me maceret odio & vt alieno fultus fauore securior iret in publicum / aduenere meq; satis nō prudenti viro / sed potius cum de mulieribus loqueretur alicui insigni femine destinādum fore / exquirenti digniorem / ante alias · venit in mentem preclarum iubar illud prefulgidum ac singularis : non tantum feminarum sed & regum gloria / Johanna serenissima Jherusalē & Sicilie regina / cuius pensatis tam indite prosapie & auorū fulgoribus q̄ nouis a se forti pectore quesitis laudibus / in dubium minūdi illi / humilem deuotiq; ante solii sue celsitudinis inuidi. Tandē & adeo vigens regius fulgor est & opusculi tenuitas / & fere semiclopta faucilla / timens ne a pori ori lumine minus omnino fugaretur in tenebras / sensim retraxi consilium / & noua indagine: multis aliis perquisitis ad extremum ab illustri regina in te votum deflexi meum. Nec immerito. Nam dum mitis & celebres mores tuos / dum honestatem eximiā / summum matronarū decus / dumq; votorum eligandam mente reuoluerem / & cum hijs animi tui generositatem & ingenij vires quibus longe feminas excedis nouerercm · victoremq; quod sexui infirmiori natura denegauit / in tuo pectori / cuius tua liberalitate mirum in modum virtutibus supra infudit ac / q̄ supplenit / & eo quo insignita es nomine designari voluerit · cum audites greci quod latine dicimus hominem nunquam / te equiparandam probissimis quibuscunq; etiam vetustissimis arbitratus sum. Et ideo cum emphatice nostra multis atq; splendidis fadnoribus agnitus dantissimum vetustatis examen sic tanq; tenemento tuo fulgori huius libelli tituli munus adesse velis / existimans nonnihil apud posteros tuo nomini adoleuisse decoris paucis hijs literulis / q̄ fecit olim mundo odoris · & nunc alte ville comitatus / quibus te fortuna fecit illustrem. Ad te ergo mitto & tuo nomini dedico quod hactenus a me de mulieribus predicatis scriptum est. Precorq; iudex mulier pre sanctum pudicie nomen quo inter mortales plurimum emines / grato animo munusculum scolastici hominis suscipias / & si mihi aliquid creditura es aliquando legas suadeo. Quis quippe suffragijs tuis blandietur odijs / dum femineo vitu & hystoriarum lepidinate lenimus. Nec inanium arbitror agitabitur lectio si facinorum preteritarum mulierum enuda / egregium animum tuum constabit in medium. Et esto nonnichil lasciuas compilas immi repe sacris / quod se facere mandoum coegit opportunitas / ne omi serio vel hyemales quinquies pulcritudis fe videndum luxum ebenneo manus semotis spinarum aculeis exuendis in florum / sic obscenis sepositis colligo laudanda. Et quotiens ingenii mulier quid dignum doctrinam religionem proferre legendo / quod te fore non fallimur nubrem mentis excita & te ipsam redargue / q̄ dubii celsitudo minuat honestatem aut pudicitia vel virtutē superis ab exemplo & provocato in vires ingenio quo plurimi valet nihil tol. ne superis pudor / seu lupes quascunq; egregias virtutes / conatis te tu corporis lena nutrimentis ac floribus venustatis conspicua es pre ceteris / non tantum comis tuis sed pulcris ejusmodi gestare prestantes / sunt / memor non pigeamis te placq; factis mulieres excellentes formosas est sed exornande honestate sanctitate & pudicie operibus · Ad dum eidem qui tribuit gratiam tempus opus laudis gratiam multiplicet tuam fulgidam manifestet / sed ab eodem gratiarum largitore petentes hymnum in cantorem suscipiatis paupertatem penetrat si dignum duxe

rio mulierum prestantissima eidez procedendi in medium audaciaz prebeas. Ubi quidez vt re/
or tuo emissio auspicio ab insultibus malignantium tutus nomenqz tuuz auz ceteris illustriuz
mulierum perora virū splendidiuz ceferet. teqz tuio aū meritis cū minime possis vbiqz offerri pūtia
presentibus cognitā faciet z posteritati seruabit eternā. Vale. Finit Epistola.

Incipit Prologus Johannnis Bocacij/ in
librum de claris mulieribus.

Crispere iā dudum nonnulli veteruz sub cōpendio de viris illustribus libros z euo
nostro/latiori tamē volumine z auctori stilo vir insignis z poeta egregius Fran/
ciscus petrarcha preceptor noster scribit. Et digne. Nā qui vt ceteros anteirent da/
ris factoribus/studiū one/substātias sanguinē: z animaz exigente oportunita/
te posuere. profecto vt eorum nomen in posteros perpetuā deducatur memoria meruere. Sane mi
ratus suz plurimuz adeo modicā apud huiusce viros potuisse mulieres vt nulle memorie grati
am in speciali aliqua descriptione consecute sint cū liquido ēplioribus hystoriis constat qualibā
eā strenue egisse nonnulla. Essi extollendi sunt homines dū concesso sibi robore magna perfece
rint: qđo ēplius mulie. e quibus fere ōnibus a natura rerū mollicies infita z corpus debile ac
tardū ingenium datū ē. si in virilē eua erint animū/z ingenio celebri atqz virtute conspicua/auc
tore atqz pfidāt etiā difficillima viris: extollende sunt. Et ideo ne merito fraudētur suo. venit in
animū ex hijs quas mēoria referet ia gloriē sue ocios in vnū deducere. eisqz addere ex multis qs
dā quas audacia seu virtus ingenij z industria/aut nature munus vl fortune gratia seu iniu/
na notabiles fecit. hijsqz paucas annectere que zsi non mēoratu dignū aliquid fecere causas m
maximis factoribus prebuere. Nec volo vt legenti videatur congruū: si penelopi Lucretie: sul
picieve pudicissimis matronis immixtas/medeā sempronianqz deridat quis grande z pni/
diosuz forte fuit ingenium vl cōformeo eisdē. Nō enim ē animus mihi hoc daritati nom adeo stric
tū sumere/vt ip in virtutē videat exire. Quinymo in ēplioē sensuz: bona cū pace legentiuz mate
tē: z illas intelligere daras/quas quotidiqz ex factore orbi vulgato sermone notissimas noue/
ro. Cū z inter Gaplones Catthones atqz Fabricios viros/illustres sedulosissimos Dra/
cos Martipelles Hannibalē/proditorē Jugurtā: Cruentos duillio sanguinis Billā Mariūqz
z equē diuitē z auarū Crassuz: alioscqz talēs sepe legisse meminerim. Verū qm extulisse laudibus
mēoratu digna/z cepisse incepatōib⁹ nephāda nōnullqz. nō solū erit hinc egisse generosos i
gloriā/z ignauos habenis ab infaustis paululū retraxisse. illud restaurasse: qđ qādā turpitu
dinib⁹ venustatis opusculo dēputū vidi. rat⁹ suz z qnqz hystoriis inserere nōnulla lepida blandi
mēta virtutis/z in fugā atqz detestatiōez scelerū aculeos addere. Et sic fiet vt immixta hystoria
rū celestiū sacra mēntis subintrabit vtilitas. Et ne more prisco apices tm rerū tetigisse videar. ex
quibus a fide digniis poterit cognouisse ēplius in lōgiusculā hystoriā penetraxisse/ nō solū vti
le sed opportunum arbitror: existimās harū factorā non minus mulieribus qz viris etiā placi/
tura. Que cum vt plurimum hystoriarum ignare sint/sermone prolixiore indigent z letantur
Attamen visum est ne omittam excepta matre prima. hijs omnibus fere gētilibus/ nullas ex
sacris mulieribus hebreis christianisqz miscuisse. non enim satis bene conueniunt/nec equo in/
cedere videntur gradu. Me quippe ob eternam z veram gloriam/sese fere in aduersam. perspe
humanitati tollerandam coegere/sacrosancta preceptorum tam iussa qz vestigia vmitantes vbi
lle seu quodaz nature munere vel instinctu seu potius huius mōētanei fulgoris aspectare
partē non abiqz tamen aci mentis robore deuenere vel fortune pagandis impulsu: nōnunqz

grauissima pertulere. Preterea he vera ⁊ in deficienti luce coruscе in inuicta eternitate non solum clarissime viuunt sed earum virginitatem castimoniam sanctitatem virtutem ⁊ in superādis tā concupiscentijs carnis q̄ suppliciis tyrannorum inuictam constantiam ipsarum meritis exi/gentibus singulis voluminibus a pijs hominibus sacris litteris ⁊ veneranda maiestate con/spicuis descriptas esse cognoscimus: vbi illarum merita nullo in hoc edito volumine speciali vti iam dictum est ⁊ a nemine demonstrata describere quasi aliqua'e reddituri premium inchoam⁹. Cui quidem pio operi ipse rerum omnium pater deus assit ⁊ laboris sumpti fautor quod scrip sero in suam veram laudem scripsisse concedat.

FINIT PROLOGUS. INCIPIT LIBER.

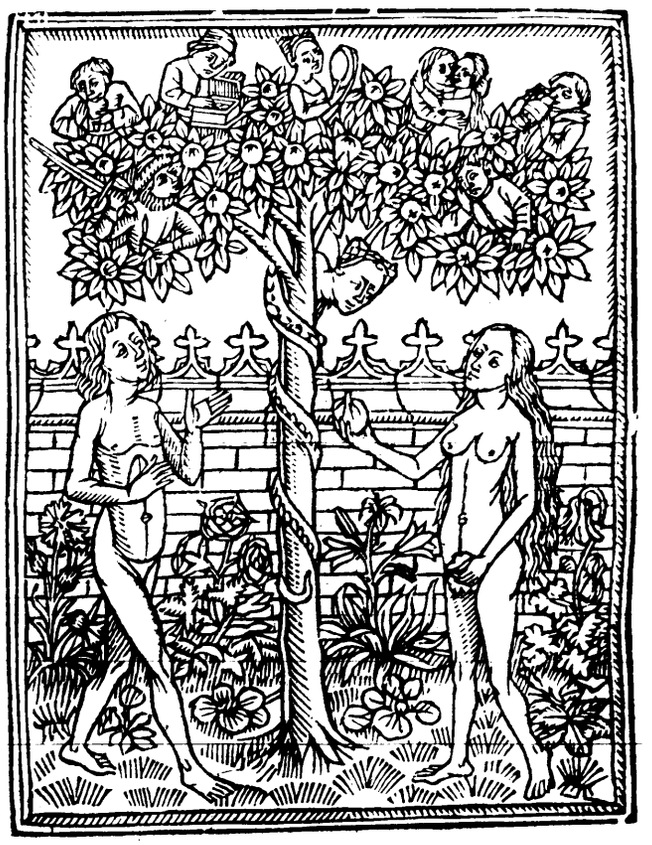

De Eua parente prima.

Primum Capitulum.

Scripturus igitur quibus fulgoribus mulieres daruerūt insignes a matre omnium sumpsisse exordium non apparebit indignum. Eua quippe vetustissima parens vti prima sic magnificis fuit in signis splendoribus Nam non in hac erumnosa miseriarum valle in qua ad laborē ceteri mortales nascimur producta est. nec eodem malleo aut incude etiam fabricata seu eiulās nascendi crimen deflens aut inualida ceterorum ritu venit in vitam: quinymo quod nemini vnq̄ alteri contigisse auditū ē. Eū iam ex limo terre rerum omnium faber optimus Adam manu compegisset propria / ⁊ ex agro cui postea damascenus nomen inditum est in ortu deliciarum transtulisset eumq̄ in soporem soluisset placidum: artificio sibi tantum cognito ex dormientis latere eduxit eandem sui compotem ⁊ maturam viro ⁊ loci amenitate atq̄ sui factoris letabūdā intuitu immortalē ⁊ rerum dominā atq̄ vigilantis iam viri sociam ⁊ ab eodem Eua etiam nominatā. Quid maius quid splendidi⁹ potuit vnq̄ contigisse nascenti. Preterea hanc existimare possumus corporea formositate mirabilem. Quid enim dei digito factum est quod cetera nō excedat pulchritudine. Et q̄uis formositas hec annositate pitura sit: aut medio in etatis flore paruo egritudinis impulsu lapsura: tamen quia inter precipuas dotes suas mulieres numerāt: ⁊ plurimuz ex ea glorie mortalium in discreto iudicio iam consecute sunt: non superflue inter claritates earuz tanq̄ fulgor precipuus ⁊ apposita est: ⁊ in sequentibus apponenda veniet. Hec insuper tam iure originis q̄ incolat⁹ paradisi ciuis facta: ⁊ amicta splendore nobis incognito / dum vna cum viro loci delicijs fruerentur auide: inuidus sue felicitatis hostis nepharia illius suasione ingessit animo si aduers⁹ vnicam sibi legem a deo impositam iret in ampliorem gloriam ire posse. Cui dum leuitate feminea magis q̄ illi nobisq̄ oportuerit crederet. seseq̄ stolide ad altiora conscensuram arbitraretur ante alia blanda quadam suggestione virum flexibilem in sententiam suam traxit: ⁊ in legem agētes arboris scientie boni ⁊ mali: poma dū gustassent temerario ausu. seq̄ genusq̄ suū ōne futurū ex quiete ⁊ eternitate: in labores anxios ⁊ miseram mortem. ⁊ ex delectabili patria: inter vepres glebas ⁊ scopulos deduxere. Nam cum lux chorusca qua incedebant amicti abijsset a turbato creatore suo obiurgati pisomatibus cincti ex deliciarum loco: in agros ebron pulsi exulesq̄ venere. Ibi egregia mulier: his facinoribus clara: cum prima vt a nonnullis creditum est: vertente terram ligonibus viro colo nere adinuenisset: sepius dolores partus expta est. ⁊ quibus ob mortem filiorum ⁊ nepotum angustijs: angeretur animus eque misere passa / ⁊ vt algores estusq̄ sinam ⁊ incommoda cetera / fessa laboribus / moritura deuenit in senium.

De Semiramide regina Assiriorum. ij.

Semiramis insignis atq; vetustissima Assiriorum regina fuit a quibus tamen parentibus genus duxerit annositas abstulit: preter id fabulosum. Placet antiquis aientibus eam filiam fuisse Neptuni: quem Saturni filium ⁊ maris deum erronea credulitate firmabant/quod etsi credi non oporteat. argumentū tamen est eā a nobilibus parentib⁹ genitam. Hec qdē Nino Assiriorum rege egregio nupsit: ⁊ ex eo Ninum filiū peperit vnicum Sane Nino omni Asia ⁊ postremo Bacheris subactis sagitte ictu mortuo / cum adhuc hec iuuencula esset ⁊ filius puer/minime tutum existimans tam grandis ⁊ orientis imperij etati tā tenelle habenas committere: adeo ingētis fuit animi. vt quas ferus homo armis subegerat nationes coercueratq; viribus arte ⁊ ingenio regendas femina auderet assumere. Nam astu quodam muliebri excogitata fallacia pregrandi mortui viri ante alia decepit exercitus. Erat nec mirabile Semiramis liniamentis oris ꝑfimilis filio. nude vtriq; gene: nec erat per etatem dissona a puerili feminea vox: ⁊ in statura corporis nil vel modicum grandiuscula differebat a nato. Quibus iuuantibus ne in ꝓcessu quis fraudem deregere potuisset/texit caput thiara brachijs cruribusq; velamentis absconditis. Et quoniam insuetum eo vsq; esset Assirijs/ egit ne afferret nouitas habitus admirationem accolis vt ornatu simili omnis vteretur populus. Et sic nyni olim coniunx filium: ⁊ femina puerum simulans: mira cum diligentia maiestatem regiam adepta eam militaremq; disciplinam seruauit. Et mentita sexum grandia multa ⁊ robustissimis viris egregia operata est. Et dum nullo labori parcens aut periculo territa mandatis facinoribus: quorumcunq; superasset inuidiam: non est verita cunctis aperire que foret/ quod vt etiam fraude simulasset feminea quasi vellet ostendere non sexum sed animum imperio oportunum. Quod q̄tum aduertentibus ingessit admirationis tantum mulieris [illegible] indicam ampliauit. Hec vt eius facinora paululum protensius deducamus in medio: sumptis post insigne figmentum vicili animo armis non solum q̄ vir suus quesiuerat tutauit imperium: sed [illegible]

piã a se acri lacessitã bello atq; superatã iunxit eidem. Et inde in yndos vehementia arma euertit
ad quos nondum preter virũ quisq; accesserat/babiloniam insuper vetustissimũ nembroth op⁹
z ingentem ea etate in campis Sennaar ciuitatẽ restaurauit murisq; excocto latere arena pice
ac butumine compacta altitudine atq; grossicie z circuitu longissimo admirandis ambiuit.
Et vt ex multitudine suorũ gestorum vnũ memoratu dignissimũ extollentes dicamus certissi/
mum asserunt ea pacatis rebus z ocio quiescente ac die quodã feminea solertia cũ pedisseq; cri
nes discriminante ac ritu patrio in tricas reducente actum est cũ nondũ preter medos diduxissz
vt illi nunciaretur babiloniã in ditionem defecisse preuigni quod adeo egre tulit vt proiectio pec
tine confestim ab officio muliebri irata consurgens ariperet arma ac eductis copijs obsideret vr
bem preualidaz: necante quod inordinatoruz crinium superfuerat composuit: q̃z potentissimaz ci
uitatem nulla obsidione affectam in deditionez cogeret. z suo sub dominio infestis reuocaret ar
mis. Cuius tã animosi facinoris diu exhibuit testimonium statua ingens ex ere conflata: z in
babilonia erecta. feminã solutis ex altero latere crinibus ex altero in tricã ꝯpositis pretendens.
Multas preterea ex nouo condidit ciuitates: z ingentia facta pegit. que adeo vetustas absor/
bsit: vt nil fere superesset preter quod dictum est quod ad suam pertinet laudem ad nos vsq; de/
ductum. Ceterum hec omnia nedũ in femina: sed in quocunq; viro strennuo. mirabilia atq; lau
dabilia z perpetua memoria celebranda vna: obscena mulier/fedauit illecebra. Nam cũ inter ce
tera quasi assidua libidinis prurigine vreretur infelix plurimũ se miscuisse concubitui creditu z ẽ
z inter medos/bestiale quid potius q̃z humanum/filius ninus numeratur vnus/prestantissi/
me forme iuuenis. Qui vti mutasset cum matre sexus/in thalamis marcebat ocio. vbi hec ad/
uersus hostes sudabat in armis. O scelestum facinus/vt quiete suaui inter anxias regum cu/
ras: inter cruenta certamina/z quod monstro simile est inter lacrimas z exilia nulla temporis
facta distinctione hec euolat pestis: z sensim incautas mentes occupans: z in precipiciũ trahens
omne decus turpi nota cõmaculat. Qua fedata Semiramis dum putat astutia abolere quod
lasciuia deturparat legẽ illã insignem condidisse aiunt: qua prestabatur subditis vt circa vene/
rea agerent quod liberz. Timensq; ne a domesticis feminis concubitu frauderetur filij: vt qui/
dã volunt prima vsum femoraliũ excogitauit eisq; omnes aulicas subcinxit condaui. Quod
vt fertur adhuc apud egiptios obseruatur z Affros. Alij tamen scribunt: q̃ cũ in desideriũ in
cidisset filij: eumq; iam etate prouectum in suos ꝓuocasset amplexus/ab eodẽ cum annis iam
xxx z duobus regnasset occisam. A quibus dissentiunt alij asserentes eam libidini miscuisse se
uiciã solitamq; quos ad explendũ sue vredinis fotum aduocasset vt occultaretur facinus conti
nuo post coitum iubere necari. Verũ cũ aliquando concepisset: adulteria prodidisse partu. ad q̃
excusanda illam legem egregia cuius pauloante mentio facta proditã aiũt. Tametsi visum sit
pusillum contigisse ineptum crimen filij indignationẽ abstulisse minime potuit: quin seu quod
suum tantum arbitrabatur cũ alijs coniunctatũ incestũ cerneret minusq; equo animo ferret seu
quos in ruborẽ sue matris luxuriã duceret imperij nasciturã expauesceret reginã illecebrã ita im
pulsus absumpsit.

De Opi Saturni coniuge. . sij.

Pis seu ops vel thea si priscis credimus inter ꝓspera ⁊ aduersa plurima claritate emi/
cuit. Nam vranij apud rudes adhuc grecos potentissimi hominis ⁊ veste coniugis fi/
lia fuit. Que Saturni regis soror pariter ⁊ ꝯiunx nullo quod ad nos venerit facino
re se egregiam fecerat in muliebri astucia iouem neptunum atq; plutonem filios a morte cū Sa
turno a Tytane fratre pacta liberasset. Cui cum inscitia ymo insania hominum cui illi⁹ in clari
tatem precipue deitatis euasissent homines/hec non solum regine decus adepta est quin ymo et
rore mortaliū dea insignis ⁊ deorum mater est habita: eiq; tēpla sacerdotes ⁊ sacra instituto pu
blico constituta sunt. Adeoq; enorme malum conualuit vt laborantibus secundo bello punico
romanis quasi pro salutari auxilio missis ꝯsularibus viris ab attalo ꝑgami rege simulacrum
eius expetitum precibus est ritusq; sacrorum e spesumate Asie opido quasi quoddā deforme sa
xum sumptum diligentia romā delatum atq; summa cū reuerentia susceptū ⁊ postremo insigni
locatū loco tanq̄ sublime numen atq; reipublice salutare per multa secula ceremonijs plurimis
apud romanos ⁊ ytalos cultum est. Mirabile profecto fortune ludibriū seu potius cecitas ho/
minum. An velimus dicere fraus ⁊ decipula demonū quorū ope actū ē vt femina longis agi/
tata laboribus. demū anus mortua ⁊ in cinerē versa ⁊ apud inferos alligata ⁊ dea crederet ⁊ in
tam grande euum fere ab vniuerso orbe diuinis honoraretur obsequijs.

De Junone regnorum dea. iiij.

Uno Saturni opis filia poetarū carmine ⁊ errore gentiliū toto orbi pre cēteris mulieribus gē
tilitatis infectis labe: celeberrima facta est in tantū vt nequiuerunt taciti temporū dentes cū cuncta
corrodant adeo infame erosisse opus/ ni ad etatem vsq; nostram notissimuz eius non euaserit
nomen. Verum ex hac potius fortuna egregiā recitare possumus q̄ opus aliquod memoriale
dictu referre. Fuit enim cum ioue illo Cretensi quem decepti veteres celi finxere deum eodem edi
tā partu: ⁊ ab infantia transmissa Samum: ibiq; ad pubertatem vsq; cū diligentia educata: io
ui demū fratri nupta est: quod per multa secula eidē ē statua in templo Sami testata. Nā existi
mantes Samij non modicū sibi posterisq; suis afferre glorie q̄ se penes apta atq; desponsata iu
no: q̄m illi reginā arbitrabāt ⁊ deā/ ne mēoria hoc dilueretur facile templum ingens ⁊ pre cete/
ris orbis mirabile estruxere numiniq; dicauere suo ⁊ ex marmore pario in habitu nubentis vir
ginis eiusdē ymaginē: sculpi fecere temploq; preposuere suo. Hec tandē regi magno nupta ex
crescente eius indies imperio atq; fama longe lateq; nomen ipsius efferente non modicū ⁊ ipsa
splendoris consecuta. Sane postq̄ poeticis fictionibus ⁊ insana antiquorū liberalitate celi regi/
na facta est que mortalis regina fuerit olympi regnis eā diuidisq; prefecere/ necnon ⁊ illi coniu
galia iura atq; pientiū auxilia cōmisere ⁊ alia lōge plura ridēda potius q̄ credenda. Ex quib⁹
sic hūani generis hoste suadēte multa illi vndiq; ꝯstructa sunt tēpla altaria plurima sacerdotes
ludi ⁊ sacra more veteri instituta/ ⁊ vt de reliquis taceā post Samos celebri veneratōe ab Argi
uis Achaye populis ⁊ a Cartaginensibus diu honorata est ⁊ postremo a necijs Romam dela
ta in capitolio ⁊ in cella iouis optimi maximi non aliter q̄ viro iuncta suo locata sub vocabu/
lo iunonis regine a Romanis rerum dominis ceremonijs multis ⁊ diu culta ē etiā postq̄ in ter
ris apparuit deus homo.

De Cerere dea frugum ⁊ regina Siculorum. v.

Eres vt nonnullis placet vetustissima Siculorum regina fuit tantoq; ingenio valu/
it vt cum agrorum excogitasset culturam prima apud suos boues domuit ⁊ iugo as/
suefecit ⁊ adinuento aratro atq; vomere eorum opere terram proscidit fulcisq; semina
tradidit: que cum in amplissima segetem excreuissent ea spicis eruere: lapidibus terere: fermen/
ta conficere ⁊ cibum deducere/homines glandibus ⁊ pomis siluestribus assuetos edocuit.
Quod ob meritum cum mortalis esset semina eam deam frugum arbitrati sunt ⁊ diuinis hono
ribus extulere eamq; saturni ⁊ cybeles credidere filiam. Huic preterea vnicam ex ioue fratre fu/
isse filiam proserpinam dicunt Eam maxima matris turbatione ab orco molossorum rege rap
tam ⁊ diu quesitam volunt. Multis hinc fabulis occasionem prebentes. Fuit preterea ⁊ cere
altera apud Eleusim Attice regionis ciuitatem eisdem meritis penes suos clara cui triptholo/
mum obsequiosum fuisse volunt. Quas eo q̄ vetustas deitate ⁊ honoribus eque extulit/ sub
vno tantum nomine ambarum ingenia retulisse: satis visum est. Harum edepol ingeniū vtruz
laudem an execrer nescio. quis enim damnet vagabundos siluestres: quis eductos in vrbem
nemoribus homines. quis ritu ferarum viuentes in meliorem euocatos frugē. quis glandes
mutatas in segetes quibus lucidius vegetiora membra ⁊ alimenta humano vsui conformio/
ra prestantur: quis musto vepribus arbustisq; incompositis obsitum orbem incultum in pul/
chritudinem ⁊ vtilitatem publicam versum: quis rude seculum in ciuile. quis a desidia in cōtem
plationem excitata ingenia: quis vires torpentes in speleis in vrbicum seu rusticanum exercitiū
tractas/quibus tot ampliate vrbes tot de nouo condite: tot aucta imperia: tot mores spectabi/
les inuenti cultiq; sunt frumentarie artis adinuenta noticia. Que cum de se bona sint que dicta
sunt omnia. reor iudicio plurium si quis faciat dicetur insipidus. Bemum versa vice. qs lau/
det multitudinē sparsā siluas incolētē/glādib⁹ pomisq; siluestrib⁹ ferino lacte. herbisq; atq; mel
le fluēte assuetā/soluta curis hñtē pectora: sola nature lege ꝯtētā/sobriam pudicam: ⁊ doli nes/
ciā: inimicā feris tm̄: ⁊ auib⁹ in molliores atq; incognitos euocatā cibos: e qb⁹ nisi nosipos dei

pimus secutum cernimus vt in abditis adhuc latentibus vicijs exitumq; timentibus aperire-
tur iter: ⁊ procedendi prestaretur securitas. Hinc arua eousq; communia terminis ⁊ fossa: dis-
tingui cepta sunt agriculationis subiecte cure: ⁊ partin inter mortales cepere labores. Hinc me-
um ⁊ tuum venit in medium: nomina quidem inimica pacis publice ⁊ priuate: Hinc paupe-
ries seruitusq; necnon ⁊ litigia: odia cruentaq; bella: ⁊ vrens in circuitu: euolauit inuidia: q̄ ege
re vt vix dum curuate falces in messem: in acutos rectos in sanguinem gladios verterentur.
Hinc sulcata maria ⁊ occiduis Eoa cognita. ⁊ eois occidua. Hinc mollicies corporum sagina
ventris: ornatus vestium ac curator es mense: conuiuia splendida: torpor ⁊ ocium aduenere: et
que in dies vsq; illos friguerat venus: calefieri cepit maximo orbis incommodo: ⁊ quod dete-
rius forsan est si minimus eque labentibus annis: vt sic celi seu bellorum ira culta respondeant
subintrant illico annone penuria ⁊ duriora priscis consurgunt ieiunia seua fames nunq̄ filuis
cognita gorgusciolos intrat inopum: non absq; diuitum persepe periculo. Hinc turpis effera ma
cies infernus pallor ⁊ titubanti incedens gradu debilitas morborumq; ⁊ festinate mortis mul-
tiplices exoriuntur cause. Quibus inspectis vnacum innumeris alijs vix scio: ymo scio quia
longe antea illa licet rudia et agrestia fuerint his nostris ferreis cunctisq; seculis preponenda
sint.

De Minerua. vi.

Inerua que ⁊ pallas virgo tanta claritate conspicua fuit vt non illi fuisse mortalem
originem stolidi arbitrati sunt homines. Aiunt quidam hanc ogigij regis tempore
apud lacum tritonium haud longe a sinu sirtium minori primo visam in terris ⁊ co
gnitam: ⁊ quoniam tractu temporis multa facientem vidissent ante non visa: non solum apud
rudes affros verū apd grecos q tūc tēpestate prudētia añibāt ceteros absq; matre ex iouis cēbro
genitā e celo lapsā creditū ē. Cui ridiculo errori tāto pl⁹ fidei auctū ē q̄to occultior ei⁹ fuit origo

Hanc ante alia voluere perpetua floruisse virginitate: quod vt plenior credatur hoc fingere vul/
canū ignis dei in concupiscentie camio feruorez diu cū ea luctarum supratūq; Huius insup/
incogniti ōnino ōnibus ante lanificiū inuentum fuisse volunt nā ostenso quo ordine puriga/
ta superfluitatibus lana eoq; omnibus mollita ferreis opponer/tur colo atq; amum digito re/
ducer/tur in filuz textrine excogitauit officiū/eoq; docuit quo pacto inter texuntur inuicem fi/la
z tractu pectinis iungerentur z calce solidarentur in textum. In cuius opificij laudē pugna il
la insignis eiusdē z aragneo colophonie redatur. Alum insuper olei cousq; mortalibus inau
ditū hec inuenit docuitq; haccas bacas mola terere trapisq; premere. qp quia multum vsibi/a
tio afferre visum fit ei aduersus neptunū in nominandis a se athenis attributa victoria credi
tur. Voluntatiaz huius fuisse opus cū iam quadrigarū prima reppressit vsum ferū in arma cō
uertere. Armis corpus tegere adē bellantiuz ordinare z legeo omneo quibus eatur in pugnaz
edocere. Dicunt preterea eam numeros inuenisse z in ordinem reduxisse quem in bodiernum
vsqz seruamus. Ceterum ex osse cuius alicuius auis seu ex palustri potius calamo eam tibias
seu pastorales fistulas primum composuisse credidere easq; in terras e celo deiecisse eo quod fā
tis redderent turgidum guttur z ora difformia. Quid multa ob tot comperta prodigia ad/
tatum largitrix antiquitas eidem sapientie nomen attribuit. Quo inuitu tradi athenienses
ab ea nuncupari z eo quod ciuitas apta studijs videretur per que quisq; fit prudens z sapi/
ens eam in suam sumpsere tutelam eiq; artem dicauere z ingenti templo constructo suoq; nu/
mini consecrato in eodem illam effigiauere oculis cinctam eo quod raro noscatur in quem fi/
nem sapientia tendat iuuentum. Galeatam volentes ob id sapientum tecta z armata significa/
ri consilia/in ductam lorica eo quod ad quoscunq; fortune ictus semper armatus sit sapiens:
longissima munitam hasta vt comprehendatur sapientem in longinquo spicula figere. Pre/
terea cristallino egide z in eo gorgonio caput infixum protectam/pretendentes ob hoc iudica
sapienti omnia esse tegumenta: cousq; serpentina semper astucia adeo premunitos vt sapi/en
tum intuitu videantur ignari/ eiusq; in tutelam noctuam posuere fingentes prout in luce ficti
in tenebris videre prudentes debere. Eandem huius mulieris fama atq; numinis reuerentia
se adeo longe lateq; diffudit tantumq; fauit illi veterum error vt fere per vniuersum eius ho
nore templa construerentur z celebrarentur sacra. cousq; conscenderet vt in capitolio pene io/
uē optimū maximū cella cedi caperetur eodez z/inter potissimos romanorum deos cū iunone regi/
na z ipsa pariter regina haberetur. Sunt tamen nonnulli grauissimi viri asserentes non tā vni
uo Minerue q; plurū que dicta sunt fuisse cōperta. quod ego lixenter assentiaz vt dare mulie/
res ampliores sint nūero.

De Venere Cypriorum regina

Venerem Cypriaṅam fuisse feminam quoꝝdam arbitratur opinio. De parentibus autem a nonnullis ambigitur. Nam alij eã Cyri cuiusdam & Syrie volunt filiã. quidam vero Cyri & dyonis Cyprie mulieris. Nonnulli vero ad eius extollendam pulchritudinis dignitatem Jouis & dyonis predicte genitam asserunt. Bene ex quocuꝝ fit patre genita: eam inter dceas mulieres potius ob illustrem eius pulchritudinem: ꝙ ob decorosum inuentum celebrandam censui. Tanto igitur ortu decore & totius corporis venustate emicuit / vt sepe inuentium falleretur credulitas. Nam quidam illam ipsum celi syderis quod veneris nuncupamus dicebãt. Alij eam celestem feminam in terras ex iouis gremio lapsam & breuiter omnes cecis obfuscati caligine quã sequebant a mortali femina editam immortalẽ asserebant deam Eamq infausti amoris quem cupidinem vocitabant / genitricem totis nisibus affirmabant: nec illi interdpienoi stultorum inuentium mentes varijs gesticulationibus deerant artes. Quibus agentibus meritis eo usq ipum est vt nequeuntibus obsistere obscenitatibus multis / ꝙ e vestigio non tamẽ ones scripturus sum / & iouis filia & ex deabus vna etiã veneradissima habita fit. nec solum apud paphos venustissimũ Cypriorum opidum thure solo placata est / naz mortuam & incestuosam feminam eo existimabant delectari odore / que viuens in prostibuloꝝ voluptabatur spurcicie. Verum & apud nationes reliquas & romanos qui templum ei sub titulo veneris genitricis & verticordie aliisq insignibus olim struxere. Sed quis multa illãc dubios nupsisse vinc dcdium est. Cui primo non satis certum nupsit ergo vt placet aliquibus ante vulcano lemniorum regi & iouis Dresensis filio. Quo sublato nupsit Adoni filio Cynare atq mire regi Cypriorum. Quod verisimilius mihi videtur ꝙ si primuz virum Adonẽ dixerimus eo ꝙ / seu complexionis sue vicio seu regionis infectione in ꝙplurimũ videtur posse lasciuia seu mentis corrupte malicia factum sit / Adone iam mortuo in tam grandem luxurie prurimum lapsa est vt omnem decoris sui dignitatem deorũ hominumq nonnullorum non obfuscare omnes maculasse videretur. Cum adiacentibus regionibus notum foret eam a vulcano viro primo cum armigere compti / ex quo credita fabulam adulteri martis & eiusdẽ filij ꝓsse locum

Postremo autē vt ab impudica fronte paulū ruboris absterfisse viderentur ⁊ lasciuiendi āpliore
sibi consessisse licētiā infāda turpitudine excogitata prima vt aiunt meretricia publica adinue-
nit ⁊ fornices instituit ⁊ matronas inire compellit. Quod execrāda Cypriorū consuetudo mul-
ta pertracta secula testata est. Seruauere quidem diu mittere virgines suas ad littora vt fornici-
um vterentur concubitu ⁊ sic future castitatis sue libamenta persoluisse viderentur veneri ⁊ suas
in nupcijs quesisse dotes. Que quidē abhominanda stulticia postea penetrauit ad ytalos vsq;
cum legatur hoc idē aliquādo fecisse lotrenses.

De Yside regina atq; dea Egipciorum viij.

Sis cui ante nomen yo darissima non solum egipciorum regina: sed eorum postre-
mo sanctissimum ⁊ venerabile numen fuit. Quibus tamen fuerit temporibus: aut ex
quibus nata parentibus: apud illustres hystoriarum scriptores ambigitur. Sūt au-
tem qui dicant illam ynaci primi regis argiuorum filiā ⁊ phoronei sororem: quos constat iacob
filij ysaac tempore superesse. Alij promethei genitam asserunt regnante apud argos phorban-
te, quod longe post primum tps effluxit. Nonnulli eam fuisse temporibus Cyciopis Athena-
rum regis Argiuorum: quequidem inter celebres viros varietates argumento nō carent. hāc
inter feminas suo euo egregiam fuisse, ⁊ memoratu dignissimam. Verum omissis scriptorum
discordancijs, qui plurimum arbitrantur ymitari mens est eam similem ynaci regis fuisse filiā
quam etsi poete veteres fingant ob venustatem forme placuisse ioui ⁊ ab eo oppressam. ⁊ ad oc-
cultandum crimen in vaccam transformatā potētiq; iunoni concessam ⁊ argum custodē a Mer-
curio cesum, vacceq; a iunone oestrum suppositum. ⁊ eam deuectā cursu rapido in egiptū: ibidē
q; pristinam a se recuperatam formam ⁊ ex yo ysidem appellatam ab hystorie veritate nō discre-
pant. Cum sicut qui asserant a ioue adultero oppressam virginem eamq; ob perpetratum scel-
metu patris repulsam: cum quibusdam ex suis conscendisse nauim cui vacca esset insigne et
ingenio plurimo: ac ingenti preditam animo regnorum cupidine agitatam secundo vento ad

egipcios transfretasse: ⁊ ibidem apta desiderio regione cōperta constitisse. Tandem cum non habeatur quo pacto obtinuisset egiptum fore certum creditur quod ibi reperisset rudes inertes/ q̄ populos: ⁊ humanarum fere rerum omnium ignaros: ac ritu potius brutorum viuētes q̄ hominum. Non absq̄ labore ⁊ industria celebri illos docuit terras colere sultis cultis committere semina ⁊ tandem collectas in tempore fruges in cibum deducere. Preterea vagos ⁊ fere silue/ stres in vnum se redigere ⁊ datis legibus ciuili more viuere, ⁊/ quod longe spectabilius in mulier est/ coacto in vires ingenio litterarū ydiomati in colorum conueniētiū carecteribus adinuentis aptioribus ad doctrinā qua lege iungerētur ostendit. Que/ vt de reliquis taceam/ adeo mirabilia insuetis hominibus visa sunt vt arbitrarentur facile non ex grecia venisse ysidē sed e celo lapsam. Et ob id speranti adhuc diuinos honores instituere. Cuius quidē numē/ fallente ignaros dyabolo/ in tam grandem ea mortua atq̄ famosam venerationem euasit vt rome iā rerum domine illi templū constitueretur pregrande ⁊ egipciaco ritu quotannis solemne sacrū institueretur. Nec dubium quin ad occidentales vsq̄ ad barbaros natōes hic penetrarit error. Porro huius tam dare femine vir fuit apis quē vetustas erronea iouis ⁊ neobis phoronei filie filiū arbitrata est. quē ayunt egialio fratri achaie regno concesso/ cū argis trigintaquinq̄ regnasset annis secessisse in egiptum: ⁊ vnacū yside imperasse eq̄ deum habitum ⁊ osirim seu serapim nuncupatum. Esto sint qui dicant ysidi theologonum quēdam fuisse virū: ⁊ ex ea suscepisse epaphum qui egipciis postea prefuit: ⁊ iouis ex ea filius extimatus est.

De Europa Cretensium regina. ix.

Uropam arbitrantur quidā filiā fuisse phenicis. verum longe plures eā agenor phenicū regis genitā dicūt. Et tā mirabili formositate valuisse vt amore inuise Cretensis caperetur iupiter. Ad cuius rapinā cū moliretur insidias potens homo actum voluit lenocinio verborū cuiusdam vt ex montibus in litus phenicum lasciuiens virgo armēta patris sequeretur: ⁊ exinde rapta confestim atq̄ naui c⁹ albus thaurus erat insigne imposita deferetur

in Cretam. Vagari licentia nimia virginibus ⁊ aures faciles cuiuscunq̄ verbis prebere mini/
me laudandū reor. Cū contigisset sepe legerim bis agētibus honestati nōnūq̄ notas turpes im
primi quas etiā perpetue demū castitatis decus abstersisse non potuit. Ex his fabulā: que legit'
Mercuriū impulisse ad litus armenta fenicū ⁊ iouē in thaurum versum: vacantemq̄ in cretam
Europā virginē asportasse: causam sumpsisse liqdo p3. Verū in tpe rapine h⁹ prisci discrepant
Nam qui antiquiorē ponūt regnāte Argis Danao: factā volūt/alij regnante Ogiso: ⁊ per
postremi pandione rege Atheniensibus impante: que iugis Mynoys filij Europe tpibus con
uenire videntur. Hanc aliqui a ioue oppressam simpliciter volūt: ⁊ inde astero Cretensiū nup
sisse regi: ⁊ ex eo Mynoem Radamātū ⁊ Sapadonē filios pepisse: quos plurimi iouis dicūt
fuisse filios: asserentibus nonnullis Asterū iouēq̄ idē. Que disceptatio dū spectet ad alios. da
rā tāti dei ꝯnubio plures Europam volunt Affirmātes insuper aliqui: seu q̄ nobilitatis fuerit
egregie. Nam phenices multis agentibus meritis: tuo preceteris scematibus daruere maiorū.
Seu dominij ⁊ ꝯiugis venerationē seu filiorū regū grā. vel ipimet Europe virtute pcipua ab eius
nomine Europā: ptē orbis terciā in ppetuū nūcupatā. Quā pfecto ergo insignē mulierē virtuti
bus: nō solū ex ꝯcesso orbi nomine sed a spectabili ex ere statua. a Pictagora illustri pho tacen
ti Europe dicata noui.

De Libia regina Libie. x.

Libia vt vetustissimi volūt auctores epaphi Egiptiorū regis fuit filia ex Cassiopia ꝯ
suge. Eq̄ nupsit Neptimo id ē extero atq̄ potenti viro: c⁹ ppriū nomen ad nos vsq̄
non venit: ⁊ ex eo peperit Busiridem immanē postea superioris Egipti tyrānū. huius
magnifica opera ab annis creduntur consumpta. Sed ea fuisse pmaxima satis argumēti pstat
eam tante apud suos fuisse auctoritatis: vt eius affrice pars: cui imperauit Libia omnis de suo
nomine appellata sit.

De Marpesia et Lampedone reginis.

Xi. Cap.

Marpesia seu nartesia et lampedo sorores fuere Amazonum inuicem regine: et ob illustrem bellorum gloriam sese Martis vocauere filias. Quarum quoniam peregrina fit hystoria paulo altius assumenda est. Escitia ergo ea tempestate filuestri et fere inaccessa exteris regione et sub arthoo se in occeanum vsque ab Eusino sinu pretendente Silios et scolopicus, vt ayunt regij viuentes factione maiorum pulsi cum parte populorum iuxta Thermodohontem capadocie amnem deuenere: et Tyrijs occupatis aruis raptu viuere et incolas latrocinijs infestare cepere. A quibus tractu temporis per insidias fere omnes trucidati sunt homines. Quod cum egre ferrent viduate coniuges et in ardorem vindicem deuenissent feruide cum paucis qui superuixerunt viris in arma prorupere et primo impetu facto hostes a suis demouere finibus. Inde vltro circumstantibus intulere bellum. Demum arbitrantes seruitutem potius quam coniugium si exteris adhererent hominibus, et feminas solas posse sufficere bellis et armis ne mitiores viderentur habuisse deos ceteris he quibus viros a cede finitimorum fortuna seruasset communi consilio irruentes in eos omnes interimere. Inde in hostes furore conuerso quasi virorum neces vlture illos adeo contriuere vt ab eis facile pacem impetrarent. Qua suscepta ad successionem consequendam vicissim finitimis adherebant: et cum concepissent e vestigio reuertebantur in sedes. Tandem qui nascebantur mares occidebantur illico: virgines ad militiam cum diligentia seruabantur: tenellis igne seu medicamine alio sublato incremento mamille dextre: ne sagittandi exercitium impediretur adultis: sinistra linquebatur intacta vt ex illa nutrimenta porrigerent nascituris. Ex quo amazonum vocabulum sortite sunt. Nec eis in alendis virginibus fuit ea cura que nostris. Nam colo calatis, ve alijsque muliebribus abiectis officijs, venationibus discursionibus: domationibus equorum: laboribus armorum assiduis: sagittationibus et huiusmodi exercitijs materiores puellulas durabant in aptitudinem et virile robur. Quibus artibus non solum tyrios tenuere campos a suis olim maioribus occupatos: quinymo Europe ingenti parte bellorum iure quesita, plurimum Asie occupauere: formidabilesque deuenere omnibus. Sane ne viribus deesset regimen ante alias Marpesiam et Lampedonem post cesos viros instituere reginas sub quarum auspicijs, vt demonstratum est, suum plurimum imperium anxere. He quidem cum militari disciplina insignes essent partitis intra se prouincijs vtputa cum vna in regni tutelam subsisteret reliqua parte copiarum sumpta ad subiciendos finitimos earum imperio incedebat et sic vicissim maximis partis predis auxerunt aliquandiu rempublicam. Verum cum Lampedo ad vltimum in hostes duxisset exercitum repentino barbarorum circumadiacentium incursu Marpesia nimium sui fidens relictis aliquibus filiabus cum parte copiarum cesa est. Quid autem ex Lampedone secutum sit legisse non memini

De Thisbe Babilonia virgine. xij.

Thisbe Babilonia virgo insolido amore ex ipsa magis q̃ opere alio inter mortales ce lebrio facta est. Huius etiã non a maioribus nostris qui parentes fuerint habuim⁹ mira tñ Babiloniaz habuisse cũ pyramo eodio sue pueto contiguas tomos satio ce dinz est. Quoruz cũ esset iuxte conuicinij quasi conuictus assiduus z inde rio adhuc pueris puerilio affectio: egit vnica sors: vt cũ exutbus armis: cũ sto formosissimi essent puerilis amor in maximũ augerentur incendiũ. Illudq; int: se nutibus salte apparent aliquando: iã in pube/ rẽ propinquantes erantz. Bane cũ iã grandiuscula fieret Thisbe a parentibus in futuros hyme neos tomi cõtineri cepta est. Quod cũ egerime ferrent ambo/ quererentq; solliciti qua via possit salte aliquando colloqui/ nulli adhuc vllaz ꝓmunie patere inuenere in se posito timulũ. Ad quaz dũ daz conuenissent sepius: z conferendũ paululum colloquẽdo patere eiã obiit quo minus eni'ri cebant ãpli affect exprimendi affectõnes suas licentiaz/ sepe suspitia/ lacimas/ ser uoze/ cẽloria z passiones õnes aperiebant suas: nonnunq; ẽt oratie inuicem pacẽ animoruz amplexus z oscula pretexẽ fidẽ dilectõnemq; prepetuam. Tandẽ exardescente incendio ce fuga in tre consilium statuentes nocte sequenti/ q̃primum quis posset suos fallere/ tomos exirent/ z sin gulis fiquis primus euaderet in nemus cuiusq; proximum abiens petes fontẽ nini regis bu sto proximum tardioꝛẽ operiretur. Accedente hora Thisbe prima suos fefellit: z amicta pallio sinem⁹ta nocte/ sola patriã tomũ exiuit: z sua monumẽta pẽ in nemus trepida abijt: z cũ fecus fontẽ expectaret z eo quẽcunq; ri motu sollicita caput erolleret: leenã vrsamq; aduenire velut in diuertentes pallio confugit in busium. Ursa aute pasta sui ptia compto pallio ce aliquãdiu ad illud euentum ore ce more exercito aug exuto vngulus lacerati liquit z abijt. Interim melior Pyramus eque relicta tomo venit in situm/ dicq; per silentia noctis intem⁹

comperisset laceratum cruentumq; pallium. Tisbis/ratus eam a belua deuoratā plangore plu
rimo locum compleuit: se miserum incusans quoniam dilectissime virgini seue mortis causam
ipse dedisset ⁊ aspernans de cetero vitam exempto quem gesserat gladio moribundus secus fon
tem pectori impegit suo. Nec mora Tisbes potatam leenam abijsse rata ne decepisse videre' amā
tem: aut diu expectatione suspensum teneret. pedetentim ad fontem regredi cepit. Cui iam pro/
pinqua palpitantem adhuc Pyramum sentiens pauefacta fere iterū abijt. Tandē lune lu/
mine percepit qui iacens suus esset Pyramus/ ⁊ duz in āplexus festina iret euz sanguini per
vulnus effuso incubantez atq; iā omnem effundentez animaz cōperit. Que cuz aspectu obstu/
puisset primo mesta tandez ingenti cuz fletu frustra prestare subsidia ⁊ animaz retinere osculis
⁊ amplexu aliquādiu conata est. Veruz cum nec verbuz audire posset quin nihilipendi tā fer/
uenti pridie desiderio optata basia ⁊ amantez in mortē festinare videret/rata quoniaz eā non
cōperisset occisum in acerbuz fatuz cū dilecto a se puero amore pariter ⁊ dolore suadentibus ire
disposuit: ⁊ arrepto capulotenus ex vulnere gladio cuz gemitu ploratuq; maximo nomen in/
uocauit Pyrami: orauitq; vt Tisbem suaz saltem morientē aspiceret: ⁊ exeuntē expectaret ani
mam vt inuicez in quascunq; sedes incederent Miruz dictu: sensit morientis deficiens intellect⁹
amate virginis nomen: nec extremum negare postulatum passus/oculos in morte grauatos
apuit: ⁊ inuocantem aspexit. Que confestim pectori adolescentis cultroq; superincubuit: ⁊ effu
so sanguine secuta est anima iā defuncti. Et sic quos āplexu placido inuida fortuna iungi mi/
nime passa est infelicez amboruz sanguinem misceri prohibuisse non potuit. Qui non cōpatie
tur iuuenibus/qui tam infelici exitui lacrimulaz saltē vnam non concedet/saxeus erit. Ama/
runt pueri/non enim ob hoc infortunium meruere cruentum: florentis etatis amor crimen est
nec horrenduz solutis: crimen in coniugiuz ire poterat. Peccauit sors pessima ⁊ forsan miseri
peccauere parentes. Sensim quippe frenandi sunt iuuenum impetus ne dum repentino obice
illis obsistere volumus desperantes in precipicium impellamus: immoderati vigoris est cupi/
dinis passio ⁊ adolescentium fere pestis est commune flagiciuz. In quibus edepol pacien/
ti animo tolleranda est: quoniaz sic reruz volente natura fit vt dū etate valemus vltro indine/
mur ne hūanū genus in defectū corruat si coitus differantur in seniū.

De Ypermestra Argiuorū regina. xiij.

Permestra genere ⁊ dignitate clara: danai Argiuorū regis filia: ⁊ lincei coniunx fuit. Colligitur autē ex hystorijs antiquorū duos quondam in egipto fuisse fratres belli prisci filios / spectabili preeminentes imperio. Quorū danaus vnus / alter autē egistus nuncupatus est. Nec prolis ābobus fuit equa fortuna esto nūerus esset equus. Nā danao quinquaginta fuere filie: filij totidem Egisto. Sane cum habuisset oraculo danaus: quoniā manu nepotis ex fratre occideretur ⁊ dam angeretur timore plurimo cum extā ingenti multitudine nesciret cuius suspectas deberet habere manus. Contigit vt iā pubescentibus vtriusq; filijs peteret egistus vt danai filie ōnes filijs suis iungerentur coniugio. Quod danaus seue excogitato facinore vltro concessit desponsatisq; filiabus nepotibus cū nupciale sacrū pararetur eas omnes sumopere premonuit vt si salutem suam vellent vnaqueq; virum suum nocte prima dū vino epulisq; madentem somnoq; illigatum graui cognosceret ferro perimeret. Que omnes cultrū dam cubiculis suis illatis marcētes hesterna crapula iuuenes iussu interficere parentis. Ast ypermestra sola abstinuit. Apposuerat quippe virgo iā animum suū in linum seu linteum virū suum vt moris est puellarum e uestigio viso sponso illum diligere: ⁊ ob id ei compassa in genti cum laude sua a nefanda cede abstinuit / suasitq; iuueni fugam qua tutus esset. Verum cum ceteris mane ob patratū scelus trux pater applausisset ypermestra sola obiurgata ⁊ carcere dausa pium aliquādiu fleuit opus: Heu miseri mortales q̄ cupido animo q̄q; feruenti peritura cōcupiscimus: ⁊ occasum intueri aspernantes q̄ execrandis vijs / si prestetur / celsa conscendimus: quibus sceleribus conscensa seruamus: quasi obscenis operibus arbitremur volubilem firmari posse fortunam / ⁊ quod ridiculum est quibus criminibus q̄ scelestis facinoribus volatilem

fragilem ꝫ vite huius dieculam non dicam longare sed perpetuare conamur: cum in mortem ire cereos cuiu voluci videamus: Quibus detestandis consiliis quibus nefandis operibus ci irritamus iudicium: vt alios finam testis infandos sit danaus Qui dum plurimo neporum sanguine suos iam tremulos annos ampliare nititur robusto se ac splendida neporum nuda uit acie: z perpenni labefactauit infamia. Arbitratus est homo nequam paucos frigidosq; an nos senectutis sue floridis adolescentie neporum suorum preponendos fore/ quod forsan tan ꝫ prioreo existima. Et alius d. immodo seruasset honeste. Harum per vulnera iuuenum filio/ rum quesisse suum prolongasse senium/ immane facinus iure videri potest. Et/ quod plurimū ignominie superaddit/ non satellitum manus seo filias armauit vt non tantum nepotes au/ ferret seo vt scelere filias funestas haberet quas habere pietate potuisset honestas. Et dum vi/ tam seruare hoc crimine cupit non aduertit quantum audacie quantum fraudis quantumq; detestande enormitatis futuris perniciosis mulieribus infausti relicturus esset exempli. Eidem coniugij calcari fedit perfidia. Vbi sacras inferri faces thalamis pius fuisse parens debuerat: nephaustus gladios imperauit. Vbi in coniugalem dilectionem natas hortari consueuimus in odium animauit z edem. Et quod in omnes ausus non fuisset: in singulas natas im/ misit. Quod die non attemptasset nocte perfidi voluit. Quod non presumpsisset in castris tha lamis mandauit implerī. non aduertens: quia quot annos vindi iuuenum neporum auferret per scelus z fraudem/ tot sibi fedata ignominiosi sui facinoris secula reseruabat. Et quinqua/ ginta iure generos habere poterat hostis male merito seruatur vnus. Lulus tandem manus dei iusto volente iudicio truculentus senex euadere non potuit quin ille nouus effunderet san guis: quem tam multo neporum sanguine redemisset. Qui tandem seu pulsus seu profugus seu vocatus transfretauit in greciam: z Argiuorum regnum ingenio z viribus occupatum te nuit. Quo sunt qui velint predictum facinus a danao perpetratum: sed a quocunq; factus sit a lino truculente memorie occisus occubuit: z pro eo linus ipse regnauit Argiuis. Eductaq; e carcere Ypermestra: ex meliori omine sibi iuncta coniugio regni particpem fecit. Que non so lum regina refulsit seo iunonis Argiue sacerdos effecta candore splendoris duplicis ornata ap paruit: z cum sorores in turpem abiissent infamiam ipa ob commendabilem pietatem nomē suum laude dignum ad nos vsq; dimisit insigne.

De Nyobe regina Thebanorum. xlij.

Iobes fere vulgo inter egregias notissima mulier cum vetustissimi atq; famosissimi
frigiorum regis tantali nata fuisset ⁊ pelopis soror: nupsit Amphioni thebarum re/
gi ea tempestate clarissimo: tam quia iouis proles q̄ quia precipua valeret facundia
⁊ ex eo perseuerante regni gloria septem peperit filios/ ⁊ filias totidem. Sane quod sapienti p
fuisse debuerat superbienti fuit exicium. Nam tam splendore conspicue prolis quam maiorum
suorum fulgore elata etiam in numina obloqui ausa est. Erant equidem iussu mantonis thi/
resie vatis filie soliciti dierum vna thebani circa sacram latone matris appollinis ⁊ diane veteri
superstitione venerandis muneribus: cum quasi agitata furijs circumsepta natorum acie ⁊ re/
gijs insignita notis prosiliit in medium Niobes clamitans: que nam illa esset Thebanorum
dementia: latone sacra disponere: ⁊ exteram feminam seu Titanis genitam duos tantum ad/
ulterio conceptos connixam filios sibi eorum regine preponere. Rege Tantalo nate/ ⁊ q̄ qua
tuordecim eis videntibus illis ex coniuge peperisset genitos sibiq; tanq̄ digniori cerimonias
illas deberi. Tandem paruo temporis tractu factum est/ vt ea vidente letali peste nati omnes
pulchra iuuentute florentes infra breue spacium absummerentur vsq; ad vnum: ⁊ amphyon
q̄ ex parte quatuordecim filiorum repente orbus effectus esset colore impellente manu propria
gladio transfoderetur. Existimantibus Thebanis hec superum vi vlciscentium numinis iniu
riam contigisse. Nyobes autem tot funeribus superstes vidua mestaq; in tam grandem atq;
obstinatam taciturnitatem deuenit vt potius immobile saxum videretur q̄ femina. Quazob

cum a poetis postea factū ē eam apud Syphilum / vbi sepulte fuerant filij / in lapidum statuaz fuisse conuersam. Durum est ⁊ odiosum plurimum superbos non dicam tollerare sed spectare homines: mulieres autem fastidiosum ⁊ importabile. Cum illos feruentis animi atq; elati vt plurimum natura produxerit: has vero mitis ingenij ⁊ remisse virtutis lauticijs potius q̄ imperijs aptas produxit. Quamobrem mirabile minus si in elatis dei prodiuior ira fit ⁊ iudicium eius quotiens eas sue debilitatis contingat excedere terminos. Ut insipiens Nyobes fecit: fortūe lusa fallacia ⁊ ignara: quoniam ample prolis parentem fore non virtutem parientis sed nature opus esse in se celi benignitatem flectentis. Satis igitur illi ymo debitū erat deo ex concessis egisse gratias q̄ sibi diuinos qualescunq; honores quesisse: tanq̄ sui fuisset operis tam numerosaz prolem atq; conspicuam peperisse. Que dum superbe potius q̄ prudenter operata est egit vt infortunium viua fleret: ⁊ post multa secula suum nomen posteritati foret exosum.

De Ysiphile regina Leumi. xv.

Siphiles insignis fuit femina tam pietate in patrē q̄ infelici exilio ⁊ arthemori alumni morte atq; subsidio natorum oportuno in tempore repertorum. Fuit etenim hec thoantis lemniadum regis filia: eo euo regnantis: quo rabies illa subiuit mulierum insule mentes: subtrahendi omnino indomita colla virorum iugo. Nam puipenso senis regis imperio adhibita secum Ysiphile vnanimes in eum deuenere consilium: vt sequenti nocte gladijs feruerent in quoscunq; masculos. Nec desiit opus proposito. Sane seuientibus reliquis consilium mitius menti Ysiphilis occurrit. Nam rata sedari paterno sanguine inhitanū fore: genitori detecto reliquarum facinore: eoq; in nauym demisso vt chium effugeret publicam iram. Euesti

gio ingenti constructo rogo se patri postremum exhibere finxit officium. Quod cum crederetur a cunctis patrio imposita throno loco regis impijs mulieribus regina suffocata est. Sanctissima quippe filiorum pietas in parentes est. Quid enim decentius: quid iustius: quid laudabilius: quam his humanitate atque honore vices reddere: quorum labore inualidi alimenta sumpsimus solertia tutati sumus: et amore incessabili in prouectiorem etatem deducti: et instructi moribus et doctrina nec non honoribus atque facultatibus aucti et ingenio valemus et moribus. Nil equidem. Que cum ab Ysiphile impensa sint cum cura parenti: non immerito illustribus addita mulieribus est. Ea igitur regnante seu vi ventorum impulsus seu ex proposito deuectus cum argonautis in colcon redeuntibus iason frustra prohibentibus feminis occupato litore a regina hospicio atque lecto susceptus est. Ex quo abeunte cum geminos in tempore peperisset filios tosque leuinia dum lege cogeretur emittere/ vt placet aliquibus/ in chium ad auum nutriendos iussit efferri. Ex quo cognito quod seruato patre decepisset reliquas in eam concursum est: vt vix conscensa naui a furore seruata publico dum patrem natosque quereret a pyratis capta et in seruitutem deducta est: varijsque exanelata laboribus lygurgo nemeo regi dono data curam opheltis puuli et vnici lygurgi filij suscepit. Cui dum vacaret obsequio transeunti atque propter eum siti periditanti Adiasti Argiuorum regis exercitui in thebas eunti rogata longiam ostendit relicto in pratis inter flores alumno. Verum dum percunctanti Adiasto preteritos exponeret casus ab Eunoe et thoante adultis filijs et sub rege militantibus cognita atque in spem fortune melioris erepta: ludentem inter herbas alumnum cum verbere caude serpentis comperisset occisum: fere plagoribus totum turbauit exercitum: a quo notisque furenti ob dolorem lygurgo subtracta/ incognito mihi euentui mortique seruata est.

De Medea regina Colcorum/ xvi.

Medea seuissimũ veteris perfidie documentũ · Oete clarissimi regis colcorũ ⁊ perse cõiugis
filia fuit: formosa satis: ⁊ maleficiorũ longe doctissima. Nã a quocũqȝ magistro instru
cta sit adeo herbarũ vires familiares hũit vt nẽo melꝰ. Nouitqȝ plane cãtato carmine
turbare celũ: ventos ex antris ciere: tẽpestates mouere: flumina sistere: venena cõficere: elaboratos ig/
nes ad quodcũqȝ incẽdiũ cõponere: ⁊ hmõi pficere õnia. Nec illi/qđ lõge peius/ab artibꝰ fuit dis
sonus animus · Nã deficiẽtibus eis ferro vti arbitrabatur: leuissimum hec iasonem Thesalũ eo
seculo cõspicuũ virtute iuuenẽ a pelia patruo sue ꝓbitati insidiãti sub pretextu gloriosissime expedi
tionis missũ in colcos ad aureũ surripiẽdũ vellus eiusdẽ capta pstãcia dilexit ardẽter: egitqȝ ad
eius promerendã grãm vt inter incolas seditiõe patri suscitaretur bellũ: ⁊ cõsequẽdi votũ iasoni spaci
um pstaretur · Quis hoc ẽt sensatus arbitraretur homo/ꝙ ex vno oculorũ intuitu opulẽtissimi
regis exterminiũ sequeretur · Eo igitur patrato scelere cũ dilecti iuuenis meruisset ãplexus cũ eodem
secũ patriã substãciã õnẽ trahens clam fugã arripuit · Nec tã grãdi facinore cõtẽta in peius trucez
diuertit animũ: arbitrata quidẽ oetã secuturũ pfugos: ad cũ sistẽdũ in thomitania phidis insu
la/ꝑ quã secuturo trãsituꝰ futurus erat/Absirtiũ seu Egialeũ puerũ fratrẽ suũ/quẽ in hoc secum
fuge comitẽ traxerat/obtruncari ⁊ eius mẽbra passim per arua dispgi iussit: vt dũ ipsa miserabilis
recolligeret genitor ⁊ eis lacrimas tumulũqȝ daret fugiẽtibus etiã fuge spaciũ cõmodaret · Nec
eã fefellerat opinio: sic enim factũ ẽ · Tãdẽ cũ pꝰ errores plurimos in thesaliã cũ iasone deuenissȝ
suo Esonẽqȝ socerũ iam ex reditu nati ꝗȝ ex parta victoria pdaqȝ ⁊ illustri cõiugio tãta repleuisset
leticia vt reuocantis in floridã videatur etatẽ iasoni patrua regnũ ante sua zizaniã inter natas et
peliam seuit: easqȝ misere armauit in patrẽ. Ceterũ labẽtibus annis exosa iasoni factã ⁊ ab eodem
loco eius Creusa filia creontis chorinthiorũ regis assumpta impaciẽs fremẽsqȝ cũ multa in iaso
nem excogitasset eo prorupit: vt ingenio suo Creusam Creontisqȝ regiã õnẽ absumeret igne vo/
lanti: ⁊ spectãte iasone quos ex eo susceperat filios trucidaret: ⁊ aufugeret in Athenas. Ubi egeo
nupta regi cũ medũ a se cum iã filiũ suscepisset ex eo ⁊ frustra Theseũ redeuntẽ: tẽptasset occide
re veneno: tercio fugã arripuit: ⁊ cũ iasonis in grãm redisset vnacũ eo omni Thesalia ab agia/
leo pelie filio pulsi repatriauit in colchos: senẽqȝ atqȝ exulẽ patrẽ regno restituit · Quid tãdẽ ege/
rit quo ve sub celo seu mortis genere obiẽ clauserit nec legisse memini nec audisse. Sed ne obmise/
rim non omnis oculis pstanda licẽcia ẽ. Eis enim spectãtibus splẽdores cognoscimꝰ inuidiã in
troducimus: cõcupiscẽtias attrahimꝰ õnes · Eis agẽtibus excitatur auaricia: laudatur formosi
tas dãnatur squalor ⁊ paupertas indigne: ⁊ cũ indocti sint iudices ⁊ superficiebus rerũ tãtũmodo
credãt: sacris ignominiosa: ficta veris: ⁊ anxia placere prehẽdũt: ⁊ dũ abiciẽda cõmẽdãt ⁊ breui blã
diẽtia tractu/infundit nonnunqȝ animos turpissima labe. Hij nescij a formositate etiã inhonest
ta a lasciuis gesticulatoribus a petulãtia iuuenili motibus vnde capiũtur: trahũtur rapiunᵗ
tenenturqȝ · Et cũ pectoris ianua sint per eos mẽti nũcios mittit libido: p eos cupido insufflat su
spiria: ⁊ totos incẽdit ignes: per eos emittit cor gemitus ⁊ affectus suos ostẽdit illecebres Quos
si quis recte saperet aut clauderet aut in celũ erigeret: aut in terrã demergeret nullũ illis inter vtrũ
qȝ tutũ iter est quod si omnino peragẽdũ sit acri sunt prohibendi ne lasciuiãt freno · Apposuit illis
natura fores nõ vt in somnũ clauderentur solũ sed vt obsisterẽt noxijs · Eos quippe si potẽs clau/
sisset medea aut aliorsum flexisset dũ erexit auida in iasonẽ steterisset diutius potentia patris vita
fratris: ⁊ sue virginitatis decus in fractũ: que õnia horum impudicicia periere ·

De Aragne Colophonia muliere. xvij.

Aragnes Asiatica atq; plebeia femina ydomonij Colophonij lanarum tincto/
ris fuit filia. Que q̃q̃ originem inus clara fuerit nonnullis tamen meritis extollenda
est. Asserunt quidam veteres lini vsum eius fuisse inuentum. Eamq; primam recta
excogitasse aucupatoria seu piscatoria fundere in terram. Et cum eius filius cui nomen Clos/
ter fuit fusos lanificio aptos reperisset arbitrantur quidam hanc texture artis principatum suo
euo tenuisse tanq̃ circa hanc grandis ingenij vt digitis filisq; z spatula z alijs tali officio oportu/
nis id egisse quod pictor peregisset penniculo. Non equidem in muliere spernendum officium.
Sane dum non solum ypheis cohabitans textrinam habebat sed vbiq; se fama cele/
brem audiret adeo elata est vt ausa sit aduersus palladem huius artis repetitricem certamen ini/
re: z cum se superari equo animo ferre non posset induto laqueo vitam finiuit. Ex quo locus
fingentibus datus est. Nam cum nomine exercicio aranea vermis cum Aragne conueniat z filo
pendeat z ipsa pependit laqueo Aragnem miseratione deorum in aranean versam dixere
z assidua cura pristino vacare seruicio. Alij vero dicunt q̃ esto laqueum induerit mo/
ritura non tamen mortuā adiutorio interueniente suorū: sed artificioso posito dolore vacasse/
Nunc autem siquis est obsecro qui se credat in aliquo anteire ceteros dicat si libet Aragnes ip/
sa an celum uertere z in se dignitates omnes trahere potuisse arbitretur. Aut potius ip/
sum deum rerum satorem omnium precibus z meritis sic in se benignum fecisse potuerit:

vt adapto munificentie sue sinu in illã grãa effundere cunctas coegerit omisso cæteris. Sq̃ quero fiant hec arbitrata videntur stultissimũ Herde: verit eterna lege natura cæli z apta rebꝰ varijo ingenia cunctis prebet. Hec prout odio atq; cæcitia torpentia fiũt sic studijo z exercicio lucu lenta z maximarũ rerũ capacia z eadẽ impellere natura in rerũ õniũ nondã cæciderio vbunnur esto nõ eadẽ solerdia vel fortũa: Et si sic ẽ quid obstat quin multi possint eadẽ in re pares effici. z ob id quemq; se solũ existimare inter tã innumerabilem mortalium multitudinẽ cursu prevalere ceteris ad gloriã stolide mentis est. Optarẽ quippe vt Aragneo vnica in hoc nobis eãt ridiculũ cum sint innumeri tanta illaqueati demẽtia: qui dum se in precipitiũ stolide pſumptõis efferunt Aragnem minus videndõ sadunt.

De Orithia z Anthiope reginis Amazonũ. xvij.

Rithia Marpesie fuit filia: z vna cũ Anthiope quã quidem sororẽ existimant suam: post Marpesiã Amazonũ regina fuit: z ante alia virginitate perpetua insignis z pmẽ dãda plurimũ: tantũ aũ pstore regni Anthiope bellio valuit vt multo Amazonũ imperium honoribus ãpliarit: z adeo militaris disciplinę suas laudes extulit vt arbitrarentur Eurysteus micenarum rex durũ posse bello eius obtineri balteũ: z ob id alũt debitoꝛ Herculi tãq; maximũ iniunctũ vt illud afferret eidẽ. Eximia quippe mulieri gloria ẽ fibi ob splẽdidã animorũ virtutẽ obiectũ Herculẽ aũcta supantẽ. Cuius aũ expeditõem intrasset z nouẽ longis nauibꝰ Amazonũ occupasset insulã absente Orithia in tumultuantes Amazones ob paucitatem z in auriam cẽ facile victoriam prebuere. Captiq; menalippe z ypolite sorores Anthiope dato regine balteo menalippe restituta est. Verum cum asportasse ypolitem theseum expeditõis sociuz audisset Orithia in gretiam omnium conuocatis auxilijo bellum mouere ausa est. Sed ob dissentionem ab auxilijo derelicta ab Atheniensibus separata in regnum redijt: nec quid egerit vite tue inuenisse recordor.

De Erithrea seu Eriphila Sibilla xix.

Erithrea seu eriphila mulier ex sibillis vna ⁊ insignis plurimum fuit. Quas quidem sibillas decē fuisse numero quidā putant: easq; ꝓprijs designant nominibus: ⁊ quoniam plurimū vaticinio ualuere omnes sibillas cognominant. Nam syos celico sermone deus latine sonat: biles autem mentē dici dixere: ⁊ ideo sibille quasi mente diuine seu mēte deum gerentes. Ex quibus venerabilibus omnibus hāc fuisse celeberrimā referūt: ⁊ eius apō babilonios aliquādiu ante troyanum bellum fuisse originem. Esto nonnulli eā romuli Romanorū regis temporis vaticinatam: putent. Huius / vt quidam dicunt / nomen fuit Eriphila seu Erithrea / ideo nominata quia apud Erithream insulam diu morata fit: ⁊ ibidem plurima eius carmina sint comperta. Fuit igitur tantum eius ingenij aut orationis aut deuotionis meritum in conspectu dei vt vigili studio non absq; diuino munere meruit / si verum sit ab ea dictum quod legitur / futura tanta claritate describere vt euangelium potius q̄ vaticinium videatur: hec quidem percunctantibus grecis tam preludde suos labores ⁊ ylionis excidium descripsit carmine vt nil post factum q̄ ante nosceretur clarius. Sic ⁊ Romanorum imperium casusq; varios paucis versibus complexa est / longe ante eius inicium vt nostro seculo breue potius epythoma scripsisse videatur q̄ predixisse futurum. Et / quod longe maius meo iudicio est / Archanum [illegible] mentis non nisi per figuras rerum ⁊ implicata prophetarum ymo sanctispiritus [illegible] verba predictum apuit incarnandi verbi misterium. Iam nati vitam et opera [illegible] illusiones ⁊ inhonestam mortem resurrectionisq; triumphū ⁊ ascensionem [illegible] iudicium rediturum vt hystoriam dictasse non venturos predixisse [illegible] meritis ⁊ dilectissimam deo fuisse arbitror: ⁊ pre ceteris gentilium mulieribus [illegible] qui asserant insuper eā virginitate perpetua floruisse: quod ego facile credam. [illegible] in contagioso pectore tanta futurorum lux effulsisse potuisset. Quo tempore seu qua in parte decesserit abolitum est.

De Medusa filia phorci.

xx. Cap.

Medusa phorci ditissimi regis heres fuit ⁊ filia eiq̄ opulentissimum regnum extitit in athlantico mari quod hesperidas fuisse insulas nonnulli credidere. Hec/ si fidez vetustati prestare possumus/ tā admirande fuit pulchritudinis vt non solum excederet ceteros: sed quasi quoddam preter naturam mirabile q̄ plurimos ad se videndam excitaret homines. Fuit quidem illi capillicium aureum ⁊ mirosum faciei decus precipuum ⁊ digna proceritate corpus elatum: sed inter cetera tam grandis ac placidus oculorum illi fuit vigor vt quos benigne respiceret fere immobiles ⁊ sui nescios redderet. Preterea nonnulli eam agricolatōnis fuisse peritissimam asserunt. Eamq̄ inde gorgonis consecutam cognomen. Cuius opere mira cum sagacitate non solum patrias seruauit diuicias sed in immensum auxit/ adeo: vt qui voluere crederent eam occiduos quoscunq̄ reges anteire thesauris. Et sic tam pulchritudine eximia q̄ etiam opulentia ⁊ sagacitate in amplissimam famam apud remotas etiam natōnes euasit. Verum inter alios celebri rumore ad Argiuos delata est/ quos inter perseus iuuentutis adhiue florentissimus audito talium relatu in desiderium incidit ⁊ videndi speciosissimam feminam ⁊ occupandi thesauros: ⁊ sic naui conscensa: cui pegasus equus erat insigne in occasum celeritate mirabili deuectus est. Ibiq̄ prudentia vsus ⁊ armis reginam occupauit ⁊ auro ⁊ opima honustus preda remeauit ad suos. Ex his locum sibi poetica adinuenit fictio. qua legimus Medusam/ gorgonem assuetam saxeos facere quos inspiceret: eiusq̄ crines versos in angues ira minerue eo q̄ templum eius Neptuni concubitu viciasset: peperissetq̄ pegasum ⁊ perseum equo insedentem alato eius in regnum euolasse: ⁊ pallanthei egidis vsu superasse. Infelix auri possessio est: quod si lateat possessori nullius est commodi: fulgeat mille concupiscentium nascuntur insidie: ⁊ si stent violentorum manus non cessant possidentis anxie cure. Fugatur enim quies: animi subtrahitur somnus: timor ingreditur: fides minuitur: augetur suspicio: ⁊ omnis breuiter vite vsus impeditur misero. Si vero casu quocunq̄ pereat anxietatibus excarnificatur pauper factus auarus: laudat liberalis/ ridet inuidus/ consolat inops: ⁊ omne vulgus dolentis canit in fabulam.

De Yole Eurytoū regis filia.

Xlesimumprimum Capitulum.

Idem Eurito regis Eritolie filiam speciosissimaz inter ceteras regionis illius virginez Sunt qui asserant amataz ab Hercule ordie commitore. Cuius nupcias cū illi Eurito spopondisset a quibusdam ipsius filij postea denegasse. Quāobrez iratus Hercules acre bellum mouit eidem/cuiusq; interemit prouincia capta z dilectissimam sibi yolem sue ripuit. Que quidem magis paterne cedis affecta q̄z sponsi dilectione vindicte auida mirabili atq; constanti assidua quem gerere animum ficto amore contexit z blandicijs atq; artificiosa quadam petulantia in tam feruentem sui dilectionem Hercule traxit vt satis aduersus eum nil cū negandum quod poscere. ac inde quasi horreret tam hispidum babitu amantem arti viro ante alia ponere dauam qua monstra domuerat imperauit: ponere leonis nemei spolium sue fortitudinis insigne/ponere populeum sertum pharetras sagittasq; fert. Que cum non satis animo sufficerent suo audacius inermem precogitato telo insiluit z primo digitos anulis ornari precepit: caput asperum vngentis capillos delinire: z hirsutos pectine discrimari cineo: acbispidam vngi nardo barbam. z puellaribus corallis z meonia etiam insignire mitra: inde purpureos amictus molleſq; vestes precepit induere: existimans iuuencula fraudibus armata longe plus decoris tam robustum hominem effeminasse lasciuijs q̄z gladio vel aconito occidisse. Postea cum nec his satis sue indignationi satisfactum arbitraretur: in id egit mollicies ordinem vt etiam inter mulierculas femineo ritu sederet: labellas laborum suorum narraret: z pensa a se suscepta lanaz colo neret: digitosq; quos ad extinguendos in anuis adhuc infans angues duraverat in valida: iam ymo prouecta etate extenuanda fila molliret. Equidem humanem beatitatis z mulebrium astudarum non minimum inuenit volentibus/argumentum est. Hac igitur animaduersione artificiosa iuuenis cum perpetua in Hercules ignominie nota patrio mortem non armis sed tolis z lasciuia vltus est: z se eterno dignam nomine fecit. Nam quotquot ex quibuscunq; monstris Euristeo triumphos victoriosus egit Hercules alacres ex toto victrix ipsius yoleo gloriosus triumphauit. Consuevit pestifera hec passio delicatas subire puellas: z lasciuos ociosq; penes occupare iuuenes: cum grauitatis cupido sit spretor mollicies cultor eximius. Et ob id intrasse precordia Herculis pectus longe maius monstruz est q̄ que sepe domuerat ipse fuerint. Quod non modicum salutis sue sollicito debet inuidisse timoris z torporis etiam excudisse: cum patrat q̄z valitos q̄z potens hostis imminet. Vigilandum igitur est z robore plurimo nobis armanda sunt corda. Non mim inuitio inumbet. Obstandum est igitur principijs: frenandi sunt oculi ne videant vanitates: obturande sunt more aspidis aures: laboribus assiduis est premenda lasciuia: blandus quippe incautis se offert z pladous intuitu primo / etsi reluctatur spe leta primo delectat ingressu: sua det ornatus corporum: motus compositos/facecias vbicas/choreas/cantus z carmina ludos et commessationes atq; similia. Postq; vero approbatione totum occupauerit hominem/z libertate subacta membris catbenis iniectis z vinculis differentibus preter spem vocis suspiria exeat: premit in arcto ingenia: nullum discrimen facies inter virtutes et

vicia dummodo consequatur optatum: in numero ponens hostium quecūq; obstantia. Hinc exurentibus flammis infelicium pectora itur redituq;: ⁊ ambitu indefesso res amata perquirit: ⁊ exiterato sepius visu semper noua contrahuntur incendia: ⁊ cum non sit penitentie locus itur in lachrimas: dictantur preces mellitis delinite blandicijs. instruuntur lene: promittuntur munera: donatur: proicitur: nonnunq; falluntur custodes: ⁊ septa vigilijs capiuntur corda. ⁊ in cōcupitos quandoq; deuenitur amplexus. Tunc pudoris hostis ⁊ sceleris suasor rubore ⁊ honestate sugatis parato volutabro porcis grūnientes effūdit illecebres coitus. Tunc sobrietate reiecta cerere ⁊ bacho feruens aduocatur venus: noctesq; toto spurcido consumuntur in luxu. Nec ob id semper furor extinguitur iste. quinymo persepe in ampliorem insaniam augetur. Ex quo fit vt in obedientiam illam detestabilem Alcides corruat: obliuiscantur honores: effundātur substantie: armentur odia: ⁊ vite sepissime subeantur pericula. Nec carent ista doloribus: interueniunt rixe ⁊ paces tenues. rursum suspiciones ⁊ scelus animarum consumptor ⁊ corporum. Ast si minus deuenitur in votum tunc amor rationis inops addite virge calcaribus exaggerat curas: desideria cumulat: dolores fere intollerabiles infert: nullo nisi lacrimis ⁊ querelis ⁊ morte nō nunq; curādas remedio. Adhibentur auicule: consulūtur caldei: herbarum carminum ⁊ maleficiorum experiuntur vires: blandicie vertuntur in minas: parcitur violentia: dānatur illustrata dilectio. Nec deest quin aliquādo tantum furoris ingerat malorum artifex iste vt miseros in laq̄os impingat ⁊ gladios. O q̄ dulcis q̄ suauis hic amor: quē cū horrere ac fugere debeamus in deū extollimus: illum colimus illū supplices oramus ⁊ sacrū ex suspirijs lacrimisq; ꝯficimus stupra adulteria incestusq; offerimus: ⁊ obscenitatū nostrarum coronas immittimus.

De Deyanira Herculis coniuge. xxij.

Deyanira oenei Etholorum regis/ vt quidam asserunt/ fuit filia: ⁊ meleagri soror tanta insignis formositate virgo: vt ob eius nupcias consequendas certamē inter Acheolum ⁊ Herculē oriretur. Que cū victori cessisset Herculi a nesso centhauro adamata est: ⁊ cum illam Hercules e calidonia transferret in patriam ab Ebeno calidonie fluuio obuiā

habuit amantem nessum: se quia eques esset ad transportandum deyaniram vltro Herculi ob sequiosum prebentem. Cui cum concessisset Hercules nataturus post coniugem ipse quasi vo/ to potitus cum transuadasset fluuium cum dilecta fugam arripuit. Quem cum non posset pe/ ditus Hercules consequi sagitta lernea infecta tabe fugientem attigit. Id sentiens nessus seq; mortuum arbitratus vestem sanguine suo infectam confestim deyanire tradidit: asserens sic cruē tam tenentem si induat/ posse Herculem ab omni extero in suum amorem retrahere. Quaz dey anira credula loco pregrandis muneris sumens dam aliquādiu seruatam Herculi oniphalem seu yolem amanti per lycam seruulum caute transmisit. Ipse autem cum sudore cruorem cū ve neno infectum resoluisset porisq; bibisset versus in rabiem se igni comburendum vltro concessit. Et sic dyanira tanto viduata viro dum retrahere speraret perdidit/ z nesso etiam vindictam ex/ piauit.

De Yocasta Thebarum regina. xxiij.

Ocasta Thebarum regina fuit magis infortunio suo dara q̄z meritis aut regno. Hec qnidem cum a primis Thebarum conditoribus originem duceret splendidam virgo nupsit layo Thebanorum regi. Ex quo cum concepisset filium/ ob aduersum layo responsum z oraculo sumptum natum iussa feris obiciendum egra tradidit. Que cum e uesti/ gio deuoratum existimasset apud Corinthiorum regem pro filio educatum: atq; iam etate pro uectum occiso ab eodem apud phocenses layo vidua incognitum sumpsit in coniugem: z ex eo ethiocem z polinicem filios z totidem feminas ysmenam z Anthigonam peperit filias. Et cum iam tam regno q̄z prole videretur felix deorum responso quem legitimum arbitraba' virū

eum esse filium nouit. Quod etsi ipsa ferret egerrime egrius tamen ille. Adeo vt dum ob rubo
rem patrati sceleris eternā cuperet mortē oculos abiecit ⁊ regnū. Quod discordes assumētes filij
in bellū fractis federibus venere: ⁊ si grādi tristicia sepe aduersum se in certamē descēderēt maximo
eos decertātes duello mutuis vulneribus occisos accepit. Cuius doloris impatiēs misera mater
⁊ auia esto creontē fratrē iam cerneret ⁊ orbū filiū virūq; captiuū ⁊ ysmenā Antbigonāq; fili/
as labenti fortune implicatas reluctantē fessamq; malis animā ferro iam anus expulit: ⁊ anxie
tates cum vita finiuit. Sunt tamen qui velint eā tamdiu noxios errores suos ferre non potuis/
se/ quin ymo cum vidisset Epidum oculos eicientem illico in se seuisse.

De Almachea seu de deiphebe Sibilla. xxiiij.

Lmachea virgo/ quā quidā deiphebem glauci filiā vocāt/ ex cumis Calchidiēsi cāpa
nie veteri opido originē duxisse creditur: ⁊ cū ex Sibillis extiterit vna Troiane desola
tōis tpe floruisse atq; in tā lōgū deuenisse euū vt ad prisci Tarquinij Romanorum re
gis vsq; tēpus deuenerit arbitrātur aliqui: neq; hinc viri ꝯtagiōe fedari passa sit. Et q̄q̄ poeta/
rum testentur fabule hāc a phebo dilectā: ⁊ eius munere ⁊ lōgeuos annos ⁊ diuinitatē obtinu
isse. Ego q̄dem reor virginitatis merito eā ab ipso vero sole/ qui illuminat ōnē hominē venientem
in hūc mūdū/ vaticinij suscepisse lumē: quo multa predixit: scripsitq; futura. Huic insup in baia
no litore secus auerni lacū dicūt insigne fuisse oraculū: qd̄ q̄dē ⁊ ego vidi audiuiq;: qd̄ seruet ab
ea cognomē vsq; in hodiernū. Qd̄ etsi corrosum sit vetustate plurima ⁊ incuria semirutū ēt sit nu
minis maiestatē seruat veterē ⁊ admiratōez p̄stat adhuc intuēti magnitudinis sue. Sūt p̄terea
q̄ dicāt hāc enee p̄fugo ducatū ad inferos p̄stitisse: qd̄ ego nō credo: sed de hoc alias. Qui āt illā
plura vidisse secula volūt asserūt eā venisse romā ⁊ Tarquinio prisco nouē attulisse libros: ex q̄b⁹
cū negaretur a Tarquinio p̄ciū postulatū tres eo vidēre ꝯbussit. Et cū die sequēti ex sex reliq̄s illō

dē pcium/qō ante ex nouē pfuerat/postulasset: asseruisset q ni daretur treo cuestigio exustu/
rā: z die sequēti reliquos a Tarquinio primū suscepit. Quos cū seruasset a posterio ꝓpū ē roo ro
manoꝝ fcā ōnia ꝓnere. Quā ob cāz maxima cū diligētia pⁿ hec romāi seruauere z iuxta ꝓpz
tūtatum exigētiā de futuris ꝓsulturi ad eosdē quasi ad oraculū recurrebāt. Nibi qdē durū est
credere hāc eādē extitisse cū ceiphēe. Eā tamē apud siculos dauisse die legim⁹: z ibidē diu ei⁹
tumulū ab incolis ōmōstratū ē. Studio igitur z diuina gratia illustreo effidmur que nemini
se dignū faciēti cenegata sunt: q si spectaremus cfidia torpēreo sentirem⁹ plane ꝓpe pdito ab
ytero etiā ānosi moriēreo ceferamur in tumulū. Demū si ingenio z citate puigileo valēt femine
quid hominibus miserio arbitrādū ē qⁿ ad ōnia ꝓmptior aptitudo si pllatur ignauia in ip/
sam quippe euadere cēitatē. Sleāt igitur z talescāt qⁿ tā grāde ronū inertia sublatum est: z se
inter homineo animatoo fateāt lapideo: quod fieri dū suum crimen confitebūtur elinguo.

De Nicostrata seu carmenta yonij regis filia. xxv.

Icostrata/cui postea Carmēta apud Italos nomē fuit/yonij regis arcadū filia scīm
quosdā pallāti Arcadio nupsit: scōz alios nurus fuit eiusdē. Hec regni solū fulgore fu
it in signis: quinymo grecarū literarū doctissima: adeo versatilis fuit ingenij vt ad va
rietatium vsqz vigilāti penetraret studio: z vates efficeretur notissima. Que cū querēbus z a se/
ipsa nōnūqz exprometer futura carmine: a latinis/qsi primo nicostrate abolito nomine/ Car/
mēta nūcupata ē. Hec ār mater fuit euandri Arcadū regis. quē fabule vetuū seu quia eloquens
atqz facūdus homo seu q⁹ astut⁹ fuerit ex mercurio volūt fuisse ꝓcreatū. Qui/vt quidā dicāt/cuz
cassi eū q verus erat pater occidisset seu/vt alijs placet/sedicōe dnūi suoꝝ: alia ex cā orta: e reg/
no pulsus aluto: suadēte Carmēta matre z magna vaticinio ꝓmittēte si has peteret quas ostē
derat sedes: sua paternatōis soda ꝓcātis nauib⁹ cū patre populoū scō vēro ad tostia tyberis
ex ploponeso deuenies eadē matre duce in palatino mōte/quē a pallāte patre seu a pllante filio
nominauit vbi postea Roma ingēs ꝓdita ē/cū iulo z matre ꝓsedit ꝓstru ꝓtqz oppidū pallāteū
Sane Carmēta cū indigenas fere illustres ꝓpisset homines esto iā ouiū saturni ꝓfugi mūere

segetes didicissent serere: eosq; nullo litterarū vsui seu modico ⁊ hoc greco assuetos: a lōge diuina
mēte ꝓspiciēs: q̄ꝫ loco regiōiq; celebritas seruare imposterū: indignū rata vt adminiculo exte
rarū litterarū futuris seculis sua mōstrarētur magnalia: in id studiū iuit totis ingenij viribus
vt ꝓpias ⁊ ōnino a ceteris natōibus diuersas litteras exhiberet ꝑplis: cui ceptui nec desuit deus
Sua enim gratia factū ē vt nouis ab ea adinuētis caracteribꝰ scōm ytalicū ydeoma ⁊ harū cō
iūctōes edoceret ꝯtēta sexdecim tm̄ excudisse figuras vti diu ante Cadmus Thebarū ꝯditor ad
inuenerat grecis. Quas nos in hodiernū vsq; latinas dicimꝰ: eiusq; tenemus munere dato ali
quas ⁊ oportune q̄dā sapiētes addiderint nulla ex veteribꝰ amota. Cꝰ in litteris vaticiniuꝫ cisi
plurimū mirati sint latini hoc tam ē inuētū adeo mirabile visum vt ꝓfecto crediderint rudes nō
hominē sꝫ potiꝰ deā eē Carmētā. Quāobrē cū viuētē diuinis celebrassent honoribꝰ mortue sub
infima capitolini mōtis ꝑte/ vbi vitā duxerat/ sacellū suo ꝯdidere nomini: ⁊ ad eiꝰ ꝑpetuā meo
riā a suo nomine loca adiacētia carmētalia vocauere. Quod q̄dē nec Roma iā grādis abolesse
passa ē quin ymo ianuā ciuitatis/ quā ibi exigēte necessitate ciues ꝯstruxerāt/ carmētalē ꝑ mlia
secula de carmēte nomine vocauere: multis olim dotibus ytalia pre ceteris orbis regiōibꝰ flori/
da fuit: ⁊ fere celesti luce corusca: nec tātū suo sub celo tā splēdidꝰ q̄situs ē fulgor. Nam ab asya
opulētia venit ⁊ supellectilis regia sanguinis daritas ⁊ si multa addiderint greci a troyanis ha
bita primo. Arismetricā ⁊ geometriā artes dedere egipcij. Philosophia ⁊ eloquētia: ac mecha
nicū fere opus ōne ab eisdē grecis sumptū ē. Agriculturā paucis adhuc cognitā saturnus intu
lit exul. Deorū infaustꝰ cultꝰ ab etruscis ⁊ numa pōpilio habitus. Leges publicas athene pri
mo inde senatus ꝯsultus ⁊ cesares ꝑbuere. Sacerdotiū sūmū religionēq; sincerā a hierusolimis
attulit symon petrus. Disciplinā āt militarē veteres excogitauere Romani. Qua ⁊ armorū at/
q; corꝑm robore: ⁊ in rēpublicā caritate integra: orbis totius sibi q̄siuere imperiū. Litterarū carac
teres satis ex dictis ꝑꝫ q̄m maioribꝰ nostris carmēta ꝯcesserit: cū iā ex archadia deuenisset ytalia
liā sic ⁊ gramatice facultatis ꝑma dedisse semina creditū q̄ in āpliorē segetē successu tꝑm ꝑsci trax
ere. Quibꝰ adeo ꝓpicius fuit deꝰ ⁊ hebraicis grecisq; litteris ꝑte maxima glē dēpta ōnis q̄si Eu
ropa āplo terrarū tractu nostris vtaꝰ: quibꝰ delinita facultatū ōniū munita splēdēt volūina ho/
minū gesta deiq; magnalia ꝑpetua seruāt mēoria: vt q̄ vidisse nequimꝰ ipi eis opitulātibꝰ cog/
noscamus. His vota nostra trāsmittimꝰ ⁊ aliena cū fide suscipimꝰ. His amicicias in lōginquo
iūgimus ⁊ mutuis respōsiōibus ꝯseruamꝰ. He deū ꝓut fieri ꝑt nobis describūt. He celū terrasq;
⁊ maria ⁊ animātia cūcta designāt: nec ē q̄d q̄ras possibile q̄d ab his vigilās nō possis ꝑcipere
Harū breuiter opere q̄cq̄d āplitudine mēns ꝯplecti atq; teneri nō ꝑt fidissime ꝯmēdat custodie
Que tm̄ ⁊ si aliis ex his nōnulla ꝯtingāt: nil tamē nr̄is ꝯmēdabile aufert. Ceterū ex tā egregijs
dotibꝰ q̄dā ꝑdidimus q̄dā dedimꝰ: ⁊ nōnulla adhuc solo nomine potiꝰ q̄ꝫ effectu tenemꝰ. Verū
quōcūq; de ceteris nostro aut crimine aut fortūa actū sit nec germana rapacitas nec gallicus fu
ror nec astucia anglica: nec yspanica ferocitas: nec alicꝰ alteriꝰ natōis inculta barbaries vel insul
tus: hāc tā grādē tā spectabilē tā oportunā latino nomini glam surripuisse potuit vnq; vt suis ꝑ
ma litterarū possent aut auderēt dicere elemēta: ⁊ lōge minꝰ suū ꝯpetū fuisse gramaticā. Quas
vti ꝯpimus ipi sic ēt dedimꝰ vltro: nostro tū sꝑ insignita vocabulo. Unde fit vt q̄ꝫto lōgius se/
rūtur tātomagis latini nōis āpliāt laudes ⁊ honores. Clariꝰ vetustissimi decoris nobilitat ⁊ in
genij testimoniū deferūt: ⁊ incorruptū nostre ꝑspicacitatis seruāt ēt indignāte barbarie argumē
tū. Cꝰ tā eximij fulgoris ⁊ si deo datori grās agere debeamꝰ mltū tm̄ laudis caritatis ⁊ fidei car
mēte debemus. Quāobrē ne a quoq; tāq; ingrati iure redargui possimꝰ vt illud ꝓ viribꝰ in eter
nam memoriam efferamus pijssimum est.

De Procri Cephali coniuge. xxvi.

Procris pandionis Athenarū regis nata z cephalo Eoli regis filio nupta vti auaricia sua pudicie matronio exosa ẽ fic z viris accepta: qñ p eã ceterarũ mlierũ vidũ adaptũ fit. Nã cũ leto ploq; amore vir z vxor iuuenes gauderẽt eoꝝ̃ infortunio factũ ẽ vt defiderio cephali caperet arua seu porꝰ auroza q̃oã/vt placet aliq̃bꝰ/spectãde pulcritudinis mulier: quã cupidine pcis fue ceteꝝ̃ aliquãdiu frustra in suã sententiã pũbꝰ trahere conata ẽ. Et quo ingt indignans penitebit te cephale adeo seruide dilexisse procrim ꝓpter eo faco fi fit q tẽp/ter eam aurũ amori pposuisse tuo: Quod audiens iuuenis expetit auidus peregrinatorem lon ginquã fingens abijt: flexoq; in patriam gradu pr intermediũ muneribus constantiam tẽptauit vxor. Que quantũcunq; grandia sponderentur impetu pmo mouisse nequit: eo tãdẽ perseuerante z vocalia augente ad vltimum hesitantem flexit animum: illiq; nox optatiq; ãplexus fi ceruꝰ sponsum aurum promissi sunt. Tunc Cephalus merore consternatus aperuit quoniam dolo friuolum procris amore intercepisset. Que rubore conspersa z conscientia impulsa facinoris ꝓfectum in siluas abijt: z se solitudini dedit. Iuuenis autem amoris impatiens viro venia data precibus aspernantem reuocauit in gratiã. Sed qd refert nulle sunt indulgẽtie vires aduerꝰ cõsuetudinem moxus agebat procrim in varios animi motꝰ: z zelo peracta ne forte lo in se blãdicijs amore virageret qõ ipa in illũ auro mercata fuerat dã per scopulos z abrupta mõtiũ iuga vallisq; secreta venatorẽ ꝓsequi cepit. Dũ pagꝫ contigit dũ inter vallis herbida calamosq; palustres latitans moueretur procris credita a viro belua sagitta ꝓfossa perijt. Ignoro qd dixerim porꝰ an nil esse poteꝝ̃ auro in terris aut stolidius q̃rere qõ ꝓpisse nõ vel. Quoniã dũ veriq; insipiẽs mulier approbat sibi inuelibilẽ notã z morẽ inuenit quã minime ingrebat. Et vt auri immoderatũ cupidinẽ finã/quo stolidi fere trahimur oẽs/qlo tã obstinato zelo correpti dicãt qd inde sibi emolimẽti sentiãt qd decori qd laudis aut glorie ꝓsequantur. Deo qpe iudicio hec tridentina mẽs est egritudo a pusillanimitate patientie origine ducẽs cũ nõ alibi videãmꝰ quã hoc tpore q se adeo delecte Amant existimãt vt facile sibi quolibet preponendas sore concedant.

De Argia pollinici coniuge Et Adrasti regis filia. xxvij.

ARgia greca mulier ab antiquo Argiuorum regibus generosam ducens originē Adrasti regis filia fuit: z spectabili pulcritudine sua vi de se contēporaneis letū spectaculū prebuit: z posteris integerrimū atq; predarū coniugalis amoris testimoniū p bene reliquit: ob quod in nostros vsq; dies nomen eius fulgidum precipua cōmendatione meruit. Hec cū nupsisset Pollinici filio Edipi Thebarū regis z exuli aū ia ex illo Tessandū peperisset filiū: aduertēs eum ob fratris fraudē mordacib⁹ agitari curis fcā anxietatū principe: patrē ia semē nō solum exorauit lachrimis precibusq; verumq; z armauit in ethyodem preter pactionum legeo aū fratre Thebanum regnum occupantem tyrannice z ne fatale responsum cōmentū susciperet. Euridicē Amphiorai vatis coniugi preter naturā femineam litteralis effecta prudentia illud monile matronio olim thebanis in fausti vtero cōsulit: ex quo latitans patefact⁹ Amphiora⁹ in thebas iuit sed in felici omine. Hā post plurimam certaminum stragē ceteris interfectis ducib⁹ z Adrasto auxilijs nudato atq; fugato aū inter cetera sordidi vulgi ceteq; cadauera pollinici corpus in sepulcrum sacre anxia coniunx audisset e templo regio abiecto splendore z mollicie thalami atq; debilitate femineī sexus sepositis paucis comitantibus arripuit iter in castra. Nec eā terruere insidentium itinera: manus impie: non fere: non aueo occisorum hominum sequētes corpora non draconolātes / vt arbitrantur stolidi / cesorum manes: nec / quod terribilius videbatur / creontis imperantis edictū quo cauebantur pena capitalis supplicij ne quis cuiq; occisorū funebre prestaret officiū: quin ardēti mestoq; animo nocte media certaminis aream intrāo cesorū atq; tanto odore tedolētia corpora nūc hec nūc illa reuoluere vt pue facio auxilio ora rabēta dilectissimi viri cognoscere. Nec ante cessit q̄ quod querebat inuenerit. O mirū femela ia facies amorū rubigine squalore ppleta puluereo z mardo ia cruore respersa nulli ia edepol cognoscenda amantissime viri occultari nō potuit: nec infecti vultus sordes vxorio amouere potuerūt oscula nō voces nō lachrimas nō ingēs creontis imperiū. Hā di sepe virtutē spūm prauo obstā exasperasse iuuat: et lachrimis fetidos ar⁹ z sepe vocib⁹ in suos ꝓpexus reuocasse et animē flāmis ia fragrātibus / ne q̄d pij officij obmissuq; lingeret / tradidit: ꝓlumptuq; vna ꝓdidit: nec igne pauescā p fauorē sceleri regis subire gladiū z cathenas expauit. Fleuere ꝓsepe plūme virorū egritudines car

cero pauptatē: z infortunia multa: ſtāte mī ſpīmīnoio fortūe z amoto ſeruoſo pauoꝛe: qō et
ſi laudabile vīderat extremū mī dilcōis iudiciū diu nō pt vt argue diu obſega poſſet: ſ ecbaſti
leo petit agroo dū flere poſſet in patria: ferīdū tractauit cadauer: qō inūxīe poterat alio: flāmis
regiū impēdit honorē dū dā infodiſſe/qualitate rpio inſpecta/ſatio erat. Vlulat⁹ emiſit ſon me
oo vbi poterat permāſire tacita: nec qō ſparet hēbat ex occiſo exule cū quo iuncta adtē ab hoſte.
Sic vxio amoꝛ ſic fides integra: ſic pīugij ſanctitao z illibata caſtitao ſuaſiſſe poſſet: quo me
rito laudāda colenda z ſplendido extollenda preconio venit Argia.

De Manthone Tyreſie filia. xxviij.

Anto Tyreſie maximi thebanoꝝ vatis filia: tpe Edipi regis: filioꝝq fuit inſignis
Hec qdē ſub patre mgro tā pmpti atq capacis fuit ingenij: vt piromātīa aruſpicinū
caldeoꝝ/ſeu vt volūt alij/nēbroth inuētū: adeo egregie diſceret. Vt euo ſuo nō mīn⁹
flāmaꝝ mot⁹ coloꝛes z murmura qb⁹/neſcio q̄ diabolico opē/futuroꝝ diuīt⁹ ꝛ oſtrarēs in
eē cognoſceret. Interiora fibras pauoꝝ z thauroꝝ ſocinora quoꝝ ūq animaliū extra pſpicua
cognouit inuiuu: maxīeq ſepiſſime/vt creditū ē/ſuis amīb⁹ ſpūs immūdos: z infroꝝ n anteq
coepit in voces z reſpōſa dare ḡrēīb⁹. Hanc cū ītā bello ceſſiſſent Argiui regeq ihēbaꝝ obſi/
derāt occupaſſeq Creon ciuitatē impiū: hec/vt placet alīq b⁹/regē nouū fugiēs ſeceſſit in Aſia;
ſbiq dariq appollīnis ſanū poſtea celeberrimū diuinitate inſtituit: z mopſuꝝ indiuū ſeculi vatē ei
to ex q̄ oꝛpū nō pdat ūtigiaꝝ pepit. Alij vro aliter ſentiūt. Dicūtq eā cū ꝓpliab⁹ q̄buſdā ſuis
p⁹ thebanū bellū erraſſe diu: z tādē in ytaliā deuenīſſe: ibiq tiberino fūtā auidā ꝓcepiſſe ex eo: et
peperiſſe filiū quē Timeonū dixere: a q̄buſ byanoꝛē ēt vocitatū: z inde cū ple in Cīſalpinā galliā
trāſiecīſſe. Vbi cū plauſtria loca benaco ꝓterminta lacui ꝓpīſſ; ſui natura mūlta ſeu vt ſuis incā
tatōīb⁹ poſſ; vacare libēt⁹ ſeu vite reſiduū ſecūt⁹ ducē media in palude in ſupemīnēte ago ſolio
poſuiſſe ſedē: z ibiō p⁹ rēp⁹ monuīt atq ſepeliē. Circa ē⁹ tumulū aiūt Timeonū ciuitatē ſuis ꝓ
ſtituiſſe: eāq temanis nōie mātuā vocaſſe. Quidā vero arbitrati ſūt eā in monē vīgi ꝓſtāti p
poſito virginitatem ſeruaſſe. Florida q̄pe atq ſanctiſſimū op⁹ z laudabile plurimū in illō ne/
phaliis ſuis amīb⁹: teoq vro/an dicāda ē/virginitatem ſeruaſſet.

De coniugibus Meniarum. xxix.

Meniarum vxorum numerus ac nomina seu coeuorum scribentium desidia seu animo/
fitatis vicio nobis subtracta sunt. Equidem indigne cum non vulgari facinore meru
erint in precipuam efferri gloriam. Sed postq̄ inuidenti fortune sic visum est qua pote
rimus arte ornabimus innominatas digno preconio easq̄ p viribus in mēoriā posteritati edu
cere tāq̄ meritas bene conabimur. Menie igitur fuere ex Jasonis atq̄ argonautarū sociis nō
minime nobilitatis splendidissimi iuuenes. Qui cū pacta expeditōe colchida redissent in greciā
veteri relic[illegible] solo apd lacedemones sibi elegere sedes. Quibus non solum a lacedemoniis ami
cabiliter concessa ciuitas est. Verum inter patres ⁊ reipublice presidentes assumpti sunt. Cui⁹
tam splendide magnificentie successoris minus memores libertatem publicam ignominiose ser/
uituti velle subigere ausi sunt. Erant enim ea tempestate opulenti iuuenes: nec solū suo fulgore
perlucidi verum ⁊ generosorum lacedemoniorum affinitatibus septi gemina fulgebant luce. Nā
inter alia erant eis speciosissime coniuges a nobilissimis ciuibus ducentes originem: non ede/
pol pars vltima mundani decoris: cui ⁊ dientele addebantur ingentes. Ex quibus non grām
publice patrie felicitati sensere sed suis ascribentes meritis eo se fatuitatis euchi permisere vt cete/
ris se preferendos fore existimarent: ex quo in cupidinem corruere imperij: ⁊ hinc ad occupan/
dam rempublicam temere conatus exposuere suos. Quā ob causam detecto crimine capti car/
cerique traditi: ⁊ capitali supplicio tanq̄ patrie hostes damnati sunt auctoritate publica. Et cū
nocte sequēti lacedemonū veteri more deberet illis a carnificib⁹ mors inferri: meste flētesq̄ ꝯiuges
pro liberatōe dampnatorum inauditum iniuere consilium: nec cogitato distulere operam dare.

Squalidis igitur vestimentis vlato ore opplere lacrimis cum iam in noctem occumberet dies quoniam nobiles essent femine/intrandi carcerem petituros vsure viros facile a custodib⁹ obtinuere licentiam. Ad quos cum venissent non tempus consumpsere lacrimis z p'oratu subito repente explicato consilio cum mutatis vestibus vlatisq; illis femineo ritu fletibus flentes ad/ito in terram oculis fingentesq; mestitiam noctis etiam suffragantibus tenebris z reuerentia nobilibus feminis debita decepti custodibus morituros emisere:ipsis damnatorum loco remanentibus. Mox ante fraus comperta est q̄z veniendo supplicium ministris vt damnatos in mortem educerent pro viris femine comperte sunt. Grandis profecto inuictum fidei et egregius amor. Deo finamus fraudis in custodes ludibrium salutem damnatis exhibitam. quod patribus visus sit z quod inde secutum sacri coniugalis an ordo vireo z audaciam mulierum paululum contemplemur. Instituto nature vteri indissolubili nexu firmato nonnulli volunt dissidentium ciugum nullum fore pmidoneus odiū fic z conuenientiū amoꝛ excedere ceteros. Nam rationis igne succensus non vsit ad insaniam sed in complacentiam calefacit. Et tanta caritate corda copulat:vt eque sp cuncta nolint velintq; z tam placide assuetus vnitati ad continuationem sui nil omittit:nil agit repide vel remisse z si hostis fortuna sit vtro laboꝛe et pericula subit:z vigilantibus in salutem meditatur consilia remedia comprit:z exundit fallacias si exigit indigentia. Hic suauissimus z tam placidus coniugii firmatus coniugum mentiarum tāto seruoꝛe impulit animos:vt quos nequissent ante vidisse priditantibus viris ingenii presidio viribus occipulas inuenirent instrumenta pararent:rerū ordinem tēpus:rationēq; agēdoꝝ vt oculatos seuerosq; custodes deciperent: z sublata sensualitatis nebula aduertentes q̄m nil honestū pro salute amici omittendum sit ex intimis cordis latebris excitata pietate vt viros periculo exinierent temerario ausu in id irent vt quos publica damnauerat auctoritas pudic⁹ cōiugalis amoꝛ absolueret: quos carceri manupauerat eximeret: quos tā tenere diu videbatur z capitale supplicium z carnificū manu subtractos securitati vitecq; donarent. Et/quod p mꝛimus visus est/celsa legum potestate decreto publico ac patrum auctoritate z totius ciuitatis voto frustrato: vt quod optabant impleretur non ex pauoꝛe loco damnatoꝝ sub deceptoꝝ custodum imperio sese daudere. Non edepol taꝝ sinceraꝝ fidē amoꝛē tā integrū admirari sufficio: et ob id ratū haꝛeo si remisse amassent si tenui fuissent astricte vinculo cū ill' pr odiū domi torpere sas erāt hec tā grandia non fecissent. Anū vt multa paucis duduū hac asserere audeo veros et tosq; fuisse viros mentisq; iuuenes quos fabant feminas exuisse.

De Penthesilea regina Amazonum. xxx.

Penthesilea virgo Amazonum regina fuit: ⁊ successit orithie ⁊ Antiopi reginis. Qui
bus tamen procreata parentibus non legi. Hanc aiunt oris inditi spreto decore ⁊ supe
rata mollicie feminei corporis arma induere maiorum suarum aggressam: ⁊ aureā cesa
riem tegere galea ⁊ latus munire pharetra: ⁊ militari nō muliebri ritu currus ⁊ equos ascendere
seq; pre ceteris reginis mirabilē exhibere viribus ⁊ disciplina ausa est. Cui nec ingeniū ꝛ alidum
defuisse constat: cum legatur securis vsum in seculum vsq; suum incognitum fuisse compertum.
Hec/ vt placet aliquibus/ audita Troyani hectoris virtute inuisum ardenter amauit: ⁊ cupidi
ne in successionem regni indite prolis ex eo suscipiende in tam grandez oportunitatem cū maxi
ma suorum copia eius in auxilium aduersus grecos facile prouocata descendit. Nec eam clara
grecorum principum perterruit fama: quin hectori armis ⁊ virtute cupiens potius q̄ formosita
te placere sepissime certamina frequentium armatorum intraret: ⁊ nonnūq̄ hasta ꝓsternere qn̄
q; obsistentes gladio aperire ⁊ persepe arcu versas in fugam in turmas pellere: ⁊ tot tanq̄ grādia
viriliter agere vt ipsum spectantem aliquando hectorem in admirationem sui deduceret. Tandē
dum in fortissimos hostes virago hec die preliaretur vna seq; vltra solitum tanto amasio dig/
nam ostenderet multis ex suis iam cesis letali suscepto vulnere miseranda medios inter grecos
a se stratos occubuit. Alij vero volunt eam hectore iam mortuo applicuisse troyam: ⁊ ibidē vt
scribitur acri in pugna cesam. Essent qui possent mirari mulieres quātūcunq; armatas in viros
vnq̄ incurrere ausas ni admiratōem subtraheret quoniam vsus in naturam vertitur alteram q̄
hec ⁊ hmōi longe magis in armis homines fcē sunt q̄ sint quos sexu masculos natura fecit et
ociositas ⁊ voluptas vertit in feminas seu lepores galeatos.

De Polixena Priami regis filia. xxxi.

Olixena virgo Priami regis Troianorū ex hecuba fuit filia tam floride pulcritudinis adolescentula: vt seuero pectori Achillis peliadis flāmas immittere potuerit cupidinis: eūq; matris hecube fraude in suam necem nocte solum in templum vsq; appollinis cimbrei deducere. Quē minus debito lapsis troyanis viribus ⁊ ylione deiecto a nepthole/mo in piaculum manum patris ⁊ ad eius tumulum deducta est: ibiq; si maiorum litteris fides vlla prestari potest/ videns acrē iuuenem expedisse gladium flentibus ceteris circūstantib⁹ In nocēs adeo constāti pectore ⁊ intrepido vultu iugulum prebuit vt non minus admiratio fortitudinis eius q̄ pietas parentis moueret animos. Magnum quippe ⁊ memoratu dignum nequiuisse tenella etas sexus femineus mollicies regia mutata fortuna grandem pressisse virginis animum: ⁊ potissime sub victoris ⁊ hostis gladio: sub quo nonnunq̄ egregiorum virorū nutant ⁊ persepe deficiūt animosa pectora. Crediderim facile hoc generose nature opus: vt ostenderet hac mortis paruipensione quam feminam produxisset in tam cito hostis surripuisset fortuna.

De Hecuba regina Troyanorum. xxxii.

Hecuba Troyanorū predarissima regina fuit eque perituri splēdoris fulgor eximius ⁊ miseriarum certissimum documentum. Hec secundum quosdam dyamantis Aonis filia extitit. Alij vero Cipsei regis tracie volūt: quod quidam ⁊ ipse arbitror cū sic opinetur a pluribus. Nupsit hec virgo Priamo regi Troyanorum illustri: ⁊ ex eo mixtim vtriusq; sex⁹ ꝯcepit: peperitq; filios decē ⁊ nouē Inter q̄s iubar illud eximiū frigie ꝓbitatis hector: c⁹ tāt⁹ fuit militie fulgor vt nō se tātū eterna fama splēdidū faceret quin ymo ⁊ parētes patriāq; ꝑhenni nobilitaret gloria. Verū nō tm̄ felicis regni decore: ac multiplicis ꝓlis serenitate fulgida fcā est quin vrgente aduersa fortuna orbi toto longo deueniret cognita. Hector in nempe dilectissimū sibi ⁊ Troylum adolescentem etiā maiora viribus audētē manu Achillis cesos ⁊ ea cede regni

solidam basem fere euersam mestissime fleuit. Sic ⁊ a pyrro paridem trucidatum: inde auribꝰ
naribusq; truncatum deiphebum atq; fede examinatū: ylionem igne cremari danao: policē pa
tris in gremio confodi/ priamum ipsum senem secus domesticas aras exenterari. Cassandrā fi/
liam Andromacā nurum seq; captiuam ab hostibus trahi. polixenam ante achillis tumulum
obtruncari Astianactem nepotem ex latebris surreptum: saxo illidi miseranda aspexit. Et po/
stremo Tratio in litore tumulantum adolescentulum polidorum polimestoris fraude occisum
comperit atq; fleuit. Quibus tot tamq; immanibus oppressam doloribus in rabiem versam vo
lunt aliqui. Tratiosq; per agros ritu vlulasse canum: ⁊ sic mortuam: ⁊ in tumulo hellesponciati
litoris cui nomen a se Cynosenia sepultam. Nonnulli dicunt in seruitutem ab hostibus cū reli
quis tractam. Et/ ne miseriarum illi particula deesset vlla/ vidisse vltimo Cassandram occiso iā
agamenone Clitemestre iugulari iussu.

De Cassandra Priami Troianorum regis filia. xxxiij.

Assandra Priami fuit Troianorum regis filia. huic quidem/ vt vetustas asserit/ va
ticinij meno fuit: seu quesita studijs: seu dei dono: seu potius dyabolica fraude non sa
tis certum est. Hoc tamen affirmatur a multis eam longe ante rapinam helene auda
ciam paridis ⁊ aduentum Tyndaridis ⁊ longam ciuitatis obsidionem: ⁊ postremam pria/
mi atq; ylionis desolationem persepe ⁊ clara cecinisse voce. Et ob hoc cum nulla dictis suis pre/
staretur fides a patre ⁊ fratribus verberibus castigatam volunt: ac etiam fabulam inde ꝯfictam
eam scilicet ab appolline dilectam: ⁊ in eius concubitum requisitam quem se prestaturam pro/
misisse dicunt: si ab eodem ante eidem futurorum noticia prestaretur. Quod cum suscepisset

negasset q̄ pmissuz: nec appollo posset auferre concessum aiūt illum muneri adiecisse neminez qō diceret crediturū. Et sic factū est vt quod diceret tāq̄ fatue dictum crederetur a cunctis. Hec autē nobili cuidam Corebo despōsata iuueni prius illum in bello perdidit q̄ ab eo suscipiretur in thalamum. Et demum pereuntibus rebus captiua agamenoni cessu in sortem. A quo cū micenas traheretur eidē cecinit a Clitemestra preparatas insidias atq̄ mortem. Cuius verbis cū fides daretur nulla: post mille maris pericula Micenas cum Agamenone deuenit. Ubi eo Clitemestre fraude ceso: ⁊ ipsa eiusdē Clitemestre iussu iugulata est.

De Clitemestra Micenarum regina. xxxiiij

Clitemestra Tindari regis Debalie filia fuit ex leda ⁊ castoris atq̄ pollucis ⁊ helene soror: virgoq̄ nupsit Agamenoni micenarum regi. Que ⁊ si genere satis ex ꝯiugio dara eēt: nephario tamen ausu darior facta est. Nam imperante Agamenone viro grecorum copijs apud troyā cum ex eo iā plurimos filios peperisset: ociosi atq̄ desidis iuuenis egisti olim Tiestis ex pelopia filij, qui ob sacerdotium abstinebat ab armis, in concupiscentiā incidit: ⁊, vt placet aliquibus, nauplij senis palamedis olim patris suasionibus eius in amplexꝰ ⁊ ꝯcubitum venit. Ex quo scelere secutum est vt: seu timore ob patratū facinus redeuntis Agamenonis: seu amasij suasione ⁊ regni cupidine: seu indignationis cōtexte ob cassandrā, q̄ ab Agamenone deducebat micenas, animosa mulier armato animo ⁊ fraudibus temerario ausu surrexit in virum: eumq̄ victorem ylij redeuntem: ⁊ maris tempestatibus fessum ficta oris leticia suscepit in regiam. Et vt quibusdaz placet cenantem: ⁊ vino iā forte madētē pcuti iussit ab adultero ex insidijs pdeūte. Alij autē dicunt cū recumberet vestimentis victoria q̄ntis implicitus quasi grecanicis festū darius eēt futurū: placida adultera ꝯiunx illi suasit: vt patrias induc

ret vestes: ⁊ quas ipsa in hoc ante confecerat. easq̄ exitu capitis carentes audax porrexit eidem.
Et cum iam brachia manicis iniecisset vir quereretq̄ circumuolutus vnde posset emittere caput se
miligatus adultero percussori ab eodē suadente concessus est: ⁊ sic eo neminem videnti percussus
est. Quo facto regnum occupauit omne. ⁊ cum adultero Egisto per septennium imperauit. Sane
cum excreuisset interim horestes Agamenonis ex ea filius quem dam seruauerant a furore matris
amici. animumq̄ in necem patris vlciscendam sumpsisset tempore sumpto eam cum adultero intere
mit. Quid incusem magis nescio. scelus an audacia. primum pregrande malum non metuerat
vir inditus. Secundum quantominus decebat perfidam mulierē tanto abhominabile magis.
Habeo tū quid laudē horestis scz virtutem: que diu sustinere passa nō est a pietate inceste matris
retrahi quin in immeritā patris necē animosus vltor irrueret: ⁊ in male meritā matrē filius ageret
quod minus meritus genitor ab adultero sacerdote incesta impāte femina passus fuerat ⁊ eorum
quorū impio ⁊ ope paternus sanguis effusus fuerat ⁊ in auctores verteretur scelus et effuso sangui
ne piaretur.

De Helena Menelaij regis coniuge. xxxv.

Elena tā ob seruatā lasciuiā/ vt multis visum est/ q̄ ob diuturnū bellū ex ea ꝯsecutū to
to orbi notissima femina: filia fuit. Tyndari Debalie regis ⁊ lede formissime mulieris
⁊ Menelaij Lacedemonū regis coniunx. Hus/ vt ōnes aiunt veteres greci: latiniq̄ p⁹
eos/ tā celebris pulchritudo fuit vt preponatur facile ceteris. Fatigauit enim/ vt reliquos finā:
diuini ingenij virū/ homerū antequā possim scōm precepta satis ꝯuenienter describere carmine. Preterea
pictores ⁊ sculptores multiplices egregij ōnes eūdē sumpsere laborē vt tā eximij decoris saltē effigi
em/ si possent/ posteritati relinq̄rēt. Quos inter sūma ꝯductus a Crotoniensib⁹ pecunia zensis Era
deotes illius seculi famosissimus pictor ⁊ p̄positus ceteris ad illā puniculo formādam ingeniū ōne

artiſq; viro exposuit. Et cum preter homeri carmē & magnā vndiq; famā nullū aliud hēret ex plū vt per hec duo de facie & cetero pſone statu poterat mente concipere: excogitauit se & alijs plū pulcherrimis formis diuinā illā helene effigiē posse procreare: & alijs posterioribus ostendere: & posteris posteritati relinquere. Primo ex formosissimis puerīs & inde sororibus et formosioribus quinq; precipue decore spectabiles selegit: & collecta sibi ex pulchritudine ōnium forma vna tot ex ingenio celebri emūctis viribus vix ceteris est satis plene quod optabat arte potuisse perficere. Nec ego miror. Quis enim picture vel statue penniculo aut colore potuit inscribere lenidam oculorū: totius oris placidā effabilitatē: celestē risum: morisq; facies varios: & ceteros scōm vel eorum & actuū qualitates: cū soluto hoc nature officiū fit. Fecit ergo quod potuit & quod pinxerat tanq; celeste simulacri decus posteritati reliquit. Hinc auctores finxere fabulā: eāq; ob siderum oculorum fulgorē: ob inuisaq; mortalibus lucem: ob insignē facies candorē aureāq; come volatilis copiā. hinc inde per humeros pendulantibus crudentem dinnullo: & lepidā sonoreāq; vocis suauitatem: necnon & gestus quosdā tā ameni roscidiq; oris q; splendide frontis & eburnei gutturis: ac ex inuisio celicio pectoris assurgentis nōnisi ex aspirantis conspicuis aspectu Jouis in cignum versi decumbere filiam. Ut preter quaq; a matre suscepisse posset formositate. nintelligeretur ex infuso numine quod penniculo coloribusq; ingenio suo imprimere nequibant artifices. Ab hac tam spectanda pulchritudine in iaconas theseus ab Athenis euocatus ante alios virginem & etate tenellam in palestra patris ludentem more audaxq; puellari & si preter oscula pauca eidem auferre nequerit aliqualem lesam facta virginitatis inuenit notam. Que fratribus ab electhra Thesei matre seu / vt volunt alijs a proteo rege Egiptio absente theseo reperentibus restituta: & tandem matura viro Menelao Lacedemonū regi coniugio iuncta est. Cui hermionam filiam peperit vnicam. Post hec fluentibus annis cum rediisset filiorum patri q; ob somnum pregnantis mantis in vba fuit expositus: & in lucta hectorem fratrem superasset non cognitus mortem crepundijs ostensis & a matre cognitus euitasset: memor sponsionis speciosissime coniugio sibi a venere oblate a se apud ydam siluam: seu / vt alij volunt, postulatarius hesionam fabrefactio ex yda nauibus regio comitatu sociatus transfretauit in greciam: & a Menelao fuit susceptus hospido. Vbi cum vidisset Helenam celesti decore conspicuam atq; regio in cultu lasciuientem seq; intueri cupientem captus illico & ex moribus spe supra capta temporibus stillantibus feruore oculis furtim impudico pectoris ignem sue dilectionis ingessit. Leptisq; fortuna fauit. Nam exigente opportunitate eo relicto ceteram Menelao permanente. Quamobrem placet aliquibus eis equis flammis ventibus ex composito factum ē: vt Paris ignem per quietem ab Hecuba visum portare in patriā & patrimonia adimplere maxima cum parte thesaurorum Menelai noctu ex laconico litore: seu / vt alijs placet / ex athacia ibidē vicina insula dum in templo quodam patrio ritu ob sacrum confidendum Helenam vigilantem raperet paratisq; dassi imponeret: & cum ea post multa pericula deueniret in Troyam vbi cum precipuo honore a Priamo suscepta est: eo existimante potius nouam inuite absteriisse ob detentam a thelamone hesionam quam postremo regni sui desolatōem suscepisse in patria. Hac h⁹ illecebra mulieris vniuersa greca commota est. Et cum grauij principes ōnes Troianos potius iniuriam ponderarent q; Helene lasciuiaq; ea frustra repetita sepius in Troye excidiū cōiurarunt vnanimes. collectisq; viribus cū mille vel ampliꝰ nauibus armatorumq; onustis litus inter Sygeū & rethoeū promontoria frigie occupauere: & ylionem obsedere: frustra obsistentibus frigijs. Helena quidem quanti foret sua formositas ex muris obsesse ciuitatis vidisse po

tuit cernens litus omne completum hostibus ⁊ igne ferroq; circū desolari omnia: populos inire certamina ac per mutua vulnera in mortem iri: ⁊ tam Troyano q̄ greco sanguine cuncta fedari. Que quidem tam pertinaci proposito repetita est atq; detenta: vt dum redderetur per decennium cede multorum nobilium cruenta perseueraret obsidio. Qua stante Hectore iam mortuo ab Achille atq; a pyrro acerrimo iuuene trucidato Paride quasi paruz sibi visum sit peccasse semel Helena secundas iniuit nupcias: nupsitq; deiphebo iuniori. Tandem cum proditōe temptaretur quod armis obtineri non posse videbatur: hec que obsidioni causam dederat vt op⁹ daret excidio ⁊ ad viri primi gratiam promerendam in eādem volens sciensq; deuenit: ⁊ cum dolo simulassent greci discessum: Troyanis perterritis fessis laboribus ⁊ noua leticia festisq; epulis victis somnoq; sepultis Helena choream simulans accensa face in tempore ex arce reuocauit intentos. Qui redeuntes cum tacite semisospitā vrbem reseratis ianuis intrassent ea incensa ⁊ deiphebo fede ceso Helenam post vigesimum a raptu annū Menelao restituere coniugi. Alij vero asserunt Helenam non sponte sua a Paride raptam ⁊ ob id a viro meruisse suscipi: qui cū ea greciam repetens a tempestate ⁊ aduerso vento agitatus plurimū in egiptuz cursuz vertere coactus a Polibo rege susceptus est. Post hec sedatis procellis in Lacedemona cū requisita coniuge fere post octauū ānū a desolato ylione susceptus est. Ipsa āt q̄diu post hec vixerit aut q̄d egerit: seu quo sub celo mortua sit nusq̄ legisse recordor.

De Circe solis filia. xxxvi.

Circe cantationibus suis in hodiernum vsq; famosissima mulier, vt poetarum testā-
tur carmina, filia fuit Solis ⁊ pse nymphe occeani filie sororq; oethe colcorum regis
Solis, vt arbitror, ideo filia dicta quia singulari floruit pulchritudine: seu quia noti-
ciam herbarum fuit eruditissima: vel potius quia prudentissima in agendis. Que ōnia solē di-
uersis habitis respectibus dare nascentibus mathematici arbitrantur. Quo autem pacto relicti
colcis ytaliam pecierit minime legisse memini. Eam etheum volscorum montem, quē de suo no-
mine: dicimus in hodiernum vsq; Cyrceū, incoluisse omnes testantur. Et cum nil preter poeticū
legatur ex hac tam celebri muliere recitatis succincte poeticis quo prestabitur ingenio mētem ex-
cuciemus credentium. Volunt igitur ante alia quoscunq; nautas seu ex ꝓposito seu tempestatis
impulsu ad dicti montis olim insule litora applicantes huius artibus conatis carminibus seu
infectis veneno poculis in feras diuersarum spērum fuisse conuersos: ⁊ hos inter vagi vlixis fu-
isse socios eo mercurij mediante consilio seruato. Qui cum euaginato gladio mortem minaret
venefice socios reassumpsisse in formam redactos pristinam ⁊ per annum contubernio vsuz eiꝰ
dem ex ea thelegonum suscepisse filium dicūt: ⁊ ab ea plenum consilium discessisse: quo sub cor-
tice hos existimo latere sensus. Sunt qui dicunt hanc feminam haud longe a gayeta cāpanie
opido potentissimam fuisse viribus ⁊ sermone nec magnifacientem dummō aliqd ꝯsequeretur
optatum a nota illesam seruasse pudiciam: ⁊ sic multos ex applicantibus suo littori blādicijs
⁊ ornato sermone non solum in suas illecebras traxisse: verum alios in rapinam ⁊ piraticā im-
pulisse: nonnullos omni honestate postposita: ad exercenda negocia ⁊ mercimonia dolis inci-
tasse. Et plures ob sui singularem dilectionem in superbiam extulisse. Et sic hi quibus infaus-
te mulieris opera humana subtracta videbatur ratio eos ab eadem in sui facinoris feras meri-
to crederetur fuisse conuersos. Ex quibus satis comprehendere possumus hominum mulierūq;
conspectis moribus multas vbiq; circes esse: ⁊ longe plures homines lasciuia ⁊ crimine suo ver-
sos in beluas. Vlixes autem mercurij consilio predoctus prudētem virum satis euidenter ostē-
dit: quem adulantium nequeunt laqueare: decipule quinymo ⁊ documentis suis laqueatos p-
sepe soluit a vinculo. Reliquum satis patet ad hystoriam pertinere quo constat vlixem aliquā-
diu permansisse cum circe. Fertur preterea hāc eandē feminā pici saturni filij latinorū regis fuisse
coniugem: eūq; augurandi docuisse sciētiā: ⁊ ob scelū quia ponionā Nymphā adamaret eū in
auē sui trāsformasse nominis. Erat enīz illi domesticus picus auis ex cantu cuius ⁊ moribꝰ su-
mebat de futuris augurium. Et quia secundū actus pici vitā duceret in picuz versus picꝰ dic-
tus est. Quando seu quo mortis genere aut vbi hec defuncta sit circe cōptuz non habeo.

De Camilla volscoꝝ regina. xxxvij.

Camilla insignis z memoratu dignissima virgo fuit: ex volscorum regi antiquissimo z Casmilla coniuge genita. Nascenti mari mortis causa fuit. Nã cũ ex ira puellã mo reretur a metabo patre vna tãũ ex materno nomine empta littera Camillã filiã nũ cupauit in sui solacium. Huius quidẽ virginis a natali suo die seuera fortuna fuit. Nã paulũ p⁹ mortis simus metabus priu: manum duũ suorũ repentina seditiõe regno pulsus nil fugaz auspiens pr ter puellã hanc filiam suam sibi pre ceteris rebus dilectam asportasse in exiliũ potu it. In quod cum solus pdeligz miser e fugeret z in vnis sodam deportaret Camillam ad Ema senum fluuium pdiano ymbre tumentem deuenit: nec cũ onere infantule prepedimus possz ena tare in opportunum deuenie consilium porrigente deo. Qui celebrem futuraz virginẽ ignobili ab summi fato nolebat. Illam igitur subere cortice inuolutam iaculo/ quod forte ferebat / alliga uit: atqz d ꝑ ane deuouit si seruasset incolumẽ: z vibrato toto viribus brachio iaculuz cũ filia in ripam transmisit aduersam: quã euestigio nando secutus est. Et cũ illã dei munere cõparasset ille/ sam in miseria leuis siluarũ petit latebras. Nec absqz labore plurimo puellã educauit lacte ferino Que cum in validiorem euasisset etatẽ regere ferarũ corpus cepit exuuijs: z te a vibrare lacertis fundasqz circumagere: arcus tẽdere: gestare pharetras: cursu ceruos: capreasqz siluestres insequ: atqz superare: laboreo femineos omnes excipere: virginitatẽ pre ceteris inuiolatã seruare. Iuue num amores ludere: z pnubia poenũ poenũ omino respuere: ac sese totã ꝺ ane obsequio/ cui pater deuouerat/ exhibere. Quib⁹ exercitijs durata virgo in patrũ reuocata regnũ seruauit robore in flexo propositum. Tandẽ cũ a Troya Eneas veniens Latinis sumpsisset pliugẽ z ob id bellũ inter eũ tumultqz tumultũ cẽ etorũ: pgregãtib⁹ eis vndiqz copias Camilla turni ptis⁹ fauẽs auxi grãdi volscorũ agmine venit auxiliatrix eidẽ. Et cũ sepi⁹ annũ imuisset in frigioo z die vna acri

ter pugnãs multos occidisset ex eis nouissime corebũ qui ẽ dilecto sacerdoti armoꝝ eius aut da sequeretur ab arce quo dã ex hostibus sagitta sub papilla leuiter pussa maximo uulnoꝝ dãno moribunda collapsa est: z inter armata exercitia expirauit. Hanc imitãtur olim puellu le hodieme: z dum sui iuris virginem adultam z pro libito nunciatos agros: nũc filuas z lus tra ferarum accinctam pharetra discurrẽtẽ: labore assiduo lasciuias illecebras appetitus ꝓmen / tẽ: delicias atq; mollidẽ accuratas offas z elaborata pocula fugiẽtẽ: z pstãtissimo animo coetus ũ iuuenũ nõ dicã aplexus sed verba eã respuẽtẽ: viderint monite discãt quid eas in domo pa / tria quid in rẽplio gd / in theatro in quibus spectãtiũ multitudo z seuerissimi moꝝ censores pue / niunt / decerat. Minus quidẽ honestis negare aures: eos taciturnitate frenare: oculos grauitate cõpescere: z gestus õnes suos honestatis mole ꝓmere: oua ꝓmissatores: lasciuias nimias do / reas z iuuenũ vitare ꝓsortia. Sentiãtq; quoniã nec optare quodlibet nec quod libet agere sanc / tũ sit aut castitati consorme vt prudẽtiores scẽ z laudabili virginitate floreãt in sacras nuptias mature moribus obrẽpantes suis deueniant.

De Penelope Alixis coniuge. xxxvij.

Endope ycarii regis filia fuit: z Alixis strennuissimi viri coniunx illibata decoris: atq; intemerate pudicie matronis exẽplũ sanctiss mũ z eternũ. Hꝫ quidẽ pudoris virtus a fortũa aciter agitate / sed frustra / sunt. Nã cũ iuuenilis aula virgo z ob vnustatẽ forme plurimũ diligẽda a patre tucta fuisset vlixi pposissetq; ex eo thelemachũ z eam in expditõez Ero yani belli vocatus ymo vi fere tractus vlixes ab eo cũ laerte ia sene z Antidia ia matre z puo fi lio relicta ẽ Bane pseuerãte bello nullã preter decẽnalẽ vlouitatis iniuriã passa ẽ. Anũ ylione ce lecto cũ in scopulos cẽpestate maris illisos: aut reptãtes comũ pcero aut in peregrinũ limo im / pulsos aut vndis absorptos seu paucos in patriã receptos fama mõstraret solius vlixis erat incertũ quo cursum tenuissent naues. Quamobrem cum expectatus diu non reuerteret in pa / triã nec appareret ab vl'o visus mortuus existimatus est: q̃ crudelitate anticlia genitrix miserã / da ad leuandũ tedium vitã terminauit laqueo. Penelope aũ z si egre pssũ ferret viri absentiã lon ge tulit egrius sinistraz mortis eius suspicion: z. Sed post multas lacrimas z vlixẽ frustra

vocatum sepissime inter senē laertez ⁊ Thelemacuz puerū in castissimā ⁊ perpetuitatē viduitatē se
nescere firmato animo disposuit. Verū ⁊ cū forma decens moresq; pbabiles ⁊ egregiuz gen⁹ ad
se diligendā atq; concupiscendā quorūdā nobiliū ex ytarchia atq; Thephalania ⁊ etholia p/
uocasset animos: plimū instigatōib⁹ eorū vexata ē. Nam cū in dies spes vite vlixis aut reditus
eiusdē ꝯtinue videretur minui: eo ventuz est vt abeunte rus ob fastidiuz pcatoruz Laerte proca
tores ipsi vlixis occuparent regiā ⁊ penelopez precibus atq; suasionibus p viribus ⁊ sepissime
in suuz puocarent coniugiuz. Ast mulier metuens ne forte sacri pectoris violaretur ppositū cuz
iā cerneret viā negationibus auferri: diuino profecto illustrata lumine: terminis ⁊ astucia infes
tos saltē ad tēpus fallendos esse arbitrata est: pecijtq; instantibus sibi tamdiu liceret expectare
virū donec telaz quā more regaliuz mulieruz ceperat perfecisse posset. Quod cuz facile concessissent
cōpetitores egregij ipsa femineo astu: quicquid in die solerti studio texens videbatur opi iunge
re clam reuocatis filis subtrahebat in nocte. Qua arte cum eos in regia vlixis bona assiduis cō/
uiuijs consumentes aliquādiu lusisset: nec iā āplius videretur locū fraudi posse prestari dei pie/
tate factū est: vt ex phenicuz regno nauigans post vigesimuz sui discessus annum solus ⁊ inco
gnitus vlixes ytachiam veniret: pastoresq; suos scissitaturus rerū suaruz status adiret. Et cū ex
astucia pauper incessisset habitu a sybote iā sene portario suo comiter susceptus ab eodez referen
te sue omnem rerum suarum comprehēdit seriez: ⁊ thelemacū a Menelao redeuntē vidit: seq; dā
illi cognitum fecit: ⁊ consiliuz suum apperuit omne: factumq; est vt a sybote incognitus deduce
retur in patriam. Qui cum vidisset quo pacto rem suā distraherent procatores atq; pudicā pe
nelopem eorum renuentem coniugium irritatus cum sybote subulco ⁊ phylitia opilone suo at
q; Thelemaco filio dausis regie sanuis in procatores coniuuantes insurgens Eurimacū Po
libi filium: ⁊ Anthmeum Amphinonis atq; Crisippum: samium Agelaum aliosq; frustra
veniam exorantes vnacum melantheo caprario suo hostibus arma ministrante atq; mulierib⁹
domesticis/quas nouerat cum procatoribus contubernium habuisse/occidit: suāq; penelopē ab
insidijs procancium liberauit. Que tandē cuz vix eū recognosceret potuisset summo perfusa gau
dio diu desideratum suscepit. Vult tamē lycophron quidā nouissim⁹ poetarū ex grecis hāc sua
sionibus nauplij senis: ob vindictam occisi palamidis filij sui: fere omnes grecorū coniuges le
nocinio in meretricium deducentes penelopem cum aliquo ex procatoribus in āplexus ⁊ ꝯcubi/
tum venisse. Quod absit vt credam celebrem castimonia multorū auctoruz literis mulierē min⁹
in contrariuz asserentes penelopē preter castissimā extitisse. Cuius quidem virtus tanto darior
atq; ꝯmendabilior est quanto rarior inuenitur ⁊ maiori impulsa certamine perseuerauit constā
tior inconcussa.

De Lauinia Laurentum regina · xxxix.

Auinia laurentum regina genus a Saturno Cretēsi ducens latini regis ⁊ adamate coniugis eius filia fuit vnica ⁊ tandem Enee strennuissimi Troyanorum ducis coiunx magis belli enee: turniq; rutuli tam dara q̄ alio facinore suo. Hec quidē ob insigne formositatis sue decus ⁊ patrium regnum/ cui successura videbatur/ a turno rutulorū rege ardentissimo iuuene instantissimē in coniugium petebatur. Eiq; ex eo spē fecerat amata mater que auia desiderio nepotis fauebat impense. Sane latinus augurandi ꝑitus cum ab oraculo suscepisset filiam extero duci tradendam coniugio tardius ibat in votū: quinx mo cū a Troya profugus aduenisset eneas latinus tā ob generis dariratem q̄ ob oraculi munus eidē poscenti amicitiā spopondit ⁊ filiā. Quāobrē inter eneā turnūq; bellū suscitatū ē: ⁊ p⁹ multa certamina obtinētib⁹ Troyanis per vulnera sanguinē mortesq; pluriū nobiliū ab enea in lauinie nupcias itū ē: mortua ob indignatōem amata laq̄o. Sunt tamen qui velint bellū post nupcias exortum. Sed qualitercunq; gestū sit constat lauiniā ex enea clarissimo principe ꝯcepisse filiū ⁊ eo ante diem ꝑtus apud numicū fluuiū reb⁹ hūanis subtracto: cū ascaniū p̄uignū regnātē timeret secessisse in siluas ⁊ ibi pepisse: atq; vt volūt aliq/ iulū nominasse siluiū. Sane cū maior credit⁹ eēt in nouercā ascanius ⁊ sibi Albā ciuitatē ꝯdidisset vltro secedēs lauinie regnū patriū liquit. Quod lauinia veterē pectori generositatē gerēs honeste atq; pudice viuēs sūma cū diligētia tenuit. Illudq; tādiu seruauit donec siluio pubescēti resignaret in nihilo diminutū. Volūt tñ aliqui eā a siluio reuocatā Melāpodi cuidā nupsisse ⁊ siluiū ab ascanio fraterna beniuolētia educatum.

De Dydone seu Elyssa Tyria Carthaginensiū regina. xl.

Ydo/cui prius Elissa nomen/Carthaginis eque conditrix ⁊ regina fuit. Huius q/
dem in veras laudes paululuz ampliatis fimbriis ire libet: si forte paucis literulis me
is saltem pro parte notam indigne obiectam decori sue viduitatis abstergere queam.
Et vt altius in suam gloriam aliquātisper assumam phenices/vt satis vulgatum est/populi in
dustria predarissimi ab extrema fere egipti plaga in Syrium venientes litus plurimas ⁊ pre/
claras ibidem condidere vrbes. Quibus inter alios rex fuit Agenor nostro neduz sed suo euo
prefulgidus fama: a quo genus dydonis inditum manasse creditum est. Cuius pater belus
phenicum rex cum Cypro insula subacta dausisset diem: eam virgūculam cum pigmalione fra
tre grandiusculo phenicū reliquit fidei. Qui pigmalionē cōstituentes genitoris in soliū Elyssā
puellulam ⁊ forma eximiā acerbe seu syceo: vel sycarie/vt dicunt alij/herculis sacerdoti qui p̄m⁹
erat post regem apud Tyrios honore: ꝯiugio iunxere. Hi autem inuicem sanctissime se ama/
runt. Erat pre ceteris mortalibus cupidissimus ⁊ inexplebilis pigmalion auri. Sic ⁊ acerba/di
tissimus esto/regis auaricia cognita illud occultasset latebris. Verum cū fama occultasse neque
rit in auiditatem tractus pigmalion spe pociūdi per fraudē occidit incautum. Quod cum cog/
nouisset Elyssa adeo impatienter tulit vt vix abstineret a morte. Sane cū multū tpis ꝯsumpsis
set in lacrimis ⁊ frustra sepius dilectissimum sibi vocasset acerbā atq; in fratrez diras omnes ex
ecratiōes expetisset: seu in sompnis monita/vt placet aliqbus/seu ex ꝓpo mētis sue ꝯsilio fugā
capescere deliberauit: ne forsan ⁊ ipsa auaricia fratris traheretur in necē. Et postea feminea molli
cie ⁊ firmato in virile robur animo ex quo postea dydonis nomē meruit phenicū lingua sonās
qd virago latine añ alia nōnullos ex principib⁹ ciuitatū qb⁹ varijs ex causis pigmaleonē sciebz
exosū in suā deduxit sentētiā. Et sūpta fratr̄ casse seu ad eā trāsferēdā seu in aliud: p̄parata: ꝯfestiz
naualib⁹ ꝯpleri socijs iussit: ⁊ nocte sūpt thezauris ōnib⁹ q̄s viri nouerat ⁊ quos fratri sub/

traxisse potuit daz nauibus imponi fecit: z excogitata astucia plurib⁹ inuolucra harena re/
pleta sub figmento thezauroz ficti videntibus omnibus easdez onerauit. Et cuz iaz altū re/
neret pelagi mirantibus ignaris in mari proiici inuoluta iussit: z ladonimis se monez q̄diu de/
fideraverat thezauroz acerbe submersione adinuenisse testata est. Sto socijs compari quos
non dubitabat si ad pigmalionez irent dire supplicijs vna secū ab auarissimo atq; truci rege
carnificari. Bane si secuz fugā arripere vellent non se illis z eoz⁹ opportunitatibus ꝯ futurā as/
seruit. Quod miseri audientes naute / z si egre natale solū patriosq; penates linquerent / ti/
more tañ seue morte exterriti in consensuz exilij venere facile: z flexis proris ea duce in Ayr/
prum ventum est. Vbi virgines veneri in litore libamenta suoz⁹ more soluentes: ad solacium
iuuentutis z prolem procreandam rapuit: z Iouis antistitem cum ōi familia premenitum
z magna huic fuge subsecutura variantem socium peregrinatiōe suscepit. Et iam terra post
tergum z Syrtia a dextris relicta litus flexit in astū z messaliorum oraz radens sinū intrauit
postea satis nouuz. Quo tutaz nauibus stationem arbitrata dare paulisper quietis fatigatis
remigio statuit. Vbi aduenientibus vicinis ꝯfiderio visendi forenses z alijs cōmeatus z mer
cimonia portantibus vt moris est collocutiones z amicicie iniri cepere. Et cum gratum appa/
reret incolis eos ibidem mansuros esse z ab vicensibus olim a tyro eque profectis legatio sua
fisset sedes confestim. Esto audisset fratez bella minantē nulla territa metu ne iniuria inferre cui
q̄ videretur z ne quis eam magnuz aliquid suspicaretur facturam non ꝯpluis q̄ quantū ea
posset bouis occupare corio ad sedem sibi constituendā ab accolis tellurio in litore mercata est.
O mulieris astucia in fraudē iussu suo consissum bouis corium sassurisq; iunctis longe ꝯpluis
q̄ arbitrari potuerint venditores amplexa est. Et auspicio equini capitis bellicosam ciuitatē cō/
didit quam Carthaginē nuncupauit: z arcem a corio bouis bisam. Et cum quos fraude tene
rat ostendisset thezauros z ingenti spe fuge animasset socios simul exire illico menia templa foruz
z edificia publica z priuata. Ipsa autem datis populis legibus z norma viuendi: dū repente
ciuitas euasisset egregia z ipsa indita fama pulchritudinis inuise z inaudite virtutis atq; casti/
monie: per omnes Affricā delata est. Quāobrez cum in libidinē promptissimi homines afri sint
factuz est vt Musitanorū rex in contubernia venire ciuisdez: eāq; quibusdaz ex principibus
ciuitatis ob belli atq; desolationis surgentis ciuitatis denunciatione ni darentur: in coniugiū pos
tulauit. Qui cum inuenissent vidue regine sanctum atq; inflexibile castitatis propositum z sibi
timerent plurimum ne petitoris frustrato desiderio bello absorberentur non aufi ordoni inten
ganti quod poscebatur exponere: verbis reginam fallere. z in optatum deducere sua sententia
cogitauerunt: atq; dixere regez cupere: eoz⁹ doctrina efferatam barbariem suam in moreꝫ hu/
maniores redigere: z ob id sub belli interminatione preceptores ex eis poscere. Harum eos ābi
gere quis nam ex eis tam grande vellet onus assumere: vt relicta patria apud taz immanē re/
gem moraturus iret. Non sensit regina dolos quinymo in eos verba: egregij duces inq; segni
des hecque socordia. An ignoratis quia patri nascamur z patrie: nec cū rite diuē dici posse qui
pro salute publica morē si casus postulet nedū incōmodū aliud renuat. Ite i' alacres z puo
periculo nostro a patria ingens belli incēdiū removete. Hijs regine redargutōibus vilis ē pān
dis obtinuisse quod vellent. Et vera regis dextre iussa. Quibus auditis satis regine visuz
est se sua sententia primū approbasse ptugiū. Ingenuitq; secū nō aulā suoꝝ aduersari volo.
Stante tamen proposito repente in consilium'iuit quod sue prudentie oportunum visum est.
dixitq; se si terminus adeādi viri det iuuā. Quo dicto atq; aduenientes Enea mox pane nunc

viso: mori potius q̃ infringendam fore castimoniam rata in sublimiori patrie parte opiniõe ci/
uium manes placatura siccei rogum construxit ingentem: ⁊ puella tecta veste ⁊ ceremoniis ser
uatis variis ac hostiis cesis plurimis illum conscendit: ciuibus frequenti multitudine spectãti/
bus quid nam factura eẽt. Que cum omnia pro votis egisset cultro quem sub vestibus gesse/
rat exerto ac castissimo apposito pectori vocatoq̃ syceo inquit. Prout vultis ciues optimi ad vi
rum vado. Et vix verbis tam paucis finitis summa omnium intuentiũ mesticia in cultrum se/
se precipitem dedit. Et auxiliis frustra admotis: cum perfodisset vitalia pudicissimum effundẽs
sanguinem iuit in mortem. O pudicicie inuiolatum decus. O viduitatis infracte venerandum
eternumq̃ specimen dydo. In te velim ingerant oculos vidue mulieres: ⁊ potissime christiane:
tuum robur inspiciant. Te si possunt castissimum effundentem sanguinem tota mente conside
rent: ⁊ he potissime quibus fuit ne ad secunda solum dicã sed ad tercia ⁊ vlteriora etiam vota trãs
uolasse leuissimuz. Quid inquient queso spectantes christi insignite caractere: si exteram mulie
rem gentilem/cui omnino christus incognitus/ad conseqnendam perituram laudẽ tam perse/
ueranti animo: tam forti pectore in mortem vsq̃ pergere. non aliena sed sua illatam manu ante
q̃ in secundas nupcias iret: anteq̃ venerandissimum obseruancie propositum violari permitte
ret. Dicet arbitror aliqua/cum perspicacissime ad excusatões nostre sint femine/sic faciendũ fuit
Destituta eram: in mortem parentes ⁊ fratres abierant: instabant blandiciis procatores: neq
bã obsistere: carnea non ferrea sum. O ridiculum Dido quorum subsidio confidebat: cui exu/
li frater vnicus erat hostis. Nõne dydoni procatores fuere plurimi: ymo ⁊ ipsa dydo erat nec
saxea aut lignea magis q̃ hodierne sint. Non equidem. Ergo mente saltem valens: cuius non
arbitrabatur posse uiribus euitare illecebras: moriens ea via qua potuit euitauit. Sed nobis
qui nos tam desertos dicimus nonne christus refugium est. Ipse quidem redemptor pius in
se sperantibus semper adest. An putas qui pueros de camino ignis eripuit: qui Suzannam
de falso crimine liberauit: te de manibus aduersantium non possit auferre. Si velis flecte in terrã
oculos ⁊ aures obsera atq̃ ad instar stopuli vndas venientes expelle: ⁊ immota ventos affla/
re sine: saluaberis. Insurget forsan ⁊ altera dicens. Erat mihi longe lateq̃ protensus ager: do
mus splendida: suppellectilis regia ⁊ diuiciarum ãpla possessio: cupiebã effici mater ne tam grã
dis substantia ad exteros deferretur. O insanum desiderium. Nonne ⁊ dydoni absq̃ filiis reg
num erat. Non diuicie regie. Erant equidẽ. Quid. ⁊ ipsa mater effici recusauit. Quia sapiẽtis/
sime arbitrata est nil stolidius fore q̃ tibi destruere vt edifices alteri. Ergo castimoniã macula/
bo vt agris vt splendide domui: vt suppellectili pariam possessorem/sino quod contigit sepissi/
me/destructorem. Nonne ⁊ tibi diuicie ingentes que ꝓfecto expendende non abiciende sunt. Et
christi pauperes multi sunt quibus dum exhibes tibi eterna palacia construis. quibus dum ex
hibes castimoniam alio fulgore illustras. Preterea ⁊ amici sunt quorum nulli aptiores heredes
cum tales habeas quales ipsa quesitos probaueris: filios autem non quales volueris sed q̃les
natura concedit habebis. Veniet ⁊ tercia asserens q̃ sic illi fuerit agendum cuz parẽtes iusserint
consanguinei coegerint: ⁊ affines suaserint: quasi ignoremus ni quod sua concupiscentia sua/
fisset ymo effrenata iussisset. predicta omnia frustrata esset negatione vnica. Potuit mori dydo
ne viueret impudica: hec vt pudica viueret connubium negare non potuit. Aderit suo iudicio
astutior ceteris vna que dicat. Iuuenis eram. Secuet/vt nosti/iuuentus: continere non poterã
doctoris gentium aientis. melius est nubere q̃ vri suum secuta consilium. O q̃ bene dictũ quasi
ego anicilis imperem castitatem: vel non fuerit dum firmauit animo castimoniam iuuencula
dydo. O scelestum facinus non a paulo tam sancte consilium illud datur quin in defensionez

facinoris persepe turpius alligetur. Exhaustas vires sensim cibis restaurare possumus superflu as abstinentia minorare non possumus. Gentilis femina ob inanem gloriam seruori suo impe rare potuit: ⁊ leges imponere christiana vt consequatur eternam imperare non potest. Heu mi hi dum fallere deum talibus arbitramur nosipsos ⁊ honori caduco vt eternum finam subtrahi/ mus: ⁊ in precipicium eterne dampnationis impellimus. Erubescant igitur intuentes dydonis cadauer examine: ⁊ dum causam mortis eius excogitant vultus deiciant dolentes quod a mē/ bro dyaboli cristicole pudicicia superentur. Ne putent dum lacrimas dederint ⁊ pullas assump/ serint vestes defuncto peregisse omnia: in finem vsq; seruandus est amor: si adimplere velint vi/ duitatis officium. Nec existiment ad vlteriora vota transire/ quod nonnulle persepe faciunt/ poti⁹ vt sue prurigini sub ficto coniugij nomine satisfaciant quam vt sacro obsequantur cōnubio im pudicicie labe careant. Quid enim aliud est tot hominum amplexus exposcere ⁊ tot inire q̄ post Valeriam messalinam caueas ⁊ fornices intrare. Sed de hoc alias. Fateor tamen labor⁹ incepti nimium excessisse terminos. Sed quis adeo sui cōpos est quin aliquando vltra propo situm efferatur ab impetu cognoscant queso qui legerint ⁊ nos vnde diuertimus reuertamur. Dydonem igitur exanguem cum lacrimis publicis ⁊ merore ciues: non solum humanis: sed diuinis ēt honoribus funus exercentes magnificum extulere pro viribus. Nec tantuz publice matris ⁊ regine loco sed deitatis indite: eiq; fauentes assidue dū stetit carthago aris tēplisq; ⁊ ex cogitatis sacrificijs coluere.

De Nicaula Ethiopū regina. Xi.

Ycaulā extrema/ vt pcipi pōt/ ethyopū produxit barbaries. Que quidē tāto memo ratu dignior est quanto inter incultiores exorta moribus effulsit splēdidior. Constat enī/ si fides dat antiquis/ hanc deficientibus pharaonibus seu eorū prolē seu alteraz

ethyopū atq; egiptioū: ⁊ vt nonnulli asserunt/arabū reginā fuisse clarissimā: ⁊ in Meroe in/sula nyli permaxima habuisse regimina: ubiq; tā grandi diuiciarū habūdasse copia vt arbitr in hac vita fere mortales excessisse ceteros Quā inter diuiciarū delicias non odio ⁊ mollicei femi nee cēdā legim⁹ quinymo/⁊ si preceptorē ignorarem⁹/tāta eā rerū priturarū sēmua prouidā sensimus vt mirabile visu fit. Quod ēt facte testari videnť lre quoā auctoritate mōstrat· Hāc quā Sabā nominant audita scientie Salomonis suo euo florentis fama/que celebrio totum iā ꝓpleuerat orbem/dicunt fuisse miratā cū cōsueuerunt stolidi seu ignari floccifacere talia nō mi rari Et/quod longe maius/non solū mirata est: quinymo Meroe fere altero orbis angulo in figni relicto regno pr ethyopes egipcios ⁊ rubrū marie littora atq; Arabū solitudines tā splen dido comitatu tāq; magnifico sumptu regioq; pr maximo famulatu venit illū audituta hierūm vt ipse Salomon regū ōniū ditissimus mulieris magnificētiā miratus sit· Que summo cū honore ab eo suscepta cū enigmata exposuisset quedā ⁊ eorū solutiones cū diligentia audiuisset vltro confessa ē Salomonis sapientiā longe famā atq; humanorū ingeniorū capacitatē excē dere: nec dubiū ei tanto non studio quesitā fuisse. Vnde dona exhibuit illi magnifica inter q̄ fu isse credunt balsama sudantes arbusculc quas postmodū Salomon haud longe ab aquarum lacu plantari iussit ⁊ coli· Demū vrsauice susceptis mūeribus summa cū laudē in patriā abiit· Sunt ⁊ qui credunt hanc eandē illā celsam meridiei reginā fuisse candacē a qua imposterū vt pharaonis ante hic egipcij reges diu cognominati candaces sunt·

De Pamphile Platee filia. Xliij·

Amphilē quandā grecā fuisse femināꝑ ꝓpter⁹ ⁊ cū ex qua patria vrustas abstulerit patrio m̄ nomen benigna reliquit· Nā alioquī platee fuisse filiā reperit. Que ⁊ si āpliſ simis titulis decorari nō possit quoniā aliquid reipublice adoidit toni sua laudis pon one tacturnitate fraudari non debet· Nil enī noui quantūcunq; post factū videat facile ab aliq̄ cōperti est quod non fit ingentis ingenij argumentū ⁊ pro rei qualitate aliquali gloria nume randū· Hanc igitur volunt auctores/quibus fides p̄stat aliqua/primā: ⁊ ex arbusculis po/ licrantē bōbicē collegisse ⁊ illā a superfluis purgasse pectine: ⁊ purgatā apposuisse colo: ac deinde ex ea filum trahere: ⁊ inde rexere texuisse· Et sic eius vsum eo vsq; cognitum induxisse· Cui⁹ rei excogitata ratio ostendet facile quantum in reliquis agendis debuerit pamphiles valuisse·

De Rhea ylia vestali virgine. Xliij.

Hea ylia generosi sanguinis precipua dignitate inter ytalos emicuit olim. Nam pr filiios Albanorū regeo successiue regnāreo atq; descēdentes ab Enea indito troianorū duce traxit originem: numitore ex dictis albanorum rege prestante. Ea quippe adhuc existente virgunicula factum est vt amulius numitoris frater iunior impulsu regni cupidine iure gentium pensato numitorē vi regno priuaret. Ne quem ne seuiret fraterna intercessit pietas contentus vt uri religatus priuato vacaret odio. Ne lausum vero adolescentulum numitoris filium vt regni amoueret emulū animo mutuo deseuit: eoq; eso ylia lausi sororē adhuc puellā seruauit. Verū vt illi auferretur p nubij spes omnis z prolis vestalib⁹ virginibus addict. deq; ppetuam virginitatē profiteri coegit. Que cū in plenioreo deuenisset fratē stimulis actus amoris quo pacto nescit eā tamen in amplexus deuenisse vbi turgidus patefecit uterus. Hā pregnans effecta romulū remūq; romane vrbis parentes ex vno eodē partu enixa ē. Quod ob crimen eā q; cū cunq; regia fuerit femina instituto veteri regioq; iussu exposite sunt filij: z ipsa viua insossa est. Sane z si corpus eius terra obruerit filiorum opus egregium in sublime eu'mumpsit nomen euexit: egitq; vt id posteritati venerabile foret quod tyrānus lege sacra abolere conatus est. Hanc dum mente inueor videoq; sacras vestes z sanctimonialium vestimēta vnius aliq; diu regere furta: quin quorundā insaniā rideā pinere nequeo. Sunt quidā qui vt auari pecuniam totis nanq; subtrahāt sub pretextu deuotionis puellas filias aut quandoq; pulcras z coactas monasticis claustris: nescio vtrum dicam claudūt aut perdūt. Dicentes se deo dicasse virginē que intenta predibus rē suā deuocet in melius: mortēq; peccatorum lucrabile seruet. O ridiculum scelus dumq; ignorāt odiosam feminā veneri militare: z summe publicis inuidere meretricibus: earūq; cellulas sanctis preponere claustris: z dū secularia pugia spectant, sacra ornatusq; varios choreas z festos dies se nulla coniugij habitura experientia viri z ab ipso viri⁹ ingressu viduas esse fortunā suā parentū animas vitas z claustra tota execrāt mētre nec alibi solature mesta properant reuertūt q; in meditatiōz quo pacto in fugā carcere exire possint aut salē intromittere medios

Et

incestū querēdo agere furtim: qđ palā illis sublatū est fecisse prodigio. Hæ sunt nō dicā ōniū sed plurimarū exēplatōes in deū pōesq; transcēderes cætera quib⁹ aucti saluiq; fient q illas inmiserē carceri. Heu miseri parētes et necessarij quiq; alij: dum aliās posse prepti qđ ipsi negrēt et fugiūt miseri: prosex flent stupra nefandissima infamies pnuq; nepotes exponi: aut insanda nocte necari: exclusōes ignominiose: fugeq; et postremo dehonestas oportet alere quas hōestas potuissē aliis iugib⁹ iungere. Bēnāt ergo dēmētes si alienas viros suis metin nō volunt quę nia nō in suis prodigib⁹ iungere. Bēnāt ergo dēmētes si alienas viros suis metin nō volunt quę nia nō in suis pduke nō coacte deo dicādę sunt virgines: quinymo plancte ab infantia patria in domo nutrite: honestate et probādis morib⁹ imbute: erare prouecte. et qđ agāt integra mēte noscētes: spōte sua nō coacte iugū subeuntes virginitatis p prius quas rarissimas inuenīn arbitror. Hz lōge meli⁹ ē talū puum ēe numerum cū multitudine illecebrā dei sanctuarium prophanari.

De gaya Cirilla Tarquinii prisci regis filia. Xliij.

Aya Cirilla et si eius originis nullā stare mēoriā oportērim. Romanā tñ aut etruscā fuisse mulierē reor: et veterum pstat auctoritate quoniā Tarquinii pris romanorum regis fuerit gratissima piunx. Hec cū eēt pstātissimi ingenij femina cūctis regia pūx et in regia eēt domo octo torpere passa nō ē: quinymo cum selanificio deuisset/qđ credā eo tpe apō latī nos honorabile/adeo erga illud egregiā opificē arq; solerē fedit: vt in hodiernum vsq; nominis sui fama pfēsa sit: nec euo suo publico caruit munere. Nā cū apud romanos mirabilis et animā tissima femina hēret nōdum eis marcētib⁹ delicijs asiaticis instituto publico cautum ē vt ab in tactibus nouis nupcijs paminus spōsorum suorū domos pnaq; rogaret quo vocaret nomi ne rogarat; se e vestigio gayam vocari profiteret quasi ex hoc sumpture eēnt future frugalitatis omen. Quod quantumcunq; apud insolentes modernorum animos rideat gratum non du bitem quin apud prudentiores illius seculi simplicitate pensata optime et plurimum laudande mulieris videantur iudicium.

Aphos lesbia ex Mitelena vrbe puella fuit: nec amplius sue originis posteritati relictū est. Sane si studium inspexerimus quod annositas abstulit pro pte restitutam vide/bim⁹ eam: scz ex honestis atqz dariis parentibus genitam. Non enim illud vnqz dege ner animus potuit desiderasse vel attigisse plebeius. Hec etenim/si quibus temporibus claruit ig noramus/adeo generose fuit mentis vt etate florens ⁊ forma non contenta solum litteras iūge re nouisse: ampliori feruore animi ⁊ ingenij suasa viuacitate consensu: studio vigili per abrupta pernasi vertice celso se felici ausu musis non rennuentibus immiscuit: ⁊ laureo peruagato nemo re in antrū vsqz appollinis euasit ⁊ castalio proluta latice phebi sumpto plectro sacris nimphis choream sonare. cithare fidas tangere ⁊ exprimere modulos puella non dubitauit. Que ꝯdē etiam studiosissimis viris difficilimum plurimum visa sunt. Quid multa: eo studio venit suo vt vsqz in hodiernum clarissimum suum carmen testimonio veterum lucens sit: vt erecta illi fue rit statua enea ⁊ suo dicata nomini: ⁊ ipsa inter poetas celebres numerata. Quo splēdore prose cto non clariora sunt regum dyademata: non pontificum insule: nec etiam triumphantiuz lau ree. Verum/si danda fides est/vti feliciter sic infelici amore capta est: nam seu facecia seu decore seu alia gratia cuiusdam iuuenis dilectione ymo intollerabili occupata peste: cum ille desiderio suo non esset accomodus ingemiscens in eius obstinatam duriciem dicunt versus flebiles ceci/nisse: quos ego elegos fuisse putassem cum tali sint elegi attributi materie ni legissem ab ea qua si preteritorum carminum formis spretis nouum adinuentuz genus diuersis a ceteris incedēs pedibus quod adhuc ex eius nomine Saphicum appellatur. Sed quid accusande videntur pyerides que tangente Amphione lyrā ogigia saxa mouisse potuerunt ⁊ adolescentis cor Sa pho canente mollisse noluerint.

De Lucrecia Collatini coniuge. Xlvi.

Lucrecia romane pudicicie dux egregia atq; sanctissimuz vetuste: pfimonie decus filia fuit lucrecij spurij tricipitini clarissimi inter romanos viri z ꝯiunx tarquinij olim Collatini z tricipitini filij incertum vtrum oris formositate an honestate morum inter romanas matronas speciosior visa sit. Que cum obsidente Tarquino superbo ardeā ciuitatē apd̄ collacij opidum haud longe ab vrbe in viri edes secessisset: actum est vt in castris cum obsidio traheretur in longum cenantibus regijs iuuenibus inter quos z Collatinus erat z forte nimio calentibus vino caderet sermo de coniugum honestate: z cum suam ceteris/vt moris est/vnusqsq; preferret: in consilium hoc itum est: vt conscensis cunctis equis visisq; qbus noctu eis bella gerētibus ignare coniuges exercerentur officijs probabiliorem oculata fide perciperent. Sane cū iuuenes regias rome inter equales ludentes inuenissent versis equis deuenere collacium. Ubi cū mulieribus suis lanificio vacantem z nullo exornatam cultu inuenere lucreciam. Quamobrez iudicio omnium laudabilior visa est. Collatinus autē reliquos iuuenes benigne suscepit in domum qua dū honorarentur. Sextus superbi filius impudicos oculos in honestatem atq; formositatē caste mulieris iniecit: z nephasto succensus igne per vim opprimendā/si aliter non daretur/eiusdē venustatem tacito secū cōsilio disposuit. Nec multis interpositis diebus vrgente insania clam castris relictis nocte venit collatiū. Ubi eo q vir ꝯsanguineus eēt a lucrecia comiter susceptus z honoratus postq̄ domum omnem tacitam sensit z sic omnes sopitos arbitratus exempto gladio cubiculum intrauit lucrecie: z quis esset aperuit minatusq; est illi mortem si vocem emitteret aut sue non acquiesceret voluntati. Quam cum reluctantem deinderio suo z mortis in pauidā cerneret ad damnandam recurrens astuciā inquit se illā secus: seruū ex suis occisurū: et cunctis eam a se ob adulterium cum adultero cesam dicere. Substitit his auditis tremebunda mulier z a tam obscena infamia terrefacta timens si eo occideretur pacto purgatorē sue innocentie defuturum: z ob id aspernanti animo corpus permisit adultero. Qui cum illecebri voluptati sue satisfecisset z abijsset iudicio suo victor: egra tam scelesti facinoris Lucrecia elucente die tricipitinum patrem z brutum collatini affinem amantem vsq; in diem illam existimatum aliosq; necessarios confestim accersiri iussit z virum. Quibus aduenientibus que a sexto nocte intēpesta in eā gesta sint cum lacrimis ex ordine retulit. Et cum eā flentē misere solarēt affines cultrū quē sub veste texerat educens inquit. Ego me si pctō absoluo supplicio non liberor nec vlla deinceps impudica Lucrecie viuet exemplo. Hisq; dictis illum in pectus impegit innocuum z vulneri incumbens vidēte viro ac patre moribunda collapsa ē: nec diu animā cū sanguine fudit. Infelix equidem pulcritudo eius z tāto clarius nūq̄ satis: laudata pudicicia sua dignis preconijs extollenda est quanto acrius ingesta vi ignominia expiata cū ex eadē nō solū reintegratū sit decꝰ quod seditate facinoris iuuenis labefactarat incestꝰ: sed ꝯsecuta sit romana libertas.

De Thamiri Scitharum regina. Xvij.

Thamiris Scitharū illustris regina fuit. Quiqdē Scithe cū in sterili solo ⁊ sub gelida celi plaga ripheis ⁊ perboreisq; ānexi mōtib⁹ sint ⁊ inde sibi fere tātū ꝯgniti: ex quibus thamiris sit orta parētib⁹ seu cui iūcta ꝯnubio incognitū ē. Et ideo tātū quātū ad insigne nobilitatis nota ꝯspicua ē qd̄ feris ⁊ indomitis populis imperarit. Cyro iā Asie regna tenēte. Qui cū forsan vt dari⁹ nosceret Thamiris: in cupidinem regni Scithici deueniret magis ad suā gloriā extollēdā q̄ imperiū augēdū. Audierat qppe pauperes ⁊ siluestres hōies Scithas fore sed a maximis regib⁹ eo usq; fuisse in victos. Hac ergo tractus auiditate in Thamirim reginā viduā egit exercitū. Cuius cū prenouisset aduētum Thamiris/esto toti asie ⁊ fere orbi gestorū āplitudine formidabilis foret/nō tamē vt femina territa latebras petijt seu leges pacis caduceatore postulauit medio quinymo congregatis copijs ⁊ belli dux fcā cum posset naualī ope obsistere eum cū omni exercitu Arexem trāsire passa ē ⁊ suos intrare fines. Arbitrata sagax mulier femina lōge meli⁹ expugnari cyri rabiē infra terminos suos posse q̄ extra. Et certior fcā eum ad interiora penetrasse regni adolescētulo filio vnico tercia copiarū parte concessa iussit vt Cyro obuiā pugnaturus procederet. Cyrus vero tam qualitate locorum ⁊ gētium morib⁹ pensatis: q̄ auditis sentiens venientem cum exercitu iuuenē magis fraude q̄ armis vincere statuit: castrisq; ⁊ vino quod nondum nouerant Scithe: epulisq; ⁊ deliciis ceteris consertis delictis fugā finxit. Que vacua cū intrasset iuuenis quasi victor hosteq; fugato letus cū Scithis nō ad bellū sed epulas inuitatus āple cibos ⁊ pocula incognita ingurgitare cepit. Ex quo soluta disciplina militari sompn⁹ affuit. Quo sepultis superueniēs Cyr⁹ illū cū reliqs dedit in mortē: ⁊ quasi certus victorie ad vlteriora processit. Thamiris āt cū audissz suorum cedē: ⁊ si plurimuz ob vnici filij necē vidua moueret nō tamē femineo more se dedit in lacrimas: quinymo illis ira ⁊ vindicte cupiditate sedatis cū residuo copiarum ea arte qua captū filiū audierat ēt si omitterē referta pocul castra hostē/⁊ si astutissim⁹ eēt/capi posse existiauit: ⁊ locorū gnara fugā simulās auidū secutorē iter steriles geluq; horridos mōtes: nō lōgo viarū tractu deduxit atq; ꝯdusit ⁊ iopē

oportunitate fere omniū inter aspera saltusq; montium conuersa cum omni exercitu ferē deleuit. Nec ipse Cyrus euasit quin cruenta morte vidue sacaret iram. Thamiris autem elferato animo iussit inter cadauera Cyri corpus exquiri. Qui pperto ausert caput z in vrcem sanguine suorum plenum immitti mandauit. z quasi superto regi dignum exhibuisset tumulum dixit: sacia re sanguine quem sitisti. Sed quid tandem? Nil pter hoc facinus Thamiris habemus tanto dariuo quanto Cyro maius fuerat imperium.

De Lena meretrice. Xviij.

Etiam grecam arbitror fuisse feminam: quam zi minus fuerit pudica bona tñ bone nestarum matronarum aūq regi narum illustrium pace inter daras femīas ascripsi se velim. Nam vt in superioribus dictum est/daras: ob quodcunq; facinus mulieres non pudicas tñtum apponere pollicit' sum. Insuper adeo virtuti obnoxij sum' vt nō solū quā insigni loco pfitam cernimus dexterā: sz z obscuram tegmine turpi in lucē meritā conari ordem' inducere. Ast eñ vbiq; preciosa nec aliter fedat scelerum pragione cz solatio radius sceno inficiatur immixtus. Si ergo aliquando preclaro detestabili offitio credito eam infixā videremus: ita detestari debemus offidum vt sue laudes non minuat virtuti: cum tāto admiratōe dignior in tali sit quanto ab eodem punabat remotior. Quamobrem non semper meretricū aspernēda mēoria est quinymo dum ob aliquod virtutis meritum se fecerint memoratu dignas: latiori letiori cz sunt preconio extollēde: cum in eis hoc agat copenia vitus vt laudantibus regnis tubo rem inuniat: cum eaum labsicos lupus eqnlet reginarum ignauia. Decretea vt apparcat non semper ingentes animos solum equalis illustribus connexos esse z virtutem neminem ordinari volūt. Sz zi celebē mulierū erui sanctāda Elena vt et in ea pte in q strenue egit tñq bñ merita laudet. Lena i' turpi meretricio credita detestabili obsego fide vt et' origo ignoretur z patria Hec tamē regnante apud macedones Alexandro cū Alexandro z Ptolon egregij iuuenes seu ob libertatē patriā turpi subiecta tyrannidi seu ob alia impulsi cz hippardi immanē tyrannū occidi

sent: inter alios tãq; gestorũ ꝓfãa eo ꝙ eorũ prudentio uteret capta ẽ. Et cũ ad ꝑdẽdos cõiura
tionis cõsilios diris cogeret supplicijs seuã lubrica mulier ãgi ẽt sanctũ ac ueneꝛabile nomẽ ami
cide pfa uoluẽs confoꝛtatõe: ne illi ut sibi paꝛceꝛet in aliquo uiolẽtã infeꝛꝛet primo diu ne dice
ꝛet quod queꝛebat mira constãna animo imꝑauit suo: tãdẽ ꝓualescẽtib⁹ cruciatib⁹ z coꝛpoꝛis
defidẽtibus uiribus: timẽs uirilis femina: ne debilitata uirtute coꝛpoꝛa ẽt membꝛa ꝓpositũ in
robur maius exeꝛsit: egitq; ut eã cũ uiribus z dicẽdi ꝓtio auffeꝛꝛet z acri motu linguã ꝑcidit
suam z expulit: z actu uitio sed dariſſimo spem õnẽ a se noscẽdi quod exquiꝛebat toꝛtoꝛib⁹ ab
stulit. Quis dicet lenã nisi foꝛtune cꝛimine foꝛnicem habitaſſe. ꝓꝛofecto nõ tã noꝛat q femina ꝛa
dixit io tacere qõ nesciũt. Heu mihi. Mõnũq; lasciuiẽs opulẽta tom⁹ z paꝛcitũ indulgẽna ni
mia uiꝛgines deduxit in lubꝛicũ. Quoꝛũ ꝓtulca facilitas ni austeꝛio cohꝛeneat fꝛeno z a moꝛa
libus ꝓsilijnt obseruãtia ꝛetꝛahat uigili aliqñ ẽt nõ impulsa labit: z si lapsus a cõsꝛatõe ꝛe
cꝛeio honestatis pristine calcet a nullis eꝛnũ uiꝛib⁹ reuocat. Hac ego puto lenã odia coꝛnuꝛ
se nõ nature malida: z ꝓssime dũ uiꝛile eius ꝛobur dꝛca cudat⁹ intueoꝛ. Quo eqdẽ nõ min⁹
z multa ꝓuo z inde ꝓsa e⁹ lingua splẽdoꝛis ꝓsecuta ẽ q̃ floꝛida ꝓsepe oꝛõe apꝛ suos valeo me
mueꝛit foꝛtitan demosteneo.

De Athalia regina Hierusalem. Xlix.

Thalie esserata mẽs notorẽ illã fecit Syꝛio egꝛeꝛsq; q̃ opoꝛtunũ fuit dauitico ge
neꝛi: esto tom⁹ ei⁹ ynoq; cuoꝛe suoꝛũ ac multiplici cede feda nõ min⁹ nõi suo: infaus
te dꝛitatis addiderit q̃ fulgoꝛis dyademata ꝛegũ. Hec igit achab ꝛegis yꝛahelitaꝛũ
et iezabelis ꝛegine negꝛissime mulieꝛis filia fuit: z nupta ioꝛam filio iosaphat ꝛegis hieꝛusalẽ: z tã
dẽ iosaphat atq; oziã filio natu maioꝛe: in quẽ moꝛte patꝛis deuenerat ꝛegni successio de medio
sublatio ioꝛam uir ei⁹ ꝑteꝛ opinionẽ ꝛex hieꝛusalẽ coꝛonat⁹ ẽ. Qui z hãc ꝓlugẽ suã uoluit ẽ te
ginũ. Cui splẽdoꝛi achab genitoꝛe defuncto ioꝛam fꝛatꝛe e⁹ pateꝛ suffect⁹ suo solio nõ modicuꝛ
ludo iniuꝛit. Deꝑdio ueꝛo successu multis ãe infoꝛtunijs agitata uiro defuncto occoꝛsam filiũ
suũ uidit patꝛio in thꝛono sedẽte ut uindicq; mulieꝛ ꝛegio coꝛuscaꝛet honoꝛib⁹. Sane cũ occoꝛsi
as sagitta ictus iussset in moꝛtẽ: mꝛ mulieꝛ in defideꝛiũ ꝛegni accẽsa cũ mẽoꝛabile exꝛogitaꝛet sa
nuꝛo z animi sano ad ꝑꝛabdũ collegisset pulsa feminea pietate nõ solũ dare lacꝛimas eꝛani
mi filio omisit quinymo in ãp'ioꝛes fleꝛ⁹ si femineũ illi coꝛ fuisset ꝓgꝛessa madẽte adhuc na
ti teꝛꝛa cuoꝛe in õnẽ dauitice ꝓsapie posteꝛitatẽ exꝑtiuit gladios z tãdiu in illã debachata ẽ co
nec ex masculio nuliũ omitteꝛet quin ꝑ uulnꝛa in necẽ ꝓpelleꝛet. Sol⁹ qdẽ immanitati sue ieta
occoꝛsie ꝛegio puulio filio⁹ subtꝛact⁹ ea minꝰ e aduentẽ. Pã ioꝛabe ciuldẽ filia z occoꝛsie olim so
ꝛoꝛ furtiue subtꝛactũ puulũ in domũ ioiada põtifids uiri sui seruãdũ nutꝛiẽdũq; tuleꝛat: z sic pꝛe
tor impie occisoꝛũ sanguinẽ mulieꝛ audax tãq; in uacuã suo ope possessionẽ ꝛegũ ꝓcẽdeꝛe solũ
ausa ẽ: z ꝛegalia disponeꝛe cãcta. Quid aꝛreũ: qo dyonisiũ: qo iugurtã mꝛabimuꝛ: hõieo acꝛ
ingenij si ꝛegni cupidine tꝛactos ꝑ uulnꝛa quoꝛũdã suoꝛũ impiꝰ ꝓcẽdisse apiẽ audiam⁹: post
q̃ ut eo pueniꝛet sobolẽ õnẽ ꝛegiã ꝓdisse nec suis ꝓpio ꝓpdisse mulieꝛẽ cꝛemi⁹. Fulsit i' dyre
matꝛe ꝛegio Atalia eqdẽ magis purpuꝛeo ꝛelpsa cuoꝛe spectabilio q̃ ꝛegia nota. Sane fiauit
uiꝛo in innocuas dauitice stirpis animas gladio tꝛuculẽta seuieꝛat sic in suos exꝛatos alie
nos seuisse ꝓuit. Ioꝛã qdẽ ysrael ꝛegẽ fratꝛẽ suũ in agꝛo naboth iacentẽ z sanguinẽ puule
vulnera cꝛuib⁹ exhibẽte uidisse cupiẽs ꝓuilig facile. Sic z iezabelẽ matꝛẽ ꝛegijs ornatꝰ e tuꝛ
ri celsa cꝛectꝰ z discꝛetiũ calcatꝰ ꝓsib⁹ atq; adeo calab⁹ z romanũ ozbis atauꝰ ut insemi uꝛ
sa nullum infausti coꝛꝛoris ꝛemaneꝛet uestigium. Sic z septuaginta fꝛatꝛes suos una hoꝛa apuꝛ
samariam victoꝛis iussu pꝛemissos z deꝛa Hiezabelem matꝛem ꝛegijs cultꝛẽ eoꝛũ palus infixa
capi egꝛegij sacꝛoꝛi argumẽta ꝑstãtia: sic z cunctos ãsãq; ꝓgnatos ne vn⁹ euaderet quin eius

dē percussoris ferro confoderet: ⁊ postremo ne sanguinū scelesta mulier pertransiret impune se cū
iam septē regnasset annis opera ioiada pontificis eleuato ioas nepote suo in regem quē ipsa cuz
reliquis arbitrabatur occisum e regia sede vi detrahi vidit. ⁊ clamante in eam populo seruorū at
q̄z lurconum manibus dedecorose ad portā vsq̄z mulorum frustra clamitantem atq̄z minātē dedu
ci ibiq̄z pro meritis trucidari vt non alio tramite ad inferos pergeret nocua q̄z ire coegisset in no
cuos. Sic agit diuina iusticia que ⁊ si differat non obliuiscit. agitq̄z supplicio seuiori in q̄ diu
expectatos mores mutari non videt. Quod dū cogitare negligimus credere nolumus nec emē
dari curamus ⁊ nosipsos amplioribus flagiciis illigamus dū minime arbitramur absorpti p
cella dum non prodest miseri ꝯmissa deflemus. Dira quippe p̄ter ius regni concupiscētia ē: ⁊ vt
plurimum occupatio truculēta in quā raro itur ex casu: per fraudem aut per violentiam cōscen/
das necesse est. Si per fraudem: dolis insidijs periurijs proditōib⁹ similibusq̄z agitari meditatō
nibus conueniet. Si violētia iactatōibus tumultibus rumoribus seuicia rabieq̄z vexeris incū
bit. Et per quā magis iturus viā eo preparasse vires oportet que ōnes scelestorum hominū ha/
bent opere quibus nisi seruus efficiaris regni dominus eē non possis. Quid tādē Itur in thro
num: obdures necesse est querelis aures: lacrimis sceleribꝰ cedibusq̄z auertas oculos ⁊ in saxū
dures precordia: armet crudelitas: pietas excludat: negligat rō: colat iniuria: potestas sacris le
gibus aufera: prestetur libidini: accersiat malicia: simplicitas ludet: rapacitas luxuria inglu/
uies ꝯmendentur inditi regni prouincie diuinis nec humanis pcatur. Sacra atq̄z ꝓphana mi
sceant ⁊ iura pressa per summum nefas eat in sanguinem: sternāt pij homines: impij sublimē
stuprentur virgines ⁊ in abusum pueri trahant: ingenui: dānetur virtus: ⁊ ignoscatur vicio: ⁊
vbiq̄z pulsa pace triūphos agat discordia. O spectabilis regis accessus. Sed quid in thronuz
per sanguinem ⁊ indigna facinora itum est. Ultinā quocūq̄z modo quesitum innocue viueret
Illico vrgente suspicione primates pellunt exilio: in pauperiē redigunt diuites: relegant amici
veteres: fratres filij nepotes parentesq̄z tanquam emuli carcerantur: ⁊ occidunt. Nulla fides: nul
la sanctitas: iusticia nulla seruatur. Anxie vigilat: cum difficultate dormit: nec cibꝰ absq̄z timo
re gustatur: pulsisq̄z fidelibus scelestis omnis vita committit. O pulchra: o appetenda: o lau/
danda quesita curis possessio. Erat equidem sacius tuguriolum intrasse pauperis pace plenuz
securitate validum: ⁊ sollicitudine vacuum. Hec ardua quantum cum cruore querunt: tāto cuz
timore tenent: ⁊ qui fidos suspicantes emisimus cum infidis procurante crimine nosipsos com
mittimus: persepe eorum opere quales habuimus introitus tales aut detestabiliores exitus ha
bemus ⁊ vna nostro cum interitu subtrahitur hora quod per multos infaustos dies nequiter
fuerat congestum. Quod sero cognouisse potuit Athalia.

De Cloelia Romana virgine. L.

Cloelia insignis virgo Romana a quibus parentibus origine traxerit aut postea nō reliquere priores aut vetustate abolitū est. Sed eā ex dario natā arbitrari potest cū ge nerositas testetur animi: t qr pace obsea inter alias nobiles romanorū pōsenne etru scorū regi bello Tarquinij superbi data fit. Cuius vt laudandā audaciā verbis āplioribus ex plicem aduertēdū est: quoniā pulso Tarquinio rege superbo ob scelus enorme sexti filij in Lu cretiā patratū nec succederent t̄ptanti reditū fraudes in bellū patens venū est. In quod cū re uisset posenna rex dubius precibus Tarquinij acinus t probitate cuacij doctis pontē sublicīū defendentis etrusci āmouerentur a transitu: t multi scuole audacia atq; pmoto territus vnisq; in concordiā Romanorū t ad seruandā cepisset obsides p'pere factū ē vt cū alijs virginib⁹ pluribus mitteret Cloelia. Cui cū forsan viderentur minus de republica apud exteū regē tot de uneri virgines in audaciā vn'ē virgineū pt⁹ armauit: t cepto a custodibus equū / qui ē ocr ante non conscenderat / pascēte sec⁹ Tyberim nocte cū multis equitibus in ripā conscendit: nec ex tenta profunditate fluminis aut aquarū virginib⁹ suspitio in aduersam partē oīo eduxit su isq; restituit. Quod a posenna mane sperū pquestus est: frequētiq; senatu viluq; ē vetus fuga rū dux regi restitueretur posenni: adiecto vt inuiolata suis in tpe redderetur a rege. Rex ūt virgi nis intactus virtutē t delectatus audacia nō so'ū ad suos il'i pmisit reditū sed petīte fecit vt q̄o uellet ex obsidib⁹ relīquo posset educere. Que ex ōnib⁹ so'os sumpsit impubres: qō t honestati virginee pmēdabile visum est t vbi fuit acceptissimum: eo qp eis potissime etatē liberas que ap tos videret iniurie Quā ob cām a gratis duibus insuitati honesto genere decorata ē: eisq; con cessa equestris statua fuit. Que in summo vie sacre apposita diu permānit intacta.

De Hyppone greca muliere. Li.

Hippo greca fuit mulier: vt ex codicib⁹ vetū satis pāpt: ēguis non credā vnico tāū optimo valuisse ope cum ad alnora conscendimus gradibus eo qp nemo sum m⁹ re pente fiat. Sed postq; vetustate malignante t genus t patria t cetera eius facinora sublata sunt quod ad nos vsq; venit ne pereat aut illi meritū subtrahat nec⁹ in medium reducere

mens est. Accepimus igitur Hipponē hanc casu a nautis hostibus captā. Que cū forte forma va
leret sentiretq; predonū in se pudiciciāq; suā teneri consilium tāti castitatis decus existimauit: vt nō
nisi per mortē seruari posse crederet non expectata violentia in vndas se dedit precipitē: a quibus
sublata vita et pudicicia seruata ē. Quis tā seuerū mulieris ꝯsiliū non laudet. Paucis quidē
annis quibus forsan vita protendi poterat castitatē redemit: et immatura morte sibi pcherne
decus quesiuit. Quod virtutis opus procellosum nequiuit mare contegere: nec desertū auferre li/
tus: quin literarum perpetuis monumentis suo cū honore seruaret in luce. Corpus autem postq;
ab vndis aliquādiu ludibrij more volutatum est ab eisdem in eritreum litus impulsus a lito/
ranis naufragi ritu sepultum est. Tandē cū foret ab hostibus exorta fama que nā foret: et mor
tis causa ab eritreis summa cū veneratione sepulchri locus in litore ingenti tumulo atq; diu mā
suro in seruati decoris testimonium exornatus est: vt noscamus quoniā nullis aduerse fortune
tenebris lux possit obfuscari virtutis.

De Megulia dotata. Lij.

Eguliā/ quā romani veteres ꝯgnominauere dotatā/ Romanā fuisse feminā atq; no
bilē reor rudi illo atq;/ vt itā dixerim/ sancto euo quo nondum ex vlnis pauperratis
altricis optime querites in splendores Asiaticos et magnorum regū gasas ea negle/
cta prorupant illustrem habitaz. Quequidē hoc dotate consecuta ꝯgnomē est/ vt arbitror/ ma
gna maiorum suorum prodigalitate q̄ aliquo sui operis merito. Nā datis in dotē viro quin/
gentis milibus eris adeo monstruosum illo seculo visum est: vt danti sit dotate cognomen in
ditum: et per multa perseueratum tempora intantum vt si quid preterconsuetum ciuium mo/
rem doti superadderet cuiq; virgini confestim et ipsa dotata Megulia dicere. O bona simplici/
tas: o laudanda paupertas quod tu monstruosum et merito arbitrari faciebas ridiculum lasci
uie hodierne. Intritum est tm̄ enim mensuram vndiq; rerum excessimus vt vix cerdo: vix lig
narius faber: vix mercenarius lixa: vel villicus ob tam paruam stipem cōperiet qui domum ve
lit vxorē inducere. Nec mirū etiā plebeie muliercule reginarū coronas aureas fibulas et armil/
las et insignia reliqua ascripsere sibi: eisq; non dicā inuerecunde sed superbe vtunt. Heu mihi
nescio vtrū dixerim sic āpliati sunt animi dū nobis inuicē nimiū credimus an pocius quod ve
rissimū arbitror nostro crimine sic exculta vita sunt ābiciones et inexplebilia mortaliū vota.

Veturia nobilis ⁊ romana mulier ſam ſenex laudabili opere annos in viriditatē traxit perpetuā. Erat huic adoleſcēs gneius marcius ſtrennue virtutis filius conſilio ⁊ manu promptus: ⁊ cum oppugnantibus romanis coriolos oppidum volſcorum ciuitatis probitate captum videretur Coriolani cognomen adeptus eſt: ⁊ tā grādē nobilitatis ſatuoxē vt ōnia vidēte ⁊ ope audaret. Quāobrē labentē vrbē annone penuria ⁊ ope patrum plurima ex fidelia relata foret: ſeuera ordē phibuit; ne plebi pareret prius q̄z quos paulo ante in ſacro monte ſe cedens: honoris propter reditum nobilitati abſtulerat dimiſiſſet. In quem infeſta plebs / vt erat ſanguinaria / manus profecto iniecſſet in illi a tribuno plebis proportune dieo ad dicendum cām tradita fuiſſet. Qui cū nō paruiſſet indignāte exilio dānatus ē: ⁊ in volſcos patulo ante romanorum hoſtes ſeuiſſe. A quibus ⁊ benigne ⁊ honorifice ſuſceptus: vbiq; mīt in pretio ē. Vbi ſtrenū ſuū q̄z ante nullis volſci fraude in bellū aduerſus romanos redegit: ⁊ belli dux ab eisdem factus ad foſſas duillas ad quartum a roma lapidē reduxit exercitū: coegitq; romanam redegit vt a ſenatu qui pacē ego legib⁹ impetrarēt, ad eū exulē mitterēt. Quos mardus atq; cum reſpōſo dimiſit in patriā. Ob quod ſecum miſſi ſed minime recepti ſunt. Iuenerūt cum inſulis velati pontifices ⁊ ſuis cum inſignibus ſupplices ſeo fruſtra redire. Et tā vrbis deſperatio romanorum intrauerat animos: tum ad veturiam coriolani matrē ⁊ volumniam vxorē lacrymis confugere: ⁊ quamuis veniēs matrone obtinuere vt magna cū natu mulier in caſtra hoſtili pōb⁹ lacrimis plenis mitteret filiū / poſtq; audita ab hōib⁹ nō poſſe reſpublica tutari videret ait: fiat ami coniuge. Nec ex ea ſegnia proſequentium cetera refulſit. Luitus aduentum ait cognouiſſe coriolanus ⁊ ſi animo magnus eſt oſtentauit tamen mentis aduentus ſella conſurgēs exiuit tabernaculi ⁊ ſuſceptus illā obuius fact⁹ ē. Dante veturia hinc pugnē inde libros

coriolani tenens non ante filium vidit q̄ pietate patria posita se succendit in ira: z vbi supplex exiuerat vrbē in hostiū castra veniēo obiurgauit effecta ē: z suscitauo in effeto corpore viribus in quit. Siste gradū infelix iuuenio scire velim ātēq̄ in āplexꝰ veniā tuos: an matrē an captiuā ho stē susceptura aduenias. Hostē puto. Heu miserā: in hoc exoptata mortalibus cui longitudo dedu xisse me debuit vt te dānatum exilio z inde rei publice hostē cernerē. Cognosti ne q̄so quo armatus hostis consistao in solio: cognosti ne quā hēas in ꝓspectu patriā. Cognosti equidez z si nescis hec est in qua genitus in quo natus in quo labore magno educatus es. Quo igitur animo qua mēte quo impulsu hostialia potuisti inferre arma? Hō inimīci tibi parenti debuꝰ bo nor: dulcis prolis amor: filiorum pietas: z patrie reuerentia obuij facti sunt: nō aere pe tuo mouerunt: non iras quātumcunq̄ iuste suscepras obuisse potuerūt. Non dū ꝑmo illa spe ctatos menia in memoriā venit: ibi domus z penates patrij mei sunt: ibi coniunx z liberi. Ibi infortunio suo z ope meo infelix mater ē. Venere patres; venere pontifices: nec sacrum ꝓtꝰ mo uisse potuere tuū: vt io rogatus agerer quod sponte fecisse tua debuerao. Satis me miserā ad uerto secundū matrem meam patrie mihiq̄ fuisse aduersam: vbi filium z cliē perisse arbitrabar ho stem z infelicissimum atq̄ miserabilem ꝓpatsse me video. Satius quippe non cōcepisse fuerat Potuerat stes libere mea tecta adsq̄ oppugnatione consistere: z ego misella anuo in libera mo ri patria. Sed ego miserā pati nec mihi miserum q̄ vbi nupsim posssim. Nec vt fim miseri / ma diu futura tum. Vbi hic natos tuos videris quos si pergis aut immatura: mors aut longa seruitus manet. Verba lacrime sequute sunt: z inde coniugis prece atq̄ natorum z amplexus mutui damoresq̄ flentium z orantium matronarum. Quibus verbis z gemitibus pr̄ebusq̄ actum est vt quod legatorum maiestas z sacerdotum reuerentia nequiuerant mulio vincatio ne ducis animi frangerentur ira: z ꝓpositum vertereur: z iusto consperso atq̄ dimisso retro ab vrbe castra hostium mouerentur. Exquo secutum est, ne gloria mulierum ingratitudine cē / traheret, vt ex senatus consulto eo in loco in quo verecūdia filij iram mollierat tēplum ad eꝰ rei p̄ petuam mēmoriam z ārā fortune muliebri ex. cōto constitueretur lapide. Quod quidem cū ve tustissimum sit in nullo fere diminutum in nostrum vsq̄ peruenit euum. Tantusq̄ vt peteruū tibus mulieribus q̄bus nullus vel minimus vsq̄ ad illam etatē a vitio patebatur honos et assurgerent homines z vias cederent. Quod tūc ita in patria cūctis venerē seruabatur cultq̄. Et q̄ eis liceret vti auium rostris orientalium mulierum insigni: z porpurea veste auroq̄ fibulis et armillis. Nec desunt qui asserant eodem sensatis consulto adiectū z quod aure nō licebat pos / sent hereditatem consequi quorumcunq̄. Huius igitur meritis vite ne eximia ē magis ne bra an mulieribus grātiā: putant quidam pudere senatum quā ego constantissimā reor. Re ornamentis agentibus virorum exhauriunt libidinis z mulieres interdum odii insignia regio: deq̄ uiperantur vti: maiorum hereditatibus dempsis dicant sabine consequātes honoris tur insignia: honorentur etiam non illustres multa hic incompta z illis incognita iudi / cia sunt. Malorum tū vehemam item ob ex hic cōsecutum superbia seruitio minus pestifꝰ ste / risset romana libertas. Hec historiarum fides senatus nimis ꝓpensus in suos sepe mino / rum mox laudare vix possim. Minor fortasse pena mulier: premaximi videant: multos simile dicam templum. Sed q̄ sit. Mulebris est animus nec z homines mulieres. Quod si ad / uersum fuit bobus etas q̄e nunc sumpsit pellis sumpsisse non potuit nec mirandum si mu / ribus mos suus tenax pristinis se seruantibus. Plenique igitur sunt plausu theatra omni / z matrum virorumq̄ turba lapillis purpurā z auro ornati fibulis z inauditis ante eius / gitur odoribus modernum luxuriam illustrantur.

Thamiris mulier cuo suo pictrix egregia fuit. Q⁹ virtutes z si forsan vetustas plurimū abstulerit nomē tamē egregiū nec artificiū adhuc abstulisse potuit. Voluīt q⁹dā nonagesima olimpiade filiā fuisse miconis pictoris. Verū e⁹ dū duos fuisse miconeos z āvos pictores z eodē tpe athenis floruisse legam⁹ nō distinguūt nisi hic pauco verbo eā fuisse filiā miconis aut minoris ꝯgnomē adoptū ferūt. Sane cuiuscūq; fuerit tā miro ingenio despectio muliebribus officijs paternā artē ymitata ē vt regnāte apud macedonas archelao singulare picture gloriā adepta sit: intātum vt ephesi apud quā honore pōpuo orana colebat: cuiusdā dyane effigiē in tabula quadā manu e⁹ pictā tāq; celebrē seruauerūt diu. Que cū in lōgissimā etatē perseuerasset artificij huius testimoniū tā grande prebuit: vt in hodiernum vsq; memorabile videatur. Equidē laudabile plurimū si prospectemus fusoo z calathoo aliarum.

De Artemesia regina. lv.

Rthemesia regina Carie fuit ingentis animi femina: z sanctissimi amoris atq; prarissimi z integre viduitatis exēplum posteris sempiternum. Hec esto a quib⁹ progressa parentibus nec ex qua fuerit patria in dies nostros venerit: satis ad e⁹ nobilitatis laudem ē nouisse eā mausoli tam potentissimi regis Carie fuisse coniugē. Quē adeo dilexit in vita vt superstes mortuū oblitus nō posset: aliud tei stetere diu insignia monumēta. Nā si hoc dario scriptoribus prestāda est/cum primum vir antiquissimus dauisset diem exquisitis e⁹ cadauer honoribus extulit. Nec passa ē post funebres ignes collectos diligenter cinere aurea in vna semisoo condi: existimās ēi amari plurīs omne aliud vas incōgruū ēe preter id pcs⁹ in q̄ veteris amoris flāme lōge pl⁹ solito eo defuncto flagrabāt. Quāobrē vt sibi quod tertium erat ꝓsisteret quo ꝓpria preterite vite mēoria ꝓfitebat: collōs vonec expleret immisoos: paulatiq; po

alio exhausit ōnes: vita reſidua ꝑpetuis dicata lacrimis z ſic hūore ꝓſūpto: ſe ad vitā ſtatua re
dēo lēta ꝯcēſit in morē· Mārū viroua ingēria pegit facinora· Mer⁹ fuit ꝓſtructo viris egregijs
inſignia ſepulcra erigi Qō vt amori ꝓforme appareret op⁹ artħemeſia mirabile nimis z ſūptuo
ſū antarida ōni ſepoſita excogitauit Nec vno nec ꝑpari ꝑtēta artifice: ſcopā briaxē thimotheū at
q; leocarē/q; eo ſēdo tot⁹ orbis ꝓſpectōres ꝓcabz grecia/accerſiri iuſſit ſeatq; iuxta eoz iudiciū
mauſolo magnificū ꝯſtrui mauſoleū: z patq; marmoribꝰ ꝓſtrui: vt ob mirabile op⁹ illō ſi aliter nō
dare' dilecti viri nom̄ eſſicerēt eternū Q⁹qdē eo ꝙ tā arte q; ipēſa ōnia fere orbis edeficia excelſerit
z intſeptē mūdi miracła vnū diu mēoratū fit ſingulare ſcaſſe mētoēz nō erit abſurdū. Hāc vtiq; it
artificū fama z mulierio indite fiet magnificēcia d'anor· Archnecti t' apō alicarnaſum ꝓcipuaz
Carie ciuitatē regine iuſſu quadrata in forma firmauere buſtū z que auſtrū z aurꝛo proſpectāt
facies ſexaginta trium pedū in longitudinem ꝯduxere: breuiores reliquę fuere z illuc in altitu
dinem centū quadraginta pedū extulere: z vt ōne ꝯgeretur triginta ex colūpnis marmoreis vo
luere. Ceterum eā partē que ſpectat eorum ſcopā ſculpſiſſe dicunt: eā vero que in boreā vergit bri
axem: cum eam que in occiduum verſa ē celandā ſumpſiſſet leocares: quarta Timotheo relic
ta. Qui in ſculpendis ſtatuis z hyſtoriis aliiſq; operi contingentibus tāta ſolertia viros ingenij
expreſſere: ut pietēs finguli anteire magiſterio reliquos: vt viuos e marmore vultus eduxiſſe nō
nunq; a proſpectantibus creditum: ac nedum tunc ſed multa poſt ſecula viſum ſit pro gloria ma
nus ibidem ꝯcertaſſe artificum· Nec contigit Artħemeſiā opus tā celebre perfectū videſſe in orbe
ſubtractam. Tamen ob regine obitum non reliquere opus artifices: quin ymo arbitrantes illō
futurum ſuorum ingeniorum poſteritati documentum certiſſimū: in finē vſq; quo ceptū ꝯdu
xerunt· Sed acceſſit z iterum quintus artifex qui altitudinem ſuperioris pyramidis ꝑ virginaq;
tuor gradus equauit. Et hic ſuperaddidit ſculptor ſextus pithis cuius op⁹ fuit quadriga mar
morea faſtigio tot⁹ edeficij ſuperaddita. Huiuſmodi eximio opi perfō a mauſo'o rege. pro quo fa
ctum fuit/Mauſoleū nomē impoſitum ē· A quo tāq; a digniori ſequentiū regū ſepulcra mau
ſolea ꝯnominata ſunt· Clarius ergo Artħemiſie coniugij amor: dariores perſeuerātio viduita
tis z lacrime: nec minus ſepulcrum ſpectabile ſeu ſculptum velis: ſeu Artħemiſie pectus in q̄ mor
tui viri cineres quieuere· Ceterum non hic tantum extollendis laudibus Artħemiſie vin⁹ in
dulſa permanſit· Nam z virili robore z audacia: ac militari diſciplina plurimum valuit femina:
z triumphis maieſtatē ſui nōia exornauit. Hāc qdē/z ſi forte ſepi⁹/ſa'tē p⁹ viri morē poſtq; ad
ēpus lacrimis hic arma ſumpſiſſe legim⁹: ꝑmo vt pacē patrie tutaret': ſecūdo vt ſocialē fidē rēq;
ſtra ſeruaret· Nam mortuo mauſolo cū indignarēt haud lōge ab Alicarnaſo rhodij mulierē re
gno Carie preeſſe: armata daſſe quaſi certa ſpe potiundi frequentes ad occupandum illud vene
re. Sane Alicarnaſus ciuitas mari imminens ꝑtato in loco natura munito ſita eſt: geminos
habens portus quorum vnus/qui minor ꝺr/intra vrbē tanto introitu quaſi abſcondituſ ſitia
cet: vt in illum ex regia illi imminente oportuna omnia parari atq; referri nemine ciuiū nedum
exterorum videre poſſint qui regiā ſeruauit. Alter qui maior eſt ſecus vrbis menia aperto mari
continuus eſt· In quē cū Artħemeſia nouiſſet accerſuros rhodios ſuos iuſſit eſſe in armis: z
aſſumptis nauticis ſocijs z epibatis quo oportuos ad pagēdū iā ꝺceptū animo facīꝰ in regi
am imperauit ciuibus dum ſignum ipſa daret applaudērēt rhodijs: eoſq; e muris vocarēt: eaſq;
ſpem ꝺdicionis facerēt: z ſi poſſent in forū vſq; ꝺherēt· Demū e veſtigio quodcūq; factū fit mini
me aduerſantibus hoſtibus a minori portu in ąplum mare erupit: z cum videret ſigno dato iam
rhodios a ciuibus euocatos relicta daſſe tāq; victores curſum in forū tēdere infeſtis nauib⁹ et
maximo nauarū conatu rhodiorū occupata vacua daſſe z clamore ſublato in rhodios vndi
q; duces ſuos tuliſſe ſtruere· Quā ob cām actū ē cū nō ſēt locus rhodijs vt ab alicarnaſijs ꝺce

rentur ōnes. Hoc pacto Artheſia laureata rhodiorū daſſe proras dicerit in rhodū. Hec ſi
ſit e ſpeculis videres laureatā daſſem ſuos obnauiſſe credēres parcō portu ponisq; ciuitatis nō
aduerteres victricē hostē loco ciuiū ſuſcepere: z eorū repēte ab Artheſia ciuitas occupata: miſ
ſitq; rhodiorū principes edi. Aſt hinc trophēū pte victorie ſignum in foro rhodiorū mandauit
erigi. Actūq; eſt vt due enee ſtatue leuarentur in publico: quarum altera virtutis Artheſie re
preſentabat effigiem. Reliqua vicie rhodie ciuitati. In qua ſcemanib⁹ poſit quod ab ea actum
eſt ſignificantibus vectigalem ſibi: comum redieno: inſulam liquit. Porrecta dum aduerſ⁹ lace
demonas xerſes pſarū rex potēſſim⁹ terras proſtrib⁹ exercitib⁹ opleſſq; z lit⁹ ōne occupaſſet daſ
ſibus: ōnem ſuo iudicio non capturus ſed abſorpturus grecia: regnita Artheſia cū armato
nauibus venit inſulā: fractiſq; iam terreſtribus xerſis copijs cum in conſpectu ſalamine in na
uale prelium xerſis daſſis z Athenienſium ſub Themiſtode duce conuenissent ſpectante ex tu
to xerſe Artheſia inter primos principes ſuos exortans atq; acriter pugnans cum xerſe ſexus
mutaſſe viſa eſt. Adeo: vt ſi tam audax robuſtuſq; xerſi fuiſſet animus non de facili daſſis eius
proras vertiſſet in fugam. Sunt tamen qui velint non Artheſiam hanc fuiſſe: ſed artheſido
ram eque alicarnaſi reginā: aſſerentes in teſtimonium ſue credulitatis nauale bellum xerſis apō
ſalamina; olympiade ſeptuageſima quarta fuiſſe commiſſum: cum centeſima: conſtet Mauſo
leum ab artheſia fuiſſe conſtructum. Ego quidem his adhereo qui vnam eandē fuiſſe artheſ
meſiam z artheſidorā putāt cū que de artheſia certa narrāt plurimū incertis de ſe exhibeant
et auferant alienis. Quicūq; tamen legerit quod maluerit id credat: ſeu vna ſeu due fuerint: op⁹
quidē fuit femineum vnum quodq; Deo quid artheſie acta ſpectanteo arbitrari poſſum⁹ ni
ſi nature laborantis errore factum vt corpori cui deuo virilem z magnificam infuderat animā ſex
us femineus datus ſit.

De virginea virgine virginij. lvi.

Ygínea nõe z fcõ rõna virgo pia ẽ recolẽda mẽoria. Fuit em̃ insignis eccor ꝓspicua z aulí virgini plebei bõe sꝫ honesti filia. Que esto opime essꝫ indolis nõ m̃ nĩ sua cõ stãtia dara quãtũ scelere amãt infausti z seueri numiũ pñs facinore. Ac ex illo tõnoxuꝫ liberare secura fcã ẽ. Hec ego ẽ imperãnb⁹ iã ãno secũdo rõne vbi cecidit a gẽitore iudio: idio tribunido z acri iuuenu cẽspõsata ẽ: nuscq forte distulerat nupcias expedicõ a romãis in algidu ꝛ adueri⁹ equos sumptaq in eadẽ virgine⁹ militaret. Quib⁹ fic se bñb⁹ infortunio virginis fac nũ ẽ cũ Appio daudio cecẽ viro q ad vbẽ tutãdã cũ spurio appio ex socijs militãnb⁹ sol⁹ remã serat e⁹ asso formositas placeret: vt ab eo amaret pdite. L⁹ adhuc tendla virgo ad frustraret blã dicias nec vllꝰ tonis ingẽnb⁹ neq põb⁹ ãminis flecteret imbutũ sanctitate pect⁹ tãto insano fu/ rore succẽl⁹ ẽ Appi⁹ vt cũ in varia labãtẽ voluiss animũ nec sat nuũ vim publice inferre arbitra ret in fraudẽ ingeniũ verteret: egitq ex ꝓpõito vt. m. daudi⁹ cuidẽ liber⁹ hõ audade ꝑme: trãse unẽ aliqñ virginẽ sec⁹ fortũ/quã ꝑmo daret occasio/tãq suũ mãcipiũ fugitiuũ antiperꝫ z in suã educeret domũ: z si qo fortan obstaret inepto ꝓfestim se coram eo in cauꝫ traheret. Quã cũ paucos p⁹ dies ausu temerario trãseũtẽ episs liber⁹ z suã diceret ꝑdamãte virgine atq ꝑ vicib⁹ impu/ to hõi obsistẽte iuuãnb⁹ mionio/cũ qb⁹ vna in edeboꝫ/fuis ẽ repẽte hõim ꝓcurs: inte qo z ad/ uẽit ꝓxi⁹ z multq hinc inde dictis eo vẽũ ẽ vt in ꝓtoriũ coram amãte iudice ducta vix ab ardenti Appio vt vicq in diẽ futurã differret iudiciũ obtẽũ ẽ. In q nil ꝓficiẽte daudij fraude q ini erat in castra ne venire romã si vocaret virgine⁹ pmitteret a ducib⁹ euocat⁹ affuit ꝓsto pr: z cũ filia z cũ relíqo amicio z ꝓxio sordidat⁹ vnic in curiã. Vbi cẽrio marco Appio mãcipiũ petẽti: nã au dito virginio a libidinoso ꝓside virginia tãq fugitiua seruia adiudicata. Quã cũ cayere voluiss sꝫ marc⁹: z multa frustra in appiũ dicissꝫ Virgini⁹ ab eo tãdẽ ira frẽdẽte obtẽũ ẽ: vt sibi saltem paululũ z numid loq phas essꝫ: vt forte error veteꝛ ꝓpta vrbate mãcipiũ minori cũ noxa sui cõ cederet. Cũq cũ eo apud Cloatinas tabernas in ꝓspectu ñi cune cunctissꝫ: supto Lanij cultro in quit. Qua vo Ti via dilecta filia libertatẽ tuã vẽdico: z ẽnẽ virginis infixit pectori maximo tolo re spectãdũ. Ex q infelix virgo ꝓdens cernẽnb⁹ cũctis astãnb⁹ sanguinẽ cũ anima fudit. Et fic libidinosi appij ꝓinocẽq cedẽ spes turpissima extinguita ẽ: z ope virginij ac ictiũ fas secũda plebis secessiõe actũ ẽ vt decẽ viri coacti abdicarẽt impiũ z romão populo quã occupauerãt libertatẽ lin querẽt. Nec multo ꝑ⁹ virginio plebis tribuno pẽãte appio daudio dies dcã ẽ. Qui cũ cõm dic/ tus⁹ accederet in carcere iussu virginij tract⁹ z carcerio implicitus vt medijũ effugeret cedes⁹ noca uis manes innocue placet virginie laqueo seu gladio vel ventre ibidẽ vitã eicit. Temerari⁹ au/ tem dies marc⁹ daudius crimen non qua admisit via/nam fuga euasus/defleuit exilio: tonis tã pfoni ẽq sulo reuocatis in publicum. Vbi pernicioſus iniq iudex. Hic quodẽ scelestã mẽtis impe tũ segne omnis iuris ordo puerat nece ẽ: legis potestas soluat: virtus enecet opus: sceleri lax/ ent habene: z breuit oẽ bonũ publicũ in ruinã trahat. Qõ si nõ sat alias apparet: nephariũ appij ẽpium z q inde sequuta sunt in lucẽ educunt. Vbi dum male libidini sue potẽs hõ frenũ ponere ex libera seruã ex virgine adulterã ẽ cõspõsata pdicẽ p imbutum fraude libertum fere pre/ gir: suoq ẽrestabili decreto factum ẽ vt armaret pẽ in filiã: veteret pietas in seuitiam: z ne voto fraude ẽsto gauderet incest⁹ hõ occideret innocua: damaret in vbe: tumultuaret in castris: se pado plebis a pñbus oiret: z fere in dissimẽ res õnis ponteret romana. O ꝓcs indignus z le gum lator egregius: quod in alios dira supplicio punisse debuerat ipe ꝓperare vemus nõ ẽ. Heu mihi quocies patriciamur pestis mortales: quocies in exitium immeriti trahimur: z turpi premimur iugo: angimur: spoliamur: z occidimur regẽte nequa. Quid hoc mali ẽ. Vbi vrẽ pe fecti quod in tẽpamẽtum libidinum adinuentum sit in nullo timore ciuili in licẽtã venere fa/

lenum. Et cum oporteat ꝑfidē oculoꝝ z animū eq̄ pudicos hēre: eloqū mite: grauem ſcōſq; mo/
rem z man⁹a mūeribus ōnino immunes nō oculis tm̄ ſz inſana mente laſciuiūt: nec legum ſz le/
gum quoq; iudicia· Superbiunt nec miſeſcunt niſi meretricula impet aut ira ꝺo leuiat animū.
Nec ſolum dona ſuſcipiunt ſed expoſcunt: mercant z ſubtrahunt: z in violentiam vſq; ſi aliquid
negt fieri quod cupiunt furore ſuccēſi prorumpunt: z ſic oprimi legum interꝓtes facti hinc lu/cu
ria inde pcunia in caſſum pro noſtris ſuo poſſe niſi ab hiſtoꝛi ab earum altera ſuffragia impe/
dant.

De Yrene Cratini filia. lvij.

Yrenen vtrū fuerit greca mulier aut qua floruit etate nō ſatis cerni ē: greca tm̄ credit. Et
ſtatq; eā Cratini cuiuſdā pictoꝛis fuiſſe filiā atq; diſcipulā. Quā tāto laudabiliꝛ exi/
ſtimo quanto arte z fama vtiꝛ ſupaſſe magiſtrum cū ei⁹ adhuc in pūb⁹ nomē vigeat
exiſtēre patre niſi ꝑ eā fore innōiato. Excepto ſi ꝺo fuit de quo legit q frōdeꝛ atq; radicē herba/
rum ōniū ad eā pītādā notidā in forma deſcripſit ꝓpria· Sed hic craſſinaꝛ: nō Cratin⁹ ab aliq
buo nūcupat. Ily⁹ ât yrene celebꝛe fuit ingenium: z acutidum mē oꝛabile· Et⁹ qdē magiſterij in lō
gum argumēta fuere. Nouella qdā q apud eleuſinā duitatē diu in tabula viſa ē· Hic z ſenex ca
lipſo: preterea z gladiatoꝛ Dexodoꝛus nec non z abſtinens ſuo tpe ſaltatoꝛ egregius. Que ꝺo
q officiū a femina vt plurimū alienū nec abſq; vi maxima ingenij ꝓſecutum quod in eio tardiſ
ſimū cē ꝓſueuit dignum aliqua celebrari laude ratus ſum·

De Lenudo greca muliere· lviij·

Enudum/ſi ſatis bene arbitroꝛ/greca fuit mulier: z forſan Alexandri magni macedo
nici regis euo ꝓſpicua. Et⁹ ſi matronalem pudicitiā ſeruaſſz/cū ingenij ei⁹ pmaxime fu
erint vtiles/lōge fulgidioꝛ nōia fuiſſet gloria· Veterū enī teſtimonio tm̄ in ſtudio lia
rum valuit vt aut inuidia pena aut muliebꝛi temeritate impulſa: in theofraſtū celeꝛrimū ea tē/
peſtate philoſophū ſcribere inuehēdo auſa ſit: qō ego nō vidi. Sane poſtq; p tot ſecula in etatē
vſq; noſtrā fama deuēit non minimū fuiſſe nec ēt pue facultatis iudicium exiſtimare poſſumus: ſi
to inuidi animi ſit certiſſimū argumētū· Et ſi adeo ſtudio tū ſplēdidis valuit nō facile credam
eam ex plebeia fece duxiſſe originē· Raro qppe ex ea ſorde ingeniū ſublime ſurgit: nā z ſi quāco
q e celo infundat caligine extreme ſortis daritas eo oppmit· Et q d pgēitoꝛum generoſ⁹ ſāguis
ſi moꝛum indecētia ſit veri fulgoꝛ impedimētū: Et ſi plurimis hoē pītem⁹ hec ſepoſito pudoꝛe fe
mineo merenꝛ ymo meretricula fuit· Heu facinus indignū inter lenones impuroſq; mediocꝛ
z ſcoꝛia atq; fornices verſata potuit: magiſtra rerum philoſophia inhoneſtis cellulis z ignomi/
nioſis deturpare notis atq; impudico calcare veſtigio z doctō immergere fetidis: ſi phie ſplen
doꝛ obfuſcari pt impudici pectoꝛis labe. Dolēdū eqdē ē ingeniū tā celebꝛe ſacroſupumq; munere
danū abo ſpurcidio exercendo ſubigi potuiſſe. Ecce poſt nefario vtiū illā foꝛtioꝛē dixerim in tā ſceleſtū
loꝛī philoſophia trahēdo: aut philoſophia ipſam remiſſioꝛē tractū pcī ſubigi laſciuie pmit/
tendo.

De Olimpiade regina Macedonie. lix.

Limpias Macedonū regina titulorū multiplicitū fuit illustris: p̄mo q̄dē/ si possunt sce
mata aliquid daritati afferre mortalib⁹/ ex tracidarū sanguine/ q̄ tūc pre ceteris totius
grecie seu orbis terrarū hēbat splēdidior/ neoptholemi regis molosorū filia traxit origi
nē: ⁊ cū illi ab infantia mustilis nomē eēt nupta philippo serenissimo ea tēpestate Macedonū re
gi olympias/ vt placet aliquibus/ primo vocata ē: preterea ⁊ alexādrū Epiri regē fratrē habu/
it: ⁊ nunc macedonie philippo mortuo filiū alexandrū: cuius tā ingentia fuere facinora vt q̄ su
paret illā gloria inani tamen nec audiretur natus nec nascet imposterū. Quod olympiadi non
modicū fulgoris adiunxit si matribus fulgor est prestantes peperisse filios. Sed non ōnino iu
bar hoc euasisse potuit quin notis aliquando iniectis frustraretur. Esto ex illis olympias eua/
sisset notior. Nam adulterij illecebra eius etate florente olympias labefacta est: qua nil fere deco/
rosius regine contigisse potuit. A quod turpius fuit suspicatum est alexandrū adulterio gēitū
Que quidem suspicio adeo cōmouit philippū vt non solum aliquādo palā diceret ex se nō ge
nitum alexandrū verū ⁊ olympiadem ignominia notaret repudij: ⁊ Cleopatrā alexandri epy
rote filiam in vxorē duceret. Quod quantum olympias egre tulerit dissimulare non potuit.
Nā que vsq; in diē illā hac excepta labe regijs tātum fulgoribus clara erat: enormitatib⁹ varijs
sese fecit insignem. Creditū quidē ē a se agitatū atq; impulsum pausaniā iuuenē ex splēdido ho
restis sanguine natum in philippi viri sui necē ꝯscio ēt alexādro. Nā pausanie ob occisum phi
lippū in cruce pendētis caput ope olympie mane sequēti a die qua cruci affixus fuerat aurea in
insignitū corona cōptū ē: ⁊ paucis interpositis diebus olympiade iubēte eius cadauer depositū
super reliquijs regis philippi honorifice macedonie ritu exustum est ⁊ funebri cū pōpa sepultū
Gladium preterea/ quo philippū pausanias occiderat/ regina sub nōie miscalis in tēplo ap/

pollinis fuisse apponi: & Cleopatrā filii superinductā p⁹ illisaq; sexo filiā in nū exasperauit verbis & ignominia: vt miserā ad laqueū inducū ppelleret. Audito tāde maximio vidorio filio Alexandro eo qp apud Babiloniā veneno assumpto & Alexādro fratre apud Iucaniā occiso ac Aridaeo macedone rege & Eurice coniuge eā macedonie absq; eppro vnitē imperare prohibuerūt fauore veterum macedonum dario in mortem macedonie regnum sola obtinuit vidua & regina. Verum cum passim in cuiorem tam nobilium q̄ plebeiorum macedonum quasi tyrannidē exercebat a Cassandro in Epidua ciuitate obsessa est adeo coacta: vt vna cum oppidanis cūctis omnium inopia deueniret in famē. Qua cogente actum est vt condicionib⁹ appositis se in fidē Cassandri committeret. Que fraude exornatis occisorum amicis post deditionem in mortē postulata est. Ad quā occidendā cum cassaret vbi detinebatur sceleratum ministros intromisisset. Eam iam aduertente se manu venientiū moriturā duab⁹ innixa ādilio impetrata surrexit: & vestimentis crinibusq; spoliato ne quid cadens videret inhonestū nec orare passa nec audita voce aut vultu⁹ femineo⁹ emittere quinymo percussoribus obuia fortē paratum in vulnera obtulit vitio q̄n parum dependeret quod robustissimi etiā homines consueuere vt plurimū expauescere: actu illo profecto se vere extinxisse imperatorio tā egregij genitricē.

De Claudia vestali virgine. ſr.

Claudia vestalē virginē digne ex romanorū generoso sanguine procreatā arbitrorim: dū intueor insignē pietatē e⁹ in patrē. Nā quippe spectabili prese ex senat⁹ consulto triumphū pater agebat: frequēti romanorū spectāte plebe: cū se tribunorū plebis vn⁹ pua ēā simultatē in eū nō aliter q̄ in male meritū proripēs credit in medium: & insoleti more tribunicia audacia violētas manus in triūphantē iniēcit eūq; curru euolucre conat⁹ ē. Quod cū inter spectācula Claudia virgo aspicere illico virgēe pietate cōmota tristis & oblita sexus honestatis virtutū/quibus obtecta erat/pati nō potuit: quinymo repente mediās inter catervas impetuosa p turbās & sibi audaci visu turbā credere coq; & inter tribuni arrogātiā & patris gloriā se indefesso robore miscuit: & quibuscūq; ausis factū sit amoto tribuno libertū in capitolīū patri processit assecuta. O dulcis amoris infracta pietas: quid credem⁹ vires imbecilli corporis pstitisse virginis q̄ tot gliscentis obliuionē ingessisse non potuit eū: cernere iniuria oppⁿi quē memmerat infamie sue reuocatorē: & pijs delinitorē blādicijs: votorū in suā salutē exhibitorē noxiorū amatorē ōniū: & protectoris eratis instructorē. Et vt hoc facto dictū sit quelo quis ob hoc tumultuātib⁹ hōibus sanctimonialē in mixtā virginē & inhonestate redarguet. quis temeritatis dicet: q̄ tāta in tribunicia potestatē ausam iure damnabit. cū adeo pulcū atq; memorabile pietatis opus patrū etas egerit vt et robustissim⁹ iuuenis acriori animo fecisse nequeat. Eqdē nō immerito dubitē q̄ spectabiliorē triūphū an pater in capitoliū traxerit: an nata in edē reportauerit.

De virginea Lucij volumnie coniuge. lxi.

Virginea apud romanos equitis data matrona fuit. Altera tamē a superiori ēsto equestri ordine duxit sed patricij fuerit genita. Hec preter nobilitatis insignia suo euo castimonie merito ceteris fuit preferēda romanis. Q⁹ actū vni cum sz laudādissimū retulisse ad ciuis ōnē vitā recognoscēdā eiq; dignitatem meritā impendendā sat erit. Vt satis ergo pstat: fuit olim in vrbe roma in foro boario ad rotundā herculis edem sacellū celebre patricie pudicie dudum a nobilibus mulieribus pfecte dedicatum. In quo quinto fabio z quinto publio ceno quarto pfulib⁹ cū senat⁹ iussu vri z in ceteris temp'is supplicatōes ad expiāda prodigia fierēt z ibidē patricie tantum femine sacra ritu veteri castissime pagerēt pfigit vt virginea cū ceteris pactura sacrū accederet. A quo cum matronis patricijs impūbibus supbe semota ēt eo q; ludio volumnie plebeio homini anno tamen preterito consuli nupta foret: breuis apud sacram edē feminea altercatio orta est: que tandem mulierebri indignatione in maius animorum incendiū sese extulit. Ceteris cum se dimisset virginea z pudicam eē z patriciam ex templo patricie pudicie arcere minime deberi eo q; plebeio hoi virgo nupsisset: z gesta viri miris extulisset laudib⁹ relicto patricijs tomū indignās reprehēdit verbisq; opus supradiedit egregiū. Nā cum sibi multū edium ēēt in vico lōgo in quibus tūc vna cum viro habitabat quantum ex eis ex pane vna sufficere sacello modico arbitrata ē sedaufit a ceteris: z ibidē ara instituit: z pfecta ex sulcepta ab illis iniuria subdidit. Vos ergo deprecor honorq; vt vri ceruicis huius vbio viros hēre primum de virtute certamē: fic z inter nos soli⁹ decoris pudicie matronalis certamē sumamus: opā dātes: vt hec ara quā ego plebeie pudicie presentibus vobis dico si in aliquo potest sancti⁹ ista z a celestioribus⁹ coli credat: apparatuq; agentib⁹ vobis celestes animas pectoribus⁹ patricijs infidi. O digna atq; sanctissima matrone verba. O indigtō laudāda: z inuictū in astra leto plausu extollēdū.

Non in virorū substātiā aō nō ad ornamēta lasciue capsc̄oa a virginea structurā ē: quinp̄mo lasciuos petulātesq; iuuenū ocłos atq; ꝓcupiscētiaō: z ad suā ꝓmerēdā castimonie gloriā opi/mo instituto sāctisq; viriḃ⁹ itū ē: adeo vt tūc inceptū z diu p⁹ hoc actū fu vt nulli nūi spectare p̄i diuide z q̄ vni tū viro nupsisset sacrificādū iuo eo p̄staret in tēplo z spectāuū inc̄stuoso oculo fracta libidinosa spe sanctitate patride equaret are: nec dubitē multo ob glorie cupidinē z ad ef fugiēdū ignominiā si a sacrificio arceret seruāde castimonie cām atq; studium iniecisse.

De Flora meretrice ꝛea florum z zephiri ꝓiuge. lxij.

Lorā rōnā fuisse mulierē refert viḃ⁹ āiq;ao Cui quātū decoris ignominios⁹ q̄st⁹ sub traxit tātū fame formīa fauorq; adiecit. Hec āt/ vt ōneo asserūt/ diuissima fuit mulier: sꝫ ce q̄stu diuiciarū ditarepāt. Hā alij dicūt hāc ōnē iuuenūtā illā ac formositatis corpo/ree florē inter lenones z lenones lasciuosq; iuuenes meretricio publico ꝓsumpsisse: z nūc hoc nūc illos stolidos lasciuie blādiciisq;/ vt aliū mozis ē/ substātiarū denudāo z vndiq; corrodēs et exc̄rpēs in eas tā ap̄tissimao deuenisse diuidao. Alij vero ꝓnesti⁹ arbitrati lepidā z riolatā ex ea referūt hystoriā· Asserebāt Rome edituū herculis ōtēplum reseruo ludū indoasse māḃ⁹ alter nis· Quarū aī herculi c̄xercū stauissꝫ z finistrā sibi dicūt fecisse p̄cauū: vt si vincerēt hercules ip se sibi de stipe tēpli cēnā z amicā pararet. Si vero hercules victor euaderet tūcilli de pecunia ꝓpria illō idē factuū se dixit· Herū aī vidisset hercules mōstra et supare sotiḃ⁹ ei cenā z nobilē meretricē florā ꝓpalse ꝓsternāt. Cui dormiēti in tēplo vilum alīt aī hercule ꝓcubuisse: atq; ab eode dictū se suscepturā mercedē ꝓcubit⁹ ab eo quē p̄mo mane tēplū exiēo inueniret Que aī famico diuissimo inuenī tēplā exiēo occurrissꝫ ab eo amata atq; reducta ē: z aī seuī fuisset diu: ab eodē moriente hercle relicta ē z sic ditata. Herū sunt q; dicūt hāc nō florā sed Acā laurentiā fuisse: q̄ romulū ro mūq; seu nutriuerat seu nutriait postea· Sane hⁱ discordāte rōem ego nō aro dūmō ꝑster flo rā meretricē z diuitē extitisse. Hec āt/ vt eo tēdā quo cupio/ aduenīēte mortalio vite termino aiz nullus illi filiḃ⁹ eēt z nōie ꝓpetuādi cupido vt reor feminco astu in futurū sui nōis gloriā roma/nū populū substātiarū suarū sibi dixit herede. Jn hō tū pre diuiciarū seruata. vt q̄ ex ea animū susciperet sen⁹ in āniuersariū natalio sui ludio publice factio erogaret ōne. Hec ea fefellit opinio· Hā aī grām romane plebio ex hereditate suscepta captassꝫ ānuos in mēoriā sui nōis fieri lucos obtinuit facile· Jn qb⁹ spectāte vulgo ad ei⁹ puto q̄stū posterio ostēdēdū inter alia turpia nu/de meretricio mimoū officiū sūma aī inspiciēuū voluptate gestiaularōiḃ⁹ impudico z varie ex ercebāt· Qua illecebra ostētatōe actū ē vt seu ex fenore suscepto seu ex ere publico ānio singul aī instāna ludi hmōi tāq; sanctissimi a plebe in libidinē prona paterēt vt florales ab institutrice ēt dicerēt· Sane tractu tpio aī senat⁹ originio eoū ꝓcer⁹ erubescens vbē tā teuī comīnā tā obscena maculari nota: z in meretricio laudeo ꝓcurrere ōnio aduenientiq; illā facile celari nō posse ad ig nominiam subtrahēdā turpidini detestabilē ridiculūq; super iniunxit errorē. Finxit ppe in splē/dorē flore indite testatricio fabulā: z ignaro iam populo redtauit illam: asserēs iam dudū mi/re pulcritudinis indigenam fuisse nympham: nomine doram: z a zephiro vento/ quem latine fauonium dicimus/ ardentissime amatam: z postremo in coniugem sumptam: dīq; ab eodem quem sua lingua flora inter deos nominabant totalitio quodam munere seu propter nupcias/ vt fit/ deitatē fuisse ꝓfessā. Hoc aī officio vt fuere p̄mo arbores colleq; z prata floriḃ⁹ exornabat eis q; p̄eēt z in ex dora flora ēt dicerēt. Et q̄n fruct⁹ ex floriḃ⁹ seq̄rēt vt deitate e⁹ placata ludis illos ꝑpla q̄os liberare ꝓcederet: z in fructū reduceret eiō dee sacrū: arao lutosqa vestitus fuisse ꝓfitio

Qua seducti fallacia eam que viuens fornices coluerat a quibuscunq; etiam pro minima stipe prostrata quasi suis alis zephirus illam in celum detulerit cum iunone regina deabusq; alijs sedere arbitrati sunt. Et sic ingenio suo flora ⁊ fortune mūere ex male quesita pecunia ex meretrice nympha facta est: zephiriq; lucrata coniugium ⁊ deitatis numen apud mortales in templis residens diuinis honoribus celebrata. Adeo vt non solum ex dora flora sed dara vbiq; locorum ex insigni sui tpis scorto facta sit.

De Romana iuuencula. lxiij.

Omana fuit iuuēcula: nec ex fece plebeia nisi fallor traxit originē. Cꝰ depditū malignitate fortūe nomē ⁊ pētū ꝯiugisq; noticia forsan aliquātulū meriti decoris surripuisse videbit. Sz nep me subtractū videat: ⁊ si illi inter daras locū nō dedero apponere mēs est: ⁊ innominate mulieris pietatē inditā inferre. Fuit ergo iuuēcule huic honesti generis mater sed infelix. Nā rome apud pretoris tribunal/ob qd emeritū nescio/capitali supplicio dānata ⁊ a pretore triūuiro vt illi fā in dictā sentētiā penā inferret tradita. A triūuiro āt in hoc idē publici carceris custodi exhibita. Verū qm̄ nobilis eēt vt nocte necaret iniūctū ē. Custos āt hūanitate quadā impulsus dū ingenuitati mulieris ꝯpateret in eā seuire manibꝰ noluit sed viuā dauisamq; vt inedia ꝯsumeret omisit. Ad quā visendā filia venit ⁊ excussa prius egregie ne qd sibi deferret introrsum intrare carcerē a custode obtinuit: esuriētiq; iā matri lacte/quo recēti habūdabat ptu/opitulata ē. Demū ꝯtinuatis diebꝰ plusculis cepit mirari custos qꝫ tamdiu dānata mulier

obſcq dño tra xſſ̄z ſpm̄: ⁊ dā qd aī mare ageret nata ꝓſpctão aduertit: qm̄ eductio mām̄illo ſi lac ſugēdac ori matrē admoneret. Mirat⁹ pietatē ⁊ inuſitatū nutriēdi matrē nate vſum ꝓtuz triūuiro retulit triūuir ät ꝓtori: ꝓtor publico nūdauit ꝯſilio. Ex quo ꝯmūi ꝯſenſu factū ē vt pietate filie dono daret meritū matio ſupplicū. Si ſeruāi in pugna vinc⁹ quē q̄ncā coronā largiebat ät q̄ac q̄ laude ſeruātē in carcere matrē gēitā ꝛcoꝛabim⁹. Nō eqdē tā pio faunoꝛi ſacio dignū ſeruū ꝓpꝛio inter frōdes. Hec pietas nō ſolū ſtā ſed admirabilio fuit: nec tāmē exequēda quin ymo p̄ferēda nature mūeri q̄ vocemur puuloo natoo lacte in firmioꝛē etatē ꝛeduc̄re hac patēs moꝛi ſubtrahere mirabileo ergo pietatio ſunt vireo. Nā nedū femina coꝛda/ q̄ facile in cōpaſſionē trahit̄ ⁊ lacrimao/ſz nōnūq̄ in effrenata ⁊ adamāna obſtinatōe durata ꝓnetrat pectoza ⁊ poſita ciuīp̄coꝛdia ſeue ꝓmo hūanitate flexibili durū emollit ōne: ⁊ opmūitatū indagatrix optima agit vt lacrimao aī infelicib⁹ miſeꝛāt: regnu dineo atq; pietula ſaltē ꝛfloꝛio ſubeant ⁊ nōnūq̄ ſi ꝛefinꝛemedia vicariao ſubrāt moꝛte: q tā grādeo effect⁹ agūt vt min⁹ miꝛet ſi quo puī filij in parēteo agam⁹ aī eo poſ⁹ videamur vicio reddere ⁊ quod aliao ſumpſimuo ꝛebitum ſolutōe ꝓſoluere.

De Maria Varronis : xxiij.

Maria varronis virgo ad finē vſq; vite pmanēo tāto ardoꝛe virgineo antecellit quāto ſua ſpōſe in pſeuerāti ſeſe caſtitate ꝓtinuit. Nō cīm aut velle ſacratoꝛio alligatū aut diame nota obnoxiū ſeu alteri⁹ pfeſſiōio implicitū/ gb⁹ plurime aut coheꝛeāt aut retinēt/. ſnuerio: ſz ſola mētis integritate ſupato carne aculeo/ au ēt p̄ſtantiſſimi nōnūq̄ ſuccubuere viri ⁊ libani a ꝓtagiōe hōis coꝛp⁹ in moꝛtē vſq; ſeruaſſe. Maria ⁊ ſi hac tā ꝓmēdabili ꝓſtitia plūma

hec laudanda sit Marcia non minus tñ ingenij virilis ⁊ artificio manuuz cõmendãda est. Hec equidẽ seu sub magistro didiceret seu monstrãte natura hũerit nobis incertum ẽ: cũ hoc videat̃ eẽ certissimũ ꝙ aspernat̃ muliebrib⁹ ministerijs ne ocio tabesceret in studiũ se picture atq; sculptu re dederit om̃e: ⁊ tandẽ tã artificiose tanq̃ polite penniculo pinxisse atq; ex ebore sculpsisse ymagi/ nes vt sopolim ⁊ dyonisiũ sue etat̃ pictores famosissimos superarit. Eius rei fuit notissimum argumentũ tabulas a se pictas ceteris preciosores fuisse: ⁊/ qd̃ lõge mirabili⁹/ asserũt eã non tã/ tũ eximie pinxisse/ quod ⁊ nonnullis ꝯtigit aliquando/ Verũ adeo veloces ad pingẽdũ habu isse man⁹ vt nẽo vsq̃ similes habuerit. Fuerũt insup diu ei⁹ art̃ insignia sz int̃ alia eius effigies quã adeo integre lineaturis coloribusq; seruat̃ ⁊ oris habitu in tabula speculo ꝯsulente ꝓtraxit vt nemini coetaneo que nã foret ea visa verteret̃ in dubiũ. Et vt int̃ cetera/ ad singulares e⁹ mo res deueniam⁹/ ei fuisse morẽ precipue asserũt seu pinniculo pingeret seu sculperet celte mulierum ymagines sepissime facere cũ raro vel nũq̃ hõies designaret. Arbitror huic mori pudic⁹ rubor cãm dederit. Nã cũ ãtiqtas vt plurimũ nudas ã seminudas effigiaret ymagines visũ illi sit opor tunũ ã imperfcõs viros facere ã si pfcõs fecerit virginei videret̃ oblita pudoris. Que ne in alterũ incideret ab vtroq; abstinuisse sati⁹ arbitrata est.

De Sulpicia fuluij coniuge. lxv.

Sulpicia olim venerãdissima mulier: nõ min⁹ mr̃onarũ rõrũ testimonio laudis: ob ser uatã castimoniã q̃ cultro se perimẽs lucrecia ꝯsecuta ẽ. Hec em̃ seruicij p̃riculi filia ⁊ ful uij flacci ꝯiũx fuit. Nobiles ãbo viri: ⁊ cũ senat⁹ visis a decẽuiris more veteri sibillinis libris decreuissz vt veneri verticordie simulachrũ ꝯsecraret̃ in vrbe vt virgines cetereq; mulieres, nõ solũ a libidine abstinerẽt sz ẽt facili⁹ in laudabilẽ pudicitiã verterẽt̃: petiuissentq; iuxta decẽ virorũ

mādatū/q̄ cauebat vt castior ex romāis mīonis ēducaret illud/ ex ingēn mīnuone q̄ rūc ab ū dabat roma castiorē: femīnarū iudicio actū ē: vt p̄mo eis agēnb⁹ cērum ex ōni cetu q̄ pudicia darioreo existimare ceīt electe traderētur. Inter q̄o vna sulpicia sumpta ē. Demū senatus iuſ/ su earūdē mulierū iudicio ex cētū cecē ēt iudicio reo subtracte quae interst sulpicia nūcupata ſ: cſ tremo cum ex cecem peteretur vna summo ōnium p̄cessu sulpicia data ē. Cui z si pulcrum fuit ea tēpestate venerio verticordie dicasse simulachrū: lōge tamen pulcriuo tā ingēnio multiuolnio existimatōe fuit q̄ castimonia p̄lata fit ceterio: eo q̄ nō tātum assistētium oculio tāq̄ quodoam celeste pudicie numē ōnium admiratōe p̄specta fit: sed futurorum omnium euo ēt ceteratōe fe/ re immarcessibilē gloriā nomē eiuo videatur eē celatū. Sed q̄so inquiet aliqua si cētū pudicie dec te sunt: quid huic vni aliarum magio pudicīe superaddi potuit vt ceterio merito p̄ferretur. Ea lā ē hi vl he videāt q arbitrātur solum ab alieno q̄ viri p̄cubitu abstinuisse pudicā. Quē gdē intueri sanioi velimus oculo non solum p̄fistit ab āplexibus exteroium viroium abstinere q̄ multe ēt inuite faciunt. Equidē opz matronā vt pudica integre dici possit āte alia cupitoo: va/ gosq̄ frenare oculos: eos intra vestimētoium suoium fimbriao cohercere: verba nō solū honesta seo pauca z pro tpe effundere: odium tāq̄ certissimū z p̄nicioſissimum pudicie hostē effugere: a p̄mestatōibus abstinere/aiz absq̄ libero z cerere frigeat vnuo/cūuo atq̄ saltatōeo tāq̄ luxurie spicula cuitare: p̄fimonie ac sobrietati vacare: domestica rē curare: aureo obscenio p̄fabulatōib⁹ obduratao hēre: a deuitōibus abstinere: pigmēta z supuacaneos odoreo abicē: ornatuo super fluos respuere: cogitatōes appetituq̄ noxios tot calcare viribus: meditatōibus sacio insistere atq̄ vigilare. Et ne/per cuncta discurrā pudicio integri testimonia/vnum solū summa dilcōe co lere: ceteroo nisi fraterna obligat caritate negligere: z viri ēt nō absq̄ frontio animisq̄ rubore in ā plexuo ad prolem suscipiendam accedere. Que cum forsan omnia in ceterio nō inuenirētur ex/ plicita z in sola sulpicia compta merito eā ceterio p̄emulere.

Armonia ficula iuuenis geloni⁹ framis yeroni⁹ regis Syracusanū fuit filia. Que cū regio genere fuit insignis: lōge tamē magis pietate sua digna memoratu fcā. Hāc qdā virginē occubuisse volūt. Alij vero remisce causoā diuge. Eam horā magis placuisse: cū nil ob diuersitatem oppinionum ex eius pia fortitudine subtrahat. Cum igitur Siracusanorum ceca atq; repentina seditōe in ōnem regiā prolē seuiret a populo z iā trucidato ieronio rege adolescētulo atq; Abronodo z Themisteo regijs generib⁹ z in damaratū z heraclidam yeronis filias z armoniā gelonis multitudinis expedita gladijs tumultuosus fieret incursus: actum ē sagacitate nutricis armonie vt regio exornata cultu virgo. qōā armonie coeua pro armonia interfectoribus pararet. Que qdē vero proxētis in nullo fuit aduersa. Quinymo cū in se infestis mucronum cuspidibus irruere multitudinem cerneret: nec illā extemta aufugit: nec proprium nomen suam ferentibus professa ē nec latitātē ēt armoniā / loco c⁹ occidebat / accusauit. Verum tacita z immota susc̄pīēs letiferos ict⁹ occubuit. Felix pariter z infelix armonia: felix fide infelix pditōe. Fidelis amā cū ex occulto innocue puelle pseuerātiā z fortē in morte animū ac manātem ex vulneribus virgineis sanguinē cerneret armonia stupēs cuz virgine cesa iāq; abeuntibus passoribus posset euadere toto pectore admirari fidē cepit: z indita pietate capta effusis lacrimis passa cruorē nō ē impune innocuū prospectare: z vitā tātope ac aliena fide seruatā nolēs procellare lōgius: fatius ducēs ad inferos cum tā fida iuuene immatura morte descēdere q̄ canos cuz insidijs dulc⁹ expectare. O pietas. o pasca fides: q̄ euaserat in medium prodiēs reuocatq; in se cuentis gladijs fraudē nutricis z occise fidē suāq; pdicōem pfessa sanguinē suum vtro in feriās ocasse cesit: z crebris lacessita vulneribus / inquātuz potuit / sec⁹ cadauer premorue corruit. Cui qō pietas eui abstulit dignissimum lītō restituisse fuit. Verum difficile cernere c⁹ maior an p̄morue fides an supuiu ētis pietas fuerit. Illa virtutē prime hec secunde nomen fadt eternum.

Busa quã/quasi ognatõe busa fit nomẽ/qõ paulinã vocãt mulier fuit Apula ori/
gine camisina. Quã vt generoso sanguine natã credã z alijs mãr plũb⁹ splẽdioã faci
magnificũ illuo faciñ⁹:qõ vniuãi re ea posteritati reliqt ãtiqtas. Aliũt cñi hanibale pno
tum: infestũ bellum aduersus romãos agẽte: atq; igne ferroq; õnẽ prãliã populãte z sãguine pli
mo fedãte: cã apud cãnas Apulũ viaũ magno certamine nõ solum hostes superãs sed ferꝫ pra/
licas oẽs prostrauisset vires: actum ẽ: vt ex eo pfligatus/redeqs ingẽti nocte p deuia ex multis dispersis
vagisq; circa decẽ milia Camisinũ deuenirẽt. q̃ nunc ciuitas fidẽ romane societatis seruabat. Quos
õnes exãgues fessos inopes:inermes nudos affectosq; vulneribꝰ nõ exterrita casu nec victor pterꝫ
tia comiter ppio in edibꝰ busa susciꝑit hospicio:eosq; ante alia bono eẽ animo iussit: z adhibit
medicis vulneratos mĩna affectõe curari fecit: nudis vestimẽta ymo ciuica mira liberalitate pres
stit: z inde inermibus arma:quotidianos õnibus: sumptus ex bonis exhibuit suis. Discoll'a/
tisq; comi pietate miserto z in spm reuocatis abire volẽtibꝰ vltro viaticum cunctis pcessit: nec vlla
ex pte circa oportũitates ptinue affluentiũ manus retraxit. Eqdẽ mirabile dictu: z in mulieꝛe lõ
ge laudabilius q̃ si hõi prigisset. Alexãdrũ enim macedonũ regẽ z vniuersi orbis inuasorẽ in/
ter alia ciuis decoris precipua magnificẽtia extollere psili pslueuere:asserẽtes eũ nedum ic:alia pri
osa pmia ingẽtes: z munera hmõi pmaxima munificẽtijs aliorum pncipum free largiri c
suetum. Verum pncipatus eximios regna splẽdida z ãplissima imperia amicis z nẽti q̃ vic
tis regibus exhibere: pulcrum qdẽ z magnificum z totum extollẽdum p̃cipue ẽ. Qz nimirum
vt reor/busse magnificẽtie adequãdum. Mã alexãder vir fuit: femina busa:qb⁹familiario: pro
innata tenacitas ẽ: z animositas pminimũ. Rex ille z maximus hec puata mulier. Ille quem
violẽtia sumpuerat sua:hec qdẽ iure hereditario possidebat Ille qõ sibi sodan õnimode seruare
negbat: hec qõ diu seruauerat z seruasse volẽs adhuc poterat. Ille bñmerit⁹ z amicis. hec ẽ extra
neis z incognitis. Ille reb⁹ florẽtib⁹ suis:hec suis mutãtib⁹ z pditãtib⁹ amicorum. Ille apud
exteras natões hec sub pacto celo in pñtia int̃ suos. Ille vt gloriã munificẽtie lucrarẽt: hec vt
indigẽtib⁹ auxilium impẽderet. Quid multa? Si mẽtẽ:si sexum si q̃litatẽ pspectem⁹ ãborum nõ
dubitẽ quin sub eq̃ iudice lõge pl⁹ busa ex liberalitate sua q̃ alexãder ex sua munificẽtia gle cõ
seq̃tur. Qz cui vult cãdidior credat lauo: mea sentẽtia busa suis substãtijs optime vsa ẽ. Nõ cñi
natura parẽs expectabilib⁹ terre in publicuz eduxit aurum: vt ex mõs vtero deserꝫ in tumulũ
qõ auari faciunt:dum archino sepliunt z custodia nimia incubãt q̃si iterum nasciturio. Verum
sine õnia vt cõi exhibere⁹ pmõ inde honesti fulgori nõ z amicorum ꝓuictu z si supfit pstrat sor/
tune iniuria:ira celi fatigat pauperie minuo digne pssit: carceri alieno crimine dauno: z qbus/
cunq; amicie gestate ãxia ministremuo suffragia liberali animo. Nõ eqdẽ vt appareamuo: vez
vt pficiamuo:nõ vt lucremur:sed vt largiamur hmõi impẽe cẽda sunt pmoda: eo adhibito rõis
moderamine ne dum alijs opitulamur nobis paremuo inopiã q̃ cogamur/alienis ne dum di/
cã manus violẽtas injcere: nec cẽ oculis inhiare.

De Sophonisba regina Munidie. lxviij.

Sophonisba quidem potestate esto splendens munidarum regina incesserit austerita/
te mortis intrepide a se sumpte longe luculentior facta est. Hec enim filia fuit Asdrubalis gis
gonis filij maximique Carthaginensium principis: hanibale vexante ytaliam. Que
cum essz etate florens et forma satis egregia a patre siphaci potentissimo numidie regi in coniugi/
um virgo copulata est. Nec equidem desiderio regie affinitatis tamen nec optabat vir sagax in/
stante Romanorum bello solum barbarum regem Romanis subtrahere: sed ope filie blandientis
in partes Carthaginensium aduersus Romanos conuertere. Nec a precogitata fallacia decep
tus est. Nam cum nupcias Syphax celebrassz a premonita adolescentula formositate fauente
in tantum sue dilectionis ardorem tractus est: vt nil preter illam sibi carum aut delectabile arbitra
retur siphax: et sic dum vreretur infelix et appareret Cornelium Scipionem ex sicilia in affricaz
cum exercitibus traiecturum hasdrubalis monitu Sophonisba blandicijs precibusque adeo si/
phacis animum in desiderium suum traxit: vt non solum Romanos relinqueret quibus amicicie fidem prosti
terat: et Carthaginensibus iungeret: verum vltro alieni belli principatum assumeret. Quamobrem perfidia
calcata fide quam pridie Scipioni hospiti suo promiserat ei per litteras nondum transfretanti in affricam
interdixit ingressum. Ceterum Scipio ingentis animi iuuenis damnata barbari regis nequi
cia deposita haud longe a Carthagine copijs illum ante alia expugnauit per Masmisinam regem so
cium et Lelium legatum suum per quos exercitu fuso captus victusque deductus est cyrtam regiam muni/
die ciuitatem. Nec ante cathenis onustus ciuibus ostensus est: quam masmisse ciuitatem deditam facta. Qui cum

nōdum lelī⁹ appuliſſ3 eā inmīſo motu rerū repēnino tumultuantibus oībus regiā ⁊ erat arma
tus inīrās obuiā habuit Sophoniſ bā: q̄ fortunarū ſuarum ꝓſda aī ruꝫ inīrāt⁹ vſtibulū vira
lioꝰ armis inſignē cernēret vt erat regē auſpicata ad eiuꝰ ꝓdiuio genua ꝓſtne fortūe amicuꝫ
retinēs inqt. Sicerꝫ indite deo viſum ē ⁊ felicitati tue vt in noꝰ q̄ paulo añ regis eram⁹ q̄ vlla
poſſis oīa. Verū ⁊ ſi ꝓmiſſum eſt vt captiua coīā victore ⁊ vite mortiſq; ſue dominꝰ ſupplices
voces emittere poſſit eiuſq; genua atq; exteriā victrice ꝓtingere directa ꝑcor ꝑ maieſtatē nūc: in q̄
⁊ ego paulo aī erā pq; gen⁹ regiū ⁊ ꝓmūe munidiaī nomē ⁊ ſi melioꝛi ſuſcipiarīs cōſq; huic ab
ſenit Syphax: in me quā tui iurio nouiter aduerſa feur fortuna agaꝰ qō in oculis tuis piū be/
nūq; viſum fit: dūmō inſolenti ⁊ faſtidioſo potiſſime ꝓnio rōnoaī arbitrio viua nō trahar. Ea
dle eñ poteꝰ aduertere quid ego romana hoſtis Carthaginēſis ⁊ haſdrubalis filia: ſino q̄ Syr/
phacis ꝓiūs timere poſſim ⁊ ſi ōnia in hoc ali⁹ tollit modus vt tua manu ꝓnius moriar facito
q̄ hoſtium in poteſtatem viua deuenīā: ꝑcor ⁊ obſecro maſmiſſa: q ⁊ ipe munida erat: ⁊ vri cē
ſunt in libidinē/ ꝓn⁹ vnuſtarē oīa orāt inſpideō/ addiderat cp̄s inſortunīū piū qōdā ⁊ inſolu
aī ocuꝰ ſupplici/ motuꝰ ⁊ hūanitate ⁊ libidine tract⁹ cum nōdum aduenraſſ3 leliuꝰ vri erat in
armis exterꝰ data int feminarum q̄ruloꝰ vlulatuꝰ ⁊ tumultum diſcurrendū rndiq; militꝫ le
uauit oīārē: eāq; ex tēplo ſibi iunxit in coniugem: medio in ſtrepitu armoꝝ nupcias celebrat.
Duto hac vis arbitratuꝰ ⁊ libidini ſue ⁊ prēdibus ſophoniſ be inuenisſe modū. Die autū ſe/
quenti lelium venientem ſuſcepit: ⁊ eo ſic iubēte cū ōni regio ornatu ⁊ ꝓda cēta ac nouia ſtuge re
deuntes in caſtra ꝓmo a ſcipiōe ob rē bene geſtā comit ſuſcepti ſunt. Deinde aī ab eo ob celebra
tas aī captiua romani populi nupcias amicabiliter redarguit⁹ eſſ3 in talemaculum ſecessit: arbitriſ
q; remoꝝ ſuſpiriis lacrimiſq; oppletuꝰ diu ingemuiſſ3 adeo: vt a circūſtātibus audiret regem
Sophoniſ be facto acerbiri ad ſe iuſſit: quē ex ſeruio fidelisſimū habebat aī ꝓmiſerat ſeruādum ve
nenum ad incertos fortune caſus: eiq; ꝓcepit vt illuꝰ paulo dilectū Sophoniſ be referret: dice/
req; libēt ſe illi quā ſpōte decerat fidē ſeruaturū ſi poſſ3: verū qm̄ a qb⁹ poterat arbitriū ſubtrahe
bat ſuū q̄q; ipa ꝓderat nō abſq; meroꝛe ſuo ꝓſtabꝫ fidē ſi vti velit ſcz ne in poteſtatē viua veniat ro
manoꝝ. Ypa m̄ pīo pīeq; ⁊ duoꝝ regum/ q̄buꝰ paulo añ nupſerat/ meꝰ ſibi qō videret
ꝓſilium ſumeret. Que qdē audito ꝓſtāti vultu nūdo dixit. Accipio nuptiale mun⁹ ⁊ ſi nil ali/
ud a viro ꝓiugi dari poterat gratum hēo. Deo refer ſacruo me moriturā fuiſſe ſi nō in funere
meo nupſiſſ3. nec dicto dedit q̄q; poculum ſumpſerit: ⁊ nullo ſigno trepida cōie oſtēſo con
feſtim hauſit ōne: nec diu tumeſcens in mortem quam petierat miſerabunda collapſa eſt. Ede/
poſ annoſo hominū dū iam vita tedium nec ſpes alia preter mortem reſtat. Regem puerule regie tunc
habito ad notidam rerum reſpectu vitū inmanī ⁊ qd in ea dulcedinio ſit prīpue inapieī mag/
num ⁊ admirabile fuiſſ3 ⁊ nota dignum morti certe adeo impauide occurriſſe.

De Theosena herodis principis filia. lxx.

Theosena Thessala ac nobili origine mulier hinc dulci pietate inde atrocitate seuera indi
cū ꝛ se fuerit testimoniū ligt. Hec cū herodis Thessaloīcē principis philippo ꝛmenij
filio macedōīb⁹ impāte filia fuit: eiq; soror ex eisdē pnīb⁹ extitit archo nōie. Quib⁹ cū
primo eusdē philippi regis pī occīs⁹ essꝫ ipse tractu eaē suadēte fidia ab eoē nepharia morte
vix puare līt: vnicuiq; ex vno filio vnico relicto supstite. Cui i⁹ viduis archo primo potīdi cuidā
gēris eoīs principi nupsit: mꝓlesq; ex eo filios ꝑpit. Theosena ār pstātioī animo a multis ꝓcīb⁹
frustra i piugiū expetita lōgi⁹ viduitatē seruauit. Veterū cū morte subtracta fuissꝫ archo ꝓpassa ne
potīb⁹ ne ad man⁹ nouerce alicui⁹ veniret seu alias mīn⁹ accurate alere⁹ a pīe: ꝛ eos tāq; ꝓpios edu
caret eiē potīdi sede ꝓnubio iūxit: nulla lege illic tpib⁹ phibēte: cepitq; nō alit q̄ si ipa foret cui
ꝓa pia cū diligenda illos alere vt sat; apparet eoīs magis obsequio q̄ suū ob ꝓmodū nupsisse
potīdi. Quib⁹ ficse hīnīb⁹ ꝓtigit: vt philipp⁹ macedonū rex/eo q̄ ingeni essꝫ ingenij/iterū ad/
uers⁹ romanos tūc odie dara felicitate floreētes bellū molire⁹ animo: ꝛ ob id cū euacuassꝫ maximo
regni sui motu vrīb⁹ colonis fere oēs Thessalie maritimas duitates eosq; in premiū/q̄ postea
emachia dicī ē/mediterraneā regionē turmatim trāsmigre iussissꝫ tracib⁹q; e⁹ ore tāq; fuco bello
apdocib⁹ atq; fidelib⁹ oppida ꝓcessissꝫ vacua: audissꝫq; abeūtiū execratōeo in se rat⁹ē nil sibi tu
tū fore ni filios eoīs q̄s dudū trucidēt⁹ occiderat eq̄ pimeret oēs. Quos cū capi iussissꝫ ꝛ in cu/
stodiā seruari: vt nō vno cūctos ictu cederꝫ vicissim successu tpis aboleꝫ: actū ē vt Theosena
scelesti regis eoīs audītꝫ ꝛ mēor sui sororisq; virorū necis filiū neporesq; pn.arbitrata ē: ꝛ existi
mās si in regis crudēlitē man⁹ nō solū seuicie e⁹ eos ludibrio futuros sꝫ ēt custodū necessitate co/
gēte libidinē ꝛ fastidia subituros. Ad qō cuitādū ꝓfesti in atrox facin⁹ iscat animū: ausa dicere
viro pīq; eoīsꝫ esto: se ꝓcul⁹ si alit nō dare⁹ occisura oēs ꝓpa manu q̄s patere⁹ in philippi ptā
tē duci. Quod ār exorat⁹ tā scelestē crimē in soladiū vtor natoīq; salutē exponanuū se eos ꝛ apō
fidos tolspites ponauū fugeq; futuū cōitē ꝓpōdit. Nec mora. nā cū finissꝫ se a Thessalōica eme
am ad statuum q̄sinis emee ꝓditor⁹ sanctissimū pfanū. Ybiq; inte solēnes cerimonias epulasq; die
ꝓfūdissꝫ vnaq; nanꝛ ꝓiuge dā sopore⁹ ōnīb⁹ noctis vigilia tenda tāq; in pīam redituꝝ ꝑparā
nauim ꝓcēdit eo ꝓpōito vt eubo eam non Thessalonicam peteret. Cerū lōge illi alit⁹ contigit.
Nāꝛ cū lit⁹ emee relicerat: ꝛ ecce p noctis tenebras vēt⁹ ex aduerso surrexit eū nō q̄ cupiebat sꝫ vn

de diſceſſerat inuitū retrahēs. Cui cū frustra remiſ in ſrīū nitē[illegible] ſocij dire fluxit[illegible]
riq; ppinquos oſtēdit. Regi vero cuſtodes ex ponu labꝫātē nauē remēto ad cā retrahēdā pfe/
ſtim armatū miſere lēbū: gui impātō edicto: ne q mittebāt abſq; naui reuerti in ponū. Boo
rio q dē inſtāt piculi ꝓſa⁹ dū lēbū cernit remigeo nautaſq; vt tor inſiſterēt vtrīb⁹ nunc
eos vt piditātib⁹ pſtarēt ſuffragiū inuēt⁹ orabat. Qō theoſena ſpiciēs nō ignara pdi q̄h ſibi
a ſupio tēp⁹ pſtitū foret: dū poſſē orātē cernit ad pcuratū reuoluta facin⁹ e aſtigio vnemū po
culo diluit: z expediuit gladios z filio atq; neptib⁹ in ſpectu ponit: z ait. Mors ſola vindicta
ſalutēq; nobis ōnib⁹ pſtare pt. Ad mortē poculū: gladiuſq; fūt vie: q̄ quēq; delectat: regia ſuper
bia fugiēda ē. Mei ergo iuuenes generoſos exarate animos z q maiores eſtis viriliter agite.
Capite ferrū aut poculum haurite ſi mors ſeuior forraſſe dicāt: z in eā libertā ꝓfugite poſtq; in ri
tā tūdē eſtuoſi maris impet⁹ phibet. Aderāt iā hoſtes z atrox femina mortis auctor inſtabat rege
batq; iuuenes hēſitātes. Quāobrē alij alio ferro abſumpto ſemianimos z palpitātes adhuc the
oſena iubēte pāpitāt e naui. Que cū quos pēroucauerat ob libertatē egiſſe in mortē: ne ſibi quā
diſſuaſerat alijs ſeruitutē ſeruaſſe videret egregio animo virū adhuc orātē in mortē cōmitē com
plexa ē: ſecūq; in pcelloſū mare pāpitē traxit: ſaui⁹ libere morti rata q̄ viuēs ſeda ſeruitute ralaſce
re: z ſic hoſtib⁹ naue relicta vacua ſolacium ſeuicie ſue philippo abſtulit z ſibi dignū memoria
mulier auſtera monumentum pꝫxit.

De Veronice Capadocie regina. lxx.

Erōices pōtica/cui z leodices nomē fuit/z ſi ſāgūio fulgore loci int̄ dauos mūtero ſi
bi q̄ſſe foꝛtitā videat lōge magis nō ob ſeruidū amorē in filiū/q̄ vt plūmū mīeo vult
z ob meritū inſignio e⁹ audacie in vidcām e⁹ ſumēdā occupaſſe cēſet. Qō ne videat a calamo
ſumptū pauco explicādū ē. Hec mitridat regis pōti e⁹q; aduerſ⁹ anſtonicū cū rōnio paulo añ
bellū geſſerat: z repēnina cēmū ſubtract⁹ morte fuerat filia fuit. Et mitridat ſuperi⁹ mitridat filij
z hoſtio diuturno regi nupſit. Cui p inſidias agēte mitridate brōido ſre a gordio q̄dā occiſo ſi
lij duo fuere ſupſtites. Verum cum nicomedes ea tempſtate bithimie rex capadociam occu/
paſſet quaſi ede regio vacuam regni auidus Mitridates pietatem finxit: ſeq; recupe/
raturum nepotibus regnum ayens arma ſumpſit in Nycomedem. Bane cum compeſſet

Leodicē viduā nicomedij nuptā ficta pietas in vrā puersa pulso armoꝝ viriꝫ ex capadocia nicomede Ariaracti natu ce ſtratiꝫ grādioꝛ patriū regnū reſtituit. Quē cū poſtea facti pnitens p fraudē occidiſſz z iunioꝛ alter eui Ariaractes nomē erat ex aſia ab amicis reuocat⁹ regē vide retur/ vt placet aliq⁹/ope mitridatꝛ eiuſdē p inſidias ēt trucidat⁹ ē. Qđ adeo egre tulit infeliꝛ gēmiꝛ gēna orbata ple vt dolore cohercita ſeꝛ⁹ oblita: furēs: arma coripet z iūctꝛ iugalib⁹ eqꝰ curꝝ pcēderet: nec fugiētē curſu pōpiti ceteū ſatellitē regū ſceleſti facinoꝛis executoꝛē ſeq pmo cōſi ſteret q eū cū haſta negſſet ſaxo ictū pſtraſſet: ſupq ſacētꝛ cadauer indignabūda curꝝ ageret: z inter hoſtilia tela nullo fratꝛis tūc hoſtis pauoꝛe pauſſa domū vſq in q̄ cēſi pueri coꝛp⁹ ſeruari exi ſtimabat puēret: eiq mīnas lacrimas miſerāda pcederet z officiū pſoluerēt funerale. O bone cē⁹ o inexpugnabilis nature vires: z amoꝛis inuicti fortitudo: qđ maius qđ mirabilius egiſſe potu iſſtis. Quos ōnis aſia z forſan iā ytalia tremebat exercit⁹ egiſtio vt impauida mulier z armis indura impulſu penetraret veſtro. Et formidabilis regio cōſpectio viribus odioqꝫ ad eum pīmē/ dum cui victoꝛis munus z gratia ſeruabaꝫ audaciā ingeniū pſtinſtio z robur. Atīm hūc alij egritudine fatigatū pueri nature ſoluiſſe debitū volūt z eū quē a mitridate fraude cēſum dixim⁹ fuiſſe quē mater eo potuit conatu vita eſt.

De ſiuge Brigagontis Gallo greci. lxxi.

Brigagōtis gallo grecoꝝ reguli ſiugis meritū cecus z darinat: precipue pmiū vide/ baꝫ poſſe ſubtrahere ſignatū nomē qđ barbaries ydeomatꝛ incogniti inuidia nīs lau dibus ceꝛ inter mediterraneos aſie ſaltus z ſpeleas obruit: latinuſqꝫ dauſum ſubtraxit Bz abſit vt hoc infoꝛtunij crīmē egiſſe poſſit quin illi ſub maritī titulo qđ noſtre poſſunt litte/ rerule ſplēdoꝛis meriti impēdaꝫ. Bupaco i⁹ a romanis ſub duce ſcipiōe aſiatico Antiocho ma gno ſyrie aſieqꝫ rege gneus mauli⁹ torqtus ꝓſul aſiā ſoꝛtit⁹ puincā ne fruſtra trāſtuliſſe videre tur copias ſeq odoſū bēret miſſitē purgat hoſtiū reliquijs dira maritimas oras ſuo ex arbitrio in mōtanas abditaſqꝫ regiōes euect⁹ aſie aduerſus gallo grecos efferatos barbarie ꝓpios qñ

Anthiochum aduersus Romanos subsidio fuisset & nonnunq̃ omnem turbarent disci
nibus Aliam acie bellū intulit. Verum cum iam diffiderent gallogreci opibus relictis in vertice
montium natura loci munitos cum coniugibus filiisq; & reliquis fortunis suis abire: & se armis
a circumsidentibus hostibus quibus poterant tutabantur a viribus. Attamen duro militum
Romanorum robore superati ac per deuia montium electi cesiq; qui supfuerant dedition fac
ta victoriam Manlij confessi sunt. Erat captiuorum vnus q̃ sexu & etatis multitudo ingens.
Custodie quorum prepositus Centurio cum orgiagontis reguli coniugem vidisset etate vale
tem & corporis formositate conspicuam in eius lapsus concupiscentiā Romane honestatis im
memor aspernanti quibus poterat viribus stuprum intulit. Quod mulier ab eo grandi pertu
lit indignatione: vt non magis libertatem caperet q̃ vindictam sed caute in tempus vtrum si
lentio tegit. Cum autem venisset pro redimendis captiuis pecunia pacta excūdit innouata ira
casto sub pectore mulieris impreme dirata quis sibi faciendum astaret soluta vinculis cum suis
se traxit in partem: iussitq; centurioni poscenti ponderari aurum. Cui operi dum centurio intē
animum tenebat & oculos: hec pdecorate suo Romanis incognito seruis imperauit vt centurio
nem peremerent: & capute vestigio prēcederent mortuo. Quod finu seruatum illesa remeauit ad
suos. Et cum in conspectu peruenisset viri recitasset q̃ gd captiue illatū sit quod retulerat ab hoste
eius celerit. Quasi predium illam cerecorio & rubrica feminei quod portarat purgamentum tulis
set. Quis hanc non solum dicam romanam sed ex adeluerde vnam potius q̃ barbarā mulie
rem non dicat. Stabant adhuc in conspectu carcer & carbone: & circumstrepebant victricia arma:
& seui iudicis superemminebant securi: nec dum sano erat mulieri libertas reddita cum labefactari
corpora indignatio in tā grandes vires honestū pr̄ impelleret: vt nec iterū si oportuerit subire ca
thenas in captiuā trahi: terū intrare carcerē: & cruicē prebere securibus expauent: animosa femi
na indita sceleste facinoris vltrix: quin seruorū gladios constanti iussu in caput infausti stupra
toris adigeret. Vbi nā actiorē hominem: animosiorē ducem. seuiorē in malemeritos imperatorq;
cōperies: quonam sagatiorē audaciorēmq; mulierē adeas: aut matronalis honestatis magis
pugilē seruitice. Videbat mirabili mentis perspicacia femina hec quoniā sacuus foret ire in mor
tē certā q̃ cum incerto recedere domū vbi repetere. Nec nisi per maximos ausus & discrimen posse
restari in corpore violato illibatā fuisse mentē. Sic ergo recus seruat femineū: sic sublatū recupe
rat: sic pudici cordis testimoniū reddit. Et ideo pspexit q̃b⁹ indiis pudicide cura infixa animo
quoniā non satis fit ad cordis sinceritatē testādā lacrimis & q̃relis se violēriā passam dicere nisi cū
possit quis in vindictam egregio processerit opere.

De Tertia Emilia Pretami Scipionis Affricani ꝓlugē. lxxiij.

Tertia Emilia ⁊ ſi nō ex dignitate familie emiliorū/ ex qua ſplēdidā originē duxerat/ dīg ex ꝓlugio ſerenissimi viri ſcipiōis ꝑmi affricani pulcra fortūge tñ ăpliora lūine fadnore emicuit ſuo. Nā cū ea q iunior quōdā lucio principi ſponſa⁊ virginē primo iuuenture flo re: ac ſpēciosissimi decoris ſpectabilē cū thezauris a parentib⁹ p diuinā virginis reuerētiorem oblata in tactū reſtituit ſenior fact⁹ ſeipm a dānate ꝓpoſitore illecebris negſſet ſumpere ⁊ in dilcōem ſuille ſue ⁊ ꝓbitatis indiſſz. Et cū difficilimā fit hōesti amori animaduertētiā fallere latere tenta non potuit: quinymo tpis tractu pcta ꝑgnouit. Et go dubitet quin egerrime tulerit. Asserūt enīz nō nulle ōnes ordo ruborē ſepoſito nil iniurioſi⁹: nil intolerabili⁹ nupte mulieri fieri poſſe dīg qđ iure thori ſuum dicāt a viro exigere pcedi femine. Et ego equidē facile credā. Nā ſeu fragilitate ſex⁹ eue niat ſeu min⁹ de ſe bona opinione faciēte ſuſpicoſiſſimū animal femina. Arbitrās enim e uſtigio quod in alterā a viro agit in terimētū amori ſibi debiti opet. Dz quātūcūq difficile viſum fit ⁊ ꝓstāti tamē pectore mulier indita tulit tāmq ꝑgnitū viri crimē oppreſſit filētio vt ne dū alter ſed nec vir ipſe ꝑpēderit eā ſenſiſſe qđ ageret. Exprimabat ät diſcrera vxor: indecēo nimiū in ꝑpau lo ſciri q ia qui virtute indita reges natōesq validas ſubegerat ipſe amori ancillule ſubiaceret. Nec ſanctiſſime mulieri ſatis viſum hoc ſcipiōe uiuēte archanū ſeruaſſe: quinymo eo tā defuncto auferēdā a viri mēoria illecebrē noxā: ſi q mō crimē aliūde expiaſſe poſſiz ⁊ cām. Ne ea q tā ce lebris viri fuerat vſa ꝓbitu aut a q̄q̄ ſeruitute impropario detorpari poſſiz aut minus decēti laſ duia cuiq̄ miſereret de cetero quo labefactari videret ăpliſſimi viri ꝓpiſcētia primo illā manumi ſit liberali animo: deinde libertо ſuo in ꝓlugē dedit. Q facto in celū extollēdā laudib⁹ mulier. Hinc equo aīq tacito patiēs iniurias animo: inde liberaliter in riualē ſibi ſuā defuncti viri

psoluens debita. Ḿ quãto rarius ꝓtigisse videm⁹ tãto dẽmus arbitrari splẽdidi⁹. Cõdamat set altera z in filiũ vocatꝫ affines fidanas z quascũqꝫ ignotas mulieres easqꝫ lõga diuturnitate cõ plexꝫ: oneratꝫqꝫ querelis innũeret: se omissam se relictã se vilipẽsam se in nullo ꝑtio a viro habi/ tã eoqꝫ viuẽte viduã: z ãcillule seruule z deiecte sortis meretricule postpositã. Abiectꝫ ex tẽplo ymo sub corona vendidisse ãcillã: virũ et publice infestasse lacrimis z cõtribulis nec curasse dum iuo su um garrulitate defenderet nunquid honestissimi alias viri famam inditam macularet.

De Berenice Laodicie regina. lxxiij.

Berenicã laodicie fuisse reginã z magni mithridatis filiã legim⁹: quã z si ꝺmẽdabilẽ fece rit ea fides qua pentibus sumus obnoxij pl⁹ tamen me iudice illã inaudito q̃dã opprime/ moratilẽ fecit natura parẽs. Nã/ si codicib⁹ veteriũ addibenda fides ẽ/ hec cũ gemino ventriũ ordine nata monstruosum ac se spectaculũ affatidis ꝺnibus tribuit euo suo: q̃ z si nullũ in mãdẽdo a tã inusitata ventriũ quãtitate susceptũ imprimẽtũ: insigni tamẽ deformitate nõ caruit Quã/ vt iã ꝓtactũ ẽ/ laudabili fide ꝓseuit. Nam superatum a pompeio magno mithridatẽ geni/ torem suum nullis periculis aut laboribus indulgendo sꝑ secuta ẽ: z obsequio tã fidã testata na/ ture crimina imputari parentibus non debent.

De Sempronia gracchi. lxxiiij.

Sempronia filia fuit tyri sempronij gracchi suo tpe darissimi viri suscepta ex Cornelia olim maiori Scipionis affricani filia: z insuper ꝓauj splẽdidi viri Scipionis emiliani: q z aui ꝺgnomẽ ob deletã Carthaginẽ postea ꝓsecuti ẽ. z soror insup Tyberij z gaij grac chorũ: ãplitudine z pstãtia animi a maioribꝰ nõ degenerãs suis. Huic enim pl⁹ celsos fines ob se ditãtes suas aiunt ꝺtigisse: vt a tribuno plebis cora populo in iudicio traherẽt nõ qde absq; mari ma ꝓsternatõe mẽti. Ibi ãt fauẽte multitudine et potestate tribunicia õni instãte vt consulatꝰ egaũ ex fimo picено hominẽ tãqꝫ neporẽ suũ z Tyberij gracchi frẽ sui filium. Quãqꝫ ex sempro/ nia familia vt suscipere cogebat. Que qdẽ z si eo in loco ꝓsisteret in quo ẽt principio nemo ꝓsue uerunt z hinc inde dissonis clamoribus impie multitudinis agerẽt minarẽtꝰ ex aduerso tonua lade sublimis tribunoꝝ auctoritas in nihilo mulierbri ꝓstãtia fracta ẽ. Quinymo mox Tybe/ rio frater tres filios nõ fuisse: quoꝝ alter iuuẽis dũ in sardinia stipendia meretꝰ obiisset: z alter adolescẽtulus paulo ãte pãno ruinã rome diẽ dauserat: z terti⁹ infantulus post genitoris ob/ itũ postumus natus apud nutricẽ alerẽt: adhuc pstantissimo pectore z animi vultu nulla ex pre ter/ rita extraneũ temeritatũqꝫ eqdem earum genus gracchorum mẽdax demõstratõe foeare conãtes a se ignominiose reiecit: nec ad id agẽdum quod iubebat vllis imperijs aut minis induci potuit aut flecti. Que tã animose eqtis data repulsa z insani hõis proteruia frustrata z a tribunis ac curatoribus exquisita re z cognita generosi animi mulieris pseuerãtia laudata ẽ. Verũ forte q dicant esto iure maiorum suoꝝ sempronia meruerit nõ tamẽ hãc ob cõstãtiã inter duras fuisse ponen/ dam: eo qꝺ quedã innatꝫ sibi more mulieres in quocunqꝫ ꝓposito obstinate opinionis atqꝫ in/ flexibilis ptinaces sint. Ego ãt dico non infitiar: eas tamen si veritati innitãtꝰ arbitror laudandas qui profecto sempronia insistebat. Sunt preterea qui velint hanc tã indomite fuisse ceruicis z nul

aduersus iudicium suū factū sit qd̄ relinqueret/si daret facultas/multum. Et ob id arbitrāt eaꝫ in mortē Scipionis viri sui p̄stitisse consensum: eo q̄ diruta numācia rogatus sententiā dicere nunquid iuste cesum existimaret tyberium nullo habito ad affinitatē respectu sedicōsi hōis truculentam laudauit mortem.

De Claudia Quinta muliere Romana. lxxv.

Claudia quinta romana fuit mulier: quibus orta parētibus nō sat pꝫ. Verū insigni quadā audacia perpetuā sibi daritatē pepit. Hec cū assiduo ꝛ vario ac accurato plimū vteret ornatu ac oris cultu nimio incederet splēdida a grauioribus matronis nō tātū minus honesta verū ꝛ minus pudica arbitrata ē. Sane marco cornelio ꝛ publio sempronio cōsulibus anno scꝫ quintodecimo belli punici secūdi factū ē: vt deū mr̄ romā in faucibus tyberi applicaret. Ad quā suscipiēdā e naui cū iuxta respōsum oraculi nausica ab vniuerso senatu totius vrbis vir optim⁹ iudicat⁹ cū mr̄onis ōnib⁹ eousq̄ ꝯcederet vbi ꝓpinq̄ nauis erat ꝯtigit: vt volētibus nauꝫ litori propinquare hereret vado flūinis nauis qua vehebat simulachrū. Et cuꝫ nec trahente iuuenum multitudine posse moueri videret: claudia alijs mr̄onis immixta sue virtutis conscia palā submissis genib⁹ deā supplex deꝑcata ē: vt si secastā arbitraret cingulū sequeret suū ꝛ illico fidēter ꝯsurgēs id futurū sperās qd̄ p̄ce quesierat naui alligari cingulum iussit: ꝛ ab ea tuuenes ammoueri ōnes: nec āte factū ē q̄ trahēre claudia facilime nauē a vado euelleret ꝛ mirātibus cunctis eā in ꝑtē quā cupiebat traheret. Ex q̄ tā mirabili successu secutū ē e vestigio vt ōni

mode ímmunio ſeruata puoldcia maxima daudie laude in ꝓriū veteret opínio. Et ſic q̄ ab lit' turpi laſciuie nota maculata, pceſſerat decorata inſigni puoldcie ſplēdore pñam reintrauit. Aterū z ſi,p voto claudie ceſſerit abſit vt exiſtimē ſane mēs eē quāuīcūq; innocue filia audere Belle em vt ſe qs oſtēdat inſontē id agere qō ꝓter naturā ſit cēū pcī⁹ tēptare ē q̄ obiecti crimínis purgare labē. Bcē nobis agēdū ē:ſcē vuēdū. z ſi min⁹ boní exiſtimemur nō abſq; bono nro pauł de⁹. Ault qppe nra firmet pacētia aufera² elatio exerceat vir⁹: z vt nobiſcū ipſi leremur:dū alioo in dignos ſufferim⁹. Sat; nobis ē multū ē ymo pmaximū ſi deo teſte bene viuim⁹ z rodrco ſi mi nus bene de nobis ſennunt hōies dum bene fecerimus nō curemus dū male vt emēdemur tota viribus inſtādum ē vt eos poſſus male opinantes finamus q̄ male agētes ſimus.

De Hypſicratea regina ponti. lxxvi.

Ypſicratea/q̄uis eius origīnē ignorem⁹/magni tñ mitridatis iuſ z pōti grādis regi na fuit:forma ſpectabilis z inuicti amoꝛ in virū adeo ꝓmēdāda vt ex eo ſuo nōie ful/gorē ꝓpetuū meruerit. Mitridati qppe diuturno atq; ſumptuoſo z diſcriminib⁹ varijs pēdulo aduerſ⁹ rōnos bello laborāti/eſto illi barbarico more ꝓlugere alie z ꝓcubine plume ſoleāt: amoꝛ exprimit facib⁹ incēſa ſeu regiōes ꝰplissimas pagīnas ſeu certamina ineūti ſeu trāſfretatiōes parāti ſp fuit fidiſſima z inſeparata comes. Hec egdē egre ipſi⁹ abſentiā patiēs atq; exiſtimās ne minē poſſe ꝓter ſe rite obſequia impēdere viro:z vt plūmū infida miniſteria ſoꝛe ſeruoꝝ z vt ipa dilectiſſimo ſibi poſſ; opportuna ꝓſtare z difficilimū videret ſuſpirit tñ ꝓſequēdi ꝓfiliū. Et qñ tāto pre muliebria habit⁹ videba² iuuēnis z indecēs latere bellicoſiſſimi regis incēdere femina vt mare fingeret ante alia aureos crines/q̄b⁹ plūmū gloriāt mulieres/foꝛcipib⁹ ſecuit: z fideri vult⁹ ſui pcipuū decus nō ſolū vnaui crinib⁹ galea tegere paſſa ē cui puluere z ſudoꝛib⁹ ac armoꝝ de/turpare rubigine armillas aureas z iocalia veſtesq; purpureas z inpedes fluxas ponere aut ge/nuenus reſecare: z eburneū pect⁹ loꝛica tegere: atq; tibias ocreis cruciare: abiere anuloꝝ: z di/gitoꝝ pciosiſſima ornāta z eoꝝ loco parmā haſtasq; geſtare fraxineas: z pharetras loco monilium cingere z adeo apte ōnia vt ex pculāti regina veteranū factū militē ce/das Gz forſan facilia hec:aſſueta quē regijs in thalamis odoꝛ mollicies z ocium ſpectare:p raro ei eis omiſſis animo virili pdita eqs inſidere diuiſiſſ; inuicta z armoꝝ onuſta p⁹ virū p aſpa mō tiū z lubrica vallium die noctesq; algoꝛes: eſtuſq; ſupās tecto diſcurrere curru plexipta ē: regaliſq; thoꝛi loco nauū q̄q; ſolū z luſtra ferarū durato corpe cogāt ſōpno impauida victoꝛi viro ſeu ~~pfugo~~ ſp comes ~~adiuuit~~ ~~z~~ ~~laboāi~~ ~~z~~ ~~ꝓfiliorū~~ ~~pcepo~~ ~~incedēs~~ ~~vbiq;~~. Quid multa: pios odios vulne ra ocreis ſanguinē quē z ipa pugnās ſpiculis fundebat aliq̄n poſſe abſq; horroꝝ ſpicere dicuit z aureis cānib⁹ aſſuetas equoꝝ fremitū militares tumult⁹ z daſſica audire abſq; mēs obſtupfac tōe coegit. Tāde aī multa ꝓuliſſ; ēt robuſto militi grauia mitridatē a greco pōpeio ſupatū atq; ſatigatū p armenios ſalt⁹ pōtiq; latebras z efferatas quaſcūq; natōes aī pauos ex amico ſecu/ta ē: nūc afflictū ſpe melioꝝ retrahēs: nūc ſolaciis quoꝝ aſpidū nouerat demulcēs. Adeo vt illa tñ ꝓſolatōis amuleti vt in q̄ſcūq; ſollicitudines ageret ꝓlugali ſibi videret in thalamo refoueri O pect⁹ ꝓlugalis dulcedinis ſacrariū. O inexhauſta amicicie vir⁹: q̄b⁹ quāq; ſanctis viris⁹ mu lieb̄re animū roborastis. Nulla pfō vlīg vxoꝝ p viro filia ne dū grauiora pauit. Quo merito ſi in e⁹ ꝓpetuā laudē fāi grae verſata ē minimū admirari in me poſteritas poterit. Cterū ex tot ha/boꝝ⁹ tāq; indita fide benemerita mulier a viro nō ſatis dignū cepit pmiū. Vbi cū is ſenex tā fidā ex ea ſuſcepiſſ⁹ erat⁹ occidiſſ; z regnāb⁹ rōnoꝝ viab⁹ nō ſolū in regnū ſed in regiā ſe recepiſſ; eſto animo mollire² ingēnia z legatōb⁹ varias atq; lōginq; natōes in bellū aduerſ⁹ rōnos ſuſcitare

conare' a Sybarnace filio ob eꝰ seuiciã in filios amicosq; relegãte obsessꝰ ẽ. Qõ aĩ cerneret euz inexorabile inuẽisse postremã rerũ suarũ arbitratꝰ ruinã cũ religõ tã ꝓiugibꝰ q; pliabꝰ z filiabus hyphicratea/q; tot vite sue subsidia laborãdo pstiterat/ne illi supuiueret veneno absumpsit. Sa/ne ingratũ mitridatẽ opꝰ hyphicratee mentũ gloriã minuisse: non potuit. Corpus mortale ve/neno immatura morte sublatũ ẽ: nomẽ vero eꝰ monimẽta venerãdarũ lrarũ ad nos vsq; z imꝑ/petuũ fama celebrãt viuet: z a lõga q; dẽ posteritate fraudari non poterit.

De Sempronia Romana. lxxvij.

Sempronia alterã a supioꝝ fuisse celebrãt ingenij; seminã sepiꝰ legisse memínimꝰ. Sz vt plimũ ad nephãdã ꝓpensionẽ. Hec maiorꝝ testimonio genere inter rõnos z formositate splẽdida fuit: z tã viro q; liberis fortunata fuit. Quorũ cũ nõia minime teneã in ꝺubio vtraꝰ vt q; in femina laudari forte possũt seu ex qbꝰ nomẽ eꝰ refulsit ꝓmũ loca occupẽt. Fuit iꝰ hec inge nij; tã ꝓmpti tã q; versatilis vt intelligeret illico z exq;reret ẽt imitãdo q; q; aliquã dicẽtẽ aut fa/cientẽ videret aliquãdo. Hanc cũ nõ solum latinas sz z grecas lras didicisse: ausa ẽ: nec muliebri/ter quinymo adeo pspicaciter versus dum vellet ꝓponere vt in admiratõez ẽt traheret q; legissent. Egregiũ q; ppe z laudabile in docto viro. Fuit insup tã tã q; elegãs facẽtie: vt modestiã suade dere: iocos mouere: risum eliere: mollitiẽ atq; pcacitatẽ exprimere volẽs: posset: z qõ maiꝰ ẽ/tã le/pida mor in loquẽdo fuit vt in quocũq; sermõis genere verteret illuꝺ faceciẽ atq; leporẽ plenũ au diẽtiũ auriꝫ inferret. Poeterea psallere elegãter z eã ẽt saltare nouit. Que q; dẽ ẽt si sane vtãt/ san ꝓmodũ de plimũ in femina voluptas sunt. Ceterũ pessimis imbuta facinoribꝰ lõge aliter vsa est. Tã audacia nimia pcta nõnunq; in viros dãnãdosq; nimium ausꝰ euasit: z duz psallere z sal tare instrumẽtis pclõ luxurie in lasciuiã vteret vẽs libidine ad eã exercitãdam fama pudorẽ ma tronalis õnino neglecta hõtes sepiꝰ resiluit q; regreꝺeret ab eis. Quas hꝰ malis qõ in nõnullꝰ tã validũ cernimꝰ existimes fuisse radices. Ego naturã abfit vt dãnẽ: eꝰ quãtumcunq; magne sint vires dotis rerum principia flexibiles aõs sunt: vt ea fere quo velis puo labore ducas: qõ natum ẽ z sic neglectuz sp vergit in peiꝰ. Nimia enim vt arbitroꝝ in adolescẽtulas maiorũ indulgẽtia vir/ginuz sepe cõpuata sunt ingenia: qbꝰ licẽtiose vt sepiꝰ fit cõdinãtibꝰ in lasciuiã paulatim semi/ta ceciꝺit tepiditas: z insurgit illico audacia aucta a stolida q; dã opiniõe q; asserunt id decere qõ libet. Et pꝰ q; eo semel imꝰ ẽ vt infectuz fit virginale decus z frõtis rubor abiectꝰ vt retrahamus labẽ tes in vacuum laboꝝ impẽdimus. Hinc nõ solum libidini hõim mulieres occurrunt: sz puocãt. Post hec Sepronie fuit auri cupido pmaxima: z vti ad adipiscẽduz turpi q; stui se nudã ingere/bat: sic in q; buslibꝫ scelerib⁹ erat in expẽdẽdo ꝓfusa. In tãtuz ut nullꝰ illi eẽt in auaricia z in ꝓdigalitate modꝰ. Lxidale malũ ẽ auri cupiditiũ in femina z mãifestissimũ videri pctor testimo niũ. Que q; dẽs mẽtẽ sibi natura aduersã intrat vt muliebrẽ: cui infixa tenacitas nulla pter in opiã salutis spes bẽn decoro pr: de hõestate eꝰ de q; suis substãtijs actũ ẽ. Nõ em̃ ãte substitũt q; in extremũ cedeꝰ z miseriã venerint. Mulierũ pmonia ẽ ad eas spectat cũ fide seruare q; ẽditũ de sert a viri. Hec quãtũ auri dãnãda cupido z imoderata pfusio mñ laudãda ẽ: cũ ipa sit sensim substãtiarũ auctrix egregia: dõestice rei salꝰ integre mẽtis testio: labiorũ solacũ: z incõcussa splẽdi de posteritatis basis. Poro vt in vnũ eꝰ z extremũ vt arbitroꝝ fadnus: õnia eꝰ ꝓduda⁹ scelera fla grãte illa pestifera face: sedicõsi hõis lucij catilinez se inige ꝓfilijs z ꝓiuratoꝝ nũero ad desolatio nẽ ppetuã rõe reipublice in ãplioꝝ vires assidue extollẽte faanoꝝsa mulier ad plenioꝝ suarũ libidinũ captãdoꝝ licẽtiã io appetẽs qõ ẽ pdit hõib⁹ fuisse horoꝝ ꝓiuratis se imiscuit viro: do mus ẽt sue generalia seuis colloquijs patere sp. Merũ negocijs obsistẽte deoz decretis studio cõ iuratoꝝ detectis insidijs: cuz ia Catilina fesulas secessisset in alioꝝ exercituz frustratã arbitroꝝ coniurasse. Et q; dito eꝰ ingeniuz laudare possuꝰ z ob id illã extollere: turpe existimauz vt dãnem⁹

neceſſe eſt. Nã matronalis ſtola labefactata laſciuijs pluribus egit vt in ſuũ ordẽ cuaderet nota sempronia. Que ſi modestiã conſeruaſſet euaſiſſe poterat gloriosa.

De Coniugibus Cymbroꝝ. lxxviij.

Cymbroꝝ a gayo mario acri certamine superatorum pgrãdio cõiugum fuit numꝰ pudicitie sacro ꝛ pstãti ppositu laudãduo: quinymo extollẽdꝰ pãpue. Nã quãto fuit quãtitas ãplior tãto videt honoribus sublimãde maioribus: ꝛ hoc ideo: qꝛ in castitate obseruãtia deuitasse paucas plerꝙ legimus multas puãsse nũq; aut rarissime audiuimꝰ. Romãis rebus floretibus theutones Cymbriq; ꝛ qdã alie barbare natões ab Arthoo in romanũ ditrauere nomẽ: ꝛ in vnũ pmũ conuenêres vt eos in fugã verti posse nẽo sperauit: plures ꝛ natos ꝛ supellectilẽ õnẽ secũ magno agmine trahere vehiculis: inde vt õnẽ ytaliã vno ꝛ eodẽ tempore impetu tripito illã intrare agmine triplici tutiore statuere. Quibꝰ fic veniẽtibꝰ pstrenuꝰ tumultu romãis gayus marius pul/in quẽ inicio õnis reipublice spes ea tẽpestate videbat/obuiꝰ missus pmos obiectos habuit theutonũ insolẽtes duces: aduersus quos in nihilo ordinãtes certamẽ cũ pseruisset ꝛ lõga pugna ptũ aliq; diu nutasset fortuna postremo multo sanguine suo terga vertere theutones: deinde in cymbros ituꝝ ẽ: ꝛ vt theutones apud aquas sextias ficillos in cãpo ranꝺio dupliꝫ fudit certamine: fcã hõim strage pmaxima. Qó aduenêres aĩ certis impetrãt sepe fiue plures nõ virorũ secure sunt fugã. Bꝛ plaustris/quoꝝ pgrãdis illis erat copia/in formaꝫ valli redactis stulto ſꝛ animoso pfilio pustis fustibꝰ lapidibusq; gladijsq; libertatẽ suã castimoniãq; tutare q; lõgius possent dispositere. Bꝛ ade fcã aduenientibus marianis militibꝰ aĩ nõ diu obstitissent sentire qñ in vacuũ conatus dispenderẽt: ꝛ ob id ſi possent inire aĩ imperatoꝛ pcordiaꝫ petiere. Erat enim illis infixũ animo ſi viros ſi sedes animas ſi substãtias oẽs pugna pditissent vna saltẽ q̃ possent via libertatẽ ꝛ pudicitiã seruare suã: ꝛ idcirco postulauere vnanimes nõ fugiẽ

tiū viroꝝ pacē: non in patriā redire suā: nō vt sua reseraretur auro dāna. Ez vt oēs Romā virginib⁹ vestalibus iūgerētur. Quod cū honestissimū vilium foret z finere mēt testimoniū nec impetrassent successe furore inobstinatā voi sui pseuerātiā per seuū iuere sacnus. Nā āte ōnia collio in terrā puio filio atq; pempt vt illos qua poterāt via turpi seruituti subtraherēt nocte eaō intra vallū a se cōseptū: ne vt ipse in ordē⁹ sue castitatis z victoriū ludibriū traherentur laqō omnio loriq; morte pseuere sibi nec p̄de aliud ex se pter prudentia cadauera auidis liqre militibus Iuissent fractis hominū viribus alie supplices victoribus obuiā soluto crine: tēto manibus precibus z vlulatu ꝑplētes ōnia: z quod fuisset obscenius nonnulle blandicijs z amplexib⁹ impetrassent si potuissent suppellectilis pseruatōe pdiū in patriā: nulla hōestat femine habita mētōe permisissent more pecudū trahi. Ast cymbre pstāti pectore melioꝝ fortune seruare animos nec vlla passe sunt ignominia maiestatis gentis sue gloriā fedare: oūq; seruitutē z turpitudinē laqo obstinate fugerēt: nō viribus sed fortune crimine suos hōies superatos ostēdūt: z castimoniē sue paucis abiectis ānis/quibus suspēdio supuiuere potuissent/vitā longissimam quesiuerūt: z vnde miraret posteritati liquerunt: nā grādē sz mulierum multitudinē nō exclūdētōe non ex cōsulatu publico infra noctis vnce spadū nō aliter q̄ si pūs idem omnibus fuisset in eandem mortis sententiam deuenisse.

De Julia gay Cesaris filia. lxxix.

Alia z genere z coniugio fortan totius orbis fuit darissima mulierū: z lōge dario: amore sanctissimo z fōi repentino. Nā a gayo iulio cesare ex cornelia pinge Cynne quater pfulle filia vnica progenita ē. Cum iuli⁹ ab enea indito troianoꝝ duce p multos reges z alios medios patres nā duxit originē: materna vero ab anco quōdā rōnoꝝ rege gloria bellorū atq; triūphoꝝ z dictura prenua insignis plurimum hō fuit. Pupiā pterea pōpeio magno ea tēpestate rōnoꝝ darissimo viro: q in vindicijs ceponendis elegz de nouo faciēdis tribus nacōib⁹ subigēdis piratis vi extinguēdis fauore romane plebis obtinēdo z regū orbis tot⁹ dictatas acquādo nō minus tamē

sz celū oē fatigauit diu. Quē adeo illustris mulier esto iuuēcula z ille puect⁹ etate ardēter amauit vt ob id immaturā mortē quesierit. Nā cū pōpeius in comicijs edilicijs sacrificaturus ab hostia quā tenebat ex suscepto vulnere se in varia agitāte plūmo respgeretur sanguine z ob id vestibus illis exutus domū alias induturus remitteret ꝯtigit vt deferēs ante alios iuliā p̄gnantē haberet obuiā: q̄ cū vidissz viri cruētas vestes anteq̄z cām exquireret suspicata ne forsan pōpeio fuissz violēta manus iniecta: quasi nō illi occiso dilectissimo sibi viro supuiuēdū foret in sinistrū repente delapsa timorē oculis in tenebris reuolutis mānibus dausis ꝯcidit: z e vestigio expirauit nō solū viri atq̄z ciuium romanorum sed maximo totius orbis ea etate incommodo.

De Porcia Cathonis vticensis filia. lxxx.

Porcia e⁹ marci Cathonis fuit filia: q p⁹ eductas de egipto p ardētes solitudines lybie in affricā pōpeiani exercit⁹ reliquas victorie cesaris impatiēs apud vticā se occidit. Nec equidē insignis mulier a patria fortitudine atq̄z pseuerātia degenerasse in aliquo visa est. Hec āt/ vt alia e⁹ virtutē predara postponam⁹/ cū ēt viuēte patre decio bruto nupsissz adeo eū dilexit integre atq̄z caste vt inter ceteras muliebres curas is eēt lōge prima atq̄z precipua: nec oportuno tpe potuit honestas amoris flāmas casto occuluisse pectore. Que quoniā e⁹ in ꝑpetuā euasere laudē ad e⁹ āpliādā daritatē se offerūt vltro. Quieuerat iā pestifer tumultus bellorū ciuilium oppressis a cesare vbiq̄z pōpeianis cū in eū dictatorē ꝑpetuū vt satis animaduersum ē regnū affectātē senat⁹ ꝑs sanior ꝯiurauit q̄s inter fuit z ipe brut⁹. Qui integritatē porcie ꝯsci⁹ cū eidē scelesti facinori apperuissz archanū factū ē: vt ea nocte cui dies eluxit: q̄ cesar hūanis reb⁹ ꝯiuratorū ope subtract⁹ ē exeūte bruto cubiculū porcia tōsori nouaculā sumeret q̄si vnguiū supfluitatē resectura fingēsq̄z illā sibi casu cecidisse se ex animo vulnerauit. Sane astātes ācillule cū manare vidissēt sanguinē aliquid graui⁹ suspicate damore sublato abiens brutus in cubiculum reuocatus est: z ab eo obiurgata porcia quoniaz tonsoris p̄ripuissz officiū. Porcia āt semotis ācillulis in q̄t minime temerarie factū qd putas ē. Tētatura āt q̄ animo me ipaz gladio pimere z mortē ꝑpeti possem si min⁹ tibi p votis cepta succederēt feci. O inexhausti vigoris amor z vir tali ꝯiuge felix.

Sed quid. Altro in scelus a coniuratis stum est: z occisores occiso cesare euasere non tamen im
pune. Sed cum preter exptmatum ōnia responderent a senatu reliquo dānari patricide indiuer/
sa abierunt. Brut⁹ āt z Cassius in ozīē tēdēres nō puas copias aduersus octauianū cesarem
z ātoniū cesaris heredes collegere. Aduersus quos cum octauianus z antoni⁹ eduxissent ex/
ercitum apud philippos pugnatū est: z cum victe fugateq; Cassij brutiq; pres eēnt: z ipse bru/
tus ēt occisus ē. Quod cū audisset porcia nil sibi subtracto viro letū futurū existimans: arbitrata
nō alio animo morē passura q̄z olim ultri tonsozij vulnus confestim in vnus ppositū vēit: z cū
ad volūtariam necem nullum sibi adeo dto vt impetus expostulabat prestari videbat instrumentū
ignitos carbones quos forte propinquos hēbat indubitāter manibus gutturi iniectos e, hau
sit. A quibus precordia exurentibus spūs vitalis abire in mortem coactus ē. Nec dubiū quin
quātomagis inusitatum moztis genus intulere tanto occūbēs plus fulgoris ciuigalis diligen
tie ingessere. L⁹ ēt foztunidini patrie reseratū manibus vulnus nil merite laudis potuit auferre.

De Lucia quinti Lucretie ciuge. lxxxi.

Lucia romana fuit mulier z si nōi fidē dabimus ex prosapia curionū: si opibus mire
pstantie atq; integerrime fidei vetustatis splendidum specimen. Nam cum eo in turbi/
ne rerum quo trium virorum iussu noue proscriptorum in vrbe apposite tabule sunt.
Quintus lucretius eiusdem coniunx inueniretur proscriptus vna cum plurib⁹ ceteris fuga cele/
ri patrium solum linquentibus z vix tutam inter ferarum speleas z solitudines montiū seu apō
hostes romani nominis terebram inuenientibus solus ipse amantissime vxozis vsus psilio in/
tra romana mēnia intra tomestici lari⁹ pietes intra coniugalis cubiculi secretum in sinu ciugis
intrepidus latuit z tanta vxozis solertia tam sagaci industria tanta fidei integritate seruatus est
vt preter anicillulam vnam consciam nemo ēt ex necessarijs arbitrari ne dum scire potuerit. Quo/
tiens ad contegendum ante facinus credere possumus mulierem hanc exoleta veste habitu sozdi
do mesta facie flentibus oculis neglecto crine nullis cōptā te moze vlamēt; anxio suspiriis pcto
rem ficto quodam amentie stupore in medium prodisse: z quasi sui inscia discumisse patriā intras
se templa plateas ambisse: z tremula atq; fracta voce dum videret deos precibus votisq; bono/
rasse pauctasse obuios amicos: nunquid lucretium vidissent suū: an scīrēt: nūqd viueret: z si
viueret quozsum fugā cepit: qb⁹ socijs: qua spe: preterea se suminope cohoztare fuge exilijq; z in
commodozum comitem fieri: z hmōi plura factitasse que infelices pstuere facere: latebras qdez
viri integumenta prevalida. Quib⁹ insup blādicijs quibus alimenti quibus suggestiōibus
andillule secreti conscie firmasse animū faxosumq; fecisse. Quibus demū psolatōibus spem rex/
isse viri trepidū; pectus anxium animasse z metum in aliqualem traxisse leticiā. Et fic reliquis
eadē peste laborātibus z inter aspera montiū maria estus celi procellas barbarozuq; phidias odia
hostium infesta z manus quiq; plequētiū misere pclitātib⁹ solus lucretius in gremio pijssime cō
iugis tutus seruat⁹ ē. Quo sanctissimo ope Lucia non immerita sibi dantatez quesiuit eternā.

De Hortēsia quinti Hortēsij filia. lxxxij.

Ortensia quinti hortēsij egregij oratoris filia dignio extollēda laudib⁹ ē: cum nō solus hortēsij pīs facūdiā virtuti pretore ꝑplexa fuisset eū et pronūciādi vigore seruauerit quez oportūitas exigebat: et sepissime in viri rostris causis ꝓficere ꝓsueuit. Hec ātē triūuiroꝝ tpe cū mīonarū multitudo exigēte reipublice necessitate intolerabile fere onere pcunie exolucndc grauata videret: nec hōim inuēiret aliquo q in rē tā incōgruā pstare prodniū auderet: sola ausa ē pstāti animo cora triūuiris rē feminarū assumere: eāq; pcādo tā efficaciter inexhausta sacun/dia agere: vt maxima audiētiū admiratōe muratq; sexu rodiuuo hortensius crederet. Hec in/felicter op⁹ tā egregiū a femina ꝓsumptū aut executum ē. Hā vti nulla in pte fracta orōe à lau/dabili sui iuris demōstratōe desecerat: sic nece exoptato aliqd a triumuiris diminuuz ē: quinymo pcessum libere vt lōge ꝑlior po iniuncte pcunie temeret. Arbitrati quātum sub mīonali scola in publicum tacitumitas laudāda videret mīi opportunitate exigēte ornatu suo decora fit extollenda loquacitas. Quo tādē scō nō ablq; maximo hortēsie fulgore reliquuz qō minimum erat a mīo nio facile exactum ē. Quid dicā vidisse mīi videri ꝓlapse spiritus in hortensia afflauisse femina in de eam merito nomen hortensie consecutam.

De Sulpicia Trustellionis ꝓiuge. lxxxij.

Sulpicia lentuli Trustellionis ꝓiunx eq; fere beniuolentia sibi adinuctit inodibilē famā Fuit em hec ea de q̄ supra pcella ꝓscriptus a triumuiris tēculus. Qui cum essz voluci fu ga turat⁹ in filiā z sibi exul moraret z inopo: fcā e⁹ ten sulpicia credor in sententiā iuise laborez vna velle cuz ꝓiuge pati. Rata indecēs esse ꝓcres leros honores z fortunam candidaz fere cum viris: hasq; rotundem erumnas si oportunuz fore sit fuga rēiuere. Veruz nec ad vi/tuz pgere facile sulpicia ꝓsecuta ē. Sūma qp̄e diligētia ne exiliuz seqre⁹ viri a mīe seruabat iulia Bz q̄o nō ludit ver⁹ amor custodias. Captato i⁹ qpe suili supra veste mīe custodiosq; cecepit nūq

duab⁹ tm̃ ãcillulis z seruul totidē socata splēdida mulier natale solū pñs q̃ penates linquēs: ex ule virū secuta ē: aī posz lege nō phibēte infelix abdicato marito nouas celebrare nupcias. Nec expauit mulier indita p subterfugia z mare est⁹ atq; mōtana ytalica incerta viri seq; vestigia: cūq; p incognitas regiōes exqrere donec ꝓpto se iūxerit. Honesti⁹ rata p mille discrimina vite viruz se qui a fortuna delectuz q̃z eo exule laborāte in pña vacare delicijs: z geti. Indite pfō mēti z pu dēte viruz pod⁹ q̃z femina revolēt tale iudicium ē. Nō enim sp auro z gēmis splēdēdum: nō sp indulgēdū cultui: nō sp estiu⁹ fugiēd⁹ ē sol: aut hyemis pluuie: nō sp colēdi sunt thalami: nō sp fibi pēdum: sz aī virī exigēte fatorum serie subeundi labores: exilia ppti pauptiē tolerare: picula forti ferre animo: hec vxoiī spectāda milicia ē. Hec sunt bella: hec victorie: z victoriarum triumphi pspicui: mollidē luxumq; z āgustias honestate z pstāti z pudica mēte superasse. Hinc illis est fa/ ma phēnis z glia. Erubescāt i² q̃ nō solum felicitatē vmbreculā tori sequunt pdib⁹ sz hec magis q̃ ꝓ pmuni pfugij ꝓmō nauseā timēt: leui soluunt labore: natōes exteras horrēt: z exp allēt fossā audito boūs mugitu: cum in sectādis medijs fugā laudēt maria placēt: sortēq; animā q̃bus/ cunq; ꝓmunitatibus scelestissime prestent.

De Cornificia poeta. lxxxiiij.

Cornificia vtruz rōna fuerit an pod⁹ extra ꝓpisse nō memini. Veruz testimonio vtruz mēoratu fuit dignissima. Ympāte āt octauiano cesare tāto poetico effulsit togē vt non ytalico lacte nutrita sz castalio videret latice z cornificō germāo fre eiusdē cui poete insi gni eq̃ erāt illustrio in glia. Hec ꝓtēta tā splēdida facultate valuisse verbis reor sacris impellētibus musis ad celebrādum helicōniuz carmē sepissime calamo doctas applicuit man⁹ colo reiecta: et plūma ac insignia scripsit epygmata: q̃ hieronimi ps̄ biteri viri sanctissimi tpib⁹/ vt ipe testat/ sta bāt in pādo. Quid āt in posteriora deuenerint scīa nō sat cui hēo. O femineū cor⁹: neglexisse mu liebria z studijs maximoz vatū applicuisse ingeniuz. Verecundē⁹ segnes: z de lepidis misere dif fidētes: q̃ q̃si in odiuz z thalāmis nate sint fibimet ipis suadēt: se nisi ad ūplex⁹ hōim z filios exiguē dos alēdos q̃z vtiles ē: aī ōnia q̃ gloriosos hōres faciunt si studijs insudare velint hēant cum eis cōia. Donuit hec nature nō abiectis virib⁹ ingenio z vigilijs femineuz superasse sexum: z sibi ho nesto labore ꝓpriuum q̃sisse nomē nec qppe gregariuz sz qō restat paucis ēt viris rarissimum z ex cellens.

De Mariamne iudeorum regina. lxxxv.

Mariāmis hebrea femina genere q̃m viro felicior aristobuli iudeoī regis ex alexādra re gina hyrcani regis filia gēita fuit. Late q̃z inulle pulcritudinis data vt nō soluz eo tpe cet⁹ formositate feminas aīīte credere⁹ sz celestis arbitraret ymago pod⁹ q̃z mor/ talis. Hec credulitati huic Marci āthonij triūuiri testimoniuz detulit. Erat āt Mariāne fr ex eis/ dē pēnib⁹ nōie aristobul⁹ eq̃ sceā pulcritudinis z etat. Cui aī alexādra mr ꝓpatruī dan sacer/ doq; ab herode Mariāmis viro atq; rege sūmopē cupet atq; pauraret. Bellij amia suasiōe āthoī effigies opumi pictor artifico in tabula delinitas ad āthonium triūuirū extreme luxurie hōiez ad e⁹ in se excitādā libidinē z p ꝓsequēs in deliderū suū trahēdū in egiptū vsq; trāsmissas aiunt. Quas aī vidisset āthoni⁹ ꝓmo in admiratōez lōgiuscula pstitit: deīn dixisse asserunt: hos q̃uz ad formositatē profō dei filios ee: z subsequenter iuramēto affirmasse se nunq; aut vsq; ne duz pulcritudine fuerit insignis: animi tñ ingēti fortitudine lōge magis emicat. Que aī ad nu bilē venisset etatē infausto omine herodi antipē iudeoruz regi nupta est: z maximo infortunio

ſuo ſumme ob eius venustatem ab eodem dilecta· Qui cum gloriaret plurimum se solum orbe toto possessore pulcritudinis diuine in tã grãde animi cura lapsus ẽ ne qo aliter in hoc sibi posset equari vt timere ceperit ne sibi supstreo euaderet mariãneo· Ad quod euitãdũ primo cũ vocat⁹ in egiptũ ad Antonium essz iturus cãm dictur⁹ super morte Aristoboli fratꝛ Mariãnis a se occisi: z demũ Antonio mortuo accessurus ad octauianũ cesarẽ z purgatur⁹ si possz qp amicos antonij aduersus eum auxilia prestitissz Lipzinie matꝛi amicisqz reliqt vt si qd in eum quod in mortem tenderet ab Antonio vl cesare seu casu alio ageret mariannem pcipue occiderẽt· Oridẽda sagacissimi regis insania ob alienum incertumqz commoduz ante vexari z inuidere post fatũ· Qꝺ occultissime factum fuerat resciuit tractu temporis mariannes: z cum iam ob Aristoboli inoigˢnam ceden in herodem concepisset execrabile odium arbitrata se ab herode nonnisi ꝓpter pulcritudinis vsum diligi: cumulauit irao vitã suam bis immerito ab eodẽ damnatam egerrime ferens: z ꝙsulo Alexãdrũ z Aristobolũ pspicuos pulchritudine pueros ex eo enixa fuerat: in nllo potuit moderasse conceptum: eoqz ferente impetu celapsa est: vt amanti viro suum negaret cõcubitum z dum spernere quasi vltio regio prosapie omnio in se resurgeret inuleo: gestu quodã elato illi⁹ conabatur calcare potentiam. Nõ vrita persepe dicere palam herodem alienigenam nõ iudeum nec regie prolis hõiem/quinymo ignobilẽ z ydumeũ: nec regia pluge dignũ: mucẽ insolentẽ infidũ sceleſtumqz z immanẽ beluam· Que z si herodes cum difficultate pateꝛ tñ amore prohibente nil seuũ audebat in illã. Tandẽ in priuo procedentibus rebus/vt placet aliquibus/a Lipzinia herodis matre z Salomonie sorore quibus summe grauis erat mariãnes: actum est vt a subornato ab eisdẽ pincerna herodi accusaretur qp eum conata sit exorare vt illi amatorium poculum quod ipsa paraueꝛat propinaret: seu/vt volunt alij/ qp effigiem suam spadonissimam non eo tempore quo premonstratum est nec matris opere sed motu suo post conceptuz in herodem odium ad Antonium vt illum in suum desiderium prouocaret z in herodis odiũ transmisisset· Que cum crederet herodes z mariãnis in se maliuolentia fidem faceret irritat⁹ z ãpto furore succensus cum amicis longa oõe pquestus est: eo qp eius suadentib⁹ z Alexandra mariannis matre ad eius gratiam promerendam deductus est: vt eam ranõz in regiam maiestatẽ exãdum molientẽ capitali dãnatã supplicio subtraꝛet occidi· Que quidẽ in se tãtũ exãrauit generosi animi vt vsq; pẽsa morte integro vultus sui seruato decore: nec vlla ex pte femineo ritu flexa z obiurgãtem maꝛitum tacita audiret: z flentes ceteros genio ficto aspiceret: vt in triumphuz letissimũ nõ solũ intrepida seo aspectu alacꝛi nullis pro salute sua precibus ꝓcubuit in mortem eãqz a carnifice vt optatam suscꝑ· Que qdẽ tã immota securitate nõ solũ efferati regis mista/ut inuidiã sed z plura suo nõi secula auxit qꝫ mortalitati sue mẽtes ꝓsisse lacrimis ꝓcibusqz subiecisse flexus potuisset herodes.

De Cleopatra regina Egipciorum. lxxxvi.

Cleopatra Egipcia femina totius orbis fabula ⁊ si per multos medios reges a ptho
lomeo macedone rege ⁊ Lagi filio originē traxerit ⁊ ptholomei dyonisij seu / vt alijs
placet / nimei regis filia ad impādū p nephas tñ ipsi regno puenerit nulla fere nisi hac
⁊ oris formositate vere daritatꝫ nota resulsit. Cū ecōtrario auaricia crudelitate atq; luxuria om/
ni mūdo conspicua facta sit. Nā / vt placet aliquibus / vt ab eiusdē dominij inicio sumam⁹ exor
dium dyonisius seu mineus romāi populi amicissimus iulij cesar⁹ ꝯsulatu p̄mo in mortē veni/
ens signatꝫ tabulis liqt: vt filiorum natu maior / quē aliq lysaniā nōiatū arbitrāt / sumpta in cō
iugem Cleopatra ex filiabus ēt natu maiore vna se mortuo regnarent. Quod eo q̄ familiaris/
sima eēt apud egipcios turpitudo matres filiasq; tñ a ꝯiugijs exclusisse executū ē. Porro exu
rente Cleopatra regni libidine vt nonnullis visum est innocuum adolescentulum eundēq; frēz
⁊ virum suum quindecimum etatꝫ annum agentem veneno absumpsit: ⁊ sola regno potita est.
Hinc asserunt cum iam pompeius magnus asiā fere ōnē occupassꝫ armis: in egiptū tēdēs sup
stitem puerū mortuo subrogasse fratri: eūq; regē fecisse egipti. Ex quo indignata Cleopatra ad
uersus eum arma corripuit. Et sic se rebus habentibus suso a cesare apud Thesaliā pompeio et
puero rege a se scō litore in egipciaco ceso aduenientē post eum cesare ibidem bellum int̄ se geren/
tes inuēit. Quos cum ad cām dicendam se coram accersiri iussisset vt de Ptholomeo iuuene sile
amus vltro effrenata malicijs mulier Cleopatra: de se plurimum fidens: regijs insignita notis
accessit: ⁊ auspicata sibi regnum si in suā lasciuiā domitorē orbis cōtraheret cuꝫ formosissima eēt

ꝛ oculoꝝ ſcintillãtiũ arte atq; ore facũdia fere ꝙo vellẽ capet puo labore ſuo libidinoſũ pandp̃ in
ſuũ ꝓtubernĩũ traxit: plerisq; noctes medio alexãdrinoꝝ in tumultu cũ eo pẽo habuit: perpiq; vt
fere õnib⁹ placet/filiũ quẽ poſtmodũ ex ptholon nõie cęſarionẽ nũcupauit· Eãdẽ cũ ꝛ ptholon tue
puer a cęſare dimiſſ⁹ in litꝛatorẽ ſuũ impulſu ſuoꝝ bella vertiſſz: ꝛ ad octauũ mittebat pęgamo
in auxiliũ cęſari veniẽti cũ exercitu occurriſſz. Vbiq; a cęſare q̃ritur eũ alio illũ puenerat iuſſ⁹ fu
gã ſcapha tẽptaret ꝛ pluriũ intuẽtiũ pſſ⁹ pẽdere mergeret ꝛ ſic pacare reb⁹ ſuã alexãdrie ꝛ edi
tõe cũ cęſare eẽtiũr⁹ in pharmacẽ põi regẽ q cũ põpeio fuerat q̃ſi nocturũ exhibitiur⁹ deopite p̃n tũ
ac eo ẽt q̃ in fide mãſiſſz eidẽ nil aliud optãti regnũ pęſſit egipti· Arſinoe ſorore educta ne ſeꝛ
ſan ea duce nouũ aliq̃d moliret in eã. Sicilã ſcelere gẽino acepta regnũ deopatra in voluptate ef
fuſa ſuaꝝ q̃ſi ſoꝛtũ oĩũ aliũ regũ fuã auꝛi ꝛ iocaliũ auida: nõ ſolũ ꝓtubernaleo ſuoꝝ talũ m. vo⁹
arte ligat ſua ꝛeã ꝛ tẽpla ſacraſq; egipciorũ edeo vafio ſtatuo thezauriſq; ceteꝛ vacuas ĥ offeꝛta/
ditũ ẽ· Hinc occiſo iã cęſare ꝛ bruto ꝛ caſſio ſupat cũi in finã ãtonio obuia fuã impudẽ ẽ õiem
pulcritudine ꝛ laſciuiẽtib⁹ ocellis ſedle cepit: ꝛ in amorẽ ſuũ attinuit miſeꝛe: eoq; adurit vt q̃ fra
trẽ vxẽo neglexerat ãtonij manu Arſinoe ſororẽ ad ſuſpicõẽ regnãdi ãmouẽdã õnẽ in trim
pho d⁹ane ephęſie/q̃ ſalutẽ q̃ritãs infeliꝛ aufugerat/trucidari faceret id aduleriorũ ſuoꝝ a templo
amaſio loco pmi mũeꝛ aſſũpturã. Et cũ iã ſcelesta mulier ãtonij moꝛo nouiſſet vrita nõ ẽ eidẽ
poſtulare finẽ regnũ ꝛ arabie. Sane cũ pmaximũ vinceret illi ꝛ incõgnuũ nomẽ: ad ſatiſfadẽdũ
tã ęſtuoſo amate mulieꝛio ſocĩũcalao ei ex voꝝ ędit ſupaddit ẽt dulcedĩb⁹ õnib⁹q̃ intra eꝛu
tũ flumẽ ꝛ egipti ſiciaco litoꝛi appoſite ſunt Bytonie ꝛ tiro tenẽt. Que cũ obtinuiſſz ãtoniũ in
armẽoꝝ ſeu/vt volũt alij/in ptho cũẽ ad euphꝛatẽ vſq; pſecuta dũ egiptũ p̃ finã tẽptaret ab he
rode antipa tũc iudeoꝝ rege magnifice ſuſcepta: nõ erubuit eidẽ p̃ interlocutoꝛes ſuũ ſuadere pudi
tũ ſibi ſi ãnuiſſet mĩeꝛio loco iuꝛe ſubtractura regnũ: qõ ipe ãtonij ope nõ diu ãte ſuſtinat· Et
rũ heroꝝ aduertẽs nõ ſolũ ob ãtonij ꝛeuerẽtiã abſtinuit: quinymo vt illã a nõ tã inaſtuoſe ſꝛ
mine literaꝛet ni diſſuaſiſſet amici eã gladio occiuere diſpoſuerat· Cleopatra ãt q̃ſi fruſtra: a ob hõ
moꝛã traxiſſz eidẽ locauit reddit⁹ ſentoniq̃ balſamũ naſcebat: qõ ꝛ ipa poſtmodũ in tabiſeni
am egipciã tꝛãſtulit: q̃ viget vſq; in hodiernum: ꝛ inde aplio ab herode ſuſcepti munere tuo in eg
ptum redijt· Inter vero in fugã ex pthole reccuꝛti ãtonio acerbiꝛa occurrit. Quippe ãtoniꝰ
fraude Artabazanẽ armenie regis olim tygranio filiuꝝ cum filijs ꝛ ſatrapis eptiſſz ꝛ thezauris
pmaximis ſpoliaſſet: aureo argẽtea catena vinctum traheret vt auidã in ſuoꝝ ſplen⁹ puocaret ef
feminat⁹ veniẽti captiuum regẽ cum õni regio ornatu ac põa ceteꝛi in gremium· Quo ꝛta mu
nere cupidiſſima mulier aceo blãde ſlagitãte pplexa ẽ vt repudiata octauia octauiani cęſaris ſoꝛo
re illã toꝛi affectib⁹ ſibi vxoꝛẽ iungeret. Et vt arabicaꝝ victoꝝ ꝛ odoꝛatoꝝ ſabe fumoꝝ ꝛ crepa
laꝝ finã cum magnificis aſſiduę ſaginaret ingluuiei⁹ hõ epulis in verba venit q̃ſi deperire cõ
uiuia ſua extollere velẽ· Quid magnificẽtie q̃dianis cenis poſſz appeni· Cui rei q̃ ſi ſalutaꝛia
mulier ſe cena vna centies ſi velit ſeꝛuum abſumpturã Mõ cum minime fieri poſſe ait ſi intrarit
Antoni⁹ cũ videꝛit auro⁹ argẽtiq̃ doꝛi facere pratum ſumpto ludo plauto iudice loco. Que
poſtero die pum nõ exceſſiſſet epulionum conſuetudinẽ ꝛ iã ſpõſionẽ imideret ãtoni⁹: iuſſit deo
patra miniſtrio vt ſecundã menſam afferet illico. Qui pmoti nil a ſuo q̃ vas vnum aceti acui/
mi amulete· Ipa ãt ſiſtim ex altera aurium vnione mexeogitat pũ/quẽ ornamẽti loco odẽ
talium more geſtabat/ſumẽs aceto diſſoluit ꝛ liquefactum abſoꝛbuit. Et cum ad alium quẽ al
tera ſu auricula eꝛ earum grauebat ĩa manus apponeret illud itidẽ factura ex tẽplo iuꝝ⁹ plautus
victum eſſe Antonium pulit: ꝛ ſic ſecundus ſeruat⁹ ẽ victꝛice regine· Qui ꝙdẽ poſtea diuiſis
romã in pũicedine enigma auribus venit appoſitus ẽ: diu poſtmodũ deopatre pbibẽs ãtoꝛe
nium ꝓſpectãtibus· Eterum cum inſatiabilis mulieris in dies regnoꝝ auiditas augeꝛet vt

ōnia ꝓplecteret in vnū: temulēto ātonio z fossā a tā egrēgia cōa surgēti rōnoꝝ postulauit impe
nū quasi in mālb⁹ posse ꝓcedere fuissz ātonij. Qō ipe minime sui ꝓpos min⁹ opotunę suio rōnis
q̄ pēsaꝝ virīb⁹ se dauuū ſpopōdit. O bone de⁹ q̄ grādis pscēt audacia: nec mino⁹ ſpōdēt stul/
tica. O liberalio hō tot seculio tāta cū difficultate sanguine fuso z morte tot inſigniū virorū tot
ciā populoꝝ tot egregijs opib⁹ tot bellio vix dum quesituꝝ imperū postulanti mulieri nō aliter
q̄ tomūale vni⁹ cominiū incōsulte quasi ueſtigio dauu⁹ ꝓcessit. Sz qd. Jā ob repudiū oc
tauie belli seminarium inter octauianum z ātoniuz videbat iniectum: z ob id actuz ē vt ꝓgrega
tio ex vtraq; pte copijs irēt in illud. Herū ātoni⁹ cum deopatra ornata purpureio z aurea classe
procesſerūt in epyrū vbi cum obuijs hoſtib⁹ inita pugna terrestri cessere victi: z in classem se red/
plērō Antoniani in acciū redīere: expuri naualis belli fortuna. Aduersꝰ quos octauian⁹ cum
agrippa genero sact⁹ obuius ingētī cū classe mira audacia eos aggress⁹ ē: z suscept⁹ acriter. Le
nuit alīq̄diu maro dubi⁹ pugnā impēdulo. Tādē cū succūbere videret ātoniani ꝑmo ōniū in/
solēs deopatra cū aurea q̄ vrebat nauī z seraginta alijs fugā cepit. Quā ex tēplo ātoni⁹ cete
tio ex ꝑtoria inſignib⁹ secut⁹ ē: z in egiptū redeūtes in cassum vires suas ad defensionem regni
translissis ōnib⁹ filijs in rubrū mare diſposuerūt. Hā victor octauian⁹ secut⁹ eos plūb⁹ secundis
prelijs vires exinaniuit eoꝝ. Ad q̄b⁹ cum sero pacis ꝓpositōes pernet nec obtineret desperās āto
nius/ vt nōnulli volūt/ mausoleū reguz intrans sese gladio interemit. Capta vero alexādria cum
deopatra ingenio veteri inuanum tēptasset/ vti iā dudum cesarē z ātonium illexerat/ in ꝓpisse
tiam suā sic z iuuenē octauianum illicere: indignās cum audisset se seruari triumpho atq; de sa/
lute desperans regijs ornata ātonium suum secuta ē: z secus cum posita adapus brachioruz ve/
nis ydrales serpentes vulneribus⁹ moritura apposuit. Aiunt quidā hoc sōno morē inferre in quo
resoluta auaricie lasciue atq; vite finē supsedit ifelix octauiano conāte illi vulneribus⁹ vrneat admo
tio inuitam illā reseruare si posset. Sūt tñ alij eā sic pmortuā z alio mort genere dicētes. Aiunt
enim ātoniū timuisse apparatu acti belli gratificatōez deopatre: z ob id nec pocula nec cibos ni
si ꝑgustatos assumere assuesse. Qō ut aduertisz deopatra ad fidē suā erga eū purgādā ꝑdia
nis floribus⁹ q̄b⁹ coronas ornauerat/ venēo plinius capitiq; suo impositis in ludū transit ātonium
z ꝓcedēte hylaritate inuitauit eundē vt coronas biberet: z in dphū dimissis floribus⁹ ei hauire
voluisset ātoni⁹ a deopatra ꝓhibit⁹ ē: ea dicēte Antoni dilectissime ego illa tū deopatra quā no
uia z insueto ꝑgustatoribus⁹ dbi suspectā ostēdis z ob id si pati possem vt biberes z occasio data z
tō ē. Tādē cum fraudē ea mōstrāte nouisset ātoni⁹ eā in custodiā reposita pocula q̄ ne biberet
prohibuerat: exhaurire coegit: z sic illā examinatā volūt. Maior vulgatior ē opinio cui addit
ab octauiano compleri iussum monumentum quod antonius indipi fecerat z deopatra colq; si
mul in eodem tumulari.

De Antonia Antonij filia. lxxxvij.

Antonia minor clarissime memorie cuius exēplū incredibile posteritati relict. Hec cū marcij ātō
nij oratoris ex octauia vt credit filia fuit: z ideo minor ꝓgnōiata: q̄ illi soror erat nata ma
ior: z eodē nōie nūcupata. Puberi q̄dē dacio pretij nuptie fuit: z octauiani augusti p̄
uigno: z ex eo pepit germanicū atq; claudiū postea augustū z liuillā. Qui dū germanice expedicōi
vacaret/ vtq; dā arbitrantur/ vxorij fratris sui opue vxorio preiit. Cuius post mortē cū ornate flo
reret atq; conspicua formositate vixisset tota satis honeste mulieri nupsisse sēl a nemine potuit ad
secundas nuptias puocari: quinymo religiosa vite spacio sub limine sororis intra limites cubiculi
viri sui ādo caste ādo sēl transegit vt pudicissimum ōniuz matronaꝝ laudes vidualis celebri superaꝝ

Egdē inter dnnatos fabricios curios⁹ z luscos atq; sulpicios sanctissimū splendidissi/
mū ē ēt puellis etate mulierib⁹ z catonū filiab⁹ absq; lasciue nota duxisse vitā z laude plurima
extollēdū. Nō si fic est qb⁹ plegmur p̄conijs iuuenē pulcritudine insignē z marci ātonij spuris/
simi hōis filiā nō in filuia z solitudinib⁹ sz inter impialia oscula atq; osculatos inter iulias octauiani
filias z iuliā marci agrippe libidinio z lasciue seruētissimos ignes inter marci ātonij genitor⁹ sui
atq; Tyberij postea p̄ncipis obscenitates z deorsa in patria olim frugi: nūc turpitudinibus
ōnib⁹ deiecta: inter mille p̄uisceriarū exēpla pstāti animo z forti pectore castimoniā nō p̄ tēpus
cultū z in spem futuri p̄iugij sed virtuti obsequētē in senectutē z mortē vsq; seruātē. Edepol nil di/
gnū sat⁹ relictū ē verbis p̄sideratōi forsan aliqd superetat. Nō qdē qr vires excedit scribēdi p̄side
rādum z mens p̄sideratōe extollēdū sat⁹ fit sacre ingenijo reliquisse.

De Agrippina germanici p̄iuge. lxxxviij.

Grippina marci agrippe ex iulia octauiani cesaris filia gēita fuit: cui⁹ gaius caligula e⁹
dē agrippine fili⁹: iā orbis p̄nceps abhorrēs agrippe auī materni rusticitatē dicere eā
nō ex agrippa sz ex stupro octauiani in iuliā filiā p̄parato fuisse p̄gētū: stolide credi cu
piēs se nobiliorē tū incestuose p̄cepta matre nauū q̄ ex ignobili patre sacrata lege iulapū. Bz
cuiuscūq; fuerit filia germanico sue erat ingenij iuuenis z plurimū reipublice optimo ac Tyberij cesa
ris augusti filio adoptiuo nupta ē: sat⁹ ob hoc fulgida z fulgidior q̄ insolentissimi p̄ncipis ob/
stinato p̄posito resultisz pudicā. Hec ei ex germanico viro suo tres liās enixa fuitsz mater ex qua⁹
gaius caligula q̄ postmodū rōnis p̄rerit: z tot⁹dē ēt semellas: ex qb⁹ agrippina nerōis cesaris
mater: eā ope ex⁹ tyrij patris vt p̄ cōpto habitū ē testimo sublatā egre ferret z semuero rūq; plāgore
plurimo celebratum⁹ viri sui necē crederet in tyberij odiū iudicat adeo: vt ab eodē ea brachio emēte
z oblurgatōib⁹ in fletū vsq; infestāte q̄ nimiū fleret impadēter se ceteris p̄ncipatū nō posse z plūs

in ꝓcessu lacessitā apud senatū criminatōibus custodiri iussit insontē. Porro egregia mulier in
dignū rata qd̄ in se agebat a cesare morte fastidia stomachosi principis effugere aut finire dispo
suit. Que cū aliter satis ꝯmode nō daretur fame generoso animo accersire statuit ⁊ ꝯfestim a q̄cū
q̄ cibo abstinere cepit. Qd̄ cū essz relatū Tyberio ⁊ aduertissz ignar⁹ hō q̄ ieiuniū tēderet mulie
ris ne tā certa via breui spacio sese suis subtraheret iniurijs nil ꝓficiētib⁹ minis aut verberib⁹ vt ci
bū caperet: eousq̄z ne sibi auferretur seuiēdi in eā materia deductū ē: vt cibū gutturi eiusdē violēter
inpingi faceret: vt quocūq̄z mō stomacho fuissz iniectus alimēta nolēti p̄staret. Agrippina ve/
ro q̄z tomagis exacerbebat iniurijs tāto actiori efficiebatur ꝓpositi: ⁊ in cepto perseuerans scelesti
principis insolentiā moriēs superauit. Ostēdēs cū multos posset facile dum vellet occidere vnuz
solū mori volētē totū sui dominij virib⁹ viuū seruare non posset. Qua quidem morte ⁊ si pluri/
mum glorie sibi apud suos quesiuerit Agrippina Tyberio tamen longe amplius ignominie
liquit.

De Paulina Romana femina. lxxxix.

Paulina romana mulier quedam ridicula simplicitate sua fere indelibile nomē ꝯsecuta
ē. Hec tyberio cesare augusto romanis imperante hēbatur insignis sic nupta indite pu
dicicie specimen reputabatur a cunctis: nec aliud ꝑter virū studio curabat p̄cipuo q̄z vt
a nubi egipciorū dō q̄ꝑ tota veneratōe colebat obseq̄ possz ⁊ eius ꝓmereri gratiā. Sane cum vbi
q̄z a iuuenibus speciose amētur ⁊ he potissime quib⁹ ē solere castimonie cura: pulcritudinis hui⁹

iuuenis vnus roman⁹ cui mūdus nomē erat eā impense nunc oculis gestib⁹ facecijs nūc p̄cib⁹
⁊ blādicijs sollicitare cepat si forte possz obtinere qd ardēter optabat: sz ōnia frustra castissima mu
lier solo viro dicata amāt cūcta finebat in auras. Qui dū ceptis insisteret aduerteretq; apto cal
le sibi mulieris ꝯstātia viā precipi in fraudes vertit ingeniū. Cōsueuerat āt paulina ꝓfidis tēplū
singulis diebus visitare sacrisq; ꝯtinuis placare anubē. Qd cū nouisset iuuēis amore ostēdēte
dolum inauditū excogitauit: ⁊ rat⁹ anubis sacerdotes vot suis plūmū posse ꝯferre eos adiuit.
Illosq; āplissimis donis in suā deduxit sentētiā. Actūq; ē eo p̄mōstrāte vt ex eis senectute vene
rabilior veniēti more solito pauline placida voce diceret noctu ad se venisse anubē: eiq; iussisse vt
eidē diceret se deuotōe sua delcātū plurimū: seq; adeo in tēplo p quietē eius desiderare colloquiū.
Que cū audisset paulina ob sanctitatem suam hoc ꝯtingere arbitrata immēsum ex dictis secum
gloriata ē: adeoq; vera credidit vti a deo anube auribus suis pcepisset ipsa mādata: vircq; suo
retulit ōnia. Qui stolidior ꝯiuge ānuit pt̄ti vt pnoctaret in tēplo. Strat ergo ede in sacra igna
ris ōnibus preter eam ⁊ sacerdotes lectus deo dignus: ⁊ tenebris iā terrā obumbrātibus intrat
paulina locū: arbitrisq; remotis post orōes ⁊ sacra deū expectatura lectū adijt. Cui iā soporate mū
d⁹ a sacerdotib⁹ intromissus ⁊ ex opposito ornatu anubis tectus affuit ⁊ cupid⁹ amare a se mu
lieris ruit in oscula. Iubetq; excusse somno atq; obstupescēti bono animo eē: se anubem a se diu
veneratū fore: e celo suis precibus atq; deuotōe lapsum ⁊ in eius venisse ꝯcubitū: vt ex se eaq; simi
lis gigneretur deus. Que ante alia petijt ab amasio deo nūqd superi aut possent aut cōsueuissent
misceri mortalibus. Cui e vestigio mūdus respōdit posse: iouēq; p tegulas in gremiū danis lap
sum dedit exemplū: ⁊ eo ꝯcubitu genuisse pseū q postmodū in celum assumpt⁹ ē. Quib⁹ audit
paulina letabūda petito annuit: intrat mundus nudus pro anube lectū: ⁊ āplexa coitusq; fruit
optato. Sz cū iā nox iret in diē abiēs luce dixit eā filiū ꝯcepisse: mane āt fcō sublato e tēplo a sa
cerdotibus lecto paulina viro que acta sunt retulit. Credidit insulsus hō ⁊ applausit ꝯiugi cru
xure deū. Nec dubiū quin ab ambobus fuisset expectatū piendi tempus: ni mūdis iuuēis ardēs
nimium minus caute dolū apuissz. Is qdē forte conscius eā auide in āplexus ⁊ coitū venisse ar
bitratus si ꝓstratā a se ingenio suo eius ostendisset pudiciciā flexibilē magis ⁊ auidā eq̄ noctis
futurā: ⁊ sic faciliori via iterum ⁊ sepius in cōcupitos posse redire amplexus: eunti ad templum
pauline factus ē obuius dixitq; voce submissa. Beata inq̄z es paulina cū ex me anube deo cōce
peris. Verū longe aliter q̄z arbitraretur successit ex verbo. Nā cū exstupuissz paulina ⁊ in mentez
ex gestis auditisq; reuocasset plurima ꝯfestim fraudē sensit: ⁊ turbata se ad virum retulit: eiq; mū
di atq; sacerdotū dolū vt ipsa pcipiebat apuit. Ex quo subsecutum ē vt vir ꝯquereret Tyberio
a quo ꝯpta fraude actū ē vt sacerdotes afficerētur supplicio ⁊ mūdis multaret exilio: ⁊ lusa pau
lina in romani vulgi verteretur fabulā. Clarior simplicitate sua ⁊ mundi fraude fcā q̄z ex anubis
deuotione ⁊ seruata castimonia tā solerter.

De Agrippina neronis cesaris matre. xx.

Agrippina Neronis cesaris mater genere imperio ⁊ mostruositate filij ac sua nō min⁹ cūctis facinorib⁹ emicuit. Hec etenim germanici cesaris optimi atq; laudatissimi incolis iuuenis ex agrippina superiori filia fuit vocata iulia agrippina: ⁊ gayo caligule principis sorore: nupsitq; gneo dominio hōi ex enobarborū familia fastidiosissimo atq; graui. Ex q̄ neronē insignē toti orbi reliquit pmissis ex-mīno vtero proib⁹ pepit. Verū dominio interempto mox ab sumpto nerone adhuc puulo cū formosissima eēt gayus frater e⁹ hō spurcissim⁹ turpi stupro ea abusus est: ⁊ sublimat⁹ in principe seu min⁹ e⁹ mores approbās eo q̄ se lepido dominij spe miscuerit seu emuli alic⁹ impulsu eā fere bonis ōnib⁹ puatā relegauit in insulā: quo tādē a militib⁹ suis mutato eiq; claudio substituto ab eodē reuocata ē. Que tractu tpis cū audisset valeriā messalmaz variis agentibus meritis possessam spem e vestigio intrauit: sibi natoq; podūdi orbis imperij ⁊ celi/ brem principē esto germanici pīs sui fuisset frater decore pulcritudine sua aduersus lolliā paulinā opulāte: calixto liberto ⁊ ellā primā narcisso fauēte ope pallātio claudiū in pgrāde: nupciarūz suarum cefidentiū traxit. Q̄z obstare voto videbat honestas: eo q̄ illi nepus eēt ex fratre. Ve/ rum orāte vitellio subomnia actum ē: vt in cefidentiū sui cogeret pūbus senatorū: eoq; orāte fieret a senatu decretū quo pstaret patruos posse neptes inducē: ⁊ sic Agrippina volēte claudio ⁊ orā te senatu eius venit in nupcias. Que tādē augusta dcā ē: ⁊ carpēto in capitoliū ferebat: solis sa cerdotibus āte pcessum: ⁊ in aduersos sibi seuire cepit supplicijs. Demū cū astutissima eēt muli er tpe captato q̄q; vnusq; sexus filij eēnt Claudio eā induxit suadēte illi meminio pollione nūc psule; ⁊ vrgēte primū pallēte libertos: q̄ ob stupū agrippine sūme fautor erat vt neronē puignum in filium adoptaret q̄ āte in familia Claudiorum factum nēo mēnerat: eiq; octauiam quā ex messalma susceperat: ⁊ q̄ ludo sulanor⁹ nobili iuuēi despōsata fuerat spōderet in pugium. Qui/ b⁹ obtēc; rata in cassos celus indidisse nō tūm claudij assiduarū ingurgitationum vtio q̄nz ne āte pīs morte britanni⁹ Claudij filij⁹ in etate solidā tuēret exemplis narcisso ēt p britānico mi/ ta porāte q̄si ppōito futurum obiecz arbitrata in morte Claudij facin⁹ extidale pmēta ē. Dele/ tabatur q̄dē claudi⁹ boleto primum: illoq; dbum dicebat deorum: ⁊ ideo absq; semine sua nas

d sponte. Quod cū aduertisset agrippina studiose coctas infert venēo: eosq; scōm quosdā ipa ap posuit remulēto. Alij vero dicūt epulāti in arce cū sacerdotib⁹ p alotū spadonē pgustatore suū ab agrippina corruptū appositas. Verū cum vomitu z alui solutōe videret sal⁹ Claudij securitatē ope venenophōr medici illitio venēo pēnis ad vomitū ptinuādū ponere: eo itū ē quo cupiebat vxor. Ipse tandez in cubiculū reduct⁹ ignarī ōnib⁹ pter agrippinā mortu⁹ ē. Quōdē morte nō ante ab agrippina palā nūciata q̄z amicorū suffragio omisso britānico tūc̄z iuniore nerone tū pubescēte sublimaret in principē. Mō adeo gratū fuit neroni vt matrē illico tūc̄z bene meritā in ultōe tam publicis q̄z priuatis pponeret videretq; sibi tutū matri vero parricidiū sumpsisse: z hic ex specula tōni principat⁹ agrippina toto effulsit orbi. Ceterū splēdor iste tā grādis turpi macula labefact⁹ ē. Nā cede pluriū atq; exilijs aliquādiu obdurata ē. Reliqua creditū fuit ea patiēte pter naturalē z orbitā delatōez in matrē amore illecebri a filio fuisse dilectā: cū io meretricē ei p filez inter pellices assūpsisset: z pudicitū testaret pcepe macule vltib⁹ inficte quotiēs cū ea letitia delat⁹ ē. Paro volūt alij eū in facin⁹ hoc filiū attraxisse crudelio recipiendi dominiū a quo detecta videret: eo q̄ in neronē q̄busdā ex causis multū obnoxia fuerat. Mō firmari volūt ob id q̄d de ceteris neronis assuetus fugere e⁹ pculumiū z solitudines collocutiōnū. Auramē que quē pmū in pueritiū sua allexerat dolens pemerat: z ineptū iuuenē fraudib⁹ z violētia sublimauerat impio in detesta/bilē q̄z meritā morte deducta ē. Nā cū in multis filio grauis esset e⁹ meruit odiū. Exquo ōni hora noxe z augustali maiestate ab eo pdita ē. Que indignāo z femineo irritata furore tibē vt pro curauerat sese subrepturā impiū minata ē. Quib⁹ exterrit⁹ nero cū eā z ocularā nimiuz noscēt et ob mēoriā germānici patris amicorū subsidijs plenā venēno ter illā sumptre conat⁹ ē. Sz disertus mulier ūtidotis offensam vitauit. Demuz cum z laqos ceteros/q̄s in necē e⁹ tenderat/eluasset intellexit nero cautōi fraude agēdū esse: eiq; exposcēti ab anicero pfecto dassio apō misonuz olim a puericia nutritore suo ostēsum ē nauim posse pponi fragilē in qua suscepta agrippina toli ignara piditari posset. Mō cum neroi placuisset eā ab anicio venīētē q̄si preclarū obiorum penitentia ficta filiali affectōe suscepit in vinio: z vsq; tomum plecti⁹ ē. Inde apparata naui in suam pni dē ad cenā itura illā pscendit comitātibus cepteri gallo z arctonia libertis eisq; p nocte naufragā bus dato signo a pscijs cedit tectum nauis plūmo plumbo graue z oppressit crepitum: deinde nauis agētib⁹ vt trāquillo man nāuio vrgere⁹ in lat⁹ auxilia accurrunia inuocāte cōtemiscq; oc dasia ē: z agrippina hūero sancta z in mare tūdē erecta a litoralib⁹ suffragātib⁹ in lucrinū lacum villāq; suā deducta ē. Inde ea iubēte ab egerrimo liberto neroi q̄n euasisse nūciatum ē. Qui de tinen illum iussit quasi saluti sue insidiant⁹ venisse: missiq; sunt auicer⁹ z herculi⁹ centurio⁹ z oba tius centurio dassian⁹ vt illā primerēt. Et cū eēt ab auicero crudelia dat⁹ z ancillula qua sola soda ta erat agrippina fugisset introgressi ministri ad eā p̄m⁹ herculi⁹ caput eius fuste percussit. Inde cum ipsa cerneret centurionem ferrum in mortem eius exprobrante petēo vtero dixisse vt venter ferirent: tunc sic occisa nocte eadē cremata ē: z vilib⁹ exequijs tecta breuē cemum tumulum sui in via prope misenum z celsas iulij villā eidē apponētibus. Alij volunt a nerone pspectā p̄ eādē z ex medijs aliqua ab eodē dānata aliqua laudata z cemum sepulcrum.

De Epicari libertina femina. xcj.

Epicaris extera pori⁹ q̄z rōna credit femina: nec tñ vllo genere fulgore ꝓspicua: ſz a liberto gēta pīe libertina mulier fuit: z ꝙ lōge turpi⁹ē nullis delectata tonis artib⁹. Circa tñ vite exitū sibi generosum fuisse animū patefecit virili robore. Cruciatib⁹ q̄dē apō rōnos z ytalos oēs nerōis rōnoq; pīncipis insolētijs lasciuijsq; eo ītū ē: vt lucio pysone pīncipe in eū nonnulli senatoꝝ aliiq; diuū ꝓspirarēt. Quicq; rē in fine trahere varijs rēptarēt colloquijs quo pacto nesdio ſz in notitiā epicaris pdcē deuenere ōnia: z ꝓiuratoꝝ nōia. Veruꝫ cū iudicio suo nimiū p/ traheret op⁹ q̄si tedio affecta in cāpaniā secessit: z dū apō puteolos forte resideret/ne tēp⁹ fineret abire vacuū/ voluit paulū dynolarē dassisq; rōne pfectū z olim agrippine infectorē pcūrit: ta mēti molimēti adoere ꝓiuratōi si eū trahere posſz m pres. Et ostēsis lōgo ordine nerōis flagi cijs falsidijs ieptisq; moꝝ⁹ z insolētijs z inte e⁹ in eū ingratitudine q̄ ob tā grāte facin⁹ agrip pine sceis in re nulla tā bñ de se merituꝫ pmouisſz ꝓiuratōz appetit: tonisq; vtib⁹ conata ē eū ꝓiurat adoere socīū. Bz lōge aliter q̄z arbitraret epicar secuti ē. Nā volusi⁹ expur⁹ nūq̄d obse/ quijs in se pncipia gram flectere posſz q̄z dño illi cesar copia pcessa ē epicar dicta reticuisse ōnia esto nō egerit q̄d rebat. Nā ābiguo adhuc hōi astuta mulier nichil ꝓspicuū nomē ediderat. Ea ut accusa fieri nō potuit ve ex rogat⁹ q̄z apter rogātib⁹. Tādē cū seruaret sub custode ꝓiuratōe p ꝓiuratos ipos tū parcēti iterū in examē reuocata quasi suppliciorū hōibus impacientior facili us ab ea q̄d optabat extorqri posset lōgos cruciatus carnificib⁹ inferētib⁹ viro ne supari vincrē nur a femina nullū ꝓstātissimi pectoris reseratuꝫ archanū. Tādē in die reseruata posteri cū pdib⁹ ire nō posſz timēs si tardo vocaret nō posse subsistere solutā pectoris saucia arcui felle/q̄ seruabat im plicuit: z fcō laqo guttur iniecit suo. Et cū ōnē illi corpor dimisissſz molē ne ꝓspirat obedt violē tā sibi mortē ꝓstituit. Veteres ꝓstrata pudicio quo tuemur tacere q̄d nesdīt mulieres. Et sic ne ronē vacuū reprobūq; reliqt. Qđ q̄dē z si maximū videat in femina lōge tñ spectabili⁹ ē si spectet eiusdē ꝓiuratōis egregioꝝ bōrum inuidiosa fuit alioq; q̄z ab epicari cognitoꝝ nēo tā robuste iu uenit fuit q̄ nedū pati p salute ppa q̄d p aliēa fāa passa ē: ſz nec audire tormētoꝝ nōia potuit. Quinymo pcōtū pfectū q̄ nouerat de ꝓspiratōe narrare. Et sic nēo sibi amicisq; ppdr: cū pcti nisi sibi fāa prpdisſz indura Obnarare credere naturā rerū alioq; dū finē moralitū coeptis⁹ nectit illā pectori ifūdēto fāneo quā virili imitisse credit erat: ſz cū de⁹ ipe dator talitū sit eū ēa op⁹ suū vo/ mitare nefas ē credere.

De Pompeia paulina Lucij annei Senece ꝓiuge. xcij.

Pompeia paulina lucij Annei Senece preceptoris neronis indita fuit ꝓiunx: vtrū aūt romana an alienigena fuerit legisse non recolo. Attamen dum spūs eius generosiorē intueor: credisse malim romanam fuisse potius q̄ forensem: & si certa carramus origine certissime tamen pūssimi eius amoris in virum exemplo illustrium virorū testimonio nō caremus. Credidere quidem ex honestissimis illius ruī hominibus q̄plurimi scuicia neronis potius q̄ crimine Senece eam nōe senecā senem: atq; celeberrimum virum ꝓconiane ꝓiuratōis labe notatum: si labeo iure dici p̄t in tyrānum agere quid aduersum. Qua sub vmbra ob vtr⁹ primo ob innatum in virtutes odiū ab ipō nerone seuiēdi in senecā via ꝓpta ē. Esto arbitrari q̄dā fint impulsu pompee atq; tigillini vnicū imperatori crudelitatis ꝓfiliū eo itū fit: vt indicere ꝓ cētulonē Senece vt sibi morē elegeret. Quē aūt se ad exeuntōez animgere vidisse paulina sepositus ꝓsolato cūjo viri ad vitā blādicijs ob⁹tonabat castissimi amoris impulsu morē & illud ide mori genus fortī animo capescere vnacū ꝓiuge disposuit. Et quos iūctos hōesta vita tenuerat iūctos mors vna dissolueret. Et cū inpauida repētē intrassz aquā eadē hora cū viro ad effūdē dū spūz vnaq; apussz fussu pandpis. Q⁹ in eā nullū erat ꝓculare odiū ad opprimēdū paululū infamiā inmane crudelitatis reuitēs a seruis mori subtracta ē. Verū nō atro dro sanguis ꝓfluere coact⁹ cū pallore ppetuo testaretur mulier optima plūmū vitalis spūs emisisse cū viro. Videō cū paucas ānis viri mēoriā laudabili vidiuitate seruasset cū aliter nō posset nōie salē senece puīx dausit olē. Quid ꝓter amoris dulcedinē & ꝓsapiā pectoris insigne ac venerabile sacū ꝓiugij suasisse potuisse mulieri optime malle hōeste si potuisset cū sene ꝓiuge mori q̄z vitā vt sacūr plūmū femine/sacū dis nupcijs nō absq; emulacōia icūdis fuare. Vixi i maximū mōnal pudicide exēplū annis bū

diebus non dicā secūdū aut tēciū/ qd ōnib⁹ fere cōe ē/ sz sextū septimum ⁊ octauum/ si cas⁹ emer
serit/ inire ꝯ nubiū adeo familiare ē ⁊ nouorū virorū thalamis inferre faces vt videāt morē mere/
triculis abstulisse qb⁹ ꝯsuetudo ē ꝑnoctādo nonos sepissime mutare ꝯcubit⁹. Nec alio subrunt
vultu iugalia sepius iterata iura q̄z si ꝑsanctissimū hōestati ꝑstarēt obsequū. Eqdē nō satis certū
ē an ex lupunaris cellula an ex premortui viri thalamo tales exire dicēde sint. Nec dubitē suspi
candū: quis deterius agat aut inhonestius intrans aut stultitius introducens. Heu miseri quo
nostri corruere meruere mores. Consueuere veteres: quibus erat pronus in sanctitatē anim⁹ ig/
nominiosum arbitrari nedum septimas sed secundas inisse nuptias: nec posse ac cetero tales ho
nestis iure misceri matronis: hodie lōge aliter. Nā libidinosam pruriginē reticētes suā formosi/
ores carioresq̄z se existimātes quoniam crebris spōsalitijs viduitates supata fortuna totiēs pla
cuerit maritis varijs.

De Sabina poppea neronis cesaris ꝯiuge. xciij.

Sabina poppea romana ⁊ illustris fuit femina. Tollij nō equidē extreme nobilitati vi
ri filia: q̄z q̄z nō ex eo nomē sumpserit sed a materno auo poppeo sabino viro indito at
q̄z triumphalis decori ⁊ ꝯsolatu insigni. Nec illi cetere muliebres defuissent dotes si ho/
nestus assuisset animus. Fuit enim formositatis inuise ⁊ matri suis ānis ceteras romanas pul
critudine excedēti ꝑfunctis: ꝑterea erat illi sermo blandus ⁊ laudabili sonoris dulcedine inge/
nium egregium atq̄z versatile si eo hōestis artibus fuisset vsa. Mosq̄z illi fuit assiduus palā mo/
destiam ꝑferre: clam āt vt lasciuia: ꝯmūe mulierum crimē: ⁊ cum illi rarus in publicum eēt egressus
sui arte tamē nō caruit. Nā cū intellexisset callida mulier mutuo oris sui multitudinē ⁊ ꝑmotes

potissime delectari semper eius parte vlata egressa est. Non quidem vt abscondere quod concupi
scí dedecorabz: verum ne inuentium oculos liberali nimium demonstracõe sauciaret: sed pau⁹q̃ oc
cultauerat vlo vidẽti dedecorium inquereret. Et ne per mores omnes suos discurram: cum nunq̃
fame parceret eo libidinem flectebz suam quo paratior ostendebat vltrao: nullum facieno int
maritos medioq̃ discrimen. Vix insignita non femina obsequentem sat̃ fortunaz habuit. Na
cum sibi abunde facultates ad gloriam generis sustinendam supperetent: primo ruffo Crispo ro
mano equiti nupsit: z cum iam ex eo peperisset filium suggestu octauie iuuentute luxuq̃ valent
potentiq̃ neronis contubernio eidem octauie adhesit adultera: nec diu z coniunx effecta est. Ea,
ne is seu amoris feruore minus cautus seu iam nequiens pulcre mulieris tollerare mores z ob
io eam in neronis concupiscentiam trahere conaret seu fic exigente fortuna poppee conuiuio ce/
saris surgens audituz dictitare consueuerat se ad illam redituru: cui a supremo omnio pnit⁹ su
isset concessa nobilitas: elegantia morum: z diuina formositas in qua consisterent omnia vota
mortalium atq̃ gaudia voluptatesq̃ felicium. Quibus facile irritata neronis libido adinuenta
non longa cunctacõe per inf medios accendi via in amplexus pricipis volens capiensq̃ trae
bit. Nec multum distulit z artificiosis femine delinimentis adeo irretitus est nero vt arbitaret ea
esse verissima que dictitare consueuerat otho. Quod cum nosceret sagacissima mulier dissimulãs
quod optabz captato tempore fictis perfusa lachrimis aiebz aliquando se amorem suum õnino
quo cupiebz inferre non posse: cum z ipsa othoni coniugali iure obnoxia essz z pricipem tenera
gra at̃ adhuc pellice adueretbz. Ex quibus secutum est vt otho sub specie honoris amotus pre
fectus lusitanie prouincie mitteret z at̃ excluderet õnino. Inde in Agrippinaz pricipis ma
trem inuehi cepit poppea dicens aliquando pricipem ne dum imperio sed nec libertate gaudere: z
eum esse pusillum: z tutricis arbitrio trahi. Quibus obstante nemine ob odium fere omniũ in
superbiam Agrippine actum est vt neronis iussu misera inf violenta morte subtraheret z paula
tim subtraherent emuli plures: tigellino opitulante castrorum prefecto. Tandem cum pricipem
in sui delectationem ardentissimum cerneret: z obstacula dedecoris sui cuncta fore sublata in cenu
gium neronis explicare redia cepit. Et cum illi iam pperisset filiam vnicam memorio regulo z vir
ginio rufo consulib⁹ quã sumino cum gaudio nero suscepterat eamq̃ augustam poppeam nũc
pauerat iam audacia õne instare cepit: dicens nemini geminam concessisse noctem quin e vesti/
gio sequeret connubium: neq̃ se fore degenerem z facunditate veteri atq̃ formositate corporis im/
peratoria meretur nuptias. Et cum flagrantem pricipem in desiderium traxisset connubii primo
octauia coniunx olim claudii cesaris filia in pandateriam insulam innocua relegata est: z cum
vigesimo vix sue anno impulsu poppee neronis mandante occisa: z poppea cesaris iuncta coniu/
gio. Sed non diu longis artibus quesito atq̃ potito culmine gaudia est. Nam pregnans iteru
facta formosita neronis ira calce percussa diem obijt. Cuius abolere corpus igne romano more p
hibuit: sed exterarum regum ritu magnifica exequiarum pompa deferri publice iussit. Illudq̃
referum odoribus sulioruz tumulo condi. Ipse autem pro rostris illam z potissime formosi/
tatem precipue longa z accurata oõe laudauit nonnulla fortune seu nature bona quibus insigni
ta erat longe darissimarum virtutum illi attribuens. Erat mihi inf hec poppee fortunas quid
dicerem in mollicies nimiaz in blandicias petulantiaz lasciuiasq̃ mulieruz crudelissimũ atq̃ pessi
simuz vir⁹ arrogantiuz animoruz. Sed ne viderer sacrã poesim q̃ hystoriã recitasse omittendũ
censui.

De Triaria Lucij vitellij coniuge. xcviij.

Riaria mulier nullo alio sui generis splẽdore ꝓgnita nisi q lucij vitellij fratris Auli vi/
tellij rẽmorũ pmdpio ꝓnupsit fuit. Q⁹ seu ob feruidũ in virũ amorẽ seu ob infirmã animo
natura atrocitat⁹ rãta fuit ferocitas: q ob aduersum mulierib⁹ morẽ mẽoratu dign vita
ẽ. Discordãtib⁹ i² ob pmdpatũ vitellio cesare atq vespasiano actũ ẽ vt cũ intrasset ca-
pitolinũ vi
scoꝝ opidoꝝ: nõ nulli g̃ adhesores sub iuliano ꝗdã duce z remiges et plebs rõne classis h̃ aud'on
ge a circeo mõte sub appollinario ꝑfecto moratos z ab hijs cũ vespasiano sentiẽtib⁹ p negligẽtiã et
secordiã teneret: serui ciuilis iudicio factũ ẽ vt nocte illã intrarẽt. Qui dũ in semisopitos arma ar
ripiẽtes hostes atq opidanos infestos ferro seruirent Triaria q̃ p noctẽ secuta vitã duritate intra/
uerat in pius zelo victoriã auida accincta gladio z vitelliãs immixta militib⁹ nũc huc nũc illuc pre
mẽtiaq nocturne tenebras inter clamores dissonos z discurrẽtia tela sanguinẽ morientiũq singulis ex
tremos nul militaris seueritat⁹ omittẽs imuebat in miseros. Acto vt ciuilis nimiũ atq sibi be in
hostes egisse relatũ ẽ. Ingẽtes insano pectore ꝓtugalis amor⁹ sunt vires: nulla illi dũ ō viri
gla extollat⁹ formido: nulla pietat⁹ mẽoria: nulla fãme sex⁹ erubescẽtia: nulla rpm q̃litat⁹ existimatio.
Potuit Triaria in dec⁹ viri õnia facili labore subire z neroũ fẽminas / q b⁹ vt plũmũ mos ẽ et di
umo mutuq murmure in finu zelo exammari / sz robustos iuuenes atq bellicosos horore gñ/
q corripe. Et si tãto cũ impetu se mulier hec in arma nocturna mulier qs credet eã Britãn fatinore fu
isse ꝓpiauã cũ nõ ꝓsueuerint seu exigõ sint seu celebres sole moratũ pectora subire Auteo Ego
q̃ credo q̃ ea mẽoria sublata sint lõge alijs merito spectabile fuisse Triariã.

De Proba Acelphi ꝓtuge. xcix.

Roba fcõ z nõie Iuuenũ nobilissima mẽoratu dignissima fuit femina: z vt e⁹ ignorẽt nobili/
tas z origo placz nõnullis z pfectura credo eã fuisse rõnã. Alij vero dardanii viri asse/
rũt eã ex oppido ori oriundã z ciuilibus acelphi ꝓtuge z xpianã religiõe. Nec i² sub q̃/
dãq pceptore factũ sit liberalib⁹ artib⁹ valuisse ligere pr pdpi. Etenim inter alia ei⁹ studia acc ex quirit
cura virgiliani carminis tecta atq familiaris effecta ẽ: ut fere õnino opꝰ a se ꝓfecto reste in ꝓspectu
z mẽoria sp habuisse uideat. Que dũ forsan aliquãdo ꝑspicacõi animaduertẽdi legeret in exti
macõz inciderit ex illius õnẽ testamẽti veteris hystoriã z nouã forte placito atq expedito z simili pro
uerbio posse colligi. Nõ eqdẽ admiratiõe caret tã sublimẽ ꝓfectaq̃ mulierẽ subintrasse arcanã
sed lõge mirabile fuit exequi mãdatasse. Quis i² pio pceptui pietas nũc huc nũc illuc p bucoli/
cũ grozialiq atq Eneidũ salum dissurrẽtes carmẽ nũc hac ex pte virg⁹ integros nũc ex illa me/
morũ peculas carpẽs misto artificio in suũ redegit ꝓpositũ: acto apte integros collocãs z fragmẽ
ta ꝓnectẽs suam lege propriã z carminis dignitat⁹ vt nec huic expressim⁹ ꝓpagines possit aduertere
Et bis ab orbis exordio principium sadens quid hystorie in versibus atq nouis legat lis tra
q ad immissionẽ sacri spiritus cũ compte composuit vt huius compositi ignarus homo pceptor
tam pariter z euangelistam sacre creat fuisse virgilium. Ex quibus nõ mirũ⁹ commendabile
sumitur huic sexz mulieri sacrorum voluminum integram seu sacre plenam fuisse notitiaz. Quod
q̃ raris etiam hominibus nostro contingat euo videre nouimus. Exoluit insup egregia fem/
na laborẽ suo compositum opus vocati centonam quod ipsi pcepe vidim⁹. Et q̃m agile sibi me
moratu pcuo dignũ putamus tantominus credimus tam celebre mulieris huius ingenium

huic tantum acquieuisse labori: quinymo reor si in ānos āpliores vite protracta est eam alia in
super ꝯdidisse laudabilia que librariorū desidia nr̄o tamē incōmō ad nos vsq; deuēisse nequere.
Que inter/vt nōnullis placet/fuit homeri tentona eadē arte ⁊ ex eadem materia qua ex virgilio
sumpserat ex homero sumpt̄ carminib⁹ edita. Ex quo/si sic ē/sumit ei⁹ cum ampliori laude tam
doctissime grecas nouisse lr̄as vt latinas. Sed q̄so nūc q̄d optabilius audisse feminā maronis
⁊ homeri scandentem carmina: ⁊ apta suo opi seponētē: selecta artificioso ꝯtextu nectenent: erudi-
tissimi prospectent viri. Quibus dum sit sacrarum litterarum insignis professio arduum tamen
est ⁊ difficile ex amplissimo sacri voluminis gremio nunc hinc nunc inde partes elicere: ⁊ ad se-
riē vite christi in vnū passis verbis ꝓsaq; cogere vti hec fecit ex gentilico carmine. Erat huic sa-
tis/si femineos ꝯsiderem⁹ mores/colus ⁊ acus atq; textrina si more plurium torpere voluisset.
Sed quoniam sedula studijs sacris ab ingenio segniciei rubiginem absterfit omnez in lumen
euasit eternū. Quod vtinam bono intuerentur animo voluptatibus obsequentes ⁊ ocio: quib⁹
pregrāde est cubiculo insidere: fabellis friuolis irrecuperabile tempus terere: ⁊ a summo diei ma
ne in noctem vsq; totam persepe sermones aut nocuos aut manes blacterando deducere: seu sibi
tantum lasciuiendo vacare. Aduerterēt ecepol quātum differentie fuerit inter famam laudandis
operibus querere ⁊ nomen vna cum cadauere sepelire: ⁊ tanq̄ non vixerint e vita discedere.

De Faustina Augusta. xcvi.

Faustina augusta/que ⁊ inter diuos postea relata ē/glorie plurimum viuēs moriens
q; viri sui magis benignitate q̄ opere suo consecuta fuit Antonini pij cesaris Augusti
ex faustina ꝯiuge filia: ⁊ marco Antonino pio adoptato in filiū ꝯnubio iuncta: eoq;
patre mortuo imperauit vna cum viro: ⁊ consultu senatus Augusta appellata est. Non parua

eo tempore gloria mulieri. Nam ꝛ si procedentibus ab augustis viris augustarum ꝯgnomē eēt
nulli ante hanc senatus consulto fuisse ꝯcessum adinuenio. Fuit preterea tam exquisiti decor vt
aliquid diuinum mortalitati eius crederetur admixtum. Quod ne consumeretur senio aut mor
te: actum est: vt iuuencula ꝛ etate prouectior aureis argenteisq; ac ereis nūmis eius effigies scul
peretur: ꝛ in hodiernum vsq; perdurat: in quibus ꝛ si oris habitus oculorum motus color viui
dus ꝛ hylaritas faciei desint illud tamen liniamenta testantur permaximum. Sane quantū to
tius orbis fama celebratum est tantum turpi impudicicie nota pollutū. Creditum quidē ē hāc
nō vno preter virum contenta fuisse amasio quinymo in amplexus plurium deuēisse. Ex qb⁹
quorūdam nomina detexit infamia. Nam vetulus quidam inter eius adulteros habitus est.
Sic ꝛ orphicus: ꝛ post hūc moderatius: sed qui ceteros anteiuit terculus nominatus ē. Quē
etiam aiūt ab Antonino secum in cena compertum: ꝛ his superadditus marcus verus nō obstā
te quod eius esset ex lucilla filia gener. Et/quod omnium horum turpius est/ aiunt eam gladi
atorem quēdam adeo amasse vt ob desiderium eius incurreret egritudinem fere letalē: ꝛ sanitatē
desiderio Antonino concupiscentiam detexisse suam: eūq; medici consilio vsum ad feruorem se/
dandam languentis: gladiatorem occidi fecisse: ꝛ adhuc eius tepenti sanguine omne delinisse cor
pus egrote: ꝛ sic ab impetuoso amoris estu ac etiam morbo liberasse coniugem. Quod quidem
remedium fictum credidere prudentes: cū tēporis in processu commodus Antoninus ea tempe
state conceptus non deliniti sanguinis sed habiti potius cum gladiatore ꝯcubitus scelestis ope/
ribus suis quibus potius gladiatoris q̄ Antonini credebatur filius testimonium veritati pre/
staret. Quibus in faustine ignominiam ꝑsonātibus Antonino ab amicis suasum ē vt illam
occideret seu saltē quod humani⁹ videbat abdicaret. Verū Antonin⁹ cuz eēt mitis ingenij hō
esto egre ferret adulteria ꝯiugis recusauit in consiliū ire ꝛ ne in mai⁹ euaderet dedec⁹ ꝑpeti maluit
Nec aliud suadētibus respōdit amicis q̄ oportere repudiatis dotes restitui. Volēs ob id intelli/
gi q̄ ob faustinā teneret impiū: sed ista finēda sunt: sepissime quibus ēt intuitu minimo min⁹
etiā aduerterēt fcō labefactari honestiores ꝯsueuere: ꝛ e nubilis redeamus in lucē. Antonino āt
apud oriētales reges magnifice rēpublicā tractāte actū ē vt faustina in vico alalee in radicibus
tauri montis egritudine diē dauderet extremū. Quā antonini precibus senatus inter diuos extu
lit ꝛ de cetero diua faustina appellata ē: quod apud rōnos mulieri nulle ante ꝯtigerat. Et cuz
eā iā castrorū matrē appellassz ātoninus eēt tēplū eo in loco in quo discesserat ꝯstrui fecit insig/
ne ꝛ eidē statuas iussit apponi ꝯspicuas: instituitq; puellas sacerdotes tēplo q̄s faustinianas
vocari precepit: ꝛ sic loco dee ꝑ tēpus ibidē celebris habita est faustina vt quod subtraxisse dari
tatis videbatur luxuria: deitas sarciret.

De Semiamira muliere messana. xcvij.

Semiamira greca fuit mulier ex ciuitate Messana: quo ñ ipe genita nō ꝓstat: ñ dauꝫ fit varīā quandā messanā iulie scilme coniugis olim seuerī pīncipis imperatoꝝ sēnā ꝺ fuisse matrē. Inhoēsta goē aliquādiu fuit mulier: seo pⁿ hec filij daritate ꝛ senatu ē pīncipatu conspicua fcā ē. Hec/ vt pisca finamⁿ probra/ mater fuit varij heliogaboli pⁿ phebi sacerdotis inde rōnī pīncipis: quē ex Antonino caracalla imperatoꝝ aliquādo ꝓcreauit ꝛ ita fuerat: affirmabat gētij; tūcq; pulgari coepit laborauit infamia: vt heliogabolus adhuc puer nō ab auia varia/ vt putauerunt aliqui/ sed ea cōdiscipulis vocaret varⁿ⁹ qe ex varioꝝ hōiꝫ ꝓcubitu quibus ꝓstitue miscebat mater videret genitus. Ceterum cū is eēt spectabilis forma ꝛ ob sacerdotiū pluriū ꝓgnⁿ⁹ ꝛ creditus assercōe matrī a militibus proximis alibⁿ Caracalle filiⁿ: factum ē aule pcamia ꝺ plurimā pcepe iulie imperiū sagacitate cumulauerat sua vt ꝙquerentibⁿ de macrino imperatore militibus eoꝝ in eū si quid in macrinum aut ꝓtauerat conuenter consensuꝫ. Nec difficulter. Erat enī eo tpe tante auctoritatis apud romanos exercitus Antoninoꝝ nomen aut familia vt nil magis ꝺ vt ex eis aliquis pīncipatū teneret optaret a cunctis. Nec diu cū in macrinū ꝓiurassent heliogabolus haud longe ab Anthiochia imperatoꝝ saluatus est ꝛ Antoninus nominatus. Quod dū in Anthiochia audisset macrinus miratus varie mulieris audaciā cuius opus hoc vt erat suspicabat ītatus ē: dū heliogabolū obsideri curat iulianus in hoc missus occidi: ꝛ eius milites in fidem heliogaboli transiuum fecere. Et cū ipse macrinus aduersus heliogabolum ꝛtendisset ad pugnā victus atq; fugatus ē; ꝛ post paululū in bithinie vico vna cū ꝺyadumeno filio occisus. Ex quo heliogabolus quasi Caracalle patris mōstruosus ope varie aule sue incubitator pīncipatū adeptⁿ⁹ ē. ꝛ romā venit ē a cūcto senatu maximo cū desiderio expectatⁿ⁹ atq; susceptus ē. Ex qua repentina prouectōe Semiamira vsq; ad astra fere extata ē: vt augusta nūcupata ꝛ fomicibus romani pīncipis aule dominium consecuta videtur.

Hec vna fulgidior causa. Nam dato celestius esset heliogabolus cognoscens se auie facto pn
cipem z per obsequens filie genitricis sue intantum illam quasi loco tribunicie honoribus pre
tulit vt nil fere nisi ea disponente ageret: z cū eadē die qua romam intrauerat senatum habu/
isset iussit matrem rogari vt in senatum accederet: que a consule rogata concessit eiqbidē vbi re
liquis senatoribus apparato subsellio more ceterorum de agendis sententiam dixit qd mulieri al
teri contigisse memoria nulla est. O ignominiosum spectaculum inter grauissimos viros vidis
se e lupanari pridie cuiusam meretriculam sedisse z vbi de regibus agebatur inter lenones assue
tam dicentem sententiam. O libertas vetus: o prisca sanctitas. O maiorum indignatio veneā
da: qua minus graues homines ex tam celebri collegio pellebantur nota deturpati consortia vbi
es: spectas ne infamem mulierculam curionum: fabriciorum: scipionum catonumqz loca fedā
tem. Sed quid mulierem senatoriam queror cum hostes reipublice z illecebres iuuenes exter ar
qz incognita vbis z orbis teneant principatum. Quid tandem. Nunqz postea senatum helio/
galbolus intrauit quin vna secum intraret sanctissima mater. Cui hoc insuper fecit cecta felicitas:
vt tam grandis existimationis haberet vulgo z Sibillis ēt preponeret ōnibus: preterea cū fasti
dienda fuit dicta quod sequit risiculum ē. Tante enim fuit hec mulier apud ignauum filiū di
gnationis vt in quirinali colle facto ab eo loco quem cenaculum appellauit vbi iam dudū se/
nibus diebus matronarum quandoqz consueuerat esse cōuentus ordinatis mulieribus que
eam conuenirent statutis diebus in locum iussit eas senatorio more de moribus z agendis di/
ca statum matronarum consulta facerent: legesqz instituerent: z huic tam discreto senatui Semi
amiram principissaz constituit. A qua senatus consulta plurima ōqz ridenda manasse compe
tum est. Sanctum quippe eo in collegio fuit quo vestitu vti z quibus ornamentis eas ecrym
aliqz. Cui etiam cedere: aui assurgere: alius etiam ad osculum venire vnaqueqz matrona deberet
Insuper z que equo aut carpento mulari seu sella vbi deberet z huiusmodi. Que si potius/ vti
erant/ viderentur inania z ludo qz veritati similia z potissime mulieb̄ vanitate prisca z inepto
vulgi iudicio eo tamen tempore prematima visa sunt. Sane cum nil violentum durabile b̄ fa/
cile dissoluta plere in auras. Nam cum potius meretricio qz matronali ritu in principio aula se/
se haberet Semiamira vacante etiam filio obscenis atqz profusis libidinibus eo vsqz ium est:
vt heliogabolus pro meritis occideretur a suis: z cum eo Semiamira vmbratili splendore reli
cto ossa in doaca iacerentur: z inde vnacum cadauere filij traherentur in Tyberim: ne cursus iu/
uentutis eius differre videretur ab exitu: quod z nos viuentes misere minime cogita/
mus.

De Zenobia palmirenorum regina. xcviij.

Zenobia palmirenorum fuit regina: tam eximie virtutis femina pisicio testāt̄b⁹ lite
ris vt ceteris gentilibus indita fame preponenda fit. Hec ante alia genere fuit insignis
Nam a ptholomeis egipciorum regibus claram voluit originem habuisse: parēt̄b⁹
tamen memorie non concessit. Dicunt autem hanc a puericia sua spretis omnino mulieb̄bus

officijs cū ijs corpusculum eduxisse in robur filuas ꝛ nemora incoluisse: plurimuꝫ accinctā pha
retra cerulo capillo ꝛ curru atq; sagitis fuisse infestā. Vnde cū in aciem ceu essz virgo vsos ā
plecti ausā: pardos leonesq; insequ obuios expectare capere ꝛ occidere: ac in pdā trahere: ꝛ impau
dā nūchos nunc illos saltus ꝛ pruptā montū discurrē: lustra pscrutari. ferasq; ꝛ sub diuo somnos
etiā per noctē capere: ymbres estus ꝛ frigora mira tollerāna supare: amores ꝛ hōim consortia sp
nere assuetā: ꝛ virginitatē summope colere. Quib⁹ fugata muliebri mollicie adeo eā in virile ro
bur duratā aiunt vt coetaneos iuuenes luctu palestridisq; ludis onib⁹ viris⁹ superet. Hāc in
stante etate nubili amicorum consilio ornato iuueni equis studijs durato ꝛ longe palmirenō
rum nobiliori pncipi nuptā volūt. Erat hec speciosa corpore esto paululū fusca colore licēt rem
te sole regionis illius ōnes sunt incole: preterea nigris oculis niueisq; dentibus decora. Que cū
cerneret odenatum captum a sapore rege persarū valeriano augusto turpiq; seruitio dānato ꝛ ga
lieno filio: effeminate corpisceꝛe ad orientale occupādū imperiū intentū nō imore durissimi pastine
armis formositatem tegere: ꝛ sub viro militare disposuit ꝛ cū eo regio nomine ꝛ ornatu atq; cū
hero de preuigno collectis copijs in saporē late iam mesopotaniam occupantem animose pgressa
est: ꝛ nullis penis laboribus nunc duce nunc militis offida pagēs non solum accerrimū virum
ꝛ belloꝝ expertum virtute armoꝝ supauit: sed orientium extra ope mesopotaniā in iurisdictō
nem venisse: ꝛ saporem castris eius cū posthumio ꝛ ingēti preda capto vsq; thesiphontē pulsum
atq; secutum: nec multo post quietum macriani filium qui patrio sub nomine orientis imperium
intrauerat vt opprimerent curauit vigilanti studio. Et cum iam omnem orientem ad romānos
spectantem vnacum viro pacatum obtineret: ꝛ ecce a meonio consobrino suo odenatus vnacuꝫ
herode filio occisus est: ꝛ vt quidā asserunt, ob inuidiam existimationibus aliis zenobiā in mo
rem herodis prestitisse sensuꝫ: eo qꝫ sepius eius damnasset mollicē: ꝛ vt filijs herenniano ꝛ thi
molao quos ex odenato susceperat successio ceteret regni. Et imperante meonio aliquādiu quieuit
Verum meonio breui a militibus suis tradonato quasi possessione vacua cerdita generosi ani
mi mulier in pcessi imperium intrauit continuo ꝛ filijs eius adhuc paruulis imperiali
sagulo humeris prefusa ꝛ regijs ornata ppauit filioꝝq; nōie longe magis ꝙꝫ sexui conueniret
gubernauit imperium. Nec segniter: nam in eam nec galienus nec post illum Claudius impra
tor aliquid attemptare ausi sunt. Similiter nec orientales egipcij: nec arabes: nec sarraceni: aut
armenij populi: quinymo eius timores proximi suos posse seruare terminos fuere pximi. Fuit cū
illi tanta bellorū industria ꝛ adeo acris militie disciplina vt eque illā magnipenderēt sui exercitus
ꝛ timerent apud quos militaꝝ ornamenta nisi galeata ꝛ in exercitionibus vehiculo carperario p
rarissime vtebantur equo sepius incedebat; ꝛ inde nonnullis tribus vt quatuor milibus passuuꝫ
cum militibus pedes signa precedebat: nec luxuriauit cū ducibus suis quādoq; bibisse cū eēt ali
as sobria. Sic cū phis ꝛ armenis pncipibus vt illos vbanitate ꝛ facetia superaret. Fuit tam
adeo pudicie severa seruatrix vt nedū ab alijs abstineret ōnino sed etiā odenato viro suo dū
viueret se nullis exhibere parte ad filios procreādos voluisse legimus. Hac in hoc sp habita di
ligentia vt post conubiū vnū tādiu abstineret ab altero conet aduenerat vnū concepisse ex il
lo. Quod si contigerat nullis preter post partus purgationes a viro tangi patiebat vterius. Si
autem non concepisse preceperat se viro poscenti viro consentebat. O laudabile indiuidū mulieris
Talis quidem apparet arbitratum nil ob aliud a natura mortalibus immissam libidinem ꝙꝫ

vt prolio innouatõe ꝓtinua seruaret posteritas: ⁊ reliquũ tanꝯ superuacuũ vidolumꝯ. Pterra/
rissimas quidẽ huiuscemõi morio ꝓpries mulieres: hec ñ ne amẽte differẽt ministeria ad opꝛ
tuna domestica preter eunuchos etate atq; moꝛib⁹ graues neminẽ vnq; vel praro admitti voluit.
Vtpicq; preterea ritu regio ⁊ magnifico sumptu vsa ea qua reges vsunt põpa: pficoq; more vo
luit adorari: ⁊ ad instar romanoũ imꝑatoꝛum conuiua celebrauit in eio vasio vsa aurcio gem
matisq; quibus olim vsam Cleopatrã accꝛrat. Et ꝙꝯ seruanꝛ thesauroꝛũ prmaxim a eet ne
mo vbi oꝑtunum visũ est ea magnificentioꝛ aut ꝓfusioꝛ visus ẽ: ⁊ si plimũ vnatõibus armis
q; vacasset non obscure hec quin litteras egipcias nosceret ⁊ sub longino plo preceptoꝛe grecas
eam discerer. Quarũ suffragio hiſtoꝛias õnes latinas grecas ⁊ barbaras summo cum studio
vidit: ⁊ mẽoꝛie ꝑmẽdauit. Pec hoc tãũ quinymo creditur illas etiã sub epythomatis breuitate
traxisse: ⁊ preter suum ydioma nouit egipcũ: eoq; cũ firiacus scirer vsa est: iussitq; filios latine lo
qui. Quid multa Tãi pfecto fuit hec vt galieno atq; aureolo ⁊ claudio augusto sublatis ⁊ au
reliano integro virtutis hõie in principatu suffecto ad ignominiam romani nõis expianoam
⁊ ad ingentẽ gloriã ꝓsequẽdã in se traxerit. Pã marcamanico bello pacto ⁊ rome rebus com po
sitis aurelianus cũ õni cura zenobianã expeditõez assumpsit ⁊ multis egregie aduersus barba
ros natõeo eundo confectis cum legionibus tãdẽ haud lõge emessam ciuitatẽ deuẽit. Quã pe/
neo zenobia in nullo preterita vnacum zeba quodã quẽ belli suscepat sodum cũ exercitu suo cõ
siderat ibi inter aurelianũ ⁊ zenobiã de summa rerum acriter diu pugnatum ẽ. Ad vltimũ cuꝫ
romana virtus videret supios zenobia cum suis in fugã versa ꝑ amira scle ꝛcepit: in qua tuesti/
gio a victore obsessa ẽ. Quã cũ a iquãdiu nullas voles ꝓdicões dedicõis audire mira solertia de
cernisset in proximam oportunarum rerum ꝛoducta ẽ huic nequeũtibus mirente aurelianorum
obsistere viribus intercepto ẽt ab eode ꝓfio Annemisq; ⁊ sarracenis auxilio zenobie vniẽtib⁹
armoꝛum vi ciuitas aromanis capta ẽ. Ex qua cũ zenobia vecta dromonibus cũ filijs in ꝑsas
aufugeret ab aurelianis mi[illegible]tibus secuta ⁊ capta cũ filijs Aureliano viua ꝓsentata ẽ. Ex quo
non aliter q; si pmaximũ supasset ducẽ ⁊ acerimũ reipublice hostẽ Aurelian⁹ gl'oriat⁹ ẽ: eoq; tri
umpho seruauit: ⁊ adduxit cũ filijs romã. Vnde ab Aureliano celebratus triũphus spectacu
lo cenobie admirandus in quo inter alia, ⁊ egregia ⁊ moderatu dignissima curũ duxit quẽ si/
bi ex aruo gẽnisq; predosissimũ zenobia fabricari fecerat sperãs se romã venturã nõ quidẽ cap/
tiuã: sed rerũ dominã atq; triũphaturã romanum possessurã imꝑiũ: quẽ ⁊ ipa cũ filijs ꝑcessit.
Aureũ ipa cathenis aureis collo manibus protensq; intecta corona ⁊ vestimẽtis regijs ac mar/
garitis ⁊ lapidibus preciosis onusta adeo vt cũ robor ineꝑausti eet pondere sella plexe subsi/
steret. Bane ꝓsumaro triũpho thesauro ⁊ Aure spectabili aliis illã ꝓuato in habitu int ron.anas
mõnas cũ filijs semuisse. Cõcessa sibi a senatu possessione apud Tyburtinã q; zenobina diu post
modum ab ea cenominata est haud longe a diui adriani palacio qõ eo in loco ẽ qui cõe ab
uncolis dicebat.

De Johanna Anglica papa. xcix.

Johannes esto vir nõie vid[illegible] at sexu tamen femina fuit. Cuius inaudita temeritas vt orbi toto no/
tissima fieret ⁊ in posterũ noscerentur effecit. Huius ⁊ si patriã magũtinã quidã fuisse dicãt qd ꝑ priuꝫ
fuerit nomen vix cognitum est. Esto sint qui dicant fuisse gilibertã. Hoc ꝯstat assercõe quorũdã
eam virginem a scolastico iuuene dilectã: quẽ adeo dilexisse ferunt vt posita verecundia virgina
li atq; pauore femineo c'am e domo patris effugerit: ⁊ amasium adolescentis in habitu ⁊ mutato
sequeretur nomine. Apud quem in anglia studentẽ clericus existimatus ab õnibus ⁊ venerabilis ⁊
litterarum militauit studijs. Inde iuuene morte subtracto cum se cognosceret ingenio valere et
dulcedine traheret scientie retẽto habitu nec adherere voluit alteri nec se feminã profiteri: quinꝫ/
mo studijs vigilanter insistens adeo in liberalibus ⁊ sacris litteris profecit vt pre ceteris excellẽs
haberetur. Et sic scientia mirabili prædita iã etate prouecta ex anglia se romã ꝯtulit ⁊ ibidem ali
quibus annis in triuio legens insignes habuit auditores Et cum preter scientiam singulari ho
nestate ⁊ sanctitate polleret hõ ab õnibus creditus ⁊ ideo notus a multis: soluẽte leone quinto
pontifice summo carnis debitum a venerandissimis patribus communi consensu premoriuo in
papatu suffectus est: nominatusq; Johannes: cui si vir fuisset vt octauus eẽt in numero con/
tigisset. Que tamen non verita ascendere piscatoris cathedrã ⁊ sacra misteria omnia: nulli mu/
lierum a xpristiana religione concessum tractare agere ⁊ alijs exhibere apostolatus culmẽ aliqui
bus annis obtinuit: xpristiq; vicariatum femina gessit in terris. Sane exalto deus plebi sue mi
sertus tam insignem locum teneri: tanto presideri populo: tãq; infausto errore decipi a femina
passus non est: ⁊ illam indebita audentem nec definentem suis in manibus liquit. Quamob/
rem suadente dyabolo qui eam in tam scelestam deduxerat atq; detinebat audaciam: vt que

priuata precipuā honestatem seruauerat in tam sublimi euecta pontificatu in ardorem veniret li
bidinis: nec ei qui sexum diu fingere nouerat artes ad explendam defuere lasciuiam. Nam ad/
inuēto qui dam petri successorē conscenderet ⁊ exurentem pruriginem defricaret actum est vt papa
conciperet. O scelus indignum: o inuicta pacientia dei. Quid tādē. Ei que fascinare diu oculos
potuerat hominū ad incestuosum pūū occultādū defecit ingeniū. Nā cū is preter spem ꝓpinquior
eēt termino dum ex ianiculo amburbale sacrum celebrās lateranū peteret inter coloseū ⁊ dementi
pontificis edes: obstetrice non vocata enixa publice paruit: qua fraude tamdiu preter amasium
ceteros decepisset. Et hinc a patribus in tenebras exteriores abiecta cum fetu misella abijt. Ad
cuius detestandam spurciciam ⁊ nominis ꝯtinuādā mēoriā in hodiernū vsq; summi pontifices
rogacionum cum clero ⁊ populo sacrum agentes: cum locum partus medio eius in itinere posi/
tum abominentur eo omisso declinant per diuerticula vicosq; ⁊ sic loco detestabili postergato re/
intrantes iter perficiunt quod cepere.

De Yrene romanorum imꝑatrice. L.

Renes Atheniēsis nobilissima mulier fuit ⁊ insignis decoris conspicua: quā cū a pa
tria constātinopolim ꝯstātinꝰ imꝑator vocasset eā leoni seu leocazaris filio dedit in ꝯiu/
gē: ⁊ post dicti constantini mortē romanorū imꝑatrix effecta ex viro filiū pepit ꝯstāti/
nū nōie. Demū rebus hūanis leone subtracto cū ꝯstātino ꝑuulo admodū adolescētulo ꝑ decēni
um egregie imperio presedit. Sed eo iā grādiusculo asserēteq; sibi dominiū soli deberi eā octo an
nis/ vt placet aliqbꝰ a societate remouit. Laudē ingentis animi mulier ⁊ imperandi auida cum
in discordiam deuenisset cum filio femineo quodam astu iuuenem viribus fidentem suis ce/
pit: ⁊ depositum ab imperio seruari iussit in carcere: soliumq; a quo vniuersus orbis

olim iura fuscepérat sola consendit z pre ceteris moralibus dara impera annio quinq; inge
ti cui gloria impauit. Porro amicoui constantini opre actus est vt armeniou; auxilio e cul
mine deponeretur Yrene: z constantinus solutus a vinculis patris reassumeretur in throno.
Qui in matrez miriox q; eaz in se compassez z plurimum in amicoui; viribus spi habens non
illaz carceri tradidit: sed in palacio Eleutherij quod ipsamet construi fecerat cui; omni reruz co
pia fuit sepoluisse contentus: amicio eiuo omnibus inde relegatio exilio. Attam cui io infesti
ciet aduersus bulgaros bellu; inisset: repassentq; ob io patriarcha cui ab imperio mouere: eoq;
loco nycephorum quendá patruu; substituere exasperatus ira in turpez prorupit sentiaz. Nã
nycephoro z xpoforo fratribus linguas euulsit: hinc Alexiu; Armenie patriciu; orbauit lu
minibus: z Mariá coniugez suá monasticú habitú sumere coegit: superinducta Theodote cubicu
laria quá cuestigio coronauit. Quibus inozmitantibus oculata mulier Yrene que esto coacta
somniá deposuisse imperij egregiú: tam seuauerat animú spe súpta reassumendi principatu; si au
ruz largiretur optimatibus profuse z reseratis thesauris quos dú imparet eo in palacio in quo
sepulta habitabat absconderat daz animos principú imperij sibi fecit accomodos. Deq; eos á
plis muneribus in suá deduxisset sentétiá egit vt qui illá exposuerát Constantinú filiú capiunt
tumultusq; parabant: z sic animosa mulier sublatú olim sibi reassúpsit ipiú. Constantinus autē
morbo corruptus interijt. Tandē cú quinq; ferú ipasset annis a nycephoro rebellāte in palatio
Eleutherij obsessa ē. Qui cú ab arsenio patriarcha constantinopolitano dyadēa suscepisset ipe
rij fautōibus leone z tropheo patricijo atq; Bycopo satellitio nupsit ab yrene ditat actú ē: vt
ad yrenē cú hūilitate intraret blādicijsq; ageret: ea tñ aduertēte nec aliud pter io palatiú in quo
erat ex ipsius postulāte vt obtēta principū promissione apiret ōnes illi thesauros. Quib⁹ obtenu
nephanius bō fide fraudata illá les bo relegauit in exiliú. In qua iá senex vitá dura termina
uit mulier. Alij tñ de fine h⁹ aliter sentire videt: dicūt qdē maire z filio discordātib⁹ z vidsiz sese
ipsius patrātib⁹ rōnoz ab eis defuisse: z in karolú magnú fracoz úcregē iperiú trāstulisse. Eú
q; tēptasse vt in vnú qó diuidi videba' iperiú redigeret yrenis nupsijs eiq; yrenē hefisse. Quod
cú aduertisset eunúc⁹ patriduo pfectiz sublimauit nycephorú z obsidióe yrenē ad intrandú mo
nasteriú dimisso ipsius coegisse z in eodē cenú eá consensisse.

De Engulduda virgine. Cl.

Engulduda ex rauennatiu; oliz darissima duitatis nostre familia ouxit originez: quá
ego nec imerito ob insignez eius coraz principe Rōnoui ad defendendoz animi sui fin
ceritatez auoadaz inter daras ponendá censui. Hec eñ cú in tēplo oliz Marie postea
vero eo sub Johannis baptiste vocabulo dicato cui; plurimis florentinis matronis die ce
lebrez ageret: contigit vt otto quartus rōnoui iperator qui tunc forte florentiá venerat ad exhi
landuz festú z sua plenia angēdú maxia cú pcerú cōitiua tēplú intraret. Et cú ex sublimiori lo
ci sede z ornatú tēpli z diuiú partiú z druīledēres matronas inspiceret vt in engulduda oculos

fortē defigeret factum est. Cuius cum aliquandiu formositatem ⁊ habitum nulla varietate dis/
tinctum honestatemq; eius ⁊ grauitatem puellarum admiratus laudasset: in bilicōz q̄ndā vnū
ex ciuibus etate atq; nobilitate venerabilem virum ⁊ milicia eo tunc forsan insignem ei assistē/
tem verba conuertit inquiens. Que nam queso est virgo hec econtra sedens nostro iudicio hone
state ⁊ oris decore ceteras antecedens. Cui bilicio subridens faceta quadam vrbanitate respon/
dit. Serenissime princeps qualiscunq; sit talis est vt dū velis te deosculetur si iussero. Que verba
cum concepisset auribus virgo confestim indignata est: egre ferens patrem tam facilem de con/
stantia sua ⁊ virginei pudoris custodia opinionem ostendisse. Nec diu tulisse noxaz potuit: qn
ymo nil adhuc respondente principe surgens purpureo respersa colore eleuatis paululum in pa
trem oculis ⁊ inde deiectis in terram voce infracta humili tamen dixit. Siste queso mi pater: ne
dixeris: nam si violentia absit nemo e castor preter quem tu mihi legitimo sanctoq; coniugio
iuncturus es quod offers tam profuse habiturus est. O deus bone: nusq̄ quod examino bene
eleganterq; dictum est ab ingentis animi viro cecidisse permissum est. Stetit cesar aliquantulum
mirabundus: demum germanica non obsistente barbarie ea iam cognita collegit ex verbis ani
mo virginei pectoris sanctum castumq; propositum. Et cum longa dicacitate virginis indigna
tionem laudasset ⁊ verba Guidonem quendam nobilem iuuenem accersiri iussit: ⁊ ne diu care
ret virgo cui posset honestum si vellet exhibere osculum presente atq; gratias agente patre. En/
guldrudam viro maturam a se dotatam egregio anteq̄ moueretur guidoni dedit in coniugem
Arbitratus quod dixerat iusti boniq; non solum virginis in archano consistere sed ab amplio
ri virtutis fomite vi merite indignationis emissum ⁊ ob id eam cesareo munere fuisse dignissi/
mam. Sic igitur que virgo templum intrauerat ob integritatem pudice mentis in domum pa/
triam maxima genitoris ⁊ suorum alacritate desponsata rediit: ⁊ in processu secundos enixa pe⁹
ornatam generosa ⁊ in hodiernum vsq; amplo virorum numero perseuerante prosapia diē dau
dens viri splendidam domum liquit. Hec dixisse placuit in dedecus modernarum quarum tan/
ta animi leuitas est ⁊ effrenati sunt mores vt oculis gestibusq; irruere in quarumcunq; inuen/
tium videantur amplexus.

De Cōstātia rōnorū impatrice ⁊ Sicilie. C.ij.

Onstātia e sūmo orbis cardine terrꝰ rōnorū impatrix effulsit. Verū qm̄ iā multꝫ ꝯē decꝰ admiratō ꝫ intuētiū minuisse videtur alia daritas cū nīo tuo apparere volētibꝰ q̄rēda q̄ huic nō defuit. Nā si vllo alio nō deꝰ merito vnico saltē ptu vndiq; ꝯspicua fcā ē. Fuit hec guilielmi optimi quōdā regis siculorū filia. Cꝰ in ortu cū adeēt, vt aiūt plūmi, Joachim q dā calaber abbas prophetico dotatꝰ spū guilhelmo dixit natā regni sicilie desolatōeꝫ futuram. Qua p̄fatōe stupefactꝰ rex atq; ꝑterritus cū p̄stitissꝫ vaticinio fidē secū cepit āxia meditatōe reuoluere: quo pacto posset ꝯtingere istud a femina. Nec aliter videō q̄ a ꝯiuge vel a filio regno ꝯpatiens suo auertere si posset istud ꝯsilio statuit: eāq; vt ꝯnubij atq; ꝓlis auferet spes virgūculam monasticis dausam daustris egit: vt deo ꝑpetuā virginitatē voto ꝓmitteret. Nec aspnādū si ꝓfuisset consilium. Sed quid aduersus deū iuste mortaliū scelesta facinora expiātē stolidi imbecillesq; conatus exponimus: minimo eqdē ⁊ vnico frustrādi impulsu. Hec āt cū sāctissimo pr̄e fratreq; extinctis nemine se p̄ter legitimo regni herede supstite iuuētutē ōnē pegisset: iā fcā videret anus: sumpsissetq; pꝰ obitū guilielmi regis dyadema tāceredus regulus: ⁊ pꝰ eū guilielmꝰ filiꝰ iuuēculꝰ adhuc: eoq; itū ē seu crebra seu minus digna innouatōe vt factōibꝰ ꝓcerū vndiq; bellis scaturiētibus ferro igneq; regnū ōne inexterminiū trahi videret. Quāobrē quibusdā ꝯpatiētibus infortunio mēti incidit: qd̄ postmodū subsecutū ē. Cōstātiā scꝫ alicui insigni principi in ꝯiugē dari: vt eius ope ⁊ potētia pestiferi sedarēt tumultꝰ. Nec absq; dolo ingēti obtētū ē sūmo ꝯsētiēte pōtifice: vt i eā ꝯstātia deuēiret sētētiā: scꝫ vt nuberet: cū imobilꝰ staret in ꝓfessiōis sue ꝓpōito ⁊ annosa etiam etas videretur obsistere. Sꝫ cum ea ēt renuente res adeo ꝓcessisset ⁊ commode nequirent retrahi: heinrico Romanorum imperatore olim Frederici primi filio desponsata est. Et sic rugosa anus sacris omissis daustris: posuisq; sanctimonialium velis

cultu ornata regio: nuptaq; t impatrix ꝛcurrit in medium. Et que deo virginitatem dicaret ppe tuam: thalamum principis intrans nupcialemq; ascendens thorum eam multa deposuit. Ex q̄ factum est non absq; audientium admiratione vt quinquagesimum t quintum etatis annum agens annosa conciperet. Et cum tarda pnes omnes ꝓcpnosio hmōi fides eēt dolusq; crederetur a pluribus ad auferendam suspitōem prouide actum ē vt propinquante puerpio ipe edcō ce/saris matrone regni Sicilie vocarentur omnes volentes futuro ptui interesse. Quib⁹ pueniēti/bus etiam ex longinquo potius in pratio extra ciuitatem panormini tentorijs t scōm alios in tra velum papientibus cunctis imperatrix ꝛcepita infantem enixa est fredericū qui postea in mō struosum euasit hominem t ytalie totius nedum regni sicilie pstē vt non euaderet calabri ab batio vaticanium. Quis ergo non ꝓceptū primq; constantie arbitrabitur monstruosum cū pre ter hunc nullus sit nostris auditus temporibus. Nam ab aduentu enee ad ytalos vnum preter tam annose mulieris comptus Elyzabeth scz coniugis zacharie ex qua ei singulari oppe ioha neo natus est cui inter natos mulierum secundus non erat in posterum surrecturus.

De Lamiola Senensi vidua. Lxiij.

Amiola vidua mulier ꝛcore corporeo moribus magnificentia honestate ac lauda/bili pudicicia splendida Senensis origine fuit laurencij ꝛe lothoringo hominis eque/stris ordinis filia: vitam autem apud messanam Sicilie vetustissimam ciuitatem non minus commendabilem q̄ egregiam cum parentibus t viro vnico dum vixere ꝛduxit. Frede rico tercio rege insule imperante. Quibus diem claudentibus hꝛres fere regias diuicias consecu/ta est: eaq; honestatis ꝛcore seruante frederico iam dicto rebus humanis subtracto nicq; puro fi/lio suffecto factum est vt messane regio iussu pregrandis pararetur classis sub ducatu Johan/nis Clari montis Comitis ea tempestate bellicosissimi hominis ligustāi obsessis t extrema fere inedia laborantibus latura subsidium. Quā non solum mercede conductus miles: sed t auxi/liarij plures t tam litorani q̄ mediterranei voluntarij ad armorum gloriam consequendā con/scendere proceres. Obsederat enim opidum strennuus vir goffredus ꝛe squilacō Roberti iheru salem t sicilie regis tunc nauallis prefectus: qui opidanos oppugnationibus t bellicis machi/nis atq; frequenti circumdatione adeo ꝛebilitauerat: vt proxima sperarent ꝛdicio. Hanc cū no/uisset exploratoribus referentibus sembia classem hostium longe sua ampliorem propinquare re uocatis in vnum nauibus ex nuto ꝛepit rei exitum expectare fortunam. Hostes autem occupatis e vesti gio locis omissis improuiso nemine que ferebant opidanis inuitere subsidia: quo rerum succes su iohannes etiam goffredum in dimicationem euocauit. Quod cum ardentissimi viri ingenij non ꝛtractasset: t nocte tabulatis ac turribus roborasset classem: ordinassetq; naues t ceteris et apparente aurora oratione feruenti suos animasset in pugnam: sublatis anchoris t signo da/to prore verse in hostes. Johannes vero cui non erat ingenium neq; animus goffredi supe riorum sed nec expectatorum Siculorum nauigiorum molem non in certamē sed ad insequē das fugientium suas exposuerat naues ardorem t apparatum venientium hostium vbero re ꝛtinuus animo simulit: penitentiaq; eum pepisse quod minime se obtenturum putarat. Et

secum iam rebus diffidens animo satis repenti ne animo videretur exanguis reuoluto rerum re
pente in prelium ordine quantum scz pro tempore concessum est signum ⁊ ipse dedit certaminis.
Aderant iam hostes qui sublato damore ingenti lente venienti Siculorū dassi instituere ꝓras
⁊ iniecere ferreas manus: telisq; primo impetu inchoantes certamen: ⁊ hesitantibus atq; fere tor/
pentibus ob repentinam consilij mutationem Siculis premoniti atq; irruentes vltro goffreda/
ni milites sese hostium intulere nauigijs ⁊ gladijs manibusq; rem agere ⁊ sanguine cuncta
fedare. Siculi vero iam diffidentes qui potuere reuolutis proris terga dedere. Attamen cū appa
reret victoria goffredianis cedere: plurime sunt Siculorum dimerse naues plurime capte pauce
tamen ⁊ remigio faciles remigantium virtute incolumes abiere. Eo vero in ꝯflictu cecidere pau
ci plures vulnerati: iohannes dassis prefectus captus est: ⁊ cum eo fere proceres omnes: qui
voluntarij dassem conscenderant capti: ⁊ milites atq; remiges plurimi: ⁊ militaria atq; naualia
signa ⁊ regium pregrande vexillum quod in pretoria vehebatur naui. Et cum in deditionē ve/
nisset opidum post longos errores maris tēmpestatibus circūacti neapolim cathenis onusti tra
cti sunt: ⁊ seruati carceribus. Erat hos inter Rolandus frederici regis ex concubina filius iuue
nis forma valens: ⁊ probitate corporea. Qui cum ceterorum captiuorum redemptio quereret so
lus abeuntibus alijs redemptione soluta tristis seruabatur captiu⁹. Nam petrus rex ad quem
fratris spectabat opus obrem malegestam ⁊ preter preceptum tam eum q̄ ceteros omnes q̄ in
acie nauali fuerant habebat exosos. Eo igitur sic captiuo ⁊ ab omni libertatis spe fere destituto
ac in compedibus marcescente. Contigit vt Camiole veniret in mentem. Que cum illum a fra/
tribus videret neglectum infortunio eius compassa est: secumq; disposuit. Si cum honestate pos
set velle eum in libertatem educere. Et cum decore honestatis sue seruato nulla alia monstraretur
via: ni in maritum sumeret missis qui dam percunctarentur: nunquid hoc pacto vellet cathenas
exuere: facile obtinuere: ⁊ sic omni seruata iuris celebritate eam in personam procuratoris consen
su ⁊ anuli subarratione desponsauit in coniugem. Nec mora mittente Camiola duobus mili
bus vnciarum argenti solutusq; carcere liber messanam redijt. Nec aliter apud sponsam diuertit
q̄ si nullum ex connubio factum verbum. Mirata primum Camiola demum cuz sensissz hōis
ingratitudinem indignata est. Verum ne videretur ira impulsa potius q̄ in re agere ante alia
illum placide requiri fecit: vt nupciale sacrum perficeret: quem: cum ōnino nil tale secū esse negas/
set apud ecclesiasticum iudicem conuenit: atq; signatis tabulis ⁊ testimonio probatorū vitorū
conuicit in coniugē. Quod postq̄ erubescens confessus est: ⁊ beneficiuz mulieris in eū cognitū
obiurgatus a fratribus ⁊ amicorū impulsu eo deductus est vt petitioni ānueret mulieris ⁊ nup
cias postularet. Ast ingentis animi fēia petentē astātibus multis fere his verbis allocuta est.
Habeo Rolande vnde deo gratias agā. Nam anteq̄ sub pretextu coniugij integritatem ca/
stitatis delibares mee tue iniquitatis ostendisti perfidiam: ⁊ eodē fauente cuius sanctissimū no
men nefasto periurio ludere conatus es iure mendaciū retrudi tuuz: quod mihi de te deq; tuo cō
iugio permaximū esset. Putasti reor adhuc dausus me mee condicionis oblitā temerarie regiuz
optasse sponsuz: ⁊ tuaz formositatē muliebri cadere concupiscentia: easq; meo ore suscepta liber/
tate negacione vnica purgare tidere atq; cōprimere: ⁊ te pristinis restitutuz honoribus splendi/
diori seruare coniugio: ⁊ quantuz in te fuit obnixe fecisti. Veruz qui ex alto hūilia respicit nec
sperantes in se deserit mente mee sinceritate cognita egit: vt paruo labore meo tuas infringerez

fraudes: ingratitudinem tuam detegerem: et perfidiam demonstrarem. Nec hoc tantum in detes/
tationem impietatis tue hoc meo feci facinore: possunt enim de cetero videre fratres: possunt et re
liqui quid tue committende sit fidei: quid de te amici sperare quid hostes timere. Ego aurum p/
didi: tu famam: ego spem: tu regis et amicorum gratiam. Sicilie matrone magnificentiam mi
rantur meam: et laudibus efferunt tu ignominiosum ridiculum notis omnibus et incognitis fac
tus es: in hoc tamen aliquandiu decepta sum. Rebar stolide pro certo fere regium atque illustrem vin
culis eripuisse iuuenem: vbi mendacem lixam: infidum ganeonem: immanem beluam liberasse me vi
deo. Nec velim tanti te arbitreris vt credas me solus in hoc traxisse. Monuit me memoria bene/
ficiorum veterum genitoris tui in patrem meum: si genitor fuit tibi sacre recordationis fridericus
rex: quod ego vix credere queo ex tam celebri principe tam inhonestum filium fuisse progenitum
Indignum existimasti non regii sanguinis uiduam regium habere virum robustum iuuenem
atque oris decore prefulgidum quod ego confitebor vltro. Verum veli si iure potes respondeas
dum ego munere meo fecisse meum credidi dum amplissimum aurum in libertatem tuam solui vbi splendor
tunc regius erat: vbi inexhaustus vigor: vbi nitens oris decus: obscura cauce caligine que an/
gebaris tegebantur hec omnia. Squalor rubigine cathenarum pallorque lucis inuise et tetri car
ceris fetor quibus inualidus marcebat fetidus et neglectus ab omnibus has dotes quas nunc
elatus extollis represserant: tunc tu me non solum regio iuuene sed celesti deo dignam dicebas.
O quam facile quam cito homo scelestissime viso preter spem celo patrio vertisti sententiam: immemor post
quam tui iuris factus es quoniam ego Camiola sum: que sola tui memor fui: que sola infortunio
tuo miserta sum: que sola pro salute tua substantias exolui meas: ego Camiola sum que te e ma
nibus capitalis hostis maiorum tuorum e cathenis e carcere et extrema miseria pecunia mea te
eripui: te iam desperatione labentem in spem subtili: te in patriam redegi te in regiam te in lucem pris
tinam reuocaui: te ex captiuo debili turpique regium robustum speciosumque iuuenem feci. Quod ego
in mentem tuam reuoco que meminisse debes et negare non potes. Tu vero pro beneficiis tam me
morandis has rependisti gratias vt ausus sis speciosum negare matrimonium honestis sanc/
tisque testimoniis tabulisque signatis vallatum et redemptricem tuam despicere ac floccifacere et tur
pi si potuisses suspicione maculare. Erubescebas insane mentis homo viduam ex equestri vito
natam habere coniugem. O quam satius erubuisse fuerat euacuasse fidem prestitam: dei puipendis
se sanctum et terribile nomen: et execrabili ingratitudine tua quam abundans sis viciorum osten/
disse. Fateor me non regiam feminam. Sed cum ab incunabulis apud regias virgines nurus et
coniuges versata sim mores et animum sumpsisse regios mirum non est: quod satis est ad nobili/
tatem assumendam regiam. Sed quid multa: ego tibi in hoc facilis ero: in quo tu mihi pro viribus fui
sti difficilis. Negasti meum esse cum esses. Verum te meum esse cum viceris ne meus sis sponte conce
do. Tua sit regia claritas infidelitatis tamen nota sedata: tuum sit iuuenile robur: tua caduca for
mositas: ego de cetero mea viduitate contenta consistam: et quas mihi prestitit fortunas deus quam
ex te genitis honestioribus relinquam heredibus. Vade igitur infauste iuuenis: tuis disce sumpti/
bus quibus artibus quibus fallaciis alias ludas feminas: mihi satis est quoniam semel a te de
cepta sum: ob quod nunquam vna tecum esse mihi mens est. Verum celibem seruare vitam quam tuis amplex
ibus preponendam censeo. Seque his dictis e conspectu subtraxit suo nec de cetero potuit precibus
aut monitis a laudabili amoueri proposito. Rolandus autem confusus et sero ignauie sue peni

tens ab omnibus pensius erecto vultu non solum framum sed etiam plectrorum hominum faciem fugiens in miseram fortunaz abijt non ausus quã fraudauerat reperire. Generosum autem mulieris animum miratus est rex z procereo ceteri: illumq; miris extulere laudibus incerti quid commendabile magis an q; aduersus tenaces femineam Camiola tam grandi premia redemerit iuuenem an redemptum atq; convictum tanq; immeritum animosa spreuerit atq; rediderit.

De Johanna Hierusalem z Sicilie regina. Lilij.

Johanna Hierusalem z Sicilie regina preter ceteras mulieres origine potẽtia z moribus suo nostro illustrio est femina: de qua ni viderer omisisse odium factius erat tacuisse q; scripsisse pauca. Fuit hec ergo serenissimi principis Karoli Calabrie ducis inditi z primogeniti celebris memorie Roberti Hierusalem z Sicilie regis ac marie philippi regis francorum sororis filia prima. Cuius parentum si velimus auos proauosq; in finem vsq; exquirere non subsistemus antiq; per innumeros ascendentes reges in dardanum primum ylionis auctorem venemus. Cuius patrem iouem dixere veteres. Ex qua tam antiqua tam generosa prosapia tot inde predari manauere principes vt nullus christianorum regum sit qui huic non veniat consanguineus vel affinis: z sic nulla viduus partum nostrorum nec nostris orbe effulsit nobilior. Hec etiam Karolo patre ea adhuc infantula immatura morte subtracto cum nullo esset roberto auo meliorio sexus proles altera iure factum est/eo etiam sic mandante/ vt eidem moriens superstes regnoꝝ hereo: nec equidem vltra toridam zonam aut inter saromatas sub gladij polo illi pregrandi cessit hereditas quin ymo inter adriaticum z tirrenum mare ob vmbria z picenu ac veteri volscoruz patria in siculum vsq; fretum submisit celo: quos inter fines eius parent imperio campani veteres lucani bruttij: salentini: calabri daunioq; vastatores ac samnij: peligni: marsiq; z alij plures vt maiora finam reputa hierosolomitanum regnum Sicilie insulaz; z in cisalpina gallia pdim ocio terminorum: que illi ab vsurpantium quorundam occupantur iniuria: sic z qui septimã pro uincia inter narbonensem: galliam Rodanum alpesq; incolunt z faroldorij comitatum iussa equa iussio parent eamq; sibi fatentur dominam z reginam. O quot hic in regionibus duitates inclite: quot insignia opida: quot marie sinus: z refugia nauium: quot naualia quot lacus: quot medid fontes: quot silue: nemora saltus: amenitates recessus z pinguia arua: nonne quot numerosi populi: quot ingentes sunt proceres: q; granois insupr opulentia z rerum omnium ad victum spectantium copia. Equidem: non: esset explicare facile. Quod cum permaximum sit dominium nec id sit a mulieribus possidem consuetum non minus miraculi q; dementie affert si sane inspicimus. Et quod longe mirabilius est sufficit illi ad imperiuz animus quẽ preludidaz adhuc auoruz indoles seruat. Ea enim postq; regio dyadẽate insignita est virtute in surgentes vallis adeo purgauit neduz duitatem z dõestica loca: vtruz alpis saltus tutios nẽo/ ra z fretaruz lustra vt solerat hõim manus aut aufugeret õnes terrefacta aut se cliis dauderet arbuc: quos agmine armatoruz emisso sub egregio duce non ante locoruz tutiuz obsidione soluerat q; capta municionibus infandos hõtes affecisset supplicio. Quod precedentiuz regii ali

quis aut noluit aut fecisse nequiuit. Eoq; redegit terras quas possedit vt non solum inops sed
⁊ opulentus cantando nocte dieq; possit quo velit tutus iter arripere. Et quod non minus
salubre insignes viros regniq; proceres tanta frenauit modestia: ⁊ eorum mores solutos re/
traxit in melius vt posita superbia veteri qui reges olim paruipendebant hodie faciem irate mu
lieris horrescant. Est insuper oculata femina tantum vt fraude potius q̃ ingenio illam decipere
queas. Est ⁊ magnifica regio potius q̃ femineo more. Sic ⁊ grata memorq; obsequiorum lõ
ganimis est ⁊ constans vt sacrum propositum eius non leniter flectas in vacuum. Quod satis
monstrauere iam dudum in eam fortune seuientis insultus: quibus persepe acri concussa motu
⁊ agitata est atq; turbine circumducta vario. Nam perpessa est intestina regulorum fratrum dis/
cidia: ⁊ extera bella nonnunq; intra regni gremium debachata: sic ⁊ alieno crimine fugam ex/
siliumq; ⁊ coniugum austeros mores: liuores nobilium: sinistram nec meritam famam: ponti/
ficum minas ⁊ alia que omnia forti pertulit pectore: ⁊ tandem erecto inuictoq; omnia superauit
animo. Edepol grandia nedum mulieri sed robusto ac preualido regi. Est illi preterea spectabi/
le ac letum decus oris eloquium mite: ⁊ cunctis grata facundia: ⁊ vti illi regalis ⁊ inflexa maies
tas est vbi oportunitas exigit sic ⁊ familiaris humanitas pietas mansuetudo atq; benigni/
tas vt non reginam suis dicas esse sed sociam. Que maiora pietas in prudentissimo rege esset
necnon si quis de integritate mentis sue omnia explicare velit sermo longissimus fieret: Quibus
agentibus ego non solum illam reor egregiam ⁊ splendida daritate conspicuã sed singulare de
cus ytalicum nullis hactenus nationibus simile visum.

Conclusio. Cv.

In nostras vsq; feminas/ vt satis apparet/ deuenimus quas inter adeo perrarus rutilantium
numerus est vt dare ceptis finem honestius credam q̃ his ducentibus hodiernis ad vlterio/
ra progredi. Et potissime dum predara regina conduserit quod eua prima omnium parens in
choauit. Scio tamen non defuturos qui dicant multas omissas fore: ⁊ hos super alios qui
alia obiciant: que forsan merito redargui possint. Ego autem vt primis cum humilitate res/
pondeam omisisse multas fatebor vltro. Non enim ante alia omnes attigisse poteram: q̃ plu/
rimas fame triumphator tempus absumpsit. Nec mihi ex superstitibus omnes videre potu/
isse datum est: ⁊ ex cognitis non semper omnes volenti ministrat memoria. Sane ne me om/
nino immemorem putent credant volo: quia non me inaduertente plurime tam barbare q̃ gre
ce atq; latine ⁊ Augustorum coniuges atq; regum preterierint. Vidi equidem innumeras: et
earum facinora noui: sed non mihi arripienti calamum animus fuit omnes velle describere: quin
ymo/ vt ab inicio opusculi huius testatus sum/ ex multitudine quasdam elicere ⁊ apponere.
Quod cum satis congrue factum reor superuacua restat obiectio. Reliquis vero sic dictum sit
possibile esse ⁊ contigisse facile credam nonnulla minus recte consistere. Decipit enim persepe nõ
solũ ignorantia rerum sed circa opus suum nimia laborantis affectio. Qd si factum sit doleo:

quesoq; per venerabile honestorum studiorum decus equo animo quod minus benefactum est prudentiores ferant: ⁊ si quis illis pie caritatis spiritus est minus debite scripta augentes minuentesq; corrigant: ⁊ emendent vt potius alicuius in bonum vigeat opus q̄ in nullius commodum laceratum dentibus inuidorum depereat.

Explicit compendium Johannis Boccacij de Certaldo: quod de predaris mulieribus ac famam perpetuam edidit feliciter. Impressum Louanij per me Egidium vander heerstraten. Anno dñi. M.cccc.lxxxvij.

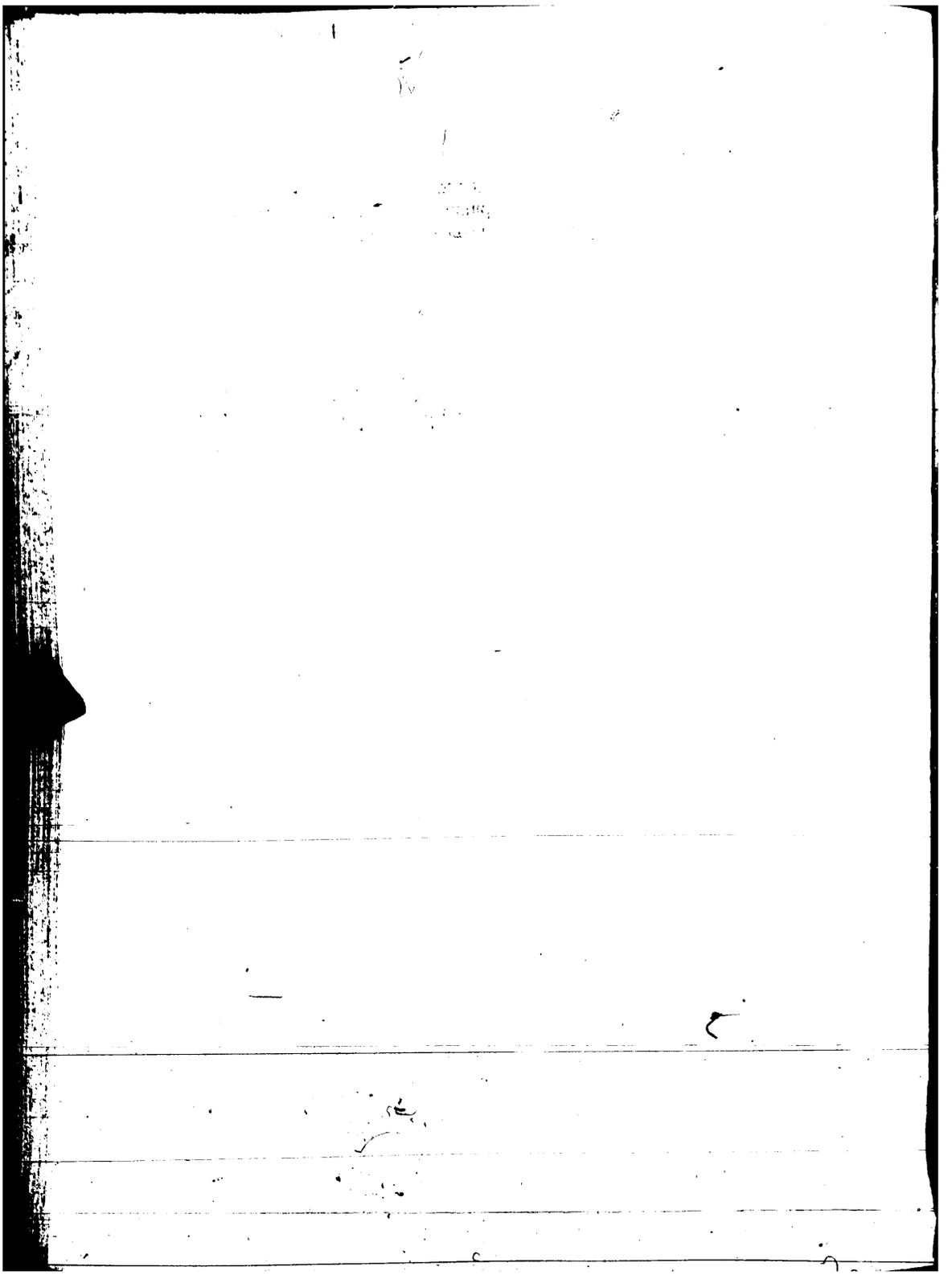

Sequitur Tabula operis precedentis.

De Eua parente prima.	Capitulum primum.
De Semiramide regina Assiriorum.	ii.
de opi saturni coniuge.	iij.
de Junone regnorum dea.	iiij.
de Cerere dea frugum z regina Siculorum.	v.
de Minerua.	vi.
de Venere Cypriorum regina.	vij.
de Iside regina atq; dea Egipciorum.	viij.
de Europa Cretensium regina.	ix.
de Libia regina libie.	x.
de Marpesia z Lampedone reginis.	xi.
de Isi de Babilonia virgine.	xij.
de Parmestra Argiuorum regina	xiij.
de Niobe regina thebanorum.	xiiij.
de Hipsile regina Lemni.	xv.
de Medea regina Colcorum.	xvi.
de Aragne Colophonia muliere.	xvij.
de Orithia z Anthiope reginis Amazonum.	xviij.
de Erithrea seu eriphila Sibilla.	xix.
de Medusa filia phorci.	xx.
de Iole Ethcolorum regis filia.	xxi.
de Deyanira herculis coniuge.	xxij.
de Iocasta thebarum regina.	xxiij.
de Almathea seu de Cyphele sibilla.	xxiiij.
de Nicostrata seu carmēta Ionij regis filia.	xxv.
de Procri cephali coniuge.	xxvi.
de Argia polliniti coniuge z Adrasti regis filia.	xxvij.
de Manthone tyresie filia.	xxviij.
de coniugibus meretrum.	xxix.
de Penthesilea regina Amazonum.	xxx.
de Polixena priami regis filia.	xxxi.
de Hecuba regina troyanorum.	xxxij.
de Cassandra priami troyanorum regis filia.	xxxiij.
de Clitemestra micenarum regina.	xxxiiij.
de Helena menelaij regis coniuge.	xxxv.
de Circe solis filia.	xxxvi.
de Camilla volscorum regina.	xxxvij.
de Penelope vlixis coniuge.	xxxviij.
de Lauinia laurentum regina.	xxxix.

De dydone seu elyssa tyria Carthaginensium regina. xl.
De nycaula ethiopum regina. xli.
De pamphile platre filia. xlij.
de Rhea ylia vestali virgine. xliij.
de gaya Cirilla tarquinij prisci regis filia. xliiij.
de Sapho puella lesbia ⁊ poeta. xlv.
de Lucrecia Collatini coniuge. xlvi.
de Thamiri Scitharum regina. xlvij.
de Lena meretrice. xlviij.
de Athalia regina hierusalem. xlix.
de Noelia romana virgine. l.
de Hyppone greca muliere. li.
de Megulia dotata. lij.
de Veturia romana matrona. liij.
de Thamiri miconis filia. liiij.
de Arthemesia regina. lv.
de Virginea virgine virginij. lvi.
de Yrene Cratini filia. lvij.
de Lenucio greca muliere. lviij.
de Olimpiade regina macedonie. lix.
de Claudia vestali virgine. lx.
de virginea lucij volumnie coniuge. lxi.
de Flora meretrice dea florum ⁊ zephiri coniuge. lxij.
de romana iuuencula. lxiij.
de Marcia vatronis. lxiiij.
de Sulpicia fuluij coniuge. lxv.
de Armonia Belonis Siculi filia. lxvi.
de Busa Camisina Apula muliere. lxvij.
de Sophonisba regina munidie. lxviij.
de Theosena herodici principis filia. lxix.
de Beronice Capadocie regina. lxx.
de coniuge origiagontis gallo greci. lxxi.
de Tercia Emilia Priami Scipionis Africani coniuge. lxxij.
de Oripertua laodicie regina. lxxiij.
de Sempronia gracchi. lxxiiij.
de Claudia quinta muliere romana. lxxv.
de Hypsicrathea regina ponti. lxxvi.
de Sempronia romana. lxxvij.
de coniugibus Cymbrorum. lxxviij.
de Julia gay cesaris filia. lxxix.

Porcia Catonis vticensis filia. lxxx.
Curia quinti lucretij coniuge. lxxxi.
Hortensia quinti hortensij filia. lxxxij.
Sulpicia rustellionis coniuge. lxxxiij.
Comificia poeta. lxxxiij.
Mariamne iudeorum regina. lxxxv.
Cleopatra regina egiptiorum. lxxxvi.
Antonia Antonij filia. lxxxvij.
Agrippina germanici coniuge. lxxxviij.
Paulina romana femina. lxxxix.
Agrippina neronis cesaris mater. xc.
Epicari libertina femina. xci.
Pompeia paulina lucij annei Senece coniuge. xcij.
Sabina poppea neronis cesaris coniuge. xciij.
Triaria lucij vitellij coniuge. xciiij.
Proba Adelphi coniuge. xcv.
Faustina Augusta. xcvi.
Semiamira muliere messana. xcvij.
Zenobia palmirenorum regina. xcviij
Johanna Anglica papa. xcix.
Irene romanorum imperatrice. C.
Eugildruda virgine. Ci.
Constantia romanorum imperatrice z Sicilie. Cii.
Camiola Senensi vidua. Ciij.
Johanna hierusalem z Sicilie regina. Ciiij
Conclusio. Cv

EXPLICIT TABULA.